

Bryssel 27.6.2018
COM(2018) 521 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE JA
TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIMELLE**

**EUROOPAN UNIONIN KONSOLIDOITU TILINPÄÄTÖS - VARAINHOITOVUOSI
2017**

SISÄLLYSLUETTLO

JOHDANTO	3
EUROOPAN UNIONIN POLIITTINEN KEHYS, HALLINTO JA VASTUUVELVOLLISUUS	5
KONSOLIDOITUUN TILINPÄÄTÖKSEEN LIITETTY ILMOITUS	15
VARAINHOITOVUODEN 2017 TÄRKEIMPIÄ TAPAHTUMIA	17
KONSOLIDOIDUT TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA LIITETIEDOT	21
TASE 24	
TUOTTO- JA KULULASKELMA	25
RAHAVIRTALASKELMA	26
LASKELMA NETTOVAROJEN MUUTOKSISTA	27
TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	28
TILINPÄÄTÖKSEN SISÄLTÖ JA ANALYYSI	114
TALOUSARVION TOTEUTTAMISKERTOMUS JA LIITETIEDOT	135
SANASTO	186
LYHENTEET	190

JOHDANTO

Minulla on ilo esittää Euroopan unionin tilinpäätös varainhoitovuodelta 2017. Tilinpäätös antaa kattavan kuvan EU:n rahoituksesta ja EU:n talousarvion toteutuksesta viime vuonna, ja sisältää tiedot mahdollisista veloista sekä unionin taloudellisista sitoumuksista ja muista velvoitteista. Tilinpäätöksessä selitetään keskeisiä numerotietoja ja niiden kehitystä ottaen huomioon, että unionin toimet toteutetaan usein monen vuoden aikana. **Euroopan unionin konsolidoitu tilinpäätös on** osa komission **integroitua talous- ja tilinpäätösraportointipakettia** ja olennainen osa hyvin kehittynyttä taloudellisen vastuun järjestelmäämme.

Vaikka vuonna 2016 Eurooppa-hankkeeseen kohdistui epäilyksiä, varsinkin Yhdistyneen kuningaskunnan päätettyä erota unionista, vuosi 2017 oli uuden toivon ja uusien näkömien vuosi.

Rooman sopimuksen 60-vuotispäivä tarjosi tilaisuuden tarkastella syvällisesti Euroopan tulevaisuutta. Käytimme tilaisuuden vahvistaaksemme sitoutumisemme unionin arvoihin sekä määritelläksemme 27 jäsenvaltion unionin painopisteet.

Euroopan unioni keskittyi vuonna 2017 tekemään talouden elpymisestä kestäväää. EU:n ja euroalueen 2,4 prosentin kasvuvauhti vuonna 2017 löi odotukset ja oli nopeinta kymmeneen vuoteen. EU:n oli kuitenkin vastattava useisiin kilpailukykyä, muuttoliikettä ja turvallisuutta koskeviin haasteisiin ja joihinkin suuriin luonnonkatastrofeihin.

EU:n talousarvio on unionille ainutlaatuinen voimavara, jonka avulla kunnianhimoiset tavoitteet muutetaan konkreettisiksi tuloksiksi. Unionin talousarvio täydentää kansallisia talousarvioita tuomalla eurooppalaista lisäarvoa aloille, joilla koordinoitu lähestymistapa on tehokkain ja vaikuttavin keino toteuttaa tavoitteitamme.

Vuosi 2017 oli nykyisen monivuotisen rahoituskehiksen neljäs toteutusvuosi. Kaikki rahoitusohjelmat ovat nyt käynnissä. Samalla monet odottamattomat haasteet osoittivat jälleen kerran, että talousarvion toteuttamisessa on sovellettava joustavaa lähestymistapaa. Monivuotisen rahoituskehiksen välitarkistus on tarjonnut keinoja vastata odottamattomiin tilanteisiin.

Vuodelle 2017 hyväksytty talousarvio keskittyi kahteen unionin tärkeimpään painopisteeseen: Euroopan talouden elpymisen tukemiseen sekä muuttoliike- ja pakolaiskriisiin vastaamiseen. Sillä varmistettiin toisaalta käynnissä olevien ohjelmien täytäntöönpano ja toisaalta siitä tarjottiin rahoitustukea uusiin haasteisiin vastaamiseksi.

Lähes puolet talousarviosta (83,2 miljardia euroa maksusitoumusmäärärahoina) käytetään kasvun, työllisyyden ja kilpailukyvyn edistämiseen. Tähän sisältyy rahoitus tutkimukselle ja innovoinnille Horisontti 2020 -puiteohjelmasta, koulutukselle Erasmus+-ohjelmasta, pienille ja keskisuurille yrityksille COSME-ohjelmasta sekä infrastruktuureille Verkkojen Eurooppa -välineestä. Lisäksi Euroopan strategisten investointien rahasto (ESIR) mahdollisti Euroopan investointiohjelman täytäntöönpanon, ja jäsenvaltioiden ja alueiden välistä lähentymistä edistettiin Euroopan rakenne- ja investointirahastojen (ERI-rahastot) avulla.

Euroopan strategisten investointien rahasto (ESIR) on jo auttanut käynnistämään yli 287 miljardin euron uudet investoinnit ja luomaan yli 300 000 työpaikkaa. Euroopan parlamentti ja neuvosto päättivät joulukuussa 2017 laajentaa rahastoa, jotta vuoteen 2020 mennessä saadaan käynnistettyä yhteensä 500 miljardin euron investoinnit. Komissio perusti ESIR-takuurahaston likviditeettipuskuriksi kattamaan EIP-ryhmän takaukset sen investointitoimien osalta. Rahaston varat olivat vuoden 2017 lopussa 3,5 miljardia euroa.

Taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden lujittamiseen tähtääville ohjelmille osoitettiin 54 miljardia euroa muun muassa Euroopan aluekehitysrahaston, koheesiorahaston ja Euroopan sosiaalirahaston kautta. **Nuorisotyöllisyysaloitteen täytäntöönpano nopeutui vuonna 2017.** Aloitteella pyritään vähentämään nuorisotyöttömyyttä kaikkialla unionissa. Vuoden 2017 loppuun

mennessä tuettavaksi valittujen toimien yhteenlasketut tukikelpoiset kustannukset olivat lähes 7 miljardia euroa. Jäsenvaltioiden mukaan jo 1,7 miljoonaa nuorta on saanut nuorisotyöaloitteen tukea.

Lisäksi EU:n talousarvio on toiminut **solidaarisuutta** edistävänä välineenä. Esimerkiksi unionin solidaarisuusrahastosta osoitettiin suurin koskaan myönnetty yksittäinen erä (1,2 miljardia euroa) Italian Abruzzon, Lazion, Marchen ja Umbrian alueille vuosien 2016 ja 2017 maanjäristysten jälkeen.

Kestävän kasvun edistämiseen ja Euroopan luonnonvarojen säilyttämiseen osoitettiin 58,6 miljardia euroa. Ohjelmiin kuuluivat yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) markkinatukitoimenpiteiden ja maaseudun kehittämisen pilarit, kalastus sekä ympäristön ja ilmastotoimien ohjelman (Life-ohjelma) ilmasto- ja ympäristötoimet.

EU:n talousarviosta on edelleen tuettu kokonaisvaltaisen **eurooppalaisen ratkaisun kehittämistä muuttoliikekriisiin** ja unionin ulkorajojen valvontaa. Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastosta (AMIF) edistetään muuttovirtojen tehokasta hallintaa ja turvapaikka- ja maahanmuuttoasioita koskevan yhteisen lähestymistavan luomista. Maksuja suoritettiin vuonna 2017 yhteensä 576,2 miljoonaa euroa, mikä on lähes kaksi kertaa niin paljon kuin vuonna 2016. EU:n talousarviosta rahoitettu Euroopan raja- ja merivartiovirasto lisätehtävineen on vahvistanut merkittävästi EU:n läsnäoloa sen ulkorajoilla. Tarkoituksena on tukea jäsenvaltioita ulkorajojen valvontatoiminnassa ja panna yhdessä täytäntöön yhdenmukaista rajavalvontaa EU:n tasolla.

EU:n talousarvion turvin unionilla on myös näkyvämpi asema Euroopan ulkopuolella aikana, jona **Euroopan naapurustossa** on epävakaa. Talousarvion avulla on myös voitu osittain edistää vastauksia globaaleihin haasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen, sisällyttämällä sen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen tähtääviä toimia kaikkiin EU:n merkittäviin meno-ohjelmiin. Vuonna 2017 ilmastotoimien valtavirtaistamiseen osoitettujen kokonaismäärärahojen osuuden arvioitiin olevan 20,3 prosenttia.

Unionin talousarvion optimaalinen tuloksellisuus on ollut Junckerin komission ensisijainen tavoite alusta lähtien. Tuemme voimakkaasti Euroopan parlamentin, jäsenvaltioiden ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimen linjaa, jonka mukaan yhä enemmän painoa annetaan toisaalta sille, miten ohjelmia hallinnoidaan, ja toisaalta sille, että niiden on tuotettava tuloksia aloilla, joilla on todellista merkitystä unionin kansalaisille.

Komissio jatkaa toimiaan budjettivallan käyttäjän kanssa hyödyntääkseen unionin talousarvion tarjoamia mahdollisuuksia kasvuun investoimiseksi, työpaikkojen luomiseksi ja yhteisiin haasteisiin vastaamiseksi.

Günther H. Oettinger

Budjetista ja henkilöstöstä vastaava komission jäsen

EUROOPAN UNIONIN POLIITTINEN KEHYS, HALLINTO JA VASTUUVELVOLLISUUS

Euroopan unioni (EU) on 28¹ Euroopan maan unioni, jolle sen jäsenvaltiot antavat toimivaltaa yhteisten tavoitteidensa saavuttamiseksi. Unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, demokratia, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina. Nämä ovat jäsenvaltioille yhteisiä arvoja yhteiskunnassa, jossa vallitsevat moniarvoisuus, syrjimättömyys, suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus, yhteisvastuu sekä naisten ja miesten tasa-arvo.

1. POLIITTINEN KEHYS

EU:n perussopimukset

Yleiset tavoitteet ja periaatteet, jotka ohjaavat Euroopan unionia ja sen toimielimiä, on määritelty [perussopimuksissa](#). Unioni ja EU:n toimielimet voivat toimia vain sen toimivallan rajoissa, joka niille on annettu perussopimuksissa kyseisissä sopimuksissa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Niiden on noudatettava kaikessa toiminnassaan toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatetta². Unionilla on

tavoitteidensa saavuttamiseksi ja politiikkansa toteuttamiseksi tarvittavat taloudelliset resurssit. Komission tehtävänä on panna tavoitteet täytäntöön yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa ja moitteettoman varainhoidon periaatetta noudattaen.

EU pyrkii saavuttamaan perussopimuksessa vahvistetut tavoitteet useilla eri välineillä, joista yksi on EU:n talousarvio. Muita tehtäviä ovat esimerkiksi lainsäädännön ehdottaminen ja poliittisten strategioiden toteuttaminen.

Eurooppa 2020 -strategia

[Eurooppa 2020 -strategiassa](#), josta EU:n jäsenvaltioiden valtion- tai hallitusten päämiehet sopivat vuonna 2010, määritetään työllisyyttä ja kasvua EU:ssa edistävä 10-vuotinen strategia³. Strategiassa esitetään kolme toisiaan vahvistavaa prioriteettia, jotka ovat älykäs, kestävä ja osallistava kasvu, sekä viisi EU:n yleistavoitetta. Strategian onnistuminen edellyttää, että kaikki toimijat unionissa tekevät yhteistyötä.

EU:n talousarvio on vain yksi EU:n vaikutuskeinoista, joilla edistetään Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden toteuttamista. Lisäksi tarvitaan monenlaisia toimia kansallisella tasolla, EU:n tasolla ja

¹ Yhdistynyt kuningaskunta antoi 29. maaliskuuta 2017 virallisen ilmoituksen aikeestaan erota unionista, mikä käynnisti Euroopan unionin perussopimuksen 50 artiklan mukaisen eromenettelyn. Yhdistyneen kuningaskunnan on määrä erota EU:sta 29. maaliskuuta 2019.

² Toissijaisuusperiaatteen mukaan unioni toimii ainoastaan jos ja siltä osin kuin jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, vaan ne voidaan suunnitellun toiminnan laajuuden tai vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti unionin toiminnan sisältö ja muoto eivät saa ylittää sitä, mikä on tarpeen perussopimusten tavoitteiden saavuttamiseksi. Ks. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 5 artikla.

³ Ks. komission tiedonanto *Eurooppa 2020: älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun strategia*, COM(2010)2020, 3.3.2010.

kansainvälisellä tasolla, jotta Eurooppa 2020 -strategia tuottaa konkreettisia tuloksia.

**Komission poliittiset
painopisteet**

[Komission poliittiset painopisteet](#) määritellään komission puheenjohtajan vahvistamissa suuntaviivoissa, jotka muodostavat komission toimille etenemissuunnitelman, joka on täysin sopusoinnussa pitkän aikavälin kasvustrategian (Eurooppa 2020) kanssa.

10 PAINOISTETTÄ

Uutta pontta työllisyyteen, kasvuun ja investointeihin

Kohtuullinen ja tasapainoinen vapaakauppasopimus Yhdysvaltojen kanssa

Yhdenmukaiset digitaaliset sisämarkkinat

Luottamukseen ja perusoikeuksien kunnioittamiseen perustuva oikeusalue

Joustava energiaunioni ja tulevaisuuteen suuntautuva ilmastomuutospolitiikka

Kohti uudenlaista muuttoliikepolitiikkaa

Syvämmät ja oikeudenmukaisemmat sisämarkkinat ja lujempi teollisuus pohja

EU:sta vahvempi maailmanlaajuinen toimija

Syvämpi ja oikeudenmukaisempi talous- ja rahaliitto

Demokraattisen muutoksen unioni

Kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030⁴

Kestävä kehitys on jo pitkään ollut Eurooppa-hankkeen ytimessä. EU:n perussopimuksissa tunnustetaan sen taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristöulottuvuus, joita olisi käsiteltävä yhdessä. EU on sitoutunut edistämään kehitystä, joka vastaa nykypäivän tarpeisiin vaarantamatta tulevien sukupolvien mahdollisuutta vastata omiin tarpeisiinsa. EU:n talousarviolla

on keskeinen asema monissa kestävyteen liittyvissä haasteissa, kuten nuorisotyöttömyys, väestön ikääntyminen, ilmastomuutos, saastuminen, kestävä energia ja muuttoliike. Nykyisen komission toimikaudella kestävä kehitys on sisällytetty keskeisiin monialaisiin hankkeisiin sekä alakohtaisiin politiikkoihin ja aloitteisiin.

EU:n talousarviosta tuettavat politiikkatoimet toteutetaan [monivuotisen rahoituskehityksen](#) sekä alakohtaisen lainsäädännön mukaisesti, jossa määritellään meno-ohjelmat.

Monivuotinen rahoituskehys ja meno-ohjelmat

Monivuotisessa rahoituskehityksessä esitetään, miten taloudelliset resurssit jaetaan unionin poliittisille painopisteille aikavälillä, joka on riittävän pitkä tuottaakseen tuloksia. Monivuotinen rahoituskehys tarjoaa johdonmukaisen pitkän aikavälin näkymän EU-varojen saajille ja yhteisrahoitukseen osallistuville kansallisille viranomaisille. Rahoituskehityksessä vahvistetaan vuotuiset enimmäismäärät sekä EU:n menoille kokonaisuutena että keskeisille menoluokille (otsakkeet). Otsakkeiden enimmäismäärien summa muodostaa

⁴ Komission tiedonanto "Seuraavat toimet Euroopan kestävän tulevaisuuden varmistamiseksi – Kestävyttä edistävät EU:n toimet", COM(2016) 739 final, 22. marraskuuta 2016.

maksusitoumusmäärärahojen

enimmäismäärän. Monivuotisesta rahoituskehyksestä on sovittu yksimielisesti. Tämä tarkoittaa, että kaikki jäsenvaltiot ovat hyväksyneet tavoitteet ja varojen käytön (talousarviositoumusten ja maksujen enimmäismäärät) Euroopan parlamentin suostumuksella. Komissio vastaa EU:n talousarvion sekä parlamentin ja neuvoston hyväksymien ohjelmien hallinnoinnista ja toteutuksesta. Käytännön täytäntöönpanosta huolehtivat ja menoista (noin 75 prosentista) päättävät useimmiten kansalliset ja paikalliset viranomaiset, mutta komissio valvoo näitä toimia. Komissio hoitaa talousarviota Euroopan tilintarkastustuomioistuimen valvonnassa. Molemmat toimielimet pyrkivät varmistamaan moitteettoman varainhoidon.

Toimielinten välinen sopimus

Monivuotista rahoituskehystä täydentää [toimielinten välinen sopimus](#)⁵, joka on Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission välinen poliittinen sopimus. Vuonna 2013 SEUT-sopimuksen 295 artiklan mukaisesti tehdyn sopimuksen tarkoituksena on

toteuttaa talousarviota koskevaa kurinalaisuutta, parantaa vuotuista talousarviomenettelyä ja toimielinten talousarvioyhteistyötä sekä varmistaa moitteeton varainhoito.

Vuotuinen talousarvio

[Vuotuisen talousarvion](#) laatii komissio, ja Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyvät sen yleensä joulukuun puoliväliin mennessä SEUT-sopimuksen 314 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti. Talousarvion tasapainoperiaatteen mukaisesti kokonaistulojen ja kokonaismenojen (maksumäärärahojen) on oltava tasapainossa kunakin varainhoitovuonna.

EU:n pääasiallisena [rahoituslähteenä](#) ovat omat varat, joita täydennetään muilla tuloilla. Omia varoja on kolmenlaisia: perinteiset omat varat (esimerkiksi tulli- ja sokerimaksut), arvonlisäveroon (alv) perustuvat omat varat ja bruttokansantuloon (BKTL) perustuvat omat varat. EU:n toiminnasta kertyvien muiden tulojen (esimerkiksi kilpailun alalla määrätty sakot) osuus on yleensä alle 10 prosenttia kaikista tuloista. Talousarvion rahoittamiseksi tarvittava omien varojen kokonaismäärä riippuu siitä, kuinka suurta osaa kokonaismenoista ei saada katettua muilla tuloilla. Omien varojen kokonaismäärä saa olla enintään 1,20 prosenttia jäsenvaltioiden yhteenlasketusta bruttokansantulosta (BKTL).

EU:n toimintamenot sisältävät monivuotisen rahoituskehyksen eri otsakkeisiin liittyvät menot, joita hallinnoidaan eri tavoin. Hallinnointitapa määrää sen, miten maksut suoritetaan ja miten varoja hoidetaan. EU:n talousarvion toteuttamisessa käytetään kolmea hallinnointitapaa:

[Hallinnointi yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa](#): talousarvion toteuttamiseen liittyvät tehtävät siirretään jäsenvaltioille. Noin 75:tä prosenttia menoista hallinnoidaan yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa muun muassa maatalousmenojen ja rakennetoimien aloilla.

[Suora hallinnointi](#): komission yksiköt vastaavat suoraan talousarvion toteuttamisesta.

[Välillinen hallinnointi](#): komissio siirtää tietyt talousarvion toteuttamiseen liittyvät tehtävät kolmansille osapuolille, kuten EU:n sääntelyvirastoille tai kansainvälisille järjestöille.

Varainhoitoasetus

Yleiseen talousarvioon sovellettava [varainhoitoasetus](#) on EU:n rahoitusjärjestelmän sääntelykehykseen kuuluva keskeinen säädös, jossa määritellään EU:n talousarviota koskevat varainhoitosäännöt.

⁵ Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission välinen toimielinten sopimus, tehty 2 päivänä joulukuuta 2013, talousarviota koskevasta kurinalaisuudesta, talousarvioyhteistyöstä ja moitteettomasta varainhoidosta (EUVL C 373, 20.12.2013, s. 1).

2. HALLINTO JA VASTUUVELVOLLISUUS EU:SSA

2.1. INSTITUTIONAALINEN RAKENNE

EU:n organisatorinen hallinto koostuu toimielimistä, virastoista ja muista elimistä, jotka luetellaan konsolidoidun tilinpäätöksen liitetiedossa **9**. Euroopan investointipankki (EIP) ja Euroopan investointirahasto (EIR) eivät kuulu varainhoitoasetuksen soveltamisalaan. Poliitiikan valmistelun ja päätöksenteon näkökulmasta EU:n keskeiset toimielimet ovat Euroopan parlamentti, Eurooppa-neuvosto, Euroopan unionin neuvosto ja Euroopan komissio.

Komissio on EU:n toimeenpaneva elin, joka edistää unionin yleistä etua. Tätä varten komissio ehdottaa lainsäädäntöä, toteuttaa EU:n toimintapolitiikkaa, valvoo perussopimusten ja EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon asianmukaisuutta, hallinnoi EU:n talousarviota ja edustaa unionia Euroopan ulkopuolella.

Komission sisäinen toiminta perustuu hyvän hallintotavan keskeisiin periaatteisiin, joihin kuuluvat selkeät tehtävät ja vastuut, vahva sitoutuminen tulosjohtamiseen ja oikeudellisen kehyksen noudattamiseen, selkeät vastuumekanismit, laadukas ja osallistava sääntelykehys, avoimuus ja läpinäkyvyys sekä tiukat eettiset toimintaperiaatteet.

2.2. KOMISSION HALLINTORAKENNE

Euroopan komissiolla on ainutlaatuinen hallintojärjestelmä, jossa erotetaan selkeästi poliittisen ja hallinnollisen valvonnan rakenteet ja jossa taloudellinen vastuu ja muut vastuualueet on määritelty selkeästi⁶. Järjestelmä perustuu perussopimukseen, ja sen rakenne on kehittynyt ajan mittaan mukautumaan muuttuvaan ympäristöön. Hallintojärjestelmässä noudatetaan parhaita käytänteitä, jotka on vahvistettu asiaa koskevissa kansainvälisissä standardeissa⁷.

- **Komission kollegio** ottaa yhdessä poliittisen vastuun komission työstä. Talousarvion operatiivinen toteutus on annettu tehtäväksi pääjohtajille ja toimialajohtajille, jotka johtavat komission hallintoa⁸.
- Komission kollegio antaa varainhoidon tehtäviä pääjohtajille tai toimialajohtajille, joista tulee valtuutettuja **tulojen ja menojen hyväksyjä**. Nämä tehtävät voidaan siirtää vielä johtajille, yksikönpäälliköille ja muille henkilöille, joista tulee edelleenvaltuutettuja tulojen ja menojen hyväksyjä. Tulojen ja menojen hyväksyjät ovat vastuussa hallinnointiprosessin kaikista osista. He mm. päättävät, mitä toimia toimielimen asettamien poliittisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, ja vastaavat sekä varsinaisten toimien että niihin osoitettujen määrärahojen hallinnoinnista.

Komissiossa varainhoidon tehtävät ja vastuut on siis määritelty selkeästi, ja niitä sovelletaan asianmukaisesti. Tällaisessa selkeisiin vastuualueisiin jaetussa hajautetussa lähestymistavassa pyritään luomaan hallintokulttuuri, joka kannustaa virkamiehiä ottamaan vastuun hallinnassaan olevista toimista ja antaa heille päätösvallan toimissa, joista he ovat vastuussa.

Osana komission strategisen suunnittelun ja ohjelmoinnin kierrosta kunkin valtuutetun tulojen ja menojen hyväksyjän on laadittava vuotuinen toimintakertomus toimista sekä toimintapolitiikan saavutuksista ja tuloksista. Tulojen ja menojen hyväksyjä ilmoittaa kertomuksessa, että varat on käytetty moitteettoman varainhoidon periaatteiden mukaisesti ja että hän on ottanut käyttöön valvontamenettelyt, jotka antavat tarvittavat takeet tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta. Komission tasolla kyseiset tulokset hyväksytään ja julkaistaan koostetussa muodossa talousarviota koskevassa vuotuisessa hallinto- ja tuloksellisuuskertomuksessa, joka lähetetään Euroopan parlamentille ja neuvostolle. Se on keskeinen väline, jolla **komission jäsenten kollegio ottaa poliittisen vastuun talousarvion hallinnoimisesta**.

Komission **tilinpitäjä** vastaa keskitetysti kassanhallinnasta, takaisinperintämenettelyistä, julkissektorin kansainvälisiin tilinpäätösstandardeihin (International Public Sector Accounting Standards, IPSAS) perustuvien tilinpäätössääntöjen laatimisesta, kirjanpitojärjestelmien validoinnista sekä komission tilinpäätöksen ja EU:n vuotuisen konsolidoidun tilinpäätöksen laadinnasta. Lisäksi tilinpitäjän on varmennettava tilinpäätös allekirjoituksellaan ja vakuutettava olevansa riittävän varma siitä, että tilinpäätös antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikean kuvan taloudellisesta asemasta, toimien tuloksista ja rahavirroista. Komission kollegio hyväksyy tilinpäätöksen. Tilinpitäjän tehtävä on riippumaton toiminto, ja hän on päävastuussa komissiolle tehtävästä taloudellisesta raportoinnista. Myös komission **sisäisen tarkastajan** tehtävä on keskitetty, riippumaton toiminto. Sisäinen tarkastaja tarjoaa riippumatonta neuvontaa sekä antaa lausuntoja ja suosituksia komission, EU:n virastojen ja muiden riippumattomien elinten sisäisen valvonnan järjestelmien laadusta ja toiminnasta.

Sisäisen tarkastuksen seurantakomitea valvoo tarkastusten suorittamista, erityisesti sisäisen tarkastuksen toimialaa, mutta myös hyödyntämällä Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksia, ja arvioi sisäisen tarkastuksen laatua. Näin saadaan yleisempi käsitys komission valvontajärjestelmästä.

Hallituneuvosto osallistuu komission hallinnointi- ja ohjausjärjestelmän toimintaan valvomalla keskeisiä hallintoon liittyviä asioita, myös rahoitus- ja henkilöresurssien hallintaa, ja laatimalla niitä koskevia strategisia suuntaviivoja. Komission pääsihteeri toimii hallituneuvoston puheenjohtajana.

⁶ Ks. puheenjohtaja Junckerin ja ensimmäisen varapuheenjohtaja Timmermansin tiedonanto komissiolle: Governance in the European Commission, C(2017) 6915 final, 11. lokakuuta 2017, URL: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/c_2017_6915_final_en.pdf.

⁷ Esimerkiksi sisäisen valvonnan standardit perustuvat COSO 2013-periaatteisiin.

⁸ Näin ollen ilmaisua ”Euroopan komissio” käytetään kuvaamaan sekä toimielintä –komission jäsenten muodostamaa kollegiota – että sen hallintoa, jota johtavat pääosastojen pääjohtajat (ja muiden hallintorakenteiden, kuten yksiköiden, virastojen ja toimeenpanovirastojen, johtajat).

Hallintoneuvostossa kokoontuvat säännöllisesti kabinettien edustajat ja pääjohtajat, jotka vastaavat talousarviosta, henkilöresursseista ja tietotekniikasta. Näin varmistetaan, että komissiolla on käytössä tarvittavat organisatoriset ja tekniset rakenteet, joiden avulla puheenjohtajan määrittämiin poliittisiin painopisteisiin sisältyvät tavoitteet voidaan saavuttaa tehokkaasti ja tuloksellisesti.

2.3. TULOSKEHYS

Vankkojen tuloskehysten täytäntöönpano on välttämätöntä, jotta varmistetaan tiukka keskittyminen tuloksiin, EU:n tuottamaan lisäarvoon ja EU:n ohjelmien moitteettomaan hallintaan. EU:n talousarvion tuloskehys on hyvin tarkasti määritelty, ja indeksitasoltaan tehokkain Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) valtioiden joukossa tulosbudjetointikehysten standardissa. EU:n talousarvion tuloskehys raportoi useista erilaisista ja eritasoisista strategisista tavoitteista, muista tavoitteista ja osatavoitteista, myös Eurooppa 2020 -strategian ja muiden poliittisten painopisteiden osalta. Siinä on myös otettava huomioon toimintapolitiikkojen ja ohjelmien täydentävyys ja valtavirtaistaminen sekä jäsenvaltioiden keskeinen rooli EU:n talousarvion toteuttamisessa.

- Ohjelmien oikeusperustoissa esitetään niiden tavoitteet ja indikaattorit, ja komissio raportoi niistä vuosittain talousarvioesityksen liitteenä olevissa **ohjelmaselvityksissä**. Ohjelmaselvityksissä esitetään kaikki huolellisen ohjelmien valvonnan ja tulostittauksen kannalta keskeiset tiedot, joita ovat 7-vuotiset rahoituslupaukset, ohjelmien suorituskyvyn perustaso (politiikkatoimien lähtökohdat), päämäärät (jotka on määrä saavuttaa monivuotisen ohjelmakauden loppuun mennessä) sekä välitavoitteet.
- Sen varmistamiseksi, että varoja osoitetaan painopisteisiin ja että kaikki toimet tuottavat hyviä tuloksia ja lisäarvoa, komissio toteuttaa **tuloksiin keskittyvää unionin talousarviota koskevaa aloitetta**. Aloitteen avulla pyritään saavuttamaan vuosien 2014–2020 tuloskehysten pohjalta entistä parempi tasapaino sääntöjen noudattamisen ja tuloksellisuuden välillä.
- **EU:n talousarviota koskevassa vuotuisessa hallinto- ja tuloksellisuuskertomuksessa** annetaan kattavat tiedot EU:n talousarvion tuloksellisuudesta, hallinnoinnista ja suojaamisesta. Siinä selitetään, miten EU:n talousarvio tukee unionin poliittisia painopisteitä, ja kerrotaan EU:n talousarviovarojen avulla saavutetuista tuloksista. Siinä tarkastellaan myös, miten komissio toimii pyrkiessään varmistamaan mahdollisimman korkeatasoisen talousarvio- ja varainhallinnon ja kehittämään sitä.
- Euroopan tilintarkastustuomioistuin soveltaa järjestelmällistä ja perusteellista lähestymistapaa arvioidessaan budjetoinnin laatunäkökohtia, myös tuloksellisuusulottuvuutta, osana tavanomaisten vuosikertomusten sekä erityiskertomusten laadintaa.

Kaikki nämä osatekijät vahvistavat budjettivallan käyttäjän laajaa mahdollisuutta ottaa tuloksellisuus merkittävänä tekijänä huomioon seuraavaa vuotuista talousarviota koskevassa päätöksenteossa.

2.4. TILINPÄÄTÖSRAPORTOINTI

EU:n tilinpäätösraportoinnin tärkein osa on **integroitu talous- ja tilinpäätösraportointipaketti** (Integrated Financial Reporting Package, IFRP), joka sisältää EU:n konsolidoidun tilinpäätöksen, talousarviota koskevan vuotuisen hallinto- ja tuloksellisuuskertomuksen ja kertomuksen vastuuvapauspäätösten seurannasta. Integroitu talous- ja tilinpäätösraportointipaketti antaa vuosittain kansalaisille kattavan kuvan EU:n taloudesta ja toiminnasta.

EU:n konsolidoidussa tilinpäätöksessä annetaan taloudelliset tiedot toimielinten, virastojen ja muiden elinten toiminnasta sekä suoriteperusteisen kirjanpidon että talousarvion näkökulmasta. Jäsenvaltioiden tilinpäätökset eivät sisälly tähän tilinpäätökseen.

EU:n konsolidoituun tilinpäätökseen kuuluu kaksi erillistä mutta toisiinsa yhteydessä olevaa osaa:

- a) konsolidoitu tilinpäätös ja
- b) talousarvion toteuttamisesta laadittu selvitys, jossa annetaan kootut tiedot talousarvion toteuttamisesta.

Lisäksi EU:n konsolidoidun tilinpäätöksen rinnalla julkaistaan ”Tilinpäätöksen sisältö ja analyysi” (Financial Statement Discussion and Analysis, FSDA), jossa esitetään yhteenveto tilinpäätökseen tehdyistä merkittävistä muutoksista ja tärkeimmistä suuntauksista ja selitetään keskeiset riskit ja epävarmuustekijät, jotka EU on kohdannut ja joihin sen on puututtava tulevaisuudessa.

Raportointi ja vastuuvuolisuus komissiossa:

Integroitu talous- ja tilinpäätösraportointipaketti	• EU:n konsolidoitu tilinpäätös • Talousarviota koskeva vuotuinen hallinto- ja tuloksellisuuskertomus • Kertomus vastuuvapauspäätösten seurannasta
Muut kertomukset	• Yleiskertomus EU:n toiminnasta • Pääosastojen vuotuiset toimintakertomukset • Selvitys varainhoitovuoden talousarvio- ja varainhallinnosta

2.5. ULKOINEN TARKASTUS JA VASTUUVAPAUDEN MYÖNTÄMISMENETTELY

Ulkoinen tarkastus

EU:n toimielinten (ja elinten) ulkopuolisena tilintarkastajana on Euroopan tilintarkastustuomioistuim, jäljempänä 'tilintarkastustuomioistuin'. Tilintarkastustuomioistuimen tehtävänä on kehittää osaltaan EU:n varainhoitoa, edistää vastuuvuolisuutta ja läpinäkyvyyttä sekä toimia EU:n kansalaisten etuja edistävänä riippumattomana valvojana. Tilintarkastustuomioistuimen tehtävä EU:n riippumattomana ulkoisena tarkastajana on varmistaa, että EU:n varat on kirjattu oikein, että ne on hankittu ja käytetty asianomaisten sääntöjen ja säännösten mukaisesti ja että rahalle on saatu vastinetta.

EU:n tilinpäätöksen ja moitteettoman varainhoidon tarkastuksesta vastaavan tilintarkastustuomioistuimen tehtäviin kuuluu mm. seuraavien asiakirjojen laatiminen Euroopan parlamentille ja neuvostolle:

- 1) yleisestä talousarviosta rahoitettavia toimintoja koskeva vuosikertomus, jossa esitetään yksityiskohtaisia huomautuksia tilinpäätöksestä ja sen perustana olevista toimista;
- 2) tarkastusten perusteella laadittu lausunto, joka sisältyy vuosikertomukseen tarkastuslausuman muodossa ja joka koskee i) tilien luotettavuutta ja ii) tilien perustana olevien toimien (joihin kuuluvat sekä kerätyt tulot että lopullisille tuensajille suoritettut maksut) laillisuutta ja sääntöjenmukaisuutta; ja
- 3) erityiskertomukset, joissa käsitellään tiettyjä osa-alueita.

Vastuuvapaus

Talousarvioprosessin viimeinen vaihe on vastuuvapauden myöntäminen asianomaiselta varainhoitovuodelta. Vastuuvapauden myöntämistä voidaan pitää talousarvion toteuttamiseen kohdistuvan ulkoisen valvonnan poliittisena ulottuvuutena. "Vastuuvapauden myöntämisestä vastaava viranomais" (neuvoston suosituksen perusteella päätöksen tekevä Euroopan parlamentti) "vapauttaa" komission (ja EU:n muut elimet) tietyn vuoden talousarvion toteuttamiseen liittyvästä vastuusta. Parlamentti tarkastelee päätöksensä perustaksi EU:n konsolidoitua tilinpäätöstä, useita komission kertomuksia (talousarviota koskeva vuotuinen hallinto- ja tuloksellisuuskertomus, kertomus vastuuvapauden myöntämisestä koskevasta seurannasta edellisen varainhoitovuoden osalta sekä vuosikertomus vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle toimitetuista sisäisistä tarkastuksista) sekä Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomusta, tarkastuslausumaa ja erityiskertomuksia. Parlamentti ottaa huomioon myös komission sille esitettyihin kysymyksiin ja lisätietopyyntöihin antamat kirjalliset vastaukset sekä talousarviosta vastaavan komission jäsenen ja merkittävimmistä menoaloista vastaavien komission jäsenten kuulemiset Euroopan parlamentin talousarvion valvontavaliokunnassa.

Vastuuvapauden myöntämismenettely johtaa johonkin seuraavista kolmesta tuloksesta: vastuuvapaus myönnetään, vastuuvapauden myöntämistä lykätään tai vastuuvapautta ei myönnetä. Lopullinen vastuuvapauden myöntämistä koskeva mietintö sisältää myös Euroopan parlamentin ja neuvoston

komissiolle esittämät pyynnot. Komissio laatii näiden pyyntöjen perusteella seurantakertomuksen, jossa esitetään konkreettiset toimet, jotka on jo toteutettu tai aiotaan toteuttaa.

KONSOLIDOITUUN TILINPÄÄTÖKSEEN LIITETTY ILMOITUS

Euroopan unionin vuoden 2017 konsolidoitu tilinpäätös on laadittu käyttäen tietoja, jotka toimielimet ja elimet ovat toimittaneet Euroopan unionin yleiseen talousarvioon sovellettavan varainhoitoasetuksen 148 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Vakuutan, että tilinpäätös on laadittu kyseisen varainhoitoasetuksen IX osaston säännösten sekä tilinpäätöksen liitetiedoissa esitettyjen tilinpäätöksen laadintaperiaatteiden, -sääntöjen ja -menetelmien mukaisesti.

Olen saanut kyseisten toimielinten ja elinten tilinpitäjiltä kaikki heidän oikeiksi vakuuttamansa tiedot, jotka tarvitaan laadittaessa tilinpäätöstä, josta käyvät ilmi Euroopan unionin varat ja velat sekä talousarvion toteuttaminen.

Edellä mainittujen tietojen perusteella ja tehtyäni tarpeellisiksi katsomani tarkistukset ennen kuin varmensin Euroopan komission tilinpäätöksen allekirjoituksellani vakuutan olevani riittävän varma siitä, että tilinpäätös antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikean kuvan Euroopan unionin taloudellisesta asemasta, toimien tuloksista ja rahavirroista.

[allekirjoitus]

Rosa ALDEA BUSQUETS

Euroopan komission tilinpitäjä

22. kesäkuuta 2018

VARAINHOITOVUODEN 2017 TÄRKEIMPIÄ TAPAHTUMIA

Unionin vuoden 2017 talousarvion toteuttaminen

Vuodeksi 2017 hyväksytty talousarvio keskittyi kahteen unionin tärkeimpään painopisteeseen: Euroopan talouden elpymisen tukeminen sekä turvallisuuteen ja humanitaarisiin tarpeisiin liittyvät haasteet lähialueilla. Lisää varoja osoitettiin kasvuun, työpaikkojen luomiseen ja kilpailukykyyn tehtäviin investointeihin Euroopan unionissa sekä resursseihin, joita tarvitaan EU:n ulkorajojen suojaamiseen, turvallisuuden vahvistamiseen unionissa ja sen ulkopuolella, pakolaisten vastaanottamisen ja kotouttamisen tukemiseen sekä muuttoliikkeen perimmäisten syiden ratkaisemiseen lähtö- ja kauttakulkumaissa.

EU:n vuoden 2017 talousarvion maksusitoumusmäärärahat olivat yhteensä 171,1 miljardia euroa ja maksumäärärahat 137,4 miljardia euroa.

Lähes puolet talousarviosta (83,3 miljardia euroa maksusitoumusmäärärahoina) käytettiin **kasvun, työllisyyden ja kilpailukyvyn** edistämiseen. Tähän sisältyy rahoitus tutkimukselle ja innovoinnille Horisontti 2020 -puiteohjelmasta, koulutukselle Erasmus+-ohjelmasta, pienille ja keskisuurille yrityksille COSME-ohjelmasta, Verkkojen Eurooppa -väline, Euroopan strategisten investointien rahaston (ESIR) takuurahasto, joka on Euroopan investointiohjelman toteuttamisväline, sekä jäsenvaltioiden ja alueiden välisen lähentymisen edistäminen Euroopan rakenne- ja investointirahaston kautta. Lisäksi EU:n talousarviosta myönnettiin tukea **eurooppalaisille maanviljelijöille** 44,7 miljardia euroa.

Talousarviota käytettiin myös unionin **ulkorajojen** vahvistamiseen sekä **pakolaiskriisin** ja laittoman muuttoliikkeen hallintaan rahoittamalla tehokkaampia välineitä, joilla estetään ihmisten salakuljetus ja puututaan muuttoliikkeen taustalla vaikuttaviin pitkän aikavälin tekijöihin yhteistyössä lähtö- ja kauttakulkumaiden kanssa. Rahoitusta osoitettiin myös laillista muuttoliikettä tukeville vahvoille politiikkatoimille, mukaan lukien suojelun tarpeessa olevien henkilöiden uudelleensijoittaminen, ja välineille, joilla tuetaan jäsenvaltioita niiden pyrkimässä kotouttamaan pakolaisia EU:n sisällä.

Yhdistyneen kuningaskunnan ero Euroopan unionista

Tausta

Yhdistyneessä kuningaskunnassa järjestettiin 23. kesäkuuta 2016 Euroopan unionin jäsenyyttä koskenut kansanäänestys, jossa kansalaisten enemmistö kannatti eroamista EU:sta. Yhdistynyt kuningaskunta ilmoitti Eurooppa-neuvostolle 29. maaliskuuta 2017 virallisesti aikomuksestaan erota EU:sta ja Euroopan atomienergiayhteisöstä (Euratom). Näin se käynnisti Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 50 artiklan mukaisen menettelyn, joka koskee jäsenvaltion eroamista unionista.

Neuvotteluprosessi

Muut 27 jäsenvaltiota hyväksyivät 29. huhtikuuta 2017 järjestetyssä ylimääräisessä Eurooppa-neuvoston kokouksessa poliittiset suuntaviivat Yhdistyneen kuningaskunnan hallitulle erolle EU:sta. Niissä määritettiin neuvottelujen puitteet ja vahvistettiin EU:n yleiset kannat ja periaatteet. Neljä päivää myöhemmin komissio lähetti neuvostolle suosituksen siitä, että Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa aloitettaisiin 50 artiklan nojalla käytävät neuvottelut, sekä luonnoksen neuvotteluohjeiksi.

Neuvosto antoi 22. toukokuuta päätöksen luvan antamisesta aloittaa neuvottelut Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa ja komission nimittämisestä virallisesti EU:n neuvottelijaksi. Lisäksi se antoi ensimmäiset neuvotteluohjeet. Niissä vahvistetaan neuvotteluille selkeä rakenne ja EU:n yhtenäinen lähestymistapa.

EU:ta edustaa Michel Barnier, jonka Euroopan komissio nimitti pääneuvottelijaksi. Michel Barnierin alaisuudessa toimii Euroopan komission työryhmä, joka koordinoi kaikkien neuvotteluihin liittyvien strategisten, operatiivisten, oikeudellisten ja taloudellisten kysymysten käsittelyä. Komissio raportoi neuvostolle neuvottelujen kaikissa vaiheissa ja tiedottaa tilanteesta tiiviisti ja säännöllisesti myös Euroopan parlamentille.

Neuvottelujen ensimmäinen vaihe

Neuvottelujen ensimmäinen vaihe käynnistyi 19. kesäkuuta 2017. Tarkoituksena oli saada aikaan mahdollisimman suuri selkeys ja oikeusvarmuus ja järjestää Yhdistyneen kuningaskunnan irtautuminen EU:sta.

Vuoden 2017 aikana järjestettiin kuusi neuvottelukierrosta. Niissä keskityttiin kolmeen ensisijaiseen alaan: kansalaisten oikeuksien suojelemiseen, Irlannin ja Pohjois-Irlannin ainutlaatuisten olosuhteiden käsittelyn kehityksen luomiseen ja taloudelliseen selvitysratkaisuun, jolla varmistetaan, että sekä EU että Yhdistynyt kuningaskunta täyttävät ennen eroamista antamansa taloudelliset velvoitteet. Neuvotteluissa käsiteltiin myös muita eroamiseen liittyviä kysymyksiä.

Euroopan komissio suositti 8. joulukuuta, että Eurooppa-neuvosto toteaisi Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa 50 artiklan nojalla käytävien neuvottelujen edistyneen ensimmäisessä vaiheessa riittävästi. Komission arvio perustui komission neuvottelijoiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen yhteiseen raporttiin. Yhteisen raportin mukaan Yhdistynyt kuningaskunta suostui maksamaan kaikki nykyisen ja aiempien monivuotisten rahoituskehysten mukaiset velvoitteensa ikään kuin se olisi edelleen jäsenvaltio, myös osuutensa unionin veloista ja ehdollisista veloista.

Eurooppa-neuvosto vahvisti 15. joulukuuta, että edistys on ollut riittävää ja antoi toiseen vaiheeseen siirtymistä koskevat suuntaviivat. Toisessa vaiheessa käsitellään mahdollisia siirtymäjärjestelyjä ja EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan tulevia suhteita.

Neuvottelujen seuraava vaihe

Euroopan komissio toimitti neuvostolle 20. joulukuuta 2017 suosituksen aloittaa keskustelut neuvottelujen seuraavasta vaiheesta sekä luonnoksen neuvotteluohjeiksi. Neuvotteluohjeilla täydennetään toukokuussa 2017 annettuja neuvotteluohjeita, ja niissä esitetään lisätietoja mahdollisista siirtymäjärjestelyistä.

Suosituksessa myös muistutetaan, että neuvottelujen ensimmäisessä vaiheessa saavutetut tulokset on vietävä lainsäädäntöön, kuten komission tiedonannossa ja yhteisessä raportissa todetaan. Eurooppa-neuvoston 15. joulukuuta antamien suuntaviivojen mukaan siirtymäjärjestelyjä koskevat täydentävät neuvotteluohjeet hyväksyttiin 29. tammikuuta 2018.

Komissio julkaisi 19. maaliskuuta 2018 erosopimusluonnoksen, jossa esitettiin Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa 16.–19. maaliskuuta 2018 käydyin neuvottelukierroksen edistymisen. Erosopimuksen taloudellista selvitystä koskevassa osassa EU ja Yhdistynyt kuningaskunta laativat neuvottelujen ensimmäisessä vaiheessa saavutettuun edistymiseen (joka esitettiin yhteisessä raportissa) perustuvan oikeudellisen tekstin.

Erosopimusluonnoksen julkaisemisen jälkeen Eurooppa-neuvosto antoi 23. maaliskuuta 2018 uudet suuntaviivat tarkoituksena käynnistää neuvottelut kokonaisvaltaisen yhteisymmärryksen määrittämiseksi EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan tulevia suhteita koskevista puitteista. Neuvottelut olisi saatava päätökseen hyvissä ajoin viimeistään syksyllä 2018. Tällöin neuvosto ehtisi Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan tehdä erosopimuksen ja Yhdistynyt kuningaskunta hyväksyä sen omien menettelyjensä mukaisesti 29. maaliskuuta 2019 mennessä.

Taloudellinen selvitysratkaisu ja EU:n vuoden 2017 tilinpäätös

Taloudellisen selvitysratkaisun osalta yhteisessä raportissa todettiin, että Yhdistynyt kuningaskunta maksaa kaikki nykyisen ja aiempien monivuotisten rahoituskehysten mukaiset velvoitteensa ikään kuin se olisi edelleen jäsenvaltio, ja tämä vahvistettiin 19. maaliskuuta 2018 julkaistussa erosopimusluonnoksessa. Tasmällisemmin esitettynä erosopimusluonnoksessa todetaan, että Yhdistynyt kuningaskunta vastaa erityisesti osuudestaan:

- unionin talousarviositoumuksista ja unionin erillisvirastojen 31. joulukuuta 2020 maksamatta olevista määrärahoista – ks. erosopimuksen 133 artikla;
- unionin 31. joulukuuta 2020 mennessä syntyneiden velkojen rahoituksesta tietyin poikkeuksin – ks. 135 artikla;
- ennen eropäivää päätetyistä/hyväksytyistä rahoitustoimista syntyneistä unionin ehdollisista rahoitusveloista – ks. 136 artikla; sekä

- maksuista unionin vapauttamiseksi sellaisista ehdollisista veloista, jotka ovat seurausta unionin taloudellisia etuja koskevista oikeustapauksista (edellyttäen, että oikeudenkäynnin kohteen muodostavat seikat ovat tapahtuneet 31. joulukuuta 2020 mennessä) – ks. 140 artikla.

Nämä ovat viimeisimmät saatavilla olevat tiedot tätä tilinpäätöstä laadittaessa. Nykyisen tilanteen perusteella eroprosessilla ei ole vaikutusta EU:n konsolidoituun tilinpäätökseen 31. joulukuuta 2017.

On myös todettava, että komissio esitti 2. toukokuuta 2018 ehdotuksensa vuonna 2021 käynnistyväksi seuraavaksi monivuotiseksi rahoituskehykseksi, joka laadittiin sillä perusteella, että Yhdistynyt kuningaskunta ei enää ole jäsenvaltio.

KONSOLIDOIDUT TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA LIITETIEDOT

On huomattava, että osa talousarviota kuvaavien taulukoiden tiedoista ei näytä täsmäävän, koska numerotiedot on pyöristetty miljooniin euroihin.

SISÄLLYSLUETTELO

TASE 24

TUOTTO- JA KULULASKELMA.....	25
RAHAVIRTALASKELMA.....	26
LASKELMA NETTOVAROJEN MUUTOKSISTA	27
TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	28
1. TILINPÄÄTÖKSEN KESKEISET LAATIMISPERIAATTEET	29
2. TASEEN LIITETIEDOT	43
3. TUOTTO- JA KULULASKELMAN LIITETIEDOT	72
4. EHDOLLISET VELAT JA VARAT	80
5. TALOUSARVIOSITOUMUKSET JA OIKEUDELLISET SITOUMUKSET	86
6. RAHOITUSRISKIEN HALLINTA.....	91
7. LÄHIPIIRIÄ KOSKEVAT TIEDOT	108
8. TILINPÄÄTÖSPÄIVÄN JÄLKEISET TAPAHTUMAT	110
9. KONSOLIDOINNIN LAAJUUS	111

TASE

milj. euroa

	Liitetieto	31.12.2017	31.12.2016
PITKÄAIKAISET VARAT			
Aineettomat hyödykkeet	2.1	405	381
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	2.2	10 745	10 068
Pääomaosuusmenetelmällä arvostetut sijoitukset	2.3	581	528
Rahoitusvarat	2.4	59 980	62 247
Ennakkomaksut	2.5	25 022	21 901
Saamiset vaihtoon perustuvista transaktioista ja kerrytettävissä olevat rahamäärät muista kuin vaihtoon perustuvista transaktioista	2.6	611	717
		97 344	95 842
LYHYTAIKAISET VARAT			
Rahoitusvarat	2.4	8 655	3 673
Ennakkomaksut	2.5	24 005	23 569
Saamiset vaihtoon perustuvista transaktioista ja kerrytettävissä olevat rahamäärät muista kuin vaihtoon perustuvista transaktioista	2.6	11 755	10 905
Vaihto-omaisuus	2.7	295	165
Käteisvarat ja muut rahavarat	2.8	24 111	28 585
		68 821	66 897
VASTAAVAA YHTEENSÄ		166 165	162 739
PITKÄAIKAISET VELAT			
Eläkkeet ja muut työsuhde-etuudet	2.9	(73 122)	(67 231)
Varaukset	2.10	(2 880)	(1 936)
Rahoitusvelat	2.11	(50 063)	(55 067)
		(126 065)	(124 234)
LYHYTAIKAISET VELAT			
Varaukset	2.10	(659)	(675)
Rahoitusvelat	2.11	(6 850)	(2 284)
Muut lyhytaikaiset velat	2.12	(39 048)	(40 005)
Menojäämät ja tuloennakot	2.13	(63 902)	(67 580)
		(110 459)	(110 544)
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		(236 524)	(234 778)
NETTOVARAT		(70 359)	(72 040)
Rahastot	2.14	4 876	4 841
Jäsenvaltioiden rahoitusosuudet*	2.15	(75 234)	(76 881)
NETTOVARAT		(70 359)	(72 040)

* Euroopan parlamentin 18. marraskuuta 2017 hyväksymän talousarvion mukaisesti EU:n lyhytaikaiset velat katetaan omista varoista, jotka jäsenvaltiot kantavat tai joiden maksamista pyydetään jäsenvaltioilta vuonna 2018. Lisäksi henkilöstösääntöjen (29. helmikuuta 1968 annettu neuvoston asetus (ETY, Euratom, EHTY) N:o 259/68, sellaisena kuin se on muutettuna) 83 artiklan mukaisesti jäsenvaltiot takaavat yhdessä eläkevastuun kattamisen.

TUOTTO- JA KULULASKELMA

milj. euroa

	Liitetieto	2017	2016
TUOTOT			
Tuotot muista kuin vaihtoon perustuvista transaktioista			
BKTL-varat	3.1	78 620	95 578
Perinteiset omat varat	3.2	20 520	20 439
Alv-varat	3.3	16 947	15 859
Sakot	3.4	4 664	3 858
Varojen takaisinperintä	3.5	1 879	1 947
Muut	3.6	10 376	5 740
		133 006	143 422
Tuotot vaihtoon perustuvista transaktioista			
Rahoitustuotot	3.7	1 845	1 769
Muut	3.8	1 332	998
		3 177	2 767
Tuotot yhteensä		136 183	146 189
KULUT			
Jäsenvaltioiden toteuttamat	3.9		
Maataloustukirahasto		(44 289)	(44 152)
Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto ja muut maaseudun kehittämistä koskevat välineet		(11 359)	(12 604)
Euroopan aluekehitysrahasto ja koheesiorahasto		(17 650)	(35 045)
Euroopan sosiaalirahasto		(7 353)	(9 366)
Muut		(1 253)	(1 606)
Komission, toimeenpanovirastojen ja erityisrahastojen toteuttamat	3.10	(15 738)	(15 610)
EU:n muiden virastojen ja elinten toteuttamat	3.11	(2 667)	(2 547)
Kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen toteuttamat	3.11	(4 115)	(3 258)
Muiden yhteisöjen toteuttamat	3.11	(1 478)	(2 035)
Henkilöstö- ja eläkekulut	3.12	(10 002)	(9 776)
Työsuhde-etuuksiin liittyvien vakuutusmatemaattisten oletusten muutokset	3.13	(3 544)	(1 068)
Kulut rahoitustoiminnasta	3.14	(1 896)	(1 904)
Muut kulut	3.15	(6 756)	(5 486)
Kulut yhteensä		(128 101)	(144 456)
VARAINHOITOVUODEN TALOUDELLINEN TULOS		8 082	1 733

RAHAVIRTALASKELMA

milj. euroa

	2017	2016
Varainhoitovuoden taloudellinen tulos	8 082	1 733
Toiminnan rahavirta		
Hankintamenon jaksottaminen	99	88
Poistot	888	575
Lainojen (lisäys)/väheneminen	497	1 774
Ennakkomaksujen (lisäys)/väheneminen	(3 557)	(314)
Vaihtoon perustuvien saamisten ja muuhun kuin vaihtoon perustuvien kerrytettävissä olevien rahamäärien (lisäys)/väheneminen	(745)	(1 297)
Vaihto-omaisuuden (lisäys)/väheneminen	(130)	(26)
Eläkkeisiin ja muihin työsuhde-etuuksiin liittyvän velan lisäys/(väheneminen)	5 891	3 417
Varausten lisäys/(väheneminen)	928	581
Rahoitusvelkojen lisäys/(väheneminen)	(438)	(2 351)
Muiden lyhytaikaisten velkojen lisäys/(väheneminen)	(957)	7 813
Menojäämien ja tuloennakoiden lisäys/(väheneminen)	(3 678)	(821)
Edellisen varainhoitovuoden ylijäämä, joka kirjataan tuottona, johon ei liity maksutapahtumaa	(6 405)	(1 349)
Muut transaktiot, joihin ei liity maksutapahtumaa	3	18
Investointien rahavirta		
Aineettomien hyödykkeiden ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden (lisäys)/väheneminen	(1 687)	(2 073)
Pääomaosuusmenetelmällä arvostettujen sijoitusten (lisäys)/väheneminen	(53)	(31)
Myytavissä olevien rahoitusvarojen (lisäys)/väheneminen	(3 190)	(822)
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen (lisäys)/väheneminen	(22)	(0)
NETTORAHAVIRTA	(4 474)	6 914
Käteisvarojen ja muiden rahavarojen nettomääräinen lisäys/(väheneminen)	(4 474)	6 914
Käteisvarat ja muut rahavarat varainhoitovuoden alussa	28 585	21 671
Käteisvarat ja muut rahavarat varainhoitovuoden lopussa	24 111	28 585

LASKELMA NETTOVAROJEN MUUTOKSISTA

	Jäsenvaltioiden rahoitusosuudet Kertynyt ylijäämä/ (alijäämä)	Muut rahastot	Käyvän arvon rahasto	Nettovarat
	milj. euroa			
SALDO 31.12.2015	(77 124)	4 390	292	(72 442)
<i>Takuurahaston varojen muutos</i>	(82)	82	–	–
<i>Käypään arvoon perustuvat muutokset</i>	–	–	33	33
<i>Muut</i>	(59)	44	–	(15)
<i>Jäsenvaltioille siirretty osa talousarvion toteutuksen 2015 tuloksesta</i>	(1 349)	–	–	(1 349)
<i>Varainhoitovuoden taloudellinen tulos</i>	1 733	–	–	1 733
SALDO 31.12.2016	(76 881)	4 516	325	(72 040)
<i>Takuurahaston varojen muutos</i>	(20)	20	–	–
<i>Käypään arvoon perustuvat muutokset</i>	–	–	(2)	(2)
<i>Muut</i>	(11)	62	(46)	5
<i>Jäsenvaltioille siirretty osa talousarvion toteutuksen 2016 tuloksesta</i>	(6 405)	–	–	(6 405)
<i>Varainhoitovuoden taloudellinen tulos</i>	8 082	–	–	8 082
SALDO 31.12.2017	(75 234)	4 598	278	(70 359)

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1. TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

KESKEISET

1.1. OIKEUSPERUSTA JA TILINPÄÄTÖSSÄÄNNÖT

EU:n kirjanpidossa ja tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä ja neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 kumoamisesta 25 päivänä lokakuuta 2012 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU, Euratom) N:o 966/2012 (EUVL L 298, 26.10.2012, s. 1), jäljempänä 'varainhoitoasetus', ja kyseisen asetuksen soveltamissäännöistä annettua komission delegoitua asetusta (EU) N:o 1268/2012 (OJ EUVL L 362, 31.12.2012, s. 1).

Varainhoitoasetuksen 143 artiklan mukaisesti EU laatii tilinpäätöksensä suoriteperusteisena. Kyseiset säännöt perustuvat julkisen sektorin kansainvälisiin tilinpäätösstandardeihin (International Public Sector Accounting Standards, IPSAS). Näitä komission tilinpitäjän vahvistamia kirjanpito- ja tilinpäätössääntöjä on noudatettava kaikissa konsolidoinnin piiriin kuuluvissa EU:n toimielimissä ja elimissä. Tavoitteena on luoda kirjanpitoa, arvostamista sekä tilinpäätöksen laadintaa ja esittämistä koskevat yhdenmukaiset säännöt, jotta voitaisiin varmistaa, että tilinpäätökset laaditaan ja konsolidoidaan yhdenmukaisella tavalla.

[Euroopan unionin uusien ja tarkistettujen tilinpäätössääntöjen soveltaminen](#)

Euroopan unionin tilinpäätössääntöjen tarkistukset, jotka ovat voimassa 1. tammikuuta 2017 lähtien alkaneiden varainhoitovuosien osalta

Komission tilinpitäjä on hyväksynyt seuraavat tarkistukset:

- tarkistukset tilinpäätössääntöön nro 1 "Tilinpäätös"; sekä
- tarkistukset tilinpäätössääntöön nro 14 "Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet, kirjanpidollisten arvioiden muutokset ja virheet".

Tarkistukset ovat seurausta IPSAS 1 -standardiin "Tilinpäätöksen esittäminen" ja IPSAS 3 -standardiin "Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet, kirjanpidollisten arvioiden muutokset ja virheet" hiljattain tehdyistä muutoksista. Parannuksilla pyritään varmistamaan IPSAS-standardien johdonmukaisuus. Vastaavat tilinpäätössäännöt on päivitetty, ja tärkeimmät muutokset liittyvät tilinpäätösraportoinnin laadullisiin ominaisuuksiin sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden valintaan ja soveltamiseen käytettävien luokitusten lähdehierarkian päivityksiin.

Näiden muutosten hyväksymisellä ei ollut vaikutusta EU:n vuoden 2017 tilinpäätökseen.

Hyväksytyt uudet ja tarkistettut tilinpäätössäännöt, joita ei vielä sovellettu 31. joulukuuta 2017

EU:ssa ei ole sovellettu seuraavia uusia ja tarkistettuja tilinpäätössääntöjä, jotka komission tilinpitäjä on hyväksynyt, mutta jotka eivät vielä ole voimassa:

- Tilinpäätössäännön nro 12 "Työsuhde-etuudet" tarkistus (voimassa 1. tammikuuta 2018 lähtien alkaneiden tilikausien osalta): Kirjanpitosääntöä nro 12 on tarkistettu uuden IPSAS-standardin "Työsuhde-etuudet" mukaisesti. Tärkein muutos on se, että vakuutusmatemaattisten oletusten muutoksista saatavat tappiot tai voitot on kirjattava suoraan nettovaroihin, kun ne nykyisten vaatimusten mukaan otetaan huomioon ylijäämässä tai alijäämässä.

Euroopan unionissa analysoidaan parhaillaan tarkistetun kirjanpitosäännön soveltamisen vaikutuksia ja käytännön seurauksia. Merkittävää vaikutusta konsolidoituun tilinpäätökseen ei kuitenkaan odoteta olevan lukuun ottamatta sitä, että vakuutusmatemaattiset oletukset otetaan tuotto- ja kululaskelman sijaan huomioon nettovaroissa.

- Uusi kirjanpitosääntö nro 20 "Julkisen sektorin yhdistelyt" (voimassa 1. tammikuuta 2019 lähtien alkaneiden tilikausien osalta): IPSAS-standardiin 40 "Julkisen sektorin yhdistelyt" perustuvassa

kirjapitosäännössä nro 20 annetaan julkisen sektorin yhdistelyn luokitus. Se perustuu kahteen eri tyyppiin riippuen siitä, toteutuuko transaktio yhteisessä valvonnassa vaiko ei: i) sulautuminen, jossa transaktio perustuu EU:hun yhdistetyn yhteisön kirjanpitoarvoihin; ja ii) hankinta, jossa transaktio perustuu EU:n hankkiman yhteisön käypään arvoon hankintapäivänä. Molempien osalta esitetään erilliset vaatimukset ja julkistamisen taso. Tämän tavoitteena on antaa EU:n tilinpäätöksen käyttäjille parempi käsitys vaikutuksista.

Vaikutus EU:n tilinpäätökseen ensimmäisenä soveltamisvuotena riippuu siitä, toteuttaako EU kyseisenä ajankohtana julkisen sektorin yhdistelyjä koskevia transaktioita.

1.2. TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Tilinpäätöksen tarkoituksena on antaa tietoa organisaation taloudellisesta asemasta, sen toiminnan tuloksesta ja sen rahavirroista. Tavoitteena on, että näistä tiedoista on hyötyä laajalle käyttäjäkunnalle. Koska EU on julkisoikeudellinen yhteisö, tilinpäätöksellä on lisäksi tarkoitus antaa tietoja, joista on hyötyä päätöksenteossa, ja osoittaa, että unioni on hoitanut sille uskottuja varoja vastuullisesti. Tämä asiakirja on laadittu näiden periaatteiden mukaisesti.

Yleiset periaatteet (tilinpäätösperiaatteet), joita noudatetaan tilinpäätöstä laadittaessa, määritetään tilinpäätöslaskelmia koskevassa EU:n tilinpäätösäännössä nro 1, ja ne ovat samat kuin IPSAS 1 -standardissa. Nämä periaatteet ovat oikean kuvan antaminen, suoriteperuste, toiminnan jatkuvuus, esittämistavan johdonmukaisuus, olennaisuus, erien yhdistäminen, nettoperiaate ja tietojen vertailtavuus. Tilinpäätösraportoinnin laadulliset ominaisuudet ovat merkityksellisyys, todenmukaisen kuvan antaminen (luotettavuus), ymmärrettävyys, oikea-aikaisuus, vertailukelpoisuus ja todennettavuus.

1.3. KONSOLIDOINTI

Konsolidoinnin laajuus

EU:n konsolidoituun tilinpäätökseen kuuluvat kaikki merkittävät määräysvallassa olevat yhteisöt (eli EU:n toimielimet, mukaan lukien komissio, ja EU:n virastot), osakkuusyritykset ja yhteisyritykset. Konsolidoitujen yhteisöjen täydellinen luettelo on EU:n tilinpäätöksen liitetiedossa **9**. Siihen sisältyy nykyisin 52 määräysvallassa olevaa yhteisöä ja 1 osakkuusyritys. Yhteisöjä, jotka kuuluvat konsolidoinnin piiriin mutta joilla on vähäinen merkitys EU:n konsolidoidussa tilinpäätöksessä, ei tarvitse konsolidoida tai arvostaa pääomaosuusmenetelmällä, jos se veisi kohtuuttomasti aikaa tai aiheuttaisi liian suuret kustannukset EU:lle. Kyseiset ”vähämerkityksiset yhteisöt” luetellaan erikseen liitetiedossa **9**. Vuonna 2017 vähämerkityksisiksi luokiteltiin 7 yhteisöä.

Määräysvallassa olevat yhteisöt

Päätös yhteisön sisällyttämisestä konsolidointiin perustuu määräysvallan käsitteeseen. Määräysvallassa olevat yhteisöt ovat yhteisöjä, joista EU saa tai sillä on oikeus saada vaihtuvia etuja toimintaan osallistumisesta. EU voi vaikuttaa kyseisten etujen luonteeseen ja määrään käyttämällä määräysvaltaansa yhteisössä. Määräysvallan on oltava käytettävissä kaiken aikaa, ja sen on liityttävä yhteisön relevantteihin toimintoihin. Määräysvallassa olevat yhteisöt konsolidoidaan kokonaisuudessaan. Konsolidointi alkaa siitä päivästä, jona määräysvalta saadaan, ja loppuu kun määräysvaltaa ei enää ole.

Määräysvallan tavallisimmat osoittajat ovat Euroopan unionissa yhteisön perustaminen perussopimusten tai johdetun oikeuden mukaisesti, yhteisön toiminnan rahoittaminen unionin yleisestä talousarviosta saatavalla rahoituksella, äänioikeudet hallintoelimissä, Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tekemät tarkastukset ja Euroopan parlamentin myöntämä vastuuvapaus. Kunkin yhteisön osalta on arvioitava erikseen, syntyykö määräysvalta yhden vai kaikkien edellä mainittujen perusteiden seurauksena.

Tämän lähestymistavan mukaisesti EU:n toimielinten (Euroopan keskuspankkia lukuun ottamatta) ja virastojen (entiseen toiseen pilariin kuuluneet virastot pois luettuina) katsotaan olevan EU:n yksinomaisessa määräysvallassa, ja ne on tämän vuoksi otettu konsolidoinnin piiriin. Myös selvitystilassa olevaa Euroopan hiili- ja teräsyhteisöä (EHTY) pidetään määräysvallassa olevana yhteisönä.

Kaikki EU:n määräysvallassa olevien yhteisöjen väliset olennaiset transaktiot ja rahamäärät eliminoidaan. Sen sijaan näihin transaktioihin liittyvät realisoitumattomat voitot ja tappiot ovat vähäisiä, minkä vuoksi niitä ei ole eliminoitu.

Yhteisjärjestelyt

Yhteisjärjestely on sopimus, jonka mukaisesti EU:lla ja yhdellä tai useammalla osapuolella on yhteinen määräysvalta. Yhteinen määräysvalta on sopimukseen perustuva, tiettyä järjestelyä koskeva jaettu määräysvalta. Se on olemassa vain silloin, kun asianomaisia toimintoja koskevat päätökset edellyttävät määräysvallan jakavien osapuolten yksimielistä suostumusta. Yhteisjärjestelyt voivat olla joko yhteisiä toimia tai yhteisyrityksiä. Jos yhteisjärjestely on rakenteeltaan erillinen yksikkö ja yhteisjärjestelyn osapuolilla on järjestelyn nettovaroja koskevia oikeuksia, kyseinen yhteisjärjestely luokitellaan yhteisyritykseksi. Osuuksia yhteisyrityksissä käsitellään kirjanpidossa pääomaosuusmenetelmää soveltaen (ks. liitetieto **1.5.4**). Jos osapuolilla on järjestelyyn liittyen omaisuuseriä koskevia oikeuksia ja velkoja koskevia velvoitteita, kyseinen yhteisjärjestely luokitellaan yhteiseksi toimeksi. EU kirjaa tilinpäätökseensä yhteisiä toimia koskevista osuuksista seuraavat erät: EU:n varat, velat, tulot ja menot sekä EU:n osuus yhteisistä varoista, veloista, tuloista ja menoista.

Osakkuusyritykset

Osakkuusyritykset ovat yhteisöjä, joissa EU:lla on suoraan tai välillisesti huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa. Vaikutusvalta katsotaan huomattavaksi, jos EU:lla on suoraan tai välillisesti vähintään 20 prosenttia äänioikeuksista. Osuuksia osakkuusyrityksissä käsitellään kirjanpidossa pääomaosuusmenetelmää soveltaen (ks. liitetieto **1.5.4**).

Konsolidoinnin ulkopuoliset yhteisöt, joiden varoja komissio hallinnoi

Euroopan komissio hallinnoi EU:n henkilöstön sairausvakuutusjärjestelmän, Euroopan kehitysrahaston ja osallistujien takuurahaston varoja niiden puolesta. Näitä yhteisöjä ei kuitenkaan ole konsolidoitu EU:n tilinpäätökseen, koska ne eivät ole EU:n määräysvallassa.

1.4. LAATIMISPERUSTA

Tilinpäätös laaditaan vuosittain. Tilivuosi alkaa 1. tammikuuta ja päättyy 31. joulukuuta.

1.4.1. Valuuttojen muuntaminen euroiksi

Toimintavaluutta ja raportointivaluutta

Jos ei toisin mainita, tilinpäätös laaditaan miljoonina euroina, koska euro on EU:n toiminta- ja raportointivaluutta.

Transaktiot ja saldot

Ulkomaan rahan määräiset transaktiot muunnetaan euroiksi transaktiopäivän valuuttakurssiin. Tuotto- ja kululaskelmaan on kirjattu kurssivoitot ja -tappiot, jotka syntyvät ulkomaan rahan määräisten transaktioiden suorittamisesta sekä ulkomaan rahan määräisten monetaaristen varojen ja velkojen muuntamisesta euromääräisiksi vuoden lopun valuuttakursseihin. Myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi luokiteltuihin ei-monetaarisiin rahoitusinstrumentteihin liittyvät muuntoerot kirjataan käyvän arvon rahastoon.

Poikkeavia muuntomenetelmiä sovelletaan aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin, jotka arvostetaan euroina niiden hankintapäivänä voimassa olleiden euron kurssien mukaan.

Ulkomaan rahan määräisten monetaaristen varojen ja velkojen saldot vuoden lopussa muunnetaan euroiksi käyttäen seuraavia 31. joulukuuta voimassa olleita Euroopan keskuspankin (EKP) valuuttakursseja:

Euron vaihtokurssit

Valuutta	31.12.2017	31.12.2016	Valuutta	31.12.2017	31.12.2016
BGN	1,9558	1,9558	PLN	4,177	4,4103
CZK	25,5350	27,0210	RON	4,6585	4,5390
DKK	7,4449	7,4344	SEK	9,8438	9,5525

GBP	0,8872	0,8562	CHF	1,1702	1,0739
HRK	7,4400	7,5597	JPY	135,01	123,4000
HUF	310,3300	309,8300	USD	1,1993	1,0541

1.4.2. Arvioiden käyttäminen

IPSAS-standardien ja yleisesti hyväksyttyjen tilinpäätösperiaatteiden mukaisesti tilinpäätökseen sisältyy väistämättä määriä, jotka perustuvat johdon tekemiin arvioihin ja oletuksiin, jotka puolestaan perustuvat luotettavimpiin käytettävissä oleviin tietoihin. Merkittäviin arvioihin kuuluvat muun muassa työsuhde-etuuksiin liittyvät velat, varaukset, vaihto-omaisuuteen ja muihin lyhytaikaisiin saamisiin liittyvä taloudellinen riski, tulo- ja menoajamät, ehdolliset varat ja velat, aineettomien hyödykkeiden ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden arvon alentuminen sekä rahoitusvälineitä koskevissa liitetiedoissa esitetyt määrät. Kyseisten erien todellinen arvo voi poiketa arvioista. Arvioihin tehtävät muutokset kirjataan kaudella, jonka aikana ne tulevat tietoon.

1.5. TASE

1.5.1. Aineettomat hyödykkeet

Hankitut tietokoneohjelmistojen lisenssit kirjataan alkuperäiseen hankintameno, josta on vähennetty kertyneet poistot ja arvonalentumistappiot. Kyseisistä omaisuuseristä tehdään poistot tasapoistomenetelmällä omaisuuserien arvioituna taloudellisena vaikutusajana (3–11 vuotta). Aineettomien hyödykkeiden arvioitu taloudellinen vaikutusajana riippuu niiden sopimuksessa määritellystä taloudellisesta tai oikeudellisesta käyttöajasta. Sisäisesti tuotetut aineettomat hyödykkeet aktivoidaan, kun EU:n kirjanpito- ja tilinpäätössääntöjen mukaiset kriteerit täyttyvät. Menot liittyvät pelkästään omaisuuserän kehitysvaiheeseen. Aktivoidaviin menoihin kuuluvat kaikki välittömät menot, jotka ovat välttämättömiä hyödykkeen luomiseksi, tuottamiseksi ja saattamiseksi valmiiksi toimimaan johdon tarkoittamalla tavalla. Tutkimustoimintaan liittyvät menot, aktivointikelvottomat kehitysmenot ja ylläpitomenot kirjataan kuluiksi, kun ne syntyvät.

1.5.2. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Kaikki aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet kirjataan alkuperäiseen hankintameno, josta on vähennetty kertyneet poistot ja arvonalentumistappiot. Hankintameno sisältyvät kustannukset, jotka voidaan suoraan kohdistaa omaisuuserän hankintaan, rakentamiseen tai siirtämiseen.

Myöhemmin syntyvät menot sisällytetään omaisuuserän kirjanpitoarvoon tai kirjataan erillisenä omaisuuseränä ainoastaan silloin, kun on todennäköistä, että EU saa omaisuuserästä tulevaisuudessa taloudellista hyötyä tai suorituspotentiaalia, ja kun omaisuuserään liittyvät menot voidaan määrittää luotettavasti. Korjaus- ja ylläpitomenot kirjataan kuluiksi tuotto- ja kululaskelmaan sinä varainhoitovuotena, jonka aikana ne syntyvät.

Maa-alueista ja taideteoksista ei tehdä poistoja, koska niiden taloudellisen vaikutusajan katsotaan olevan rajoittamaton. Myöskään keskeneräisistä hankinnoista ei tehdä poistoja, koska tällaiset omaisuuserät eivät ole vielä käytettävissä. Muista omaisuuseristä tehdään tasapoistot, jotta niiden jäännösarvo voidaan vähentää niiden arvioituna taloudellisena vaikutusajana seuraavasti:

Omaisuuserän laji	Tasapoisto prosentteina
<i>Rakennukset</i>	4–10 %
<i>Avaruusresurssit</i>	8–25 %
<i>Koneet ja kalusto</i>	10–25 %
<i>Kalusteet ja ajoneuvot</i>	10–25 %
<i>Tietokonelaitteet</i>	25–33 %
<i>Muut</i>	10–33 %

Omaisuuserien luovutuksesta saatavat voitot ja tappiot määritetään vertaamalla luovutustulosta, josta on vähennetty myyntikustannukset, luovutetun omaisuuserän kirjanpitoarvoon. Kyseiset voitot ja tappiot kirjataan tuotto- ja kululaskelmaan.

Vuokraus

Aineellisten hyödykkeiden vuokraus luokitellaan rahoitusleasingtoiminnaksi silloin, kun omistamiseen liittyvät riskit ja edut kuuluvat olennaisilta osin EU:lle. Rahoitusleasingilla hankitut omaisuuserät aktivoidaan leasing sopimuksen syntymisajankohtana joko omaisuuserän käypään arvoon tai leasingmaksujen vähimmäismäärän nykyarvoon sen mukaan, kumpi näistä on pienempi. Koron osuus rahoitusleasingmaksusta kirjataan kuluksi vuokra-aikana, jotta jäljellä olevalle velalle tulee kullakin kaudella samansuuruinen korkoprosentti. Vuokravelvoitteet, joista on vähennetty rahoitusmenot, sisällytetään (lyhyt- ja pitkäaikaisiin) rahoitusvelkoihin. Koron osuus rahoituskustannuksista kirjataan kuluksi tuotto- ja kululaskelmaan vuokra-aikana siten, että jäljellä olevalle velalle tulee kullakin kaudella samansuuruinen korkoprosentti. Rahoitusleasingilla hallussa pidettävistä omaisuuseristä tehdään poistot joko omaisuuserien taloudellisena vaikutusaikana tai leasing sopimuksen voimassaoloaikana sen mukaan kumpi näistä on lyhyempi.

Leasing sopimukset, joissa omistajuuteen liittyvät riskit ja edut säilyvät olennaisilta osin vuokralleantajalla, luokitellaan muiksi leasing sopimuksiksi. Käyttöleasingin maksut kirjataan kulueksi tuotto- ja kululaskelmaan tasaerinä leasing sopimuksen voimassaoloaikana.

1.5.3. Muiden kuin rahoitusvarojen arvon alentuminen

Omaisuuseristä, joiden taloudellista vaikutusaikaa ei ole rajoitettu, ei tehdä poistoja / hankintamenon jaksotuksia vaan niiden arvon alentumista testataan vuosittain. Kyseisten omaisuuserien arvon mahdollinen alentuminen selvitetään aina, kun on viitteitä siitä, että kirjanpitoarvoa vastaava rahamäärä ei ole enää kerrytettävissä tapahtumien tai olosuhteiden muuttumisen vuoksi. Arvon alentumistappioksi kirjataan määrä, jolla omaisuuserän kirjanpitoarvo ylittää siitä kerrytettävissä olevan rahamäärän. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo, josta on vähennetty luovutuksesta aiheutuvat menot, tai omaisuuserän käyttöarvo, sen mukaan kumpi näistä on suurempi.

Aineettomien hyödykkeiden ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden jäännösarvoa ja taloudellista vaikutusaikaa tarkistetaan vähintään kerran vuodessa ja muutetaan tarvittaessa. Omaisuuserän kirjanpitoarvoa alennetaan välittömästi vastaamaan siihen liittyvää kerrytettävissä olevaa rahamäärää, jos kirjanpitoarvon havaitaan olevan kerrytettävissä olevaa rahamäärää suurempi. Jos aiempina vuosina kirjattujen arvonalennusten perusteet eivät enää päde, arvonalentumistappiot peruutetaan.

1.5.4. Pääomaosuusmenetelmällä arvostetut sijoitukset

Osuudet osakkuusyrityksissä ja yhteisyrityksissä

Sijoitukset, jotka käsitellään kirjanpidossa pääomaosuusmenetelmää soveltaen, kirjataan alun perin hankintameno. EU:n osuus näistä sijoituksista kirjataan tuotto- ja kululaskelmaan ja osuus rahastojen muutoksista nettovaroihin sisältyvään käyvän arvon rahastoon. Alkuperäinen hankintameno ja kaikki muutokset (myöhemmät rahoitusosuudet, osuus taloudellisista voitoista, tappioista, rahastojen muutoksista, arvon alentumisesta ja osingoista) muodostavat sijoituksen kirjanpitoarvon EU:n tilinpäätöslaskelmissa tilinpäätöspäivänä. Sijoituksesta saatu voitonjako vähentää omaisuuserän kirjanpitoarvoa.

Jos EU:n osuus kirjanpidossa pääomaosuusmenetelmää käyttäen käsiteltävän sijoituksen tuottamista tappioista on yhtä suuri kuin sen omistusosuus sijoituksesta tai ylittää tämän, EU ei merkitse lisätappioita taseeseensa ("taseeseen merkitsemättömät tappiot"). Kun EU:n osuus on pienentynyt nollan suuruiseksi, lisätappioita otetaan huomioon ja velkaa kirjataan vain siihen määrään asti kuin EU:lla on oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite tai se on suorittanut maksuja osakkuus- tai yhteisyrityksen puolesta.

Jos arvon alentuminen voidaan osoittaa, omaisuuserät kirjataan alempaan kerrytettävissä olevaan rahamäärään. Kerrytettävissä oleva rahamäärä määritetään edellä liitetiedossa **1.5.3** kuvatulla tavalla. Jos arvon alentumiselle ei myöhempanä ajankohtana ole enää perustetta, arvonalentumistappio peruutetaan kirjaamalla omaisuuserä arvonalentumistappiosta puhdistettuun kirjanpitoarvoon.

EU ei pyri käyttämään huomattavaa vaikutusvaltaa sellaisissa pääomasijoitusrahastoissa, joissa sillä on vähintään 20 prosentin omistusosuus. Näitä rahastoja pidetään tämän vuoksi myytävissä olevina rahoitusvaroina.

Osakkuusyrityksiä ja yhteisyrityksiä, joiden katsotaan olevan vähämerkityksisiä, ei käsitellä kirjanpidossa pääomaosuusmenetelmää soveltaen. EU:n rahoitusosuudet kyseisissä yhteisöissä kirjataan kuluksi asianomaisella tilikaudella.

1.5.5. Rahoitusvarat

Luokittelu

EU luokittelee rahoitusvaransa seuraavasti: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat; lainat ja muut saamiset; eräpäivään asti pidettävät sijoitukset; ja myytävissä olevat rahoitusvarat. Rahoitusinstrumenttien luokka määritellään alkuperäisen kirjaamisen ajankohtana, ja sitä tarkastellaan vuosittain tilinpäätöspäivänä.

(i) Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Rahoitusvaroihin kuuluva erä sijoitetaan tähän luokkaan, jos se on ensisijaisesti hankittu myytäväksi lyhyellä aikavälillä. Myös johdannaiset sijoitetaan tähän luokkaan. Tähän luokkaan kuuluvat omaisuuserät sisällytetään lyhytaikaisiin varoihin, jos ne todennäköisesti realisoidaan 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöspäivästä.

(ii) Lainat ja muut saamiset

Lainat ja muut saamiset ovat muita kuin johdannaisiin kuuluvia rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksusuoritukset ovat kiinteitä tai muuten määritettävissä ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla. Nämä saamiset syntyvät silloin, kun EU antaa velalliselle suoraan rahaa, tavaroita tai palveluita ilman aikomusta käydä saamisella kauppaa tai siinä tapauksessa, että alkuperäisen luotonantajan oikeudet ovat siirtyneet EU:lle sen suoritettua maksun takaussopimuksen mukaisesti. Maksut, jotka erääntyvät 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöspäivästä, luokitellaan lyhytaikaisiksi varoiksi. Maksut, jotka erääntyvät yli 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöspäivästä, luokitellaan pitkäaikaisiksi varoiksi. Lainoihin ja muihin saamiin sisältyvät määräaikaistalletukset, joiden alkuperäinen erääntymisaika on pidempi kuin kolme kuukautta.

(iii) Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset ovat muita kuin johdannaisiin kuuluvia rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksusuoritukset ovat kiinteitä tai muuten määritettävissä, jotka erääntyvät tiettyyn aikaan ja jotka EU aikoo pitää ja pystyy pitämään eräpäivään asti. EU:lla ei ollut tähän luokkaan kuuluvia sijoituksia varainhoitovuonna 2017.

(iv) Myytävissä olevat rahoitusvarat

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat muita kuin johdannaisia, ja ne on joko nimetty tähän luokkaan kuuluviksi tai niitä ei ole sijoitettu mihinkään muuhun luokkaan. Ne luokitellaan joko lyhyt- tai pitkäaikaisiin varoihin sen mukaan, milloin EU aikoo luovuttaa ne. Sijoitukset yhteisöihin, joita ei ole konsolidoitu ja joita ei käsitellä kirjanpidossa pääomaosuusmenetelmää soveltaen sekä muut oman pääoman tyyppiset sijoitukset (esimerkiksi riskipääomatoimet) luokitellaan myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi.

Alkuperäinen kirjaaminen ja arvostaminen

Sellaiset rahoitusvarat, jotka kirjataan tulosvaikutteisesti käypään arvoon, pidetään eräpäivään saakka tai jotka ovat myytävissä, kirjataan kaupankäyntipäivänä eli päivänä, jona Euroopan unioni sitoutuu ostamaan tai myymään omaisuuserän. Muut rahavarat ja lainat kirjataan silloin, kun rahavarat siirretään lainanottajille. Rahoitusvälineet kirjataan alun perin käypään arvoon. Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon lisätään transaktiomenot kaikille rahoitusvaroilta, joita ei kirjata tulosvaikutteisesti käypään arvoon. Rahoitusvarat, jotka kirjataan tulosvaikutteisesti käypään arvoon, kirjataan alun perin käypään arvoon, ja transaktiomenot kirjataan kuluksi tuotto- ja kululaskelmaan.

Rahoitusvaroihin kuuluvan erän käypä arvo on alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä yleensä kauppahinta eli saadun vastikkeen käypä arvo, paitsi jos kyseisen rahoitusinstrumentin käyvää arvosta saadaan näyttöä vertaamalla sitä muihin saman instrumentin todettavissa oleviin sen hetkisiin markkinatapahtumiin taikka sellaisen arvostusmenetelmän perusteella, jonka muuttujat sisältävät vain seurattavissa olevilta markkinoilta saatuja tietoja (esimerkiksi tietyt johdannaisopimukset). Kun

myönnetään pitkäaikainen laina, josta ei peritä korkoa tai perittävä korko on markkinakorkoa alhaisempi, lainan käypänä arvona voidaan pitää kaikkien vastaisten rahavirtojen nykyarvoa, joka saadaan diskonttaamalla tulevat rahavirrat vastaavaan luottoluokkaan kuuluvan vastaavan instrumentin vallitsevalla markkinakorolla.

Myönnettyt lainat arvostetaan nimellisarvoon, jota pidetään lainan käypänä arvona. Tämä johtuu seuraavista syistä:

- EU:n lainanannon ”markkinaympäristö” poikkeaa selvästi tavanomaisista pääomamarkkinoista, joilla kaupallisia ja valtioiden joukkovelkakirjoja lasketaan liikkeeseen. Koska lainantajilla on näillä markkinoilla myös vaihtoehtoisia sijoituskohteita, ne otetaan huomioon markkinahinnoissa. Tätä vaihtoehtoisten sijoitusten mahdollisuutta ei kuitenkaan sovelleta EU:hun, koska se ei saa sijoittaa rahaa pääomamarkkinoille. Se voi ainoastaan ottaa lainaa markkinoilta lainatakseen sen edelleen samoilla ehdoilla. Tämä tarkoittaa sitä, että EU:lla ei ole ottamilleen lainoille vaihtoehtoista lainaus- tai sijoituskohdetta. Tällöin ei ole myöskään vaihtoehtoiskustannusta eikä vertailuperustaa markkinakorkojen kanssa. EU:n lainaustoiminta muodostaa itse asiassa omat markkinat. Koska vaihtoehtoisia sijoituskohteita ei oteta huomioon, markkinahinta ei vastaa asianmukaisesti EU:n lainatransaktioiden sisältöä. Näin ollen EU:n lainanannon käypää arvoa ei voida määrittää suhteessa kaupallisiin tai valtioiden joukkovelkakirjoihin.
- Koska vertailukelpoisia toimivia markkinoita tai vastaavia transaktioita ei ole, Euroopan unionin olisi käytettävä perittyä korkoa määrittäessään käypiä arvoja Euroopan rahoituksen vakautusmekanismiin, maksutaselainoihin ja muihin vastaaviin välineisiin liittyvässä lainanannossa.
- Koska näissä lainoissa lainanotto ja lainananto toteutetaan yleensä samoin ehdoin (back-to-back), ne kompensoivat toistensa vaikutuksia. Myönnettyjen lainojen efektiivinen korko on tämän vuoksi sama kuin niiden rahoittamiseksi otettujen lainojen korko. EU:lle koituneet transaktiomenot, jotka peritään lainansaaajalta, kirjataan suoraan tuotto- ja kululaskelmaan.

Rahoitusvälineet poistetaan taseesta, kun EU:lla ei enää ole oikeutta saada rahavirtaa sijoituksista tai kun EU on siirtänyt kaikki olennaiset omistajuuteen liittyvät riskit ja edut toiselle osapuolelle.

Myöhempi arvostaminen

- a) Tulosvaikutteisesti käypään arvoon kirjattavat rahoitusvarat kirjataan myöhemmän ajankohtana käypään arvoon. Luokkaan ”tulosvaikutteisesti käypään arvoon kirjattavat rahoitusvälineet” kuuluvien erien käyvän arvon muutoksista aiheutuvat voitot ja tappiot kirjataan tuotto- ja kululaskelmaan kaudella, jolla ne syntyvät.
- b) Lainat ja muut saamiset kirjataan jaksoitettuun hankintamenuun efektiivisen koron menetelmää soveltaen. Lainatuista varoista myönnettyissä luotoissa samaa efektiivistä korkoa sovelletaan sekä otto- että antolainaukseen, koska kyseiset lainat ovat luonteeltaan ns. back-to-back-operaatioita, eivätkä otto- ja antolainauksen ehdot ja määrät eroa merkittävästi toisistaan. EU:lle koituneet transaktiomenot, jotka peritään lainansaaajalta, kirjataan suoraan tuotto- ja kululaskelmaan.
- c) Eräpäivään saakka pidettävät omaisuuserät kirjataan jaksotettuun hankintamenuun efektiivisen koron menetelmää soveltaen. EU:lla ei tällä hetkellä ole eräpäivään asti pidettäviä sijoituksia.
- d) Myytävissä olevat rahoitusvarat kirjataan myöhemmän ajankohtana käypään arvoon. Myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutoksista syntyvät voitot ja tappiot kirjataan käyvän arvon rahastoon lukuun ottamatta monetaaristen varojen muuntoeroja, jotka kirjataan tuotto- ja kululaskelmaan. Kun kyseiset omaisuuserät poistetaan taseesta tai niiden arvo alenee, käyvän arvon rahastoon aiemmin merkityt kumulatiiviset käyvän arvon oikaisut kirjataan tuotto- ja kululaskelmaan. Efektiivisen koron menetelmällä laskettu myytävissä olevien rahoitusvarojen tuottama korko kirjataan tuotto- ja kululaskelmaan. Myytävissä olevista oman pääoman ehtoista instrumenteista saatavat osingot kirjataan silloin, kun EU:n oikeus saada maksuja syntyy.

Toimivilla markkinoilla noteerattavien sijoitusten käyvät arvot perustuvat voimassa oleviin ostokursseihin. Jos rahoitusvaroihin kuuluvalla erällä ei ole toimivia markkinoita, arvopaperi on noteeraamaton tai kyseessä on OTC-johdannainen, EU määrittää käyvän arvon arvostusmenetelmien avulla. Näihin menetelmiin kuuluvat muun muassa vertailu toisistaan riippumattomien osapuolten välisiin viimeaikaisiin liiketoimiin ja muihin keskeisiltä osiltaan vastaaviin instrumentteihin, diskontattujen rahavirtojen

analysointi, optionhinnoittelumallit sekä muut markkinatoimijoiden yleisesti käyttämät arvostusmenetelmät.

Riskipääomarahastoihin tehtyt sijoitukset, jotka on luokiteltu myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi ja joilla ei ole noteerattua markkinahintaa toimivilla markkinoilla, arvostetaan osuudenomistajille kuuluvien varojen tilinpäätöspäivän nettoarvoon, jonka katsotaan vastaavan niiden käypää arvoa.

Jos sellaisiin oman pääoman ehtoihin instrumentteihin, joita ei noteerata toimivilla markkinoilla, tehtyjen sijoitusten käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää, nämä sijoitukset arvostetaan hankintamenoon, josta on vähennetty arvonalentumistappiot.

Rahoitusvarojen arvon alentuminen

EU arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko objektiivista näyttöä siitä, että rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut. Rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut ja arvonalentumistappiota on syntynyt ainoastaan siinä tapauksessa, että arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä yhden tai useamman, omaisuuserän alkuperäisen kirjaamisen jälkeen toteutuneen tapahtuman seurauksena ja että tappion synnyttävällä tapahtumalla (tai tapahtumilla) on luotettavasti arvioitavissa oleva vaikutus rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvioituihin vastaisiin rahavirtoihin.

(a) Jaksotettuun hankintamenoon taseeseen merkittävät omaisuuserät

Jos on objektiivista näyttöä siitä, että jaksotettuun hankintamenoon taseeseen merkityistä lainoista ja muista saamisista tai eräpäivään asti pidettävistä sijoituksista on syntynyt arvonalentumistappiota, tappion suuruus määritetään kyseisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän kirjanpitoarvon ja sen alkuperäisellä efektiivisellä korolla diskontattujen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotuksena (ottamatta huomioon vastaisia, vielä toteutumattomia luottotappioita). Omaisuuserän kirjanpitoarvoa alennetaan ja tappion määrä kirjataan tuotto- ja kululaskelmaan. Jos lainan tai eräpäivään asti pidettävän sijoituksen korko on vaihtuva, arvonalentumistappiota määritettäessä diskonttauskorkona käytetään sopimuksen perusteella määräytyvää tarkasteluhetken efektiivistä korkoa. Rahoitusvaroihin kuuluvan vakuudellisen erän arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvon laskennassa otetaan huomioon rahavirrat, jotka mahdollisesti saadaan vakuuden realisoinnin seurauksena, vähennettynä vakuuden haltuunotosta ja myynnistä aiheutuvilla menoilla riippumatta siitä, onko vakuuden realisointi todennäköistä vai ei. Jos arvonalentumistappion määrä pienenee jollakin myöhemmällä kaudella ja vähennyksen voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumisen kirjaamisen jälkeiseen tapahtumaan, aikaisemmin kirjattu arvonalentumistappio peruutetaan tulosvaikutteisesti.

(b) Käypään arvoon taseeseen merkittävät omaisuuserät

Kun on kyse myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi luokitelluista oman pääoman ehtoisista sijoituksista, arvopaperin käyvän arvon huomattava tai pysyvä (pitkittynyt) alentuminen alle hankintamenon otetaan huomioon määritettäessä sitä, onko arvopaperien arvo alentunut. Jos tällaista näyttöä on myytävissä olevien rahoitusvarojen osalta, kumulatiivinen tappio poistetaan rahastoista ja kirjataan tuotto- ja kululaskelmaan. Kumulatiivinen tappio lasketaan seuraavien erien erotuksena: hankintameno ja tarkasteluhetken käypä arvo, vähennettynä kyseisestä rahoitusvaroihin kuuluvasta erästä aikaisemmin tuotto- ja kululaskelmaan kirjatulla arvonalentumistappioilla. Oman pääoman ehtoisten instrumenttien tulosvaikutteisesti kirjattuja arvonalentumistappioita ei peruuteta tulosvaikutteisesti. Jos myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi luokitellun vieraan pääoman ehtoisen instrumentin käypä arvo nousee myöhemmällä kaudella ja jos nousun voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumistappion kirjaamisen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan tulosvaikutteisesti.

1.5.6. Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai nettorealisointiarvoon sen mukaan, kumpi näistä arvioista on pienempi. Hankintamenoa määritettäessä käytetään FIFO-menetelmää. Valmiiden tuotteiden ja keskeneräisen tuotannon hankintameno muodostuu raaka-aineista, välittömistä työsuorituksista johtuvista menoista, muista suoraan kohdistettavissa olevista menoista sekä valmistuksen yleismenoista, jotka perustuvat normaaliin toiminta-asteeseen. Nettorealisointiarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty valmiiksi saattamisesta ja myynnistä johtuvat menot. Jos vaihto-omaisuutta säilytetään luovutettavaksi veloituksetta tai nimellistä veloitusta vastaan, se arvostetaan hankintamenoon tai jälleenhankintahintaan, sen mukaan kumpi näistä arvioista on pienempi. Jälleenhankintahinta on hinta, jonka EU maksaisi hankkiessaan omaisuuserän tilinpäätöspäivänä.

1.5.7. Ennakkomaksut

Ennakkomaksun tarkoituksena on tarjota tuensaaajalle käteisvaroja. Ennakkomaksu voidaan suorittaa useammassa erässä asianomaisessa sopimuksessa, päätöksessä tai perussäädöksessä kulloinkin määrättyllä ajanjaksolla. Ennakkomaksu joko käytetään tiettyyn tarkoitukseen sopimuksessa määrättyinä ajanjaksona tai maksetaan takaisin. Jos tuensaaajalle ei aiheudu tukikelpoisia menoja, ennakkomaksu on palautettava EU:lle. Tukikelpoisten kustannusten hyväksyminen (jolloin ne kirjataan kuluksi) voi johtaa ennakkomaksun määrän vähentämiseen tai poistamiseen kokonaan.

Myöhemminä tilinpäätöspäivinä ennakkomaksut arvostetaan alun perin taseeseen kirjattuun määrään, josta on vähennetty tilikauden aikana aiheutuneet tukikelpoiset menot (mukaan lukien tarvittaessa arvioidut määrät).

Ennakkomaksujen tuottamat korot kirjataan sitä mukaa kuin ne kertyvät ja asianomaisen sopimuksen määräysten mukaisesti. Kertynyt korkotuotto arvioidaan mahdollisimman luotettavien tietojen perusteella vuoden lopussa ja merkitään taseeseen.

Muut jäsenvaltioille suoritettavat ennakot, joilla EU korvaa jäsenvaltioille ennakkomaksut, jotka ne ovat suorittaneet tuensaaajille (ml. yhteistyössä hallinnoitavat rahoitusvälineet) kirjataan varoiksi ja merkitään kirjanpidossa ennakkomaksuiksi. Myöhemmin muut ennakot jäsenvaltioille arvostetaan alun perin taseeseen kirjattuun määrään, josta on vähennetty kohtuullisten ja perusteltavissa olevien oletusten pohjalta muodostettu paras arvio lopullisille tuensaaajille aiheutuneista tukikelpoisista menoista.

EU:n rahoitusosuudet Euroopan kehitysrahaston tai muiden konsolidoinnin ulkopuolisten yhteisöjen erityisrahastoihin luokitellaan myös ennakkomaksuiksi, koska niiden tarkoituksena on tarjota erityisrahastolle käteisvaroja, jotta se voisi rahoittaa tavoitteissaan määritellyjä erityistoimia. EU:n rahoitusosuudet erityisrahastoihin arvostetaan EU:n rahoitusosuuden alkuperäiseen määrään, josta vähennetään tukikelpoiset menot (ja tarvittaessa myös arvioidut määrät), jotka ovat syntyneet erityisrahastolle raportointikauden aikana ja jotka on kohdennettu EU:n rahoitusosuuteen asianomaisen sopimuksen mukaisesti.

1.5.8. Saamiset vaihtoon perustuvista transaktioista ja kerrytettävissä olevat rahamäärät muista kuin vaihtoon perustuvista transaktioista

EU:n tilinpäätössäännöissä edellytetään, että vaihtoon perustuvat ja muut kuin vaihtoon perustuvat transaktiot esitetään erikseen. Tämän vuoksi tilinpäätöstä laadittaessa saamisten määrittelyyn syntyvän vaihtoon perustuvista transaktioista ja kerrytettävissä olevien rahamäärien muista kuin vaihtoon perustuvista transaktioista. Viimeksi mainitut transaktiot ovat sellaisia, joissa EU saa arvoa toiselta yhteisöltä antamatta sille suoraan vastineeksi suunnilleen samaa arvoa (esimerkiksi omiin varoihin liittyvät kerrytettävissä olevat rahamäärät jäsenvaltioilta).

Saamiset vaihtoon perustuvista transaktioista ovat rahoitusvälineiden määritelmän mukaisia. Näin ollen ne luokitellaan lainoiksi ja muiksi saamisiksi, ja niiden määrä lasketaan vastaavasti (ks. liitetieto **1.5.5**). Rahoitusvälineitä koskeviin liitetietoihin, jotka liittyvät saamisiin vaihtoon perustuvista transaktioista, sisältyvät vaihtoon perustuvista transaktioista aiheutuvat tulojäämät ja menoennakot, koska ne ovat vähäisiä.

Kerrytettävissä olevat rahamäärät muista kuin vaihtoon perustuvista transaktioista kirjataan koroilla ja muilla seuraamusmaksuilla oikaistuun alkuperäiseen määräänsä, josta on vähennetty mahdollinen arvon alentuminen. Kerrytettävissä olevien rahamäärien arvon alentuminen todetaan muiden kuin vaihtoon perustuvien transaktioiden osalta silloin, kun on objektiivista näyttöä siitä, ettei EU pysty perimään kaikkia kerrytettävissä olevia rahamääriä muiden kuin vaihtoon perustuvien transaktioiden alkuperäisten ehtojen mukaisesti. Arvon alentumisena kirjattava määrä on omaisuuserän kirjanpitoarvon ja kerrytettävissä olevan rahamäärän erotus. Arvon alentumista vastaava määrä kirjataan tuotto- ja kululaskelmaan. Lisäksi kirjataan aiempaan kokemukseen perustuva yleinen arvonalentuminen sellaisista voimassa olevista perintämääräyksistä, joista ei ole vielä tehty erillistä arvonalentumiskirjausta. Ks. liitetieto **1.5.14**, joka koskee vuoden lopussa kirjattavien tulojäämien käsittelyä. Määrät, jotka esitetään muista kuin vaihtoon perustuvista transaktioista kerrytettävissä olevina rahamäärinä, eivät ole rahoitusvälineitä, koska ne eivät perustu sopimukseen, joka synnyttää rahoitusvelan tai oman pääoman ehtoisen instrumentin. Tästä huolimatta muista kuin vaihtoon perustuvista transaktioista kerrytettävissä olevat rahamäärät esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa tarpeen mukaan yhdessä vaihtoon perustuvista transaktioista syntyvien saamisten kanssa.

1.5.9. Käteisvarat ja muut rahavarat

Käteisvarat ja muut rahavarat ovat rahoitusinstrumentteja. Niihin kuuluvat muun muassa käteinen raha, pankeissa olevat vaadittaessa tai lyhyellä varoitusaajalla maksettavat talletukset sekä muut lyhytaikaiset, enintään kolmen kuukauden kuluessa erääntyvät erittäin likvidit sijoitukset.

1.5.10. Eläkkeet ja muut työsuhte-etuudet

Eläkevastuut

Euroopan unionilla on etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä. Henkilöstö maksaa palkoistaan kolmasosan etuuksien aiheuttamista arvioiduista kustannuksista, mutta eläkevelkaa vastaavaa määrää ei rahastoida. Etuuspohjaisiin eläkejärjestelyihin liittyvä taseeseen merkittävä velka on etuuspohjaisesta järjestelystä johtuvan velvoitteen nykyarvo tilinpäätöspäivänä vähennettynä järjestelyn mahdollisten varojen käyvällä arvolla. Etuuspohjaisesta järjestelystä johtuvan velvoitteen arvon laskevat vakuutusmatemaatikot soveltamalla ennakoituun etuusoikeusyksikköön perustuvaa menetelmää. Velvoitteen nykyarvo määritetään diskonttaamalla järjestelystä maksettavat arvioidut tulevat rahavirrat käyttämällä maksettavien etuuksien kanssa saman valuutan määräraisten valtion joukkovelkakirjalainojen korkoja, joiden erääntymisaika vastaa suunnilleen eläkevastuun erääntymisaikaa.

Kokemukseen perustuvista oikaisusta ja vakuutusmatemaattisten oletusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjataan välittömästi tuotto- ja kululaskelmaan. Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot kirjataan välittömästi tuotto- ja kululaskelmaan, paitsi jos eläkejärjestelyyn tehtävien muutosten edellytyksenä on, että työntekijät pysyvät palveluksessa määrätyn ajan (oikeuden syntymisajanjakso). Tässä tapauksessa takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot jaksotetaan tasapoistomenetelmällä oikeuden syntymisajanjakson aikana.

Työsuhteen päättymisen jälkeiset sairausetuudet

EU tarjoaa työntekijöilleen terveydenhoitoetuuksia korvaamalla sairauskuluja. Juoksevaa hallintoa varten on perustettu erillinen rahasto. Järjestelmästä hyötyvät nykyiset työntekijät, eläkeläiset, lesket ja heidän sukulaisensa. Muille edunsaajille kuin nykyisille työntekijöille (kuten eläkeläiset ja orvot) myönnettyt etuudet luokitellaan "työsuhteen päättymisen jälkeisiksi etuuksiksi". Näiden etuuksien luonteen vuoksi tarvitaan vakuutusmatemaattisia laskelmia. Taseeseen merkittävä velka määritetään vastaavin perustein kuin eläkevelvoitteita vastaava velka (ks. edellä).

1.5.11. Varaukset

Varaus kirjataan silloin, kun EU:lla on aikaisempien tapahtumien seurauksena olemassa oleva oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite kolmansia kohtaan, kun on todennäköistä, että velvoitteen täyttäminen edellyttää resurssien siirtymistä pois unionista ja kun velvoitteen määrä on arvioitavissa luotettavasti. Vastaisia toiminnan tappioita varten ei tehdä varauksia. Kirjattava varaus on paras arvio olemassa olevan velvoitteen täyttämisen edellyttämistä menoista tilinpäätöspäivänä. Jos varaukseen liittyy suuri määrä eriä, velvoite arvioidaan painottamalla mahdolliset tulemat niihin liittyvillä todennäköisyyksillä (ns. odotusarvomenetelmä).

1.5.12. Rahoitusvelat

Rahoitusvelat luokitellaan tulosvaikutteisesti käypään arvoon kirjattaviksi rahoitusveloiksi tai jaksotettuun hankintamenuun taseeseen merkittäviksi rahoitusveloiksi (lainat) tai rahoitusvakuuksiin liittyviksi veloiksi.

Lainoja ovat lainat luottolaitoksilta ja velkakirjalainat. Lainat kirjataan alun perin käypään arvoon, joka on saatu rahamäärä (saadun vastikkeen käypä arvo), josta on vähennetty transaktiomenot. Myöhemmässä vaiheessa ne kirjataan jaksotettuun hankintamenuun efektiivisen koron menetelmää soveltaen. Saadun rahamäärän, josta on vähennetty transaktiomenot, ja lunastusarvon välinen mahdollinen erotus kirjataan tuotto- ja kululaskelmaan laina-aikana efektiivisen koron menetelmää soveltaen. Lainatuista varoista myönnetyissä luotoissa efektiivisen koron menetelmää ei olennaisuusseikkojen vuoksi saa soveltaa otto- ja antolainaukseen. EU:lle koituneet transaktiomenot, jotka peritään lainansaajalta, kirjataan suoraan tuotto- ja kululaskelmaan.

Tulosvaikutteisesti käypään arvoon kirjattavat rahoitusvelat sisältävät johdannaiset, joiden käypä arvo on negatiivinen. Niitä käsitellään kirjanpidossa kuten tulosvaikutteisesti käypään arvoon kirjattavia rahoitusvaroja (ks. liitetieto **1.5.5**).

Rahoitusvakuuksiin liittyvät velat kirjataan alun perin käypään arvoon, joka on saatu preemio. Myöhemmin rahoitusvakuuksiin liittyvät velat arvostetaan parhaan arvion mukaan odotettavissa olevista menoista rahoitusvakuuksiin liittyvän velan täyttämiseksi tai alun perin kirjattuun määrään, josta on tarvittaessa vähennetty kertyneet jaksotukset, sen mukaan kumpi näistä määristä on suurempi. Euroopan unioni kirjaa rahoitusvakuuksiin liittyvät velat saatuaan vakuuden myöntämistä koskevan vastikkeen, eli markkinaehtoisesti, tai kun käypä arvo voidaan luotettavasti arvioida. Jos täysin vastaavalle vakuussopimukselle ei ole toimivia markkinoita, EU esittää annetun vakuuden ehdollisena velkana (ks. liitetieto **1.7.2**) tai kun on todennäköisempää, että velvoitteen täyttäminen edellyttää resurssien siirtymistä pois yhteisöstä, EU kirjaa varauksen (ks. liitetieto **1.5.11**).

Rahoitusvelat luokitellaan pitkäaikaisiksi veloiksi lukuun ottamatta niitä omaisuuseriä, joiden eräpäivä on alle 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöspäivästä.

EU:n erityisrahastot, joiden katsotaan kuuluvan komission operatiiviseen toimintaan, kirjataan komission tileihin ja konsolidoidaan EU:n tilinpäätökseen. Näin ollen muiden rahoittajien rahoitusosuudet EU:n erityisrahastoihin täyttävät muista kuin vaihtoon perustuvista ehtoja sisältävistä transaktioista saatavien tulojen edellytykset, ja ne esitetään rahoitusvelkoina siihen asti, kun siirrettyihin rahoitusosuuksiin liittyvät ehdot ovat täyttyneet eli tukikelpoiset menot ovat syntyneet erityisrahastolle. Erityisrahaston tehtävänä on rahoittaa erityishankkeita ja palauttaa jäljellä olevat varat toiminnan päätyttyä. Tilinpäätöspäivänä jäljellä olevat rahoitusosuuksiin liittyvät velat arvostetaan saatujen rahoitusosuuksien määrään, josta vähennetään erityisrahastolle aiheutuneet menot (ja tarvittaessa myös arvioidut määrät). Raportointia varten nettomenot kohdennetaan muiden rahoittajien rahoitusosuuksiin 31. joulukuuta mennessä maksettujen nettorahoitusosuuksien suhteessa. Rahoitusosuuksien kohdentaminen on vain suuntaa antava. Kun erityisrahasto lopetetaan, erityisrahaston hallintoneuvosto päättää jäljellä olevien varojen lopullisesta jakamisesta.

1.5.13. Muut lyhytaikaiset velat

Huomattava osa Euroopan unionin muista lyhytaikaisista veloista on maksamattomia maksupyyntöjä tuensaaajilta, joille on myönnetty avustuksia tai muuta EU:n rahoitusta (muut kuin vaihtoon perustuvat transaktiot). Ne kirjataan maksupyyntöissä esitetyn määrän suuruiseksi veloiksi, kun maksupyyntö vastaanotetaan. Rahoituksen hallinnoinnista vastaavat virkamiehet hyväksyvät tarkastuksen jälkeen kyseisten menojen tukikelpoisuuden.

Tavaroiden ja palvelujen ostamisesta johtuvat muut lyhytaikaiset velat kirjataan alkuperäiseen määrään laskun saapuessa, ja vastaavat menot kirjataan, kun Euroopan unioni on vastaanottanut ja hyväksynyt tavara- tai palvelutoimituksen.

1.5.14. Siirtovelat ja -saamiset sekä tulo- ja menoennakot

Liiketoimet ja muut tapahtumat kirjataan tilinpäätöstä laadittaessa sille tilikaudelle, jolle ne kuuluvat. Jos EU:n toimittamia tavaroita tai palveluita ei vuoden lopussa ole vielä laskutettu tai jos sopimusvelvoite on olemassa (esim. perussopimuksen perusteella) vaikka laskua ei vielä ole tehty, tilinpäätöksen merkitään vastaava tulojäämä. Vastaavasti jos vielä toimittamatta olevat tavarat tai palvelut on vuoden loppuun mennessä jo laskutettu, vastaavat tulot merkitään tilinpäätökseen siirtovelaksi ja kirjataan vasta seuraavalla tilikaudella.

Myös menot kirjataan sille tilikaudelle, jolle ne kuuluvat. Tilikauden päättyessä menojäämät kirjataan sen määrän mukaisesti, jonka arvioidaan vastaavan siirtovelvoitetta kyseisellä kaudella. Menojäämät lasketaan komission antamien yksityiskohtaisten käytännön toimintaohjeiden mukaisesti. Kyseisillä ohjeilla pyritään varmistamaan, että tilinpäätös antaa todenmukaisen kuvan esitetyistä taloudellisista ja muista tapahtumista. Vastaavasti jos vielä toimittamatta olevista palveluista tai tavaroista on suoritettu maksu etukäteen, vastaavat menot merkitään tilinpäätökseen siirtosaamisiin menoennakoksi ja kirjataan vasta seuraavalla tilikaudella.

1.6. TUOTTO- JA KULULASKELMA

1.6.1. Tulot

TUOTOT MUISTA KUIN VAIHTOON LIITTYVISTÄ TRANSAKTIOISTA:

Suurin osa EU:n tuloista saadaan muista kuin vaihtoon perustuvista transaktioista:

Alv- ja BKTL-varat

Tulot kirjataan sillä kaudella, jolla komissio lähettää jäsenvaltioille pyynnön maksaa niiden rahoitusosuudet. Nämä summat arvostetaan ”pyydettyyn määrään”. Koska alv- ja BKTL-varat perustuvat asianomaista varainhoitovuotta koskeviin arvioihin, niiden määriä voidaan tarkistaa muutosten perusteella siihen saakka, kunnes jäsenvaltiot ilmoittavat lopulliset tiedot. Arvioon tehdyn muutoksen vaikutukset otetaan huomioon määritettäessä sen kauden nettoylijäämää tai -alijäämää, jolla muutos tapahtui.

Perinteiset omat varat

Kerrytettävissä olevat rahamäärät muista kuin vaihtoon perustuvista transaktioista ja niihin liittyvät tuotot kirjataan, kun vastaavat A-kirjanpitoon liittyvät kuukausikatsaukset saadaan jäsenvaltioilta (ml. kannetut tullimaksut ja sellaiset erääntyneet määrät, joille on vakuus ja joita ei ole riitautettu). Jäsenvaltioiden keräämät varainhoitovuotta koskevat tulot, joita ei ole vielä maksettu komissiolle, arvioidaan tilinpäätöspäivänä ja merkitään taseeseen siirtosaamiseksi. B-kirjanpitoon liittyvät jäsenvaltioiden toimittamat neljännesvuosikatsaukset (ml. tullimaksut, joita ei ole kannettu ja joilla ei ole vakuutta, sekä vakuudelliset määrät, jotka velallinen on riitauttanut) kirjataan tuotoiksi, joista on vähennetty osuus, jonka jäsenvaltiot saavat pidättää kantokuluina. Lisäksi kirjataan arvonalennus, joka vastaa perimättä jäävien saamisten määrästä tehtyä arviota.

Sakot

Sakoista saatavat tuotot kirjataan silloin kun komissio on tehnyt päätöksen sakon määräämisestä ja asiasta on virallisesti ilmoitettu vastapuolelle. Jos yrityksen maksukykyä pidetään epävarmana, saamisen arvoa alennetaan kirjanpidossa. Sakkopäätöksen tekemisen jälkeen velallisen on kahden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta:

- a) joko hyväksyttävä päätös ja maksettava sakko määräajassa, jolloin EU kirjaa saamisen lopullisesti perityksi;
- b) tai oltava hyväksymättä päätöstä ja nostettava kanne EU:n lainsäädännön mukaisesti.

Sakko on kuitenkin aina maksettava kolmen kuukauden määräajassa, koska kanteella ei ole lykkäävää vaikutusta (perussopimuksen 278 artikla). Sakkoa vastaavalle määrälle voidaan tietyissä olosuhteissa komission tilinpitäjän suostumuksella antaa vaihtoehtoisesti pankkitakaus.

Jos velallinen, joka on jo maksanut sakon alustavasti, nostaa kanteen päätöksestä, sakkoa vastaava määrä esitetään ehdollisissa veloissa. Koska velallisen nostamalla kanteella ei kuitenkaan ole lykkäävää vaikutusta EU:n tekemään päätökseen, saatu rahamäärä käytetään kerrytettävissä olevan rahamäärän kuittaamiseen. Jos maksun sijaan saadaan vakuus, sakko kirjataan kerrytettävissä olevaksi rahamääräksi. Jos pidetään mahdollisena, että unionin yleinen tuomioistuin antaa EU:n vastaisen tuomion, kirjataan varaus, joka kattaa kyseisen riskin. Jos alustavan maksun sijaan on saatu vakuus, kerrytettävissä olevaa rahamäärää pienennetään kirjanpidossa vastaavasti. Komission saamat korot, jotka kertyvät pankkitileiltä, joille saadut maksut talletetaan, kirjataan tuotoiksi, ja ehdollisten velkojen määrää korotetaan vastaavasti.

Vuodesta 2010 komissio on hallinnoinut alustavasti maksettuja sakkoja erillisessä rahastossa (BUFI). Varat sijoitetaan rahoitusvälineisiin.

TUOTOT VAIHTOON PERUSTUVISTA TRANSAKTIOISTA

Tavaroiden ja palvelujen myynnistä saatavat tuotot kirjataan silloin, kun niiden omistajuuteen liittyvät riskit ja edut siirtyvät olennaisilta osin ostajalle. Palvelujen tarjoamista koskevaan liiketoimeen liittyviä tuottoja kirjattaessa otetaan huomioon se, missä vaiheessa liiketoimi on tilinpäätöspäivänä.

Korkotuotot ja -kulut

Korkotuotot ja -kulut kirjataan tuotto- ja kululaskelmaan efektiivisen koron menetelmää soveltaen. Tällä menetelmällä lasketaan rahoitusvaroihin tai -velkoihin kuuluvan erän jaksettu hankintameno ja kohdistetaan korkotuotot ja -kulut asianomaiselle kaudelle. Efektivistä korkokantaa laskiessaan EU arvioi rahavirrat ottamalla huomioon rahoitusvälineen kaikki sopimusehdot (kuten mahdollisuuden suorittaa maksu ennen eräpäivää), mutta huomioon ei oteta vastaisia luottotappioita. Laskelmaan sisällytetään kaikki sellaiset sopimuspuolten välillä suoritettavat tai saatavat palkkiot ja korkopisteet, jotka ovat kiinteä osa efektiivistä korkoa, transaktiomenot sekä kaikki muut yli- tai alikurssit.

Siitä alkaen, kun rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai samankaltaisten rahoitusvarojen muodostaman ryhmän kirjanpitoarvoa on alennettu arvonalentumistappion johdosta, korkotuotto kirjataan käyttämällä sitä korkokantaa, jota on käytetty vastaisten rahavirtojen diskonttaamiseen arvonalentumistappiota määritettäessä.

Osinkotuotot

Osinkotuotot ja vastaavien voitonjakojen tuotot kirjataan silloin, kun oikeus maksun saamiseen on syntynyt.

1.6.2. Menot

Muista kuin vaihtoon perustuvista transaktioista aiheutuvat menot ovat tyypillisiä EU:lle, ja ne muodostavat valtaosan unionin menoista. Ne liittyvät varojen siirtoon edunsaajille, ja ne voidaan jakaa kolmeen ryhmään: saamiset, sopimuksen mukaiset siirrot sekä harkinnanvaraiset avustukset; rahoitusosuudet ja lahjoitukset.

Siirrot kirjataan kuluiksi sille jaksolle, jonka aikana siirron perustana oleva tapahtuma toteutuu, edellyttäen, että siirto tapahtuu säännösten (varainhoitoasetus, henkilöstösäännöt tai muu lainsäädäntö) mukaisesti tai että siirron valtuuttava sopimus on allekirjoitettu. Lisäksi tuensaajan on täytettävä kaikki tukikelpoisuuskriteerit ja veloitteen määrä on voitava arvioida riittävän luotettavasti.

Kun kirjausperusteet täyttävä maksupyyntö vastaanotetaan, tukikelpoinen määrä kirjataan kuluksi. Sellaiset vuoden loppuun mennessä kertyneet tukikelpoiset menot, jotka EU on velkaa tuensaajille mutta joita ei vielä ole kirjattu, arvioidaan ja merkitään taseeseen menojäämiksi.

Tavaroiden ja palvelujen ostamiseen liittyvistä vaihtoon perustuvista transaktioista aiheutuvat menot kirjataan silloin, kun EU vastaanottaa ja hyväksyy kyseiset tavarat ja palvelut. Ne arvostetaan laskun osoittamaan alkuperäiseen hankintamenoa. Lisäksi tilinpäätöspäivänä tarjottuun palveluun liittyvät kustannukset sen ajanjakson aikana, jona lasku ei ole vielä saatu eikä hyväksyä, arvioidaan ja kirjataan tuotto- ja kululaskelmaan.

1.7. EHDOLLISET VARAT JA VELAT

1.7.1. Ehdolliset varat

Ehdollinen omaisuuserä on potentiaalinen omaisuuserä, joka on syntynyt aikaisempien tapahtumien seurauksena ja jonka olemassaolo varmistuu vasta, kun yksi tai useampi epävarma tapahtuma, joka ei ole kokonaan EKR:n määräysvallassa, toteutuu tai jää toteutumatta tulevaisuudessa. Ehdollinen omaisuuserä ilmoitetaan tilinpäätöksessä silloin kun se todennäköisesti tuottaa taloudellista hyötyä tai suorituspotentiaalia.

1.7.2. Ehdolliset velat

Ehdollinen velka on potentiaalinen velvoite, joka on syntynyt aikaisempien tapahtumien seurauksena ja jonka olemassaolo varmistuu vasta kun yksi tai useampi epävarma tapahtuma, joka ei ole kokonaan EU:n määräysvallassa, toteutuu tai jää toteutumatta tulevaisuudessa. Se voi olla myös olemassa oleva velvoite, joka on syntynyt aikaisempien tapahtumien seurauksena mutta jota ei merkitä taseeseen, koska ei ole todennäköistä, että veloitteen täyttäminen edellyttää taloudellista hyötyä tai suorituspotentiaalia ilmentävien resurssien siirtymistä pois rahastosta tai (poikkeuksellisissa tapauksissa) veloitteen suuruus ei ole määritettävissä riittävän luotettavasti.

1.8. RAHAVIRTALASKELMA

Rahavirtalaskelman sisältämien tietojen perusteella arvioidaan, miten hyvin EU kykenee kerryttämään käteisvaroja ja muita rahavaroja ja millainen näiden varojen tarve on.

Rahavirtalaskelman laadinta perustuu epäsuoraan esittämistapaan. Tämä tarkoittaa sitä, että varainhoitovuoden taloudellista tulosta oikaistaan sellaisten toimien vaikutuksella, joihin ei liity maksutapahtumaa, aikaisempien tai tulevien tilikausien toimintaan kuuluvien maksujen jaksotuksilla sekä investointien rahavirtoihin kuuluvilla tuotto- ja kuluerillä.

Ulkomaanrahan määräisten toimien rahavirrat kirjataan EU:n tilinpäätösvaluuttana (euroina). Muuntokurssina käytetään rahavirtalaskelman laatimispäivän euron kurssia.

Rahavirtalaskelmassa esitetään tilikauden rahavirrat jaoteltuina toiminnan ja investointien rahavirtoihin (EU:lla ei ole rahoitustoimiin liittyviä rahavirtoja).

Toiminnan rahavirrat sisältävät muusta EU:n toiminnasta kuin investoinneista kertyvät rahavirrat. Rahavirroista suurin osa kuuluu näihin rahavirtoihin. Tuensaajille myönnettyjä lainoja (ja mahdollisesti niiden rahoittamiseksi otettuja lainoja) ei katsota investoinneiksi (eikä rahoitustoiminnaksi), koska ne kuuluvat EU:n yleisiin tavoitteisiin ja ovat näin osa EU:n päivittäistä toimintaa.

Investointien rahavirrat sisältävät aineettomien hyödykkeiden ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankinnat ja luovutukset sekä sellaiset muihin investointeihin liittyvät hankinnat ja luovutukset, joita ei sisällytetä muihin rahavaroihin. Tuensaajille myönnettyjä lainoja ei ole sisällytetty investointien rahavirtaan. Tavoitteena on esittää vain EU:n varsinaiset investoinnit.

2. TASEEN LIITETIEDOT

VARAT

2.1. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

milj. euroa

<i>Kirjanpitoarvo 31.12.2016, brutto</i>	820
<i>Lisäykset</i>	105
<i>Luovutukset</i>	(1)
<i>Omaisuuksien väliset siirrot</i>	4
<i>Muut muutokset</i>	12
<i>Kirjanpitoarvo 31.12.2017, brutto</i>	940
<i>Kertyneet poistot 31.12.2016</i>	(439)
<i>Poistot varainhoitovuoden aikana</i>	(96)
<i>Palautuneet poistot</i>	(3)
<i>Luovutukset</i>	4
<i>Omaisuuksien väliset siirrot</i>	(2)
<i>Muut muutokset</i>	0
<i>Kertyneet poistot 31.12.2017</i>	(535)
Kirjanpitoarvo 31.12.2017, netto	405
<i>Kirjanpitoarvo 31.12.2016, netto</i>	381

Suurin osa näistä määristä liittyy tietokoneohjelmistoihin.

2.2. AINEELLISET KÄYTTÖOMAISUUSHYÖDYKKEET

Avaruusresurssien luokka kattaa käyttöomaisuushyödykkeet, jotka liittyvät EU:n kahteen avaruushjelmaan: maailmanlaajuiset satelliittinavigointijärjestelmät (Galileo ja EGNOS) ja Euroopan maanseurantaohjelma (Copernicus). Avaruusjärjestelmien resurssit, jotka eivät vielä ole toiminnassa, sisältyvät keskeneräisiin hankintoihin.

Galileo-järjestelmään lisättiin vuonna 2017 neljä uutta satelliittia, joten siihen kuuluu 18 satelliittia. Galileo-järjestelmän toimintaan liittyvien käyttöomaisuushyödykkeiden arvo poistojen jälkeen oli 2 276 miljoonaa euroa 31. joulukuuta 2017 (2016: 2 146 miljoonaa euroa). Jäljellä olevia keskeneräisiä hankintoja oli 1 026 miljoonaa euroa (756 miljoonaa euroa vuonna 2016). Niihin sisältyi 4 vuoden 2017 aikana avaruuteen lähetettyä satelliittia, joiden testaus kiertoradalla ei ollut vielä päättynyt tilinpäätöspäivänä. Galileo-järjestelmän kehitystyö jatkuu niin kauan että täysi toimintakapasiteetti saavutetaan. Järjestelmän valmistuttua siihen kuuluu 24 toiminnassa olevaa satelliittia ja 6 varasatelliittia.

Copernicus-ohjelman osalta uusi satelliitti (Sentinel 2B) aloitti toimintansa vuonna 2017 neljän jo toiminnassa olleen satelliitin lisäksi, ja Copernicuksen toimintaan liittyvien käyttöomaisuushyödykkeiden arvo poistojen jälkeen oli 1 140 miljoonaa euroa (1 073 miljoonaa euroa vuonna 2016). Lisäksi keskeneräisiin hankintoihin kirjattiin vuonna Copernicus-satelliittien osalta 1 443 miljoonaa euroa (1 133 miljoonaa euroa vuonna 2016).

Avaruusresurssien otsakkeeseen on sisällytetty myös Euroopan geostationaarisen navigointilisäjärjestelmän (EGNOS) maainfrastruktuuriin liittyviä käyttöomaisuushyödykkeitä 67 miljoonan euron arvosta (83 miljoonaa euroa vuonna 2016). Lisäksi EGNOS-järjestelmän omaisuususeriä kirjattiin keskeneräisiin hankintoihin 52 miljoonaa euroa (21 miljoonaa euroa vuonna 2016).

EU:n avaruushjelmiin liittyviä omaisuususeriä on rakennettu Euroopan avaruusjärjestön (ESA) avustuksella.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

	Maa-alueet ja rakennukset	Avaruusr esurssit	Koneet ja kalusto	Irtaimisto ja ajoneuvot	Tietokone- laitteet	Muut	Rahoitusle- asingsopim- ukset	Keskeneräiset hankinnat	milj. euroa Yhteensä
<i>Kirjanpitoarvo 31.12.2016, brutto</i>	5 297	3 603	583	269	658	298	2 783	2 292	15 783
<i>Lisäykset</i>	84	0	27	14	62	17	9	1 417	1 630
<i>Luovutukset</i>	(24)	(1)	(17)	(19)	(49)	(8)	–	(0)	(119)
<i>Omaisuuksien väliset siirrot</i>	98	641	2	1	1	1	(5)	(743)	(5)
<i>Muut muutokset</i>	1	21	1	1	3	2	–	(44)	(14)
Kirjanpitoarvo 31.12.2017, brutto	5 456	4 264	597	266	675	309	2 787	2 920	17 273
<i>Kertyneet poistot 31.12.2016</i>	(2 865)	(301)	(474)	(186)	(535)	(203)	(1 150)		(5 715)
<i>Poistot varainhoitovuoden aikana</i>	(182)	(480)	(44)	(20)	(64)	(30)	(97)		(917)
<i>Palautetut poistot</i>	–	–	9	2	18	1	–		29
<i>Luovutukset</i>	13	1	8	16	32	7	–		78
<i>Omaisuuksien väliset siirrot</i>	0	0	(0)	(0)	(1)	(0)	3		2
<i>Muut muutokset</i>	(1)	(1)	(1)	(1)	(2)	(0)	–		(6)
Kertyneet poistot 31.12.2017	(3 035)	(780)	(502)	(188)	(553)	(226)	(1 244)		(6 528)
KIRJANPITOARVO 31.12.2017, NETTO	2 422	3 484	95	78	122	83	1 543	2 920	10 745
<i>KIRJANPITOARVO 31.12.2016, NETTO</i>	2 432	3 302	109	83	122	95	1 633	2 292	10 068

2.3. PÄÄOMAOSUUSMENETELMÄLLÄ ARVOSTETUT SIIJOITUKSET

Komission edustaman EU:n osuutta Euroopan investointirahastossa (EIR) käsitellään kirjanpidossa osakkuusyrityksenä pääomaosuusmenetelmää soveltaen. EIR toimii EU:n rahoituslaitoksena. Se on erikoistunut tarjoamaan riskipääomaa ja takauksia pienille ja keskisuurille yrityksille (pk-yritykset). EIR on sijoittautunut Luxemburgiin. Se toimii julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuutena, jonka jäseniä ovat Euroopan investointipankki (EIP), EU ja ryhmä rahoituslaitoksia. EU:n omistusosuus EIR:ssä oli 29,7 prosenttia 31. joulukuuta 2017 (28,1 prosenttia vuonna 2016) ja ääniosuus 29,7 prosenttia (28,1 prosenttia vuonna 2016). EIR:n on perussääntönsä mukaisesti siirrettävä vuotuisesta nettotuloksestaan vähintään 20 prosenttia sääntömääräiseen rahastoon, kunnes rahaston kumulatiiviset varat ovat 10 prosenttia merkitystä pääomasta. Tätä rahastoa ei saa käyttää voitonjakoon.

	milj. euroa Euroopan investointirahasto
Osuus 31.12.2016	528
<i>Rahoitusosuudet</i>	44
<i>Saadut osingot</i>	(7)
<i>Osuus nettotuloksesta</i>	21
<i>Osuus nettovaroista</i>	(6)
Osuus 31.12.2017	581

Seuraavat kirjanpitoarvot on kohdistettu EU:lle käyttäen perusteena sen prosenttilukuna ilmaistuja osuuksia:

	31.12.2017 EIR yhteensä	31.12.2016 EIR yhteensä
<i>Varat</i>	2 488	2 301
<i>Velat</i>	(532)	(423)
<i>Tulot</i>	263	240
<i>Menot</i>	(153)	(118)
<i>Ylijäämä/(alijäämä)</i>	110	122

Edellä esitetty taloudellisten tietojen yhteenveto täsmäytetään EIR:ssä olevan omistusosuuden kirjanpitoarvon kanssa seuraavasti:

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Osakkuusyrityksen nettovarot</i>	1 956	1 878
Euroopan komission omistusosuus EIR:ssä	29,7%	28,1%
<i>Kirjanpitoarvo</i>	581	528

Komission edustama EU on maksanut merkitsemistään osakkeista EIR:n pääomasta 20 prosenttia 31. joulukuuta 2017. Jäljelle jäävä osuus, jota ei ole vaadittu maksettavaksi on

	EIR:n pääoma yhteensä	EU:n merkitsemä osuus
<i>Osakepääoma yhteensä</i>	4 500	1 337
<i>Maksettu</i>	(900)	(267)
Maksamista ei ole pyydetty	3 600	1 070

2.4. RAHOITUSVARAT

milj. euroa

	Liitetieto	31.12.2017	31.12.2016
Pitkäaikaiset rahoitusvarat			
<i>Myytavissä olevat rahoitusvarat</i>	2.4.1	11 758	9 131
<i>Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat</i>	2.4.2	16	–
<i>Lainat</i>	2.4.3	48 205	53 116
		59 980	62 247
Lyhytaikaiset rahoitusvarat			
<i>Myytavissä olevat rahoitusvarat</i>	2.4.1	1 873	1 311
<i>Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat</i>	2.4.2	6	0
<i>Lainat</i>	2.4.3	6 776	2 361
		8 655	3 673
Yhteensä		68 635	65 920

2.4.1. Myytävissä olevat rahoitusvarat

milj. euroa

	31.12.2017	31.12.2016
<i>BUFI-sijoitukset</i>	2 158	2 013
<i>Selvitystilassa oleva EHTY</i>	1 658	1 685
<i>Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki</i>	188	188
	4 004	3 886
<i>Talousarviotakauksia varten perustetut takuurahastot:</i>		
<i>ESIR-takuurahasto</i>	3 414	948
<i>Ulkosuhteisiin liittyvien hankkeiden takuurahasto</i>	2 199	2 069
	5 613	3 017
<i>EU:n talousarviosta rahoitetut rahoitusvälineet:</i>		
<i>Horisontti 2020</i>	1 730	1 213
<i>Riskinjakorahoitusväline</i>	665	719
<i>ETF-käynnistysjärjestelmä</i>	483	476
<i>Verkkojen Eurooppa -väline</i>	482	483
<i>Euroopan Kaakkois-Euroopparahasto (EFSE)</i>	119	118
<i>Riskipääomatoimet</i>	113	132
<i>Muut</i>	422	398
	4 014	3 539
Yhteensä	13 632	10 442
<i>Pitkäaikaiset</i>	<i>11 758</i>	<i>9 131</i>
<i>Lyhytaikaiset</i>	<i>1 873</i>	<i>1 311</i>

Edellä esitetystä yhteensä 13 632 miljoonan euron kokonaismäärästä EU:lla on myytävissä olevia rahoitusvaroja velkapapereina (esim. joukkovelkakirjat) 12 048 miljoonaa euroa, oman pääoman ehtoisina instrumentteina 1 333 miljoonaa euroa ja EIP:n Unitary-rahamarkkinarahastoon sijoitettuna 251 miljoonaa euroa. Velkapapereita ja EIP:n Unitary-rahastossa olevia varoja käytetään pääasiassa sijoitettaessa väliaikaisesti EU:n takaus- ja riskinjakovälineisiin kohdennettuja varoja, joita voidaan ajan mittaan joutua käyttämään takauksiin perustuviin maksuvaatimuksiin.

BUFI-sijoitukset

Kilpailuasioihin liittyvät alustavasti maksetut sakot kohdennetaan erilliseen rahastoon (BUFI). Komissio sijoittaa kyseiset varat myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi luokiteltaviin vieraan pääoman ehtoisin rahoitusvälineisiin.

Selvitystilassa oleva EHTY

Kaikki selvitystilassa olevan Euroopan hiili- ja teräsyhteisön (EHTY) myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluvat sijoitukset ovat toimivilla markkinoilla noteerattuja euromääräisiä vieraan pääoman ehtoisia arvopapereita.

Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki

EU on investoinut Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD) pääomaan, josta sillä oli 31. joulukuuta 2017 90 044 osaketta (90 044 osaketta myös vuonna 2016). Niiden osuus on kolme prosenttia merkitystä osakepääomasta yhteensä. EU on sijoittanut yhteensä 900 miljoonaa euroa osakepääomaa, josta 713 miljoonaa ei ole pyydetty maksettavaksi. EBRD:n perustamissopimuksen mukaan osakkailla on sopimusperusteisia rajoituksia, joiden mukaan esimerkiksi osakkeet eivät ole siirrettäviä ja omistusosuus voidaan myydä enintään hankintahintaan.

EU:n investoinnit EBRD:ssä arvostetaan käypään arvoon. Alkuperäinen hankintahinta katsotaan parhaaksi arvioksi käyvästä hinnasta, erityisesti edellä mainittujen sopimusperusteisten rajoitteiden vuoksi. Vaikka EBRD:n osakkeita ei noteerata pörssissä, sen pääomaa koskevia transaktioita on tehty viime aikoina (pääoman nimellisarvon mukainen liikkeeseenlasku), mikä viittaa siihen, että hankintahinta on tässä tilanteessa paras arvio käyvästä hinnasta.

TALOUSARVIOTAKAUKSIA VARTEN PERUSTETUT TAKUURAHASTOT

ESIR-takuurahasto

ESIR-takuurahasto on perustettu ESIR-asetuksen mukaisesti likviditeettipuskuriksi potentiaalisten tappioiden varalta, joita EIP voi joutua kattamaan niiden rahoitus- ja investointitoimiensa osalta, joille on ESIR-sopimuksen nojalla myönnetty ESIR-rahaston EU-takaus – ks. liitetieto **4.1.1**. ESIR-takuurahasto rahoitetaan EU:n talousarviosta saatavilla rahoitusosuuksilla. Se saa rahoitusta myös sijoittamiensa varojen tuotoista sekä tuotoista, jotka EU saa palkkioksi ESIR-sopimuksen mukaisesti myönnettyistä takauksista. Takuurahastolle siirretään myös varat, jotka EIP perii takaisin niiltä velallisilta, joiden maksulaiminlyöntien vuoksi on jouduttu suorittamaan maksuja takauksen perusteella. Rahastoa hallinnoi komissio, joka on valtuutettu sijoittamaan ESIR-takuurahaston varat rahoitusmarkkinoille moitteettoman varainhoidon periaatetta ja asianmukaisia vakavaraisuussääntöjä noudattaen. ESIR-takuurahasto aloitti toimintansa huhtikuussa 2016. ESIR-asetuksen mukaan, sellaisena kuin se on muutettuna joulukuussa 2017 (asetus (EU) 2017/2396), sitä rahoitetaan asteittain, kunnes varoja on 9,1 miljardia euroa, eli 35 prosenttia ESIR-rahaston EU-takauksien kokonaismäärästä.

Ulkosuhteisiin liittyvien hankkeiden takuurahasto

Ulkosuhteisiin liittyviä hankkeita varten perustetusta takuurahastosta katetaan lainat, joille on myönnetty takaus EU:n talousarviosta. Tällaisiin kuuluvat etenkin EIP:n omista varoista rahoitetut EU:n ulkopuolelle myönnettyt EIP:n lainat, makrotaloudellisenä rahoitusapuna myönnettyt lainat ja EU:n ulkopuolisille maille myönnettyt Euratom-lainat – ks. liitetieto **4.1.1**. Takuurahasto on EIP:n hallinnoima pitkäaikainen väline (pitkäaikaiset varat ovat 2 078 miljoonaa euroa), jolla katetaan EU:n takaamiin lainoihin liittyvät maksujen laiminlyönnit. Rahastoa rahoitetaan unionin talousarviosta suoritettavilla maksuilla, rahaston sijoitusten korkotuotoilla ja maksuvelvoitteensa laiminlyönteiltä velallisilta perityillä varoilla, jos rahasto on suorittanut maksuja takauksen perusteella. Rahastolla pitäisi olla varoja tavoitemäärä, joka vastaa 9:ää prosenttia lainakannasta vuoden lopussa. Tavoitemäärän ja rahaston varojen vuoden lopun arvon välinen erotus katetaan EU:n talousarviosta vuonna $n + 2$, ja mahdollinen ylijäämä maksetaan takaisin EU:n talousarvioon.

EU:N TALOUSARVIOSTA RAHOITETUT RAHOITUSVÄLINEET

Kaikki EU:n talousarviosta rahoitettavat rahoitusvälineet esitellään osiossa ”Tilinpäätöksen sisältö ja analyysi”.

Horisontti 2020

Tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman Horisontti 2020:n (2014–2020) perustamisasetuksen mukaisesti on otettu käyttöön uusia rahoitusvälineitä, joilla voidaan parantaa tutkimus- ja innovointitoimintaa (T&I) harjoittavien yhteisöjen rahoituksen saantia. Nämä välineet ovat seuraavat: *InnovFin-laina- ja takauspalvelu T&I-toimintaa varten*, jonka puitteissa komissio jakaa taloudellisen riskin, joka liittyy EIP:n toteuttamien uusien rahoitustoimien salkkuun; *pk-yritysten InnovFin-takausjärjestelmä*, mukaan lukien *pk-yrityksiä koskevaan aloitteeseen sisältyvä rajaamatonta vakuutta koskeva väline (SIUGI)*, joka muodostuu EIR:n hallinnoimista takausjärjestelyistä, joista tarjotaan takauksia ja vastatakauksia rahoituksen välittäjien uusille lainasalkuille (komissio jakaa SIUGIn puitteissa jäsenvaltioiden, EIR:n ja EIP:n kanssa annettuihin takauksiin liittyvän taloudellisen riskin) ja EIR:n hallinnoima *InnovFin-pääomajärjestely T&I-toimintaa varten*, josta tarjotaan sijoituksia pääomasijoitusrahastoihin.

Riskinjakorahoitusväline

Riskinjakorahoitusvälinettä (Risk Sharing Finance Facility, RSFF) hallinnoi EIP. Komission sijoitussalkkua käytetään kattamaan taloudellista riskiä, joka liittyy tukikelpoisille tutkimushankkeille myönnettyihin EIP:n lainoihin ja takauksiin. EU on budjetoitunut vuosien 2007–2013 rahoituskehityksen puitteissa riskinjakorahoitusvälineelle yhteensä enintään 1 miljardi euroa. Vuosien 2014–2020 koskevassa monivuotisessa rahoituskehityksessä riskinjakorahoitusvälineelle ei ole osoitettu uusia rahoitusosuuksia EU:n talousarviosta. EU:n kokonaisriski on rajoitettu määrään, jonka se on sijoittanut riskinjakorahoitusvälineeseen.

ETF-käynnistysjärjestelmä

Nämä ovat EIR:n hallinnoimia oman pääoman ehtoisia rahoitusvälineitä, jotka rahoitetaan kasvu- ja työllisyysohjelmasta, MAP- ja CIP-ohjelmista sekä teknologian siirron pilottihankkeesta. Niillä tuetaan pk-yritysten perustamista ja käynnistysvaiheessa olevien pk-yritysten rahoittamista investoimalla sopiviin erikoistuneisiin pääomasijoitusrahastoihin.

Verkkojen Eurooppa -väline

Verkkojen Eurooppa -välineen vieraan pääoman ehtoinen rahoitusväline on perustettu asetuksen (EU) N:o 1316/2013 mukaisesti helpottamaan infrastruktuurihankkeiden mahdollisuuksia saada rahoitusta liikenteen, televiestinnän ja energian aloilla. Sitä hallinnoi EIR EU:n kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti. Tämä vieraan pääoman ehtoinen rahoitusväline on jatkoa TEN-T-hankkeiden lainavakuusjärjestelmälle ja hankejoukkolainoja koskevan aloitteen pilottivaiheelle. Kyseiset kaksi järjestelyä yhdistettiin Verkkojen Eurooppa -välineen vieraan pääoman ehtoiseksi rahoitusvälineeksi 1. tammikuuta 2016. Vieraan pääoman ehtoinen väline tarjoaa lainarahoituksen riskinjakoa etuoikeutettujen ja etuoikeusasemaltaan huonompien lainojen ja takausten muodossa.

2.4.2. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

milj. euroa

Johdannaistyyppi	31.12.2017		31.12.2016	
	Nimellisarvo	Käypä arvo	Nimellisarvo	Käypä arvo
Valuuttatermiinisopimus	634	6	50	0
Pääomasijoitussalkun ESIR-takaus	258	16	–	–
Yhteensä	892	23	50	0
Pitkäaikaiset	258	16	–	–
Lyhytaikaiset	634	6	50	0

EU tekee valuuttatermiinisopimuksia suojautuakseen ESIR-takuurahaston hallussa oleviin Yhdysvaltain dollarin määräisiin velkapapereihin liittyvältä valuutariskiltä. Valuuttatermiinisopimusten mukaisesti EU on velvollinen maksamaan edellä olevassa taulukossa esitetyn sovitun nimellismäärän ulkomaan valuutassa (pay leg), ja sille maksetaan sovittu nimellismäärä euroissa (receive leg) sopimuksen erääntymispäivänä. Nämä johdannaissopimukset arvostetaan käypään arvoon tilinpäätöspäivänä ja luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi rahoitusvaroiksi tai -veloiksi riippuen siitä, onko niiden käypä arvo positiivinen vai negatiivinen. Joulukuun 31. päivänä 2017 voimassa oli vain yksi valuuttatermiinisopimus, jonka positiivinen käypä arvo on 6 miljoonaa euroa, ja se kirjattiin rahoitusvaroihin tulosvaikutteisesti käypään arvoon.

EIP-ryhmälle annettu pääomasijoitussalkkua koskeva ESIR-rahaston EU-takaus luokitellaan johdannaissopimukseksi ja merkitään kirjanpidossa rahoitusvaroihin tai rahoitusvelkoihin tulosvaikutteisesti käypään arvoon (käypien arvojen hierarkian taso 3), ks. liitetieto 4.1.1. EIP:n ja EIR:n oman pääoman ehtoisten sijoitusten nostettu määrä oli 31. joulukuuta 2017 258 miljoonaa euroa, ja pääomasijoitussalkun ESIR-rahaston EU-takaus käypä arvo yhteensä 16 miljoonaa euroa.

Käypään arvoon kirjattavien rahoitusvarojen hierarkia

milj. euroa

	31.12.2017	31.12.2016
Taso 1: Toimivilla markkinoilla noteeratut hinnat	11 983	8 910
Taso 2: Muut todettavissa olevat tiedot kuin noteeratut hinnat	510	231
Taso 3: Arvostusmenetelmät, joissa käytetyt tiedot eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon	1 161	1 302

Yhteensä	13 654	10 442
-----------------	---------------	---------------

Varainhoitovuoden aikana ei tehty siirtoja tasojen 1 ja 2 välillä.

Niiden rahoitusvarojen täsmäytys, joiden arvo määritettiin arvostusmenetelmillä, joissa käytetyt tiedot eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon (taso 3)

milj. euroa

<i>Alkusaldo 31.12.2016</i>	1 302
<i>Ostot ja myynnit</i>	39
<i>Kauden aikana syntyneet voitot tai tappiot, jotka kirjataan rahoitustuottoihin tai -kuluihin</i>	(21)
<i>Voitot tai tappiot, jotka kirjataan nettovaroihin</i>	30
<i>Siirrot tasolle 3</i>	-
<i>Siirrot tasolta 3</i>	(188)
<i>Muut</i>	-
Loppusaldo 31.12.2017	1 161

2.4.3. Lainat

milj. euroa

	Liitetieto	31.12.2017	31.12.2016
<i>Rahoitusapuna myönnettyt lainat</i>	2.4.3.1	54 844	55 134
<i>Muut lainat</i>	2.4.3.2	137	343
Yhteensä		54 981	55 477
<i>Pitkäaikaiset</i>		48 205	53 116
<i>Lyhytaikaiset</i>		6 776	2 361

2.4.3.1. Rahoitusapuna myönnettyt lainat

milj. euroa

	ERVM	Maksutasetuki	Makrota- loudellin en rahoitus- apu	Euratom	Selvitys- tilassa oleva EHTY	Yhteensä
<i>Yhteensä 31.12.2016</i>	47 456	4 272	2 964	252	191	55 134
<i>Uudet lainat</i>	-	-	1 013	50	-	1 063
<i>Takaisinmaksut</i>	-	(1 150)	(58)	(51)	(76)	(1 335)
<i>Valuuttakurssierot</i>	-	-	-	(1)	(7)	(8)
<i>Kirjanpitoarvon muutokset</i>	0	(8)	5	0	(8)	(11)
<i>Arvonalennus</i>	-	-	-	-	-	-
Yhteensä 31.12.2017	47 456	3 114	3 924	250	100	54 844
<i>Pitkäaikaiset</i>	42 300	1 700	3 846	203	96	48 144
<i>Lyhytaikaiset</i>	5 156	1 414	78	47	5	6 700

Rahoitusapuna myönnettävien lainojen nimellisarvo oli 54 093 miljoonaa euroa 31. joulukuuta 2017 (54 737 miljoonaa euroa vuonna 2016). Kirjanpitoarvon muutos vastaa kertyneen koron muutosta.

Euroopan rahoituksenvakautusmekanismista voidaan myöntää jäsenvaltiolle unionin taloudellista apua, jos poikkeukselliset tapahtumat, joihin jäsenvaltio ei voi vaikuttaa, ovat aiheuttaneet kyseiselle jäsenvaltiolle vaikeuksia tai vakavasti uhkaavat aiheuttaa sille suuria vaikeuksia. Taloudellinen apu myönnetään lainan tai luottojärjestelyn muodossa. Toukokuun 9. päivänä 2010 kokoontuneen Ecofin-neuvoston päätelmissä järjestelyn enimmäismäärä rajoitetaan 60 miljardiin euroon, mutta jäsenvaltioille myönnettävien lainojen tai luottojärjestelyjen pääoma rajoitetaan omien varojen enimmäismäärän mukaisten maksumäärärahojen liikkumavaraan. ERVM:n puitteissa myönnettyjen lainojen rahoittamiseksi otetuille lainoille annetaan takaus EU:n talousarviosta. Nykyisten suunnitelmien mukaan Euroopan rahoituksenvakautusmekanismi ei enää osallistu uusiin rahoitusohjelmiin eikä tee uusia sopimuksia lainajärjestelyistä.

Maksutaselaina on politiikkalähtöinen rahoitusväline, jolla tarjotaan keskipitkän aikavälin rahoitustukea EU:n jäsenvaltioille, jotka eivät ole ottaneet euroa käyttöön. Välineestä voidaan myöntää lainoja

jäsenvaltioille, joilla on maksutasetta tai pääomatasetta koskevia vaikeuksia tai joita tällaiset vaikeudet vakavasti uhkaavat. Välineestä myönnettävien maksamatta olevien lainojen enimmäismäärä on rajoitettu 50 miljardiin euroon. Näiden lainojen rahoittamiseksi otetuille lainoille annetaan takaus EU:n talousarviosta. Maksutaselainojen rahoittamiseksi otetuille lainoille annetaan takaus EU:n talousarviosta.

Makrotaloudellinen rahoitusapu on politiikkalähtöinen rahoitusväline, josta myönnetään sitomatonta ja kohdentamatonta maksutasetukea ja/tai talousarviotukea Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) ohjelman piirissä oleville kumppanimaille. Makrotaloudellinen rahoitusapu muodostuu keskipitkän ja/tai pitkän aikavälin lainoista tai avustuksista tai tällaisten lainojen ja avustusten tarkoituksenmukaisesta yhdistelmästä. Yleensä sillä täydennetään IMF:n tukemien rakennemuutos- ja uudistusohjelmien rahoitusta. Näille lainoille on myönnetty takaus ulkosuhteisiin liittyviä hankkeita varten perustetusta takuurahastosta. Vuonna 2017 uusia lainoja myönnettiin makrotaloudellisena rahoitusapuna yhteensä 1 013 miljoonaa euroa, josta Ukrainalle 600 miljoonaa euroa, Tunisialle 300 miljoonaa euroa, Jordanielle 100 miljoonaa euroa ja Georgialle 13 miljoonaa euroa. Joulukuun 31 päivänä 2017 oli myönnetty (mutta ei vielä maksettu) vielä 460 miljoonaa euroa makrotaloudellisena rahoitusapuna lainajärjestelysopimuksen mukaisesti, josta Tunisialle 300 miljoonaa euroa, Jordanielle 100 miljoonaa euroa ja Moldavialle 60 miljoonaa euroa – ks. liitetieto **4.1.2**. Ukraina ei ole pyytänyt jäljellä olevaa 600 miljoonaa euroa makrotaloudellisena rahoitusapuna lainajärjestelysopimuksen mukaisesti sen voimassaoloaikana, joka päättyi tammikuussa 2018.

Euroopan atomienergiayhteisö (Euratom, jota edustaa komissio) myöntää lainoja sekä jäsenvaltioille että muille maille sekä molempien yhteisöille energia-alan laitoksiin liittyvien hankkeiden rahoittamista varten. Joulukuun 31. päivänä 2017 Ukrainan hankkeille oli myönnetty 250 miljoonan euron lainat, joita ei ollut vielä maksettu – ks. liitetieto **4.1.2**. Euratom-lainojen kattamiseksi oli saatu 250 miljoonan euron takaukset (252 miljoonaa euroa vuonna 2016) kolmansilta.

Selvitystilassa olevan EHTY:n myöntämät lainat eivät ole rahoitusapuna myönnettäviä lainoja vaan velkakirjoja, joiden avulla rahavirrat pidetään samalla tasolla lainojen kanssa. Niitä kuitenkin myönnetään kuten rahoitusapuna myönnettäviä lainoja lainavaroista EHTY:n perustamissopimuksen 54 ja 56 artiklan mukaisesti hankkeiden rahoitukseen.

Lainojen efektiivinen korko (ilmoitetaan korkojen vaihteluvälinä)

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Makrotaloudellisena rahoitusapuna myönnettävät lainat</i>	0 % – 4,54 %	0 % – 4,54 %
<i>Euratom-lainat</i>	0,08 % – 5,76 %	0 % – 5,76 %
<i>Maksutaselainat</i>	2,88 % – 3,38 %	2,37 % – 3,37 %
<i>Euroopan rahoituksenvakautusmekanismi (ERVM)</i>	0,62 % – 3,75 %	0,62 % – 3,75 %
<i>Selvitystilassa oleva EHTY</i>	5,23 % – 5,81 %	5,23 % – 5,81 %

2.4.3.2. Muut lainat

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Erityisehdoin myönnettyt lainat</i>	78	93
<i>Selvitystilassa olevan EHTY:n myöntämät asuntolainat</i>	4	5
<i>Määräaikaistalletukset (3–12 kuukautta)</i>	55	245
Yhteensä	137	343
<i>Pitkäaikaiset</i>	61	77
<i>Lyhytaikaiset</i>	76	266

Muiden lainojen nimellisarvo oli 561 miljoonaa euroa 31. joulukuuta 2017 (673 miljoonaa euroa vuonna 2016).

Tähän kohtaan kuuluvat erityisehdoin myönnettyt lainat ovat halpakorkoisia lainoja, joita myönnetään osana EU:n ulkopuolisten maiden kanssa tehtävää yhteistyötä.

Muiden lainojen arvon alentuminen

	31.12.2016	Lisäykset	Peruutukset	Luottotappiot	Muut	31.12.2017
<i>Erityisehdoin myönnettyt lainat</i>	7	0	–	–	–	8
<i>EU:lle siirretyt lainat</i>	332	100	(0)	–	–	432

Yhteensä	339	101	(0)	–	–	440
-----------------	------------	------------	------------	----------	----------	------------

EU:lle siirretyt lainat ovat EU:n takaamia EIP:n myöntämiä lainoja, joiden takaisinmaksu on laiminlyöty. Kaikki näihin lainoihin liittyvät oikeudet on siirretty EU:lle sen jälkeen kun maksut suoritettiin ulkosuhteisiin liittyviä hankkeita varten perustetusta takuurahastosta. Näiden kokonaan luottotappioiksi kirjattujen lainojen kokonaismäärä on 432 miljoonaa euroa (332 miljoonaa euroa vuonna 2016). Vuonna 2017 esitetyt takaukset perustuvat vaatimukset katettiin osittain aiempina vuosina tehdyillä rahoitusmääräyksillä. EU:n ja EIP:n välisen sopimuksen mukaisesti EIP toteuttaa EU:n puolesta suoritettavien määrien takaisinperintämenettelyt.

2.5. ENNAKKOMAKSUT

milj. euroa

	Liitetieto	31.12.2017	31.12.2016
Pitkäaikaiset ennakkomaksut			
<i>Ennakkomaksut</i>	2.5.1	21 939	20 219
<i>Muut ennakot jäsenvaltioille</i>	2.5.2	3 018	1 651
<i>Rahoitusosuudet erityisrahastoissa</i>		64	31
		25 022	21 901
Lyhytaikaiset ennakkomaksut			
<i>Ennakkomaksut</i>	2.5.1	22 361	21 386
<i>Muut ennakot jäsenvaltioille</i>	2.5.2	1 645	2 183
		24 005	23 569
Yhteensä		49 027	45 470

Eri ohjelmista suoritettavien ennakkomaksujen on oltava riittävän suuria, jotta tuensaajalla on riittävästi käteisvaroja hankkeen aloittamista varten. Samalla on kuitenkin suojattava EU:n taloudelliset edut ja otettava huomioon oikeudelliset, operatiiviset ja kustannustehokkuuteen liittyvät rajoitteet. Komissio on ottanut kaikki kyseiset seikat asianmukaisesti huomioon pyrkiessään kehittämään ennakkomaksujen seurantaa.

2.5.1. Ennakkomaksut

milj. euroa

	Bruttomäärä	Kuitattu tilikauden päättyessä	Nettomäärä 31.12.2017	Bruttomäärä	Kuitattu tilikauden päättyessä	Nettomäärä 31.12.2016
Yhteistyöhön perustuva hallinnointi						
<i>Maaseuturahasto ja muut maaseudun kehittämisen välineet</i>	3 735	–	3 735	3 955	–	3 955
<i>EAKR ja koheesiorahasto</i>	20 561	(5 678)	14 883	19 858	(4 727)	15 131
<i>Euroopan sosiaalirahasto</i>	6 792	(1 182)	5 610	6 477	(617)	5 860
<i>Muut</i>	5 037	(2 267)	2 770	4 219	(2 393)	1 826
	36 125	(9 127)	26 998	34 509	(7 737)	26 772
Suora hallinnointi						
<i>Toteuttaja:</i>						
<i>Komissio</i>	12 165	(8 331)	3 834	12 424	(8 843)	3 581

EU:n toimeenpanovirastot	13 843	(8 749)	5 094	13 136	(8 348)	4 788
Erityisrahastot	440	(212)	228	142	(82)	60
	26 447	(17 292)	9 155	25 701	(17 273)	8 429
Välillinen hallinnointi						
<i>Toteuttaja:</i>						
Muut EU:n virastot ja elimet	723	(148)	575	616	(157)	459
Kolmannet maat	1 586	(956)	630	1 861	(1 135)	726
Kansainväliset järjestöt	9 000	(5 879)	3 121	7 230	(4 432)	2 797
Muut yhteisöt	7 753	(3 933)	3 820	6 498	(4 077)	2 422
	19 062	(10 916)	8 146	16 206	(9 801)	6 404
Yhteensä	81 635	(37 335)	44 300	76 416	(34 811)	41 605
Pitkäaikaiset	21 939	–	21 939	20 219	–	20 219
Lyhytaikaiset	59 696	(37 335)	22 361	56 197	(34 811)	21 386

Ennakkomaksut ovat maksettua rahaa, joten ne ovat toteutuneita maksumäärärahoja. Kuten liitetiedossa **1.5.7** todetaan, kyse on ennakosta, joita ei ole vielä kirjattu kuluksi. Vaikka ennakkomaksut vähentävät maksattamatta olevia sitoumuksia (ks. liitetieto **5.1**), ne ovat menoja, joita ei ole vielä kirjattu tuotto- ja kululaskelmaan.

Ohjelmakauden 2007–2013 päättäminen ja kauden 2014–2020 ohjelmien asteittainen käynnistyminen ovat taseessa esitettäviin määriin vaikuttavia keskeisiä tekijöitä: vanhoihin ohjelmiin liittyvät ennakkomaksut vähenevät ohjelmien päättyessä menojen hyväksymisen myötä, ja toisaalta uuden ohjelmakauden osalta on maksettu lisää ennakkoja.

Yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa toteutettavan hallinnoinnin osalta ohjelmakauden vaihtuminen selittää myös lyhyt- ja pitkäaikaisten määrien väliset muutokset. Ohjelmakautta 2014–2020 koskevat alkuperäiset ennakkomaksut kirjataan pitkäaikaisiksi ja vuotuiset ennakkomaksut lyhytaikaisiksi ennakkomaksuiksi.

Muissa yhteistyössä hallinnoitavissa maksuissa 0,9 miljardin euron lisäys koskee Euroopan unionin solidaarisuusrahastoa, ja pääasiassa rakennustöille myönnettyä tukea Italian Abruzzon, Lazion, Marchen ja Umbrian alueiden maanjäristysten jälkeen.

Suoraan hallinnoitavissa maksuissa ennakkomaksujen määrä liittyy pääasiassa Horisontti 2020 -ohjelmaan ja Verkkojen Eurooppa -välineeseen.

Välillisen hallinnoinnin osalta ennakkomaksut kattavat pääasiassa Erasmus, Galileon ja EGNOSin kaltaisia sisäisten politiikkojen ohjelmia, mutta myös ulkosuhteisiin liittyviä välineitä, joita ovat esimerkiksi Euroopan naapuruuspolitiikan rahoitusväline, kehitysyhteistyöväline ja humanitaarinen apu.

Ennakkomaksujen osalta saadut vakuudet

Tämä erä sisältää vakuudet, joita komissio edellyttää joissakin tapauksissa tuensaajilta maksaessaan näille ennakkomaksuja. Tällaisista vakuuksista ilmoitetaan kaksi arvoa, jotka ovat nimellisarvo ja käypä arvo. Kun kyse on nimellisarvosta, kirjauksen synnyttävä tapahtuma liittyy vakuuden olemassaoloon. Kun kyse on käyvästä arvosta, kirjauksen synnyttävä tapahtuma on ennakkomaksun suorittaminen ja/tai kuittaukset, jotka tämän jälkeen tehdään ennakkomaksua vastaan. Komissiolle ennakkomaksujen kattamiseksi annettujen vakuuksien nimellisarvo 31. joulukuuta 2017 oli 620 miljoonaa euroa (683 milj. euroa vuonna 2016). Vakuuksien käypä arvo oli 462 miljoonaa euroa (496 milj. euroa vuonna 2016).

Tietty seitsemännen tutkimuksen ja teknologian kehittämisen puiteohjelman (FP7) ja Horisontti 2020 -ohjelman mukaisesti suoritettujen ennakkomaksujen katetaan käytännössä osallistujien takuurahastosta. Kyseinen rahasto on monenkeskinen väline, jolla pyritään kattamaan riskit, jotka liittyvät siihen, että tuensaajat eivät suorita maksujaan seitsemänteen puiteohjelmaan ja Horisontti 2020 -ohjelmaan kuuluvien epäsuorien toimien toteuttamisen aikana. Kaikki epäsuoriin toimiin osallistuvat, jotka saavat avustuksia EU:lta, maksavat 5 prosentin osuuden osallistujien takuurahaston kokonaispääomasta.

Osallistujien takuurahastosta katettavien ennakkomaksujen kokonaismäärä oli 1,9 miljardia euroa 31. joulukuuta 2017 (1,8 miljardia euroa vuonna 2016). EU (komission edustamana) on osallistujien takuurahaston toimeenpaneva elin, mutta osallistujat omistavat rahaston.

Osallistujien takuurahaston kokonaisvarat olivat vuoden lopussa yhteensä 1 997 miljoonaa euroa (1 951 miljoonaa euroa vuonna 2016). Osallistujien takuurahaston varoihin kuuluvat myös rahoitusvarat, joita hallinnoi komissiossa talouden ja rahoituksen pääosasto. Koska osallistujien takuurahasto on erillinen yhteisö, sen varoja ei konsolidoida EU:n tilinpäätökseen.

2.5.2. Muut ennakot jäsenvaltioille

	milj. euroa	
	31.12.2017	31.12.2016
<i>Yhteistyössä hallinnoitaviin rahoitusvälineisiin liittyvät ennakot jäsenvaltioille</i>	2 768	2 534
<i>Tukiohjelmat</i>	1 895	1 300
Yhteensä	4 663	3 834
<i>Pitkäaikaiset</i>	3 018	1 651
<i>Lyhytaikaiset</i>	1 645	2 183

Yhteistyössä hallinnoitaviin rahoitusvälineisiin liittyvät ennakot jäsenvaltioille

Euroopan rakenne- ja investointirahastojen (ERI-rahastot) puitteissa jäsenvaltioille voidaan suorittaa EU:n talousarviosta ennakkomaksuja, joilla tuetaan niiden osallistumista rahoitusvälineisiin (lainoihin, takauksiin tai oman pääoman ehtoihin sijoituksiin). Näiden rahoitusvälineiden perustaminen ja hallinnointi ei ole komission vaan jäsenvaltioiden vastuulla. Näistä rahoitusvälineistä vuoden lopussa käyttämättä olevat rahamäärät ovat kuitenkin EU:n omaisuutta (kuten kaikki ennakkomaksut), ja niitä käsitellään EU:n taseessa omaisuuserinä.

Kausi 2014-2020:

Koheesiopolitiikan osalta jäsenvaltioiden rahoitusosuus on 3 714 miljoonaa euroa. Siitä arviolta 2 760 miljoonaa euroa oli käyttämättä 31. joulukuuta 2017. Kokonaismäärään sisältyy jäsenvaltioiden rahoitusosuus pk-yrityksiä koskevassa aloitteessa. Se on rahoitusväline, jolla pyritään kannustamaan pankkisektoria myöntämään enemmän lainoja pk-yrityksille (966 miljoonaa euroa on maksettu, ja arviolta 315 miljoonaa euroa on vielä käyttämättä).

Maaseudun kehittämiseen myönnettyistä varoista oli käyttämättä 8 miljoonaa euroa vuoden 2017 lopussa.

Kausi 2007-2013:

Kaikki koheesiopolitiikkaan liittyvät varat katsotaan joko käytetyiksi tai kohdennetuksi uudelleen muihin toimenpiteisiin, joten taseeseen ei jäänyt omaisuuseriä 31. joulukuuta 2017. On todettava, että eri välineiden tosiasiallista täytäntöönpanoa tarkastellaan osana ohjelmien päättämisprosessia.

Tukiohjelmat

Vastaavasti jäsenvaltioiden maksamat useisiin tukiohjelmiin (valtiontuki, maataloustukirahaston markkinatoimet ja maaseuturahaston investointitoimet) liittyvät ennakkomaksut, joita ei ollut käytetty vuoden loppuun mennessä, kirjataan omaisuuseriksi EU:n taseeseen. Komissio on arvioinut näiden ennakkomaksujen arvon jäsenvaltioiden toimittamien tietojen perusteella; kyseiset määrät sisältyvät edellä kohtaan "Tukiohjelmat".

Kausi 2014-2020:

Koheesiopolitiikassa varoista oli käyttämättä 680 miljoonaa euroa ja maatalouspolitiikassa 904 miljoonaa euroa vuoden 2017 lopussa.

Kausi 2007-2013:

Vuoden 2017 lopussa käyttämättä oli arviolta 311 miljoonaa euroa (461 miljoonaa euroa vuonna 2016). Tämä summa liittyy maaseudun kehittämistä koskeviin ennakkomaksuihin.

2.6. VAIHTOON PERUSTUVAT SAAMISET JA MUUT KUIN VAIHTOON PERUSTUVAT KERRYTETTÄVISSÄ OLEVAT RAHAMÄÄRÄT

milj. euroa

	Liitetieto	31.12.2017	31.12.2016
Pitkäaikaiset			
Kerrytettävissä olevat rahamäärät muista kuin vaihtoon perustuvista transaktioista	2.6.1	594	700
Saamiset vaihtoon perustuvista transaktioista	2.6.2	17	16
		611	717
Lyhytaikaiset			
Kerrytettävissä olevat rahamäärät muista kuin vaihtoon perustuvista transaktioista	2.6.1	11 065	10 347
Saamiset vaihtoon perustuvista transaktioista	2.6.2	689	558
		11 755	10 905

Yhteensä	12 366	11 621
-----------------	---------------	---------------

2.6.1. Kerrytettävissä olevat rahamäärät muista kuin vaihtoon perustuvista transaktioista

milj. euroa

	Liitetieto	31.12.2017	31.12.2016
Pitkäaikaiset			
Jäsenvaltiot	2.6.1.1	594	700
		594	700
Lyhytaikaiset			
Jäsenvaltiot	2.6.1.1	6 190	8 162
Kilpailun alalla määrättyt sakot	2.6.1.2	4 225	1 808
Tulojäämät ja menoennakot	2.6.1.3	570	329
Muut kerrytettävissä olevat rahamäärät		81	47
		11 065	10 347
Yhteensä		11 659	11 047

2.6.1.1. Kerrytettävissä olevat rahamäärät jäsenvaltioilta

milj. euroa

	31.12.2017	31.12.2016
A-kirjanpitoon kirjatut perinteiset omat varat	3 113	3 261
Erilliseen kirjanpitoon kirjatut perinteiset omat varat	1 617	1 437
Omiin varoihin kuuluvat saamiset	46	1 764
Arvonlennus	(997)	(753)
Muut	56	36
Omista varoista kerrytettävissä olevat rahamäärät	3 836	5 745
Euroopan maatalouden tukirahasto (maataloustukirahasto)	2 280	2 606
Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto (maaseuturahasto)	955	924
Maaseudun väliaikainen kehittämisväline (TRDI)	16	30
Maatalouden ja maaseudun kehittämisen erityinen liittymisohjelma (Sapard)	136	167
Arvonlennus	(804)	(999)
Maataloustukirahastoon ja maaseudun kehittämiseen liittyvät kerrytettävissä olevat rahamäärät	2 583	2 729
Arvio takaisin perittävistä ennakkomaksuista	182	293
Maksettu ja kerrytettävissä oleva arvonlisävero	64	41
Muut kerrytettävissä olevat rahamäärät jäsenvaltioilta	120	55
Yhteensä	6 784	8 863
<i>Pitkäaikaiset</i>	<i>594</i>	<i>700</i>
<i>Lyhytaikaiset</i>	<i>6 190</i>	<i>8 162</i>

Jäsenvaltioilta olevat pitkäaikaiset saamiset liittyvät täytäntöönpanoa odottaviin, Euroopan maatalouden tukirahastoa (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa (maaseuturahasto) koskeviin sääntöjenmukaisuuspäätöksiin, jotka toimeenpannaan vuotuisina maksuerinä tai lykkäyksinä. Muut kerrytettävissä olevat rahamäärät sisältävät myös jäsenvaltioille EU:n lainsäädännön rikkomisesta määrättyt sakot (24 miljoonaa euroa).

Omista varoista kerrytettävissä olevat rahamäärät

Jäsenvaltiot kantavat komission puolesta perinteiset omat varat, jotka muodostuvat tullimaksuista ja sokerimaksuista. Jäsenvaltiot kirjaavat perinteiset omat varat ja ilmoittavat saamisten määrän komissiolle kuukausittain A-kirjanpitoa koskevissa selvityksissä. Erillisessä kirjanpidossa esitetään vahvistetut saamiset, joita ei ole sisällytetty A-kirjanpitoon, koska jäsenvaltiot eivät ole perineet niitä, eikä vakuutta ole annettu (tai vakuus on annettu, mutta saaminen on kiistetty). Näistä saamisista tehdään arvonalennus jäsenvaltioiden vuosittain toimittamien tietojen perusteella.

Omia varoja koskeviin saamisiin sisältyi 31. joulukuuta 2016 myös varainhoitovuosia 2014, 2015 ja 2016 koskevia ratifioituja oikaisuja, jotka liittyvät vuonna 2014 annettuun omia varoja koskevaan päätökseen.

Jäsenvaltioiden oli maksettava ne 1. tammikuuta 2017. Jäljellä olevat määrät liittyvät 30. marraskuuta 2017 hyväksyttyyn lisätalousarvioon nro 6/2017. Määrät oli maksettava tammikuun 2018 ensimmäisenä pankkipäivänä.

Euroopan komissio lähetti 8. maaliskuuta 2018 virallisen ilmoituksen (rikkominen, nro 2018/2008) Yhdistyneelle kuningaskunnalle, koska se kieltäytyy asettamasta tullimaksuja EU:n talousarvion käyttöön, vaikka unionin lainsäädännössä niin edellytetään. OLAFin vuonna 2017 laatimassa kertomuksessa todettiin, että Yhdistyneessä kuningaskunnassa toimivat maahantuojaat olivat välttäneet suuren määrän tullimaksuja käyttämällä tuonnin yhteydessä tekaistuja laskuja ja virheellisiä tullauservoilmoituksia. Komission laskelmien mukaan Yhdistyneen kuningaskunnan EU:n lainsäädännön rikkomisesta seurasi marraskuun 2011 ja joulukuun 2017 välisenä aikana 2,2 miljardin euron tappiot EU:n talousarvioon (netto, eli bruttomäärä 2,7 miljardia euroa vähennettynä Yhdistyneen kuningaskunnan perimiskustannuksilla). Määrästä on maksettava myös viivästyskorkoa. Näitä määriä ei ole sisällytetty tähän vuoden 2017 tilinpäätökseen, koska ne kirjataan vasta kun tulojen kirjaamista koskevat kriteerit täyttyvät EU:n tilinpäätössääntöjen mukaisesti.

Maataloustukirahastoon ja maaseudun kehittämiseen liittyvät saamiset

Kohtaan on kirjattu pääasiassa jäsenvaltioiden ilmoittamat ja vahvistamat saamiset (tilanne 15. lokakuuta 2017) maataloustukirahaston tuensajilta 31.12.2017. Kerrytettävissä olevat rahamäärät jaksolta, joka ulottuu edellä tarkoitetun ilmoituksen jättämisestä vuoden 2017 joulukuun 31. päivään, on arvioitu. Komissio tekee lisäksi arvion arvonalennuksesta, joka vastaa sitä osaa edunsaajien velasta, jota ei todennäköisesti saada perittyä takaisin. Arvonalennuksen kirjaaminen ei kuitenkaan merkitse sitä, että komissio luopuisi kyseisten määrien perimisestä. Oikaistuun määrään sisältyy myös 20 prosentin osuus, jonka jäsenvaltiot pidättävät hallintokustannusten kattamista varten.

2.6.1.2. Kilpailun alalla määrättyihin sakkoihin liittyvät saamiset

milj. euroa

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Sakkoihin liittyvät saamiset bruttomäärä</i>	7 679	6 510
<i>Vähennetty maksetut määrät</i>	(3 282)	(4 524)
<i>Vähennetty arvonalentuminen</i>	(172)	(178)
Yhteensä	4 225	1 808
<i>Pitkäaikaiset</i>	–	–
<i>Lyhytaikaiset</i>	4 225	1 808

Edellä 4 225 miljoonan euron kerrytettävissä oleva rahamäärä liittyy kilpailualan sakkoihin, joita ei ole maksettu vuoden loppuun mennessä (4 397 miljoonaa euroa) vähennettynä arvonalentumisella (172 miljoonaa euroa). Maksetut määrät liittyvät pääasiassa suoritettuihin maksuihin yrityksiltä, jotka ovat kuitenkin hakeneet muutosta tai joilla on edelleen mahdollisuus hakea EU:n tuomioistuimissa muutosta sakkopäätökseen. Ehdollinen velka esitetään, koska nämä määrät joudutaan mahdollisesti maksamaan takaisin yrityksille (ks. liitetieto 4.1.4).

Yritykset, joille on määrätty sakko ja jotka ovat hakeneet tai aikovat hakea muutosta, voivat joko suorittaa alustavan maksun tai toimittaa komissiolle pankkitakauksen.

On huomattava, että maksamattomista sakoista 942 miljoonaa euroa ei ollut erääntynyt 31. joulukuuta 2017 mennessä. Komissio on hyväksynyt joidenkin vuoden loppuun mennessä maksamattomien sakkujen osalta takauksia yhteensä 3 124 miljoonaa euroa (1 012 miljoonaa euroa vuonna 2016). Komissio on hyväksynyt lisätakauksia 880 miljoonan arvosta 31. joulukuuta 2017 jälkeen.

Arvonalennukset vastaavat komission tapauskohtaista arviointia maksamattomista sakkomääristä tai määristä, joita takaus ei kata, joita komissio ei odota perittävän takaisin.

Kilpailusakoista kerrytettävien määrien lisääntyminen koskee pääasiassa yhtä merkittävää (2 424 miljoonan euron) sakkoa, jonka osalta kyseiset yritykset antoivat komissiolle hyväksytyn pankkitakauksen. Sakkoa ei siis makseta ennen tuomioistuimen lopullista ratkaisua.

2.6.1.3. Tulojäämät ja menoennakot

milj. euroa

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Rahoitusoikaisut</i>	1	9
<i>Muut tulojäämät</i>	327	64

Muihin kuin vaihtoon perustuviin transaktioihin liittyvät menoennakot	241	256
Yhteensä	570	329
Pitkäaikaiset	–	–
Lyhytaikaiset	570	329

Muihin tulojäämiin sisältyy 271 miljoonaa euroa, jonka komissio odottaa perivänsä takaisin jäsenvaltioilta koheesiopolitiikan alalla. Perintä toteutetaan jäsenvaltioiden 15. helmikuuta 2018 mennessä toimittamien tilinpäätösten tarkastelun ja hyväksynnän perusteella. Jäsenvaltioiden tilinpäätösten hyväksymismenettely otettiin ensi kertaa käyttöön koheesioalalla ohjelmakaudelle 2014–2020.

2.6.2. Saamiset vaihtoon perustuvista transaktioista

milj. euroa

	31.12.2017	31.12.2016
Pitkäaikaiset		
Muut saatavat	17	16
	17	16
Lyhytaikaiset		
Tuensaajat	241	246
Tuensaajilta olevien saamisten arvon alentuminen	(141)	(128)
Muihin kuin vaihtoon perustuviin transaktioihin liittyvät menoennakot	259	250
Muut	331	191
	689	558
Yhteensä	707	574

Edellä esitettyyn tuensaajilta olevien saamisten arvon alentumiseen sisältyy 68 miljoonan euron arvonalentuminen, joka on määritetty tapauskohtaisesti.

2.7. VAIHTO-OMAISUUS

milj. euroa

	31.12.2017	31.12.2016
Tutkimusmateriaali	45	54
Muut	250	111
Yhteensä	295	165

2.8. KÄTEISVARAT JA MUUT RAHAVARAT

milj. euroa

	Liitetieto	31.12.2017	31.12.2016
Tilit valtiokonttoreissa ja keskuspankeissa		20 078	24 566
Käyttötilit		152	127
Ennakkomaksutilit		5	5
Siirrot (siirrettävinä olevat käteisvarat)		0	–
Talousarvion toteuttamisessa käytettävät pankkitilit	2.8.1	20 236	24 698
Rahoitusvälineisiin liittyvät käteisvarat	2.8.2	1 608	1 390
Sakkoihin liittyvät käteisvarat	2.8.3	1 234	1 325
Muihin toimielimiin, virastoihin ja elimiin liittyvät käteisvarat		999	1 006
Erityisrahastoihin liittyvät käteisvarat		34	167
Yhteensä		24 111	28 585

2.8.1. Talousarvion toteuttamisessa käytettävät pankkitilit ja muut määräaikaistalletukset

Tähän kohtaan kuuluvat varat, joita komissio säilyttää jäsenvaltioissa ja Efta-maissa olevilla pankkitileillään (valtiokonttori tai keskuspankki) tai käyttötileillä liikepankeissa, ennakkomaksutileillä tai käteiskassoissa. Kassavarojen määrä vuoden 2017 lopussa johtuu pääasiassa seuraavista syistä:

- Omien varojen osalta vuoden lopun saldoon sisältyy yhteensä 8,9 miljardin euron nettomäärä, joka palautetaan jäsenvaltioille vuoden 2018 alussa vuoden 2017 loppupuolella hyväksytyn lisätalousarvion mukaisesti.
- Vuonna 2017 maksettiin lopullisesti lisämäärä (0,5 miljardia euroa) sakkoja, jotka komissio on määrännyt kilpailusääntöjen rikkomisesta. Ne sisältyvät kassavarojen vuoden lopun saldoon.
- Kassavaroihin sisältyy myös 8,4 miljardia euroa käyttötarkoitukseensa sidottuja tuloja ja maksumäärärahoja.

2.8.2. Rahoitusvälineisiin liittyvät käteisvarat

Tässä kohdassa esitetyt määrät ovat pääasiassa muita rahavaroja, jotka komissio on antanut ulkopuolisten tahojen hoidettavaksi ja jotka käytetään EU:n talousarviosta rahoitettavien yksittäisten rahoitusvälineohjelmien rahoittamiseen (ks. liitetieto **2.4.1**). Rahoitusvälineisiin liittyvät käteisvarat voidaan siis käyttää ainoastaan asianomaisessa ohjelmassa.

2.8.3. Sakkoihin liittyvät käteisvarat

Nämä käteisvarat sisältävät määrät, jotka komissio on saanut määräämiensä sakkojen perusteella sellaisissa tapauksissa, joissa asian käsittely on vielä kesken. Näitä varoja säilytetään erityisillä talletustileillä, joita ei käytetä muihin tarkoituksiin. Jos toinen osapuoli on hakenut muutosta komission päätökseen tai ei ole tiedossa, haetaanko päätökseen muutosta, sakkoa vastaava määrä esitetään ehdollisena velkana liitetiedossa **4.1.4**.

Vuodesta 2010 komissio on hallinnoinut kaikkia alustavasti maksettuihin sakkoihin liittyviä varoja BUFI-rahastossa. Kyseiset varat sijoitetaan myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi luokiteltuihin rahoitusvälineisiin (ks. liitetieto **2.4.1**).

VELAT

2.9. ELÄKKEET JA MUUT TYÖSUHDE-ETUUDET

Työsuhde-etuusjärjestelmän nettovelka

	Euroopan unionin virkamiesten eläkejärjestelmä	Muut eläke- etuus- järjestelmät	Yhteinen sairausvakuu- tusjärjestelmä	31.12.2017 Yhteensä	31.12.2016 Yhteensä
<i>milj. euroa</i>					
<i>Etuus- pohjaiset velvoitteet</i>	63 951	1 854	7 756	73 560	67 664
<i>Järjestelmän varat</i>	–	(137)	(301)	(438)	(432)
Nettovelka	63 951	1 717	7 455	73 122	67 231

Työsuhde-etuuksiin liittyvän velan kasvu johtuu pääasiassa Euroopan unionin virkamiesten eläkejärjestelmän nettovelan kasvusta. Nettovelan kasvun pääasiallisia syitä ovat se, että järjestelmän jäsenten saamat lisäoikeudet olivat suuremmat kuin järjestelmästä maksetut etuudet, päivitetyt vakuutusmatemaattiset oletukset sekä tietojen laadun tarkastelu. Sitä tasapainottaa osittain diskonttokoron nousu.

2.9.1. Euroopan unionin virkamiesten eläkejärjestelmä

Tämä etuuspohjainen velvoite on tarkasteltavana olevan kauden ja aikaisempien kausien työsuorituksiin perustuvien, eläkevelvoitteiden täyttämiseksi EU:lta vaadittavien odotettavissa olevien vastaisten maksujen nykyarvo. Järjestelmä on jatkuva, ja siksi kaikki järjestelmästä vuoden aikana vaaditut maksut sisällytetään EU:n talousarvioon vuosittain.

Henkilöstösääntöjen 83 artiklan mukaan eläkejärjestelmän mukaiset etuudet maksetaan EU:n talousarviosta. Näitä eläkevastuita ei rahastoida, mutta jäsenvaltiot ovat sitoutuneet yhdessä rahoittamaan kyseiset etuudet. Lisäksi työelämässä olevien jäsenten peruspalkasta vähennetään pakollinen eläkemaksu, joka on nykyään 9,8 prosenttia. Nämä maksusuudet ovat varainhoitovuoden talousarvioletuloja, joilla rahoitetaan osaltaan EU:n yleisiä menoja – ks. myös liitetieto 3.6.

Eläkejärjestelmän vastuita arvioitiin 31. joulukuuta 2017 henkilöstön ja eläkkeellä olevan henkilöstön määrän sekä kyseisenä päivänä voimassa olleiden henkilöstösääntöjen perusteella. Arviointi tehtiin kansainvälisen tilinpäätösstandardin IPSAS 25 (ja näin ollen myös EU:n tilinpäätössäännön nro 12) mukaisesti. Kuten jo vuoden 2016 tilinpäätöksessä todettiin, komission asiasta vastaavat yksiköt toteuttivat edelleen vuoden 2017 aikana toimia, joilla vahvistetaan tiedonkeruumenetelmiä ja näin myös perustana olevien tietojen laatua. Parannuksia on saatu aikaan, ja ne näkyvät työsuhde-etuuksiin liittyvän velan määrässä. Työ jatkuu edelleen.

EU:n IPSAS-standardin 39 perusteella päivitetty tilinpäätössääntö nro 12 tulee voimaan vuonna 2018. Muutosten mahdollinen vaikutus näkyy vuoden 2018 tilinpäätöksessä.

2.9.2. Muut eläke-etuusjärjestelmät

Tämä kohta sisältää komission, unionin tuomioistuimen (ja yleisen tuomioistuimen) ja tilintarkastustuomioistuimen nykyisten ja entisten jäsenten sekä neuvoston pääsihteerien, Euroopan oikeusasiamiesten, Euroopan tietosuojavaltuutettujen ja Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen jäsenten eläkevastuut. Tähän kohtaan on sisällytetty myös Euroopan parlamentin jäsenten eläkevastuut.

2.9.3. Yhteinen sairausvakuutusjärjestelmä

Edellä mainittujen eläke-etuusjärjestelmien lisäksi määritetään arvioitu vastuu, joka EU:lla on yhteisessä sairausvakuutusjärjestelmässä terveydenhuollon kustannuksista, jotka on maksettava työsuhteen jälkeiseltä ajalta (vähennettynä työntekijöiden omalla maksuosuudellaan). Tämän velan laskennassa otetaan EU:n tilinpäätössäännön nro 12 perusteella huomioon koko aktiivinen palveluksessaoloaika.

Kirjanpitosäännön nro 12 IPSAS-standardin 39 mukainen päivitys tulee voimaan vuodesta 2018 alkaen ja saattaa vaikuttaa menetelmään.

Työntekijöiden etuuspohjaisesta järjestelystä johtuvan velvoitteen nykyarvon muutos

Etuuspohjaisen velvoitteen nykyarvo on tarkasteltavana olevan kauden ja aikaisempien kausien työsuorituksiin perustuvan velvoitteen täyttämiseksi vaadittavien, odotettavissa olevien vastaisten maksujen diskontattu arvo, josta ei ole vähennetty järjestelyyn kuuluvia varoja.

Seuraavassa analysoidaan etuuspohjaisen velvoitteen muutosta varainhoitovuonna:

milj. euroa

	Euroopan unionin virkamiesten eläkejärjestelmä	Muut eläke- etuus- järjestelmät	Yhteinen sairausvakuu- tusjärjestelmä	Yhteensä
Nykyarvo 31.12.2016	58 746	1 882	7 036	67 664
<i>Kauden työsuoritukseen perustuva meno</i>	2 637	87	266	2 990
<i>Korkomenot</i>	1 148	29	134	1 311
<i>Vakuutusmatemaattiset (voitot) ja tappiot, netto</i>	3 616	(86)	394	3 924
<i>Jäsenten rahoitusosuudet</i>	–	–	21	21
<i>Maksetut etuudet</i>	(1 417)	(61)	(94)	(1 572)
<i>Eläkkeistä perittävistä veroista johtuva velan lisäys/(vähennys)</i>	(778)	1	–	(777)
Nykyarvo 31.12.2017	63 951	1 854	7 756	73 560

Kauden työsuoritukseen perustuvat menot muodostuvat etuuspohjaisen velvoitteen nykyarvon kasvusta, joka johtuu järjestelmän nykyisten jäsenten työsuorituksesta kauden aikana.

Korkomenot muodostuvat etuuspohjaisen velvoitteen nykyarvon kasvusta varainhoitovuoden aikana, koska etuuksien suorittaminen on yhtä kautta lähempänä.

Nettomääräiset vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot sisältävät:

- kokemusperäiset tarkistukset (vuotta 2017 koskevien edellisten vakuutusmatemaattisten oletusten ja vuoden 2017 toteutumien välisten erojen vaikutukset); ja
- vakuutusmatemaattisten oletusten, kuten taloudellisten oletusten (esim. ennustettujen tulevien palkankorotusten) ja demografisten muutosten (esim. kuolleisuuden) vaikutukset. Näitä oletuksia päivitetään säännöllisesti, jotta ne vastaavat muutoksia niiden perustana olevassa tilanteessa.

Etuudet (esimerkiksi eläkkeet tai terveydenhoitomenojen korvaukset) maksetaan vuoden aikana järjestelmän sääntöjen mukaisesti. Nämä maksetut etuudet vähentävät etuuspohjaisen velvoitteen määrää, koska niitä ei makseta enää tulevaisuudessa.

Vakuutusmatemaattiset oletukset – Työsuhde-etuudet

Seuraavassa esitetään tärkeimmät vakuutusmatemaattiset oletukset, joita käytetään määrittettäessä EU:n kahden tärkeimmän työsuhde-etuusjärjestelmän arvoa

	Euroopan unionin virkamiesten eläkejärjestelmä	Yhteinen sairausvakuutusjärjestelmä
2017		
<i>Nimellinen diskonttokorko</i>	1,9 %	2,0 %
<i>Ennustettu inflaatiiovauhti</i>	1,5 %	1,6 %
<i>Reaalinen diskonttokorko</i>	0,4 %	0,4 %
<i>Palkankorotusten ennustettu taso</i>	1,8 %	1,7 %
<i>Terveystenhoitomenojen kehityssuunnat</i>	–	3,0 %
<i>Eläkeikä</i>	63/64/66	63/64/66
2016		
<i>Nimellinen diskonttokorko</i>	1,7 %	1,9 %
<i>Ennustettu inflaatiiovauhti</i>	1,4 %	1,5 %
<i>Reaalinen diskonttokorko</i>	0,3 %	0,4 %
<i>Palkankorotusten ennustettu taso</i>	1,2 %	1,1 %
<i>Terveystenhoitomenojen kehityssuunnat</i>	–	3,0 %
<i>Eläkeikä</i>	63/64/66	63/64/66

Kuolleisuus perustuu EU:n virkamiesten elinaikataulukkoon – EULT 2018 (vuonna 2016 kansainvälinen virkamiesten elinaikataulukko – vuoden 2013 kansainvälinen virkamiesten elinaikataulukko).

Nimellinen diskonttokorko on määritetty euromääräisten nollakorkoisten joukkovelkakirjalainojen arvon mukaan (maturiteetti on 20 vuotta joulukuusta 2017 unionin virkamiesten eläkejärjestelmässä ja 25 vuotta yhteisessä sairausvakuutusjärjestelmässä). Inflaatiiovauhti on ennustettu inflaatiiovauhti vastaavan ajanjakson aikana. Se on määritettävä empiirisesti käyttäen perustana eurooppalaisten rahoitusmarkkinoiden indeksisidonnaisiin joukkovelkakirjalainoihin pohjautuvia arvioita. Reaalisen diskonttokoron laskennassa käytetään nimellistä diskonttokorkoa ja ennustettua pitkän aikavälin inflaatiiovauhtia.

Järjestelmän varojen nykyarvon muutos

milj. euroa

	Muut eläke- etuusjärjestelmät	Yhteinen sairausvakuutusjärjestelmä	Yhteensä
Nykyarvo 31.12.2016	139	293	432
<i>Järjestelmän varojen nettomuutos</i>	(2)	8	6
Nykyarvo 31.12.2017	137	301	438

5 vuoden trendi

milj. euroa

	2013	2014	2015	2016	2017
<i>Työsuhde-etuuksiin liittyvä velka</i>	46 818	58 616	63 814	67 231	73 122

Työsuhde-etuuksiin liittyvän velan merkittävä kasvu viiden vuoden aikana selittyy suurelta osin sillä, että tulevien rahavirtojen diskonttauksessa käytettävä reaalinen diskonttokorko on laskenut. Tämä lasku liittyy taloudellisiin olosuhteisiin, erityisesti korkojen laskuun. Esimerkiksi EU:n virkamiesten tärkeimmässä eläkejärjestelmässä käytettävä reaalinen diskonttokorko laski vuoden 2013 lopun 1,8 prosentista 0,4 prosenttiin vuoden 2017 lopussa.

Tuotto- ja kululaskelmaan kirjatut määrät

	Euroopan unionin virkamiesten eläkejärjestelmä	Muut eläke-etuusjärjestelmät	Yhteinen sairausvakuutusjärjestelmä	milj. euroa Yhteensä
2017				
Kauden työsuoritukseen perustuva meno	2 360	89	266	2 715
Korkomenot	1 027	29	134	1 190
Aiempaan työsuoritukseen perustuva meno	-	-	-	-
Järjestelmän varojen muutos	-	(15)	(81)	(96)
Henkilöstö- ja eläkekulut	3 387	103	318	3 808
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	3 236	(86)	394	3 544
Kirjattu yhteensä	6 623	17	712	7 353

Yhteisen sairausvakuutusjärjestelmän herkkyyys muutoksille

Yhden prosenttiyksikön muutoksella terveydenhuoltomenojen ennustetussa kehityksessä olisi seuraavat vaikutukset:

milj. euroa

	Yhden prosenttiyksikön kasvu	Yhden prosenttiyksikön väheneminen
Kauden nettomääräiset työsuhteen jälkeiset terveydenhoitomenot: työsuoritukseen perustuvien menojen ja korkomenojen yhteismäärä	166	(141)
Työsuhteen päättymisen jälkeisestä etuudesta johtuva terveydenhoitomenoja koskeva kertynyt velvoite	2 538	(1 867)

2.10. VARAUKSET

milj. euroa

	Määrä 31.12.2016	Lisä- varaukset	Käyttämättä olevat peruutetut määrät	Käytetyt määrät	Luokkien väliset siirrot	Arvioiden muutos	Määrä 31.12.2017
<i>Oikeustapaukset</i>							
:							
maatalous	149	49	(26)	(122)	-	-	49
koheesio	217	2	-	(198)	-	-	20
muut	102	21	(3)	(2)	-	3	120
Ydinlaitosten purkaminen	1 113	-	-	(32)	-	853	1 934
Rahoitus- varaukset	880	378	(46)	(94)	-	(3)	1 115
Sakot	23	7	(4)	-	-	-	27
Muut	127	191	(39)	(8)	-	1	272
Yhteensä	2 611	648	(118)	(456)	-	853	3 538
Pitkäaikaiset	1 936	440	(30)	(128)	(194)	856	2 880
Lyhytaikaiset	675	208	(88)	(328)	194	(3)	659

Varaukset ovat aiempiin tapahtumiin liittyviä määriä, jotka on todennäköisesti maksettava EU:n talousarviosta tulevaisuudessa.

Oikeustapaukset

Tässä kohdassa esitetään arvio käsiteltävinä oleviin oikeustapauksiin liittyvistä määristä, jotka todennäköisesti tulevat maksettaviksi vuoden lopun jälkeen.

Ydinlaitosten purkaminen

Varauksen perustetta päivitettiin vuonna 2017 Yhteisen tutkimuskeskuksen (JRC) ydinlaitosten käytöstäpoistoa ja jätehuoltoa koskevan strategian (D&WM-ohjelma) vuoden 2017 päivityksen mukaiseksi. Strategian sekä määräraha- ja henkilöstötarpeen tarkistus toteutettiin yhdessä riippumattoman D&WMP-asiantuntijaryhmän kanssa. Päivitys perustuu huomautuksiin, jotka ulkopuoliset asiantuntijat tekivät tarkastettuaan JRC:n D&WM-ohjelman vuonna 2012, sekä JRC:n purkamista koskevan sisäisen tarkastuksen yhteydessä vuonna 2015 esitettyihin suosituksiin. Se on paras saatavilla oleva arvio määräraha- ja henkilöstötarpeesta JRC:n Ispran, Geelin, Karlsruhen ja Pettenin laitosten purkamisen loppuunsaattamiseksi.

Varaukseen tehtiin EU:n tilinpäätössääntöjen mukaisesti inflaatiokorjaus, minkä jälkeen se diskontattiin nettomääräiseen nykyarvoonsa (käyttämällä euromääräistä swap-käyrän korkoa). Varauksen arvoksi 31. joulukuuta 2017 saatiin näin yhteensä 1 934 miljoonaa euroa. Tämä kokonaismäärä jaetaan osuuteen, joka todennäköisesti käytetään vuonna 2018 (30 miljoonaa euroa), ja osuuteen, joka käytetään myöhemmin (1 904 miljoonaa euroa). Tämä 821 miljoonan lisäys verrattuna arvoon 31. joulukuuta 2016 johtuu pääasiassa aikataulun pidennyksestä (nyt noin 40 vuotta, aiemmin noin 20 vuotta).

On huomattava, että merkittävät epävarmuudet, jotka liittyvät ydinlaitosten purkamisen pitkän aikavälin suunnitteluun, voivat vaikuttaa arvioon, ja määrä voi nousta merkittävästi tulevaisuudessa. Suurimmat epävarmuustekijät liittyvät purettujen laitosten lopulliseen vaiheeseen, ydinmateriaaliin, jätehuollon ja loppukäsittelyn näkökohtiin, epätäydellisiin tai puuttuviin kansallisiin sääntelykehyksiin, monimutkaisiin ja aikaaviehiin lisensointimenettelyihin sekä käytöstäpoistomarkkinoiden tulevaan kehitykseen.

Rahoitusvaraukset

Tähän kohtaan on merkitty varaukset, jotka perustuvat arvioituihin tappioihin eri rahoitusvälineistä myönnettyistä takauksista, jotka valtuutetut yhteisöt voivat myöntää omissa nimissään EU:n puolesta ja EU:n riskillä. Takauksiin liittyvä EU:n rahoitusriski on kuitenkin rajattu ja rahoitusvarat rahoitetaan asteittain kattamaan tulevat vakuuteen perustuvien maksujen vaatimukset. Tähän kohtaan sisältyvät myös varaukset EIP:n ulkoisen lainanantovaltuutensa puitteissa takaamien Syyrialle myönnettyjen lainojen osalta, jotka EU on siis taannut ulkosuhteisiin liittyviä hankkeita varten perustetun takuurahaston avulla. Pitkäaikaiset rahoitusvaraukset on diskontattu niiden nettomääräiseen nykyarvoon.

Rahoitusvarausten kasvu liittyy Horisontti 2020- ja COSME-takausvälineiden lisääntyneeseen käyttöön.

2.11. RAHOITUSVELAT

milj. euroa

	Liitetieto	31.12.2017	31.12.2016
Pitkäaikaiset rahoitusvelat			
Jakotettuun hankintamenoan arvostetut rahoitusvelat	2.11.1	50 061	55 067
Tulosvaikutteisesti käypään arvoon kirjattavat rahoitusvelat	2.11.2	2	–
		50 063	55 067
Lyhytaikaiset rahoitusvelat			
Jakotettuun hankintamenoan arvostetut rahoitusvelat	2.11.1	6 850	2 283
Tulosvaikutteisesti käypään arvoon kirjattavat rahoitusvelat	2.11.2	–	1
		6 850	2 284
Yhteensä		56 913	57 351

2.11.1. Jakotettuun hankintamenoan arvostetut rahoitusvelat

milj. euroa

	Liitetieto	31.12.2017	31.12.2016
Rahoitusavun antamiseksi otetut lainat	2.11.1.1	54 841	55 128
Muut rahoitusvelat	2.11.1.2	2 070	2 222
Yhteensä		56 911	57 350
Pitkäaikaiset		50 061	55 067
Lyhytaikaiset		6 850	2 283

2.11.1.1. Rahoitusavun antamiseksi otetut lainat

milj. euroa

	ERVM	Maksu- tasetuki	Makro- talou- dellinen rahoitus- apu	Euratom- lainat	Selvitys- tilassa oleva EHTY	Yhteensä
Yhteensä 31.12.2016	47 456	4 272	2 964	252	184	55 128
Uudet lainat	-	-	1 013	50	-	1 063
Takaisinmaksut	-	(1 150)	(58)	(52)	(76)	(1 336)
Valuuttakurssierot	-	-	-	(1)	(7)	(8)
Kirjanpitoarvon muutokset	0	(8)	5	-	(4)	(7)
Yhteensä 31.12.2017	47 456	3 114	3 924	250	97	54 841
Pitkäaikaiset	42 300	1 700	3 846	203	93	48 141
Lyhytaikaiset	5 156	1 414	78	47	5	6 700

Ottolainaus sisältää pääasiassa velkakirjalainat, joiden määrä on 54 674 miljoonaa euroa (54 951 miljoonaa euroa vuonna 2016). Kirjanpitoarvon muutos vastaa kertyneen koron muutosta.

Selvitystilassa olevaa EHTYä lukuun ottamatta edellä mainittujen lainojen takaisinmaksun takaajina ovat viime kädessä EU:n talousarvio (ks. liitetieto **4.1.2**) ja kukin jäsenvaltio.

Lainojen efektiivinen korko (ilmoitetaan korkojen vaihteluvälinä)

	31.12.2017	31.12.2016
Makrotaloudellisena rahoitusapuna myönnettävät lainat	0 % - 4,54 %	0 % - 4,54 %
Euratom-lainat	0 % - 5,68 %	0 % - 5,68 %
Maksumakselainat	2,88 % - 3,38 %	2,37 % - 3,37 %
Euroopan rahoituksenvakautusmekanismi (ERVM)	0,62 % - 3,75 %	0,62 % - 3,75 %
Selvitystilassa oleva EHTY	6,91 % - 8,97 %	6,92 % - 9,78 %

2.11.1.2. Muut rahoitusvelat

milj. euroa

	31.12.2017	31.12.2016
Pitkäaikaiset		
Rahoitusleasingvelat	1 456	1 545
Erissä maksettavat rakennukset	305	329
Muut	159	160
	1 920	2 034
Lyhytaikaiset		
Rahoitusleasingvelat	89	84
Erissä maksettavat rakennukset	24	22
Takaisin maksettavat sakot	13	25
Muut	24	58
	150	189
Yhteensä	2 070	2 222

Rahoitusleasingvelat

milj. euroa

Erän kuvaus	Vastaisuudessa maksettavat määrät			
	Erääntymi- seen < 1 vuosi	Erääntymi- seen 1-5 vuotta	Erääntymi- seen > 5 vuotta	Velat yhteensä
<i>Maa-alueet ja rakennukset</i>	85	424	1 023	1 532
<i>Muut aineelliset hyödykkeet</i>	4	9	–	13
Yhteensä 31.12.2017	89	433	1 023	1 545
<i>Koron osuus</i>	69	249	247	565
Leasingmaksujen tuleva vähimmäismäärä yhteensä 31.12.2017	158	682	1 271	2 111
<i>Leasingmaksujen tuleva vähimmäismäärä yhteensä 31.12.2016</i>	156	678	1 439	2 274

Edellä mainitut leasingiin ja rakennuksiin liittyvät määrät on rahoitettava tulevista talousarvioista.

2.11.2. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat

milj. euroa

Johdannaistyyppi	31.12.2017		31.12.2016	
	Nimellisarvo	Käypä arvo	Nimellisarvo	Käypä arvo
<i>Valuuttatermiinisopimus</i>	–	–	101	1
<i>Ulkomaanvaluutan määräiset optiot (put spread)</i>	9	2	–	–
Yhteensä	9	2	101	1
<i>Pitkäaikaiset</i>	9	2	–	–
<i>Lyhytaikaiset</i>	–	–	101	1

EU:lla on 31. joulukuuta 2017 johdannaissopimus (ulkomaanvaluutan määräinen optio – put spread - optio), jolla se kattaa rahoituslaitosten Ukrainan pk-yrityksille rahoituksen saatavuuden vahvistamiseksi sekä lainaehtojen houkuttavuuden parantamiseksi Ukrainassa myöntämiin lainoihin liittyvän ulkomaanvaluutan (UAH) devalvoinnin. Sopimusehtojen mukaan EU antaa kumppaneilleen mahdollisuuden hakea kunkin tukikelpoisen lainan osalta enintään EU:n 30 prosentin maksuosuutta, jos Ukrainan hryvnia devalvoidaan suhteessa euroon.

Joulukuun 31. päivänä 2017 kaikki tulosvaikutteisesti käypään arvoon kirjattavat rahoitusvelat luokiteltiin käyvän arvon hierarkiassa tasolle 2 (arvostus perustuu muihin todettavissa oleviin tietoihin kuin noteerattuihin hintoihin).

2.11.3. Rahoitusvakuuksiin liittyvät velat

EIP:n ESIR:in infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan puitteissa (IIW) maksaman velkasalkun ESIR-takuu merkitään rahoitusvakuuksiin liittyväksi velaksi. ESIR-rahaston rahoitusvakuuksiin liittyvien velkojen määrä oli nolla euroa 31. joulukuuta 2017, koska takauksen perusteella saatavat määrät ylittävät odotetut tappiot (ks. liitetieto 4.1.1).

2.12. MUUT LYHYTAIKAiset VELAT

milj. euroa

	Bruttomäärä	Oikaisut	Nettomäärä 31.12.2017	Bruttomäärä	Oikaisut	Nettomäärä 31.12.2016
Maksupyynnöt ja laskut, jotka on saatu:						
<i>Jäsenvaltioilta</i>						
Maaseuturahasto ja muut maaseudun kehittämisen välineet	481	–	481	500	(34)	467
EAKR ja koheesiorahasto	12 602	(883)	11 719	10 663	(793)	9 871
Euroopan sosiaalirahasto	4 183	(264)	3 919	4 145	(95)	4 050
Muut	746	(280)	466	793	(47)	747
<i>Yksityisiltä yrityksiltä ja julkisyhteisöiltä</i>	1 563	(144)	1 419	1 677	(169)	1 507
Saadut maksupyynnöt ja laskut yhteensä	19 574	(1 571)	18 004	17 779	(1 138)	16 641
Maataloustukirahasto	11 534	–	11 534	12 193	–	12 193
Omiin varoihin liittyvät velat	8 836	–	8 836	10 441	–	10 441
Muut	341	–	341	364	–	364
Muut	333	–	333	364	–	364
Yhteensä	40 618	(1 571)	39 048	41 142	(1 138)	40 005

Muihin lyhytaikaisiin velkoihin sisältyy saatuja laskuja ja menoilmoituksia, joita ei ole vielä maksettu vuoden loppuun mennessä. Ne kirjataan alun perin laskun/menoilmoituksen vastaanoton yhteydessä esitetyn määrän suuruisiksi. Muita lyhytaikaisia velkoja oikaistaan vastaamaan kustannusten tarkastuksen jälkeen hyväksytyjä määriä ja tilikautta päätettäessä tukikelpoisiksi arvioituja määriä. Määrät, joiden arvioidaan olevan tukikelvottomia, esitetään kohdassa "Oikaisut". Suurimmat määrät liittyvät rakennetoimiin.

Yhteisiä säännöksiä koskevassa asetuksessa, jota sovelletaan rakennerahastoihin (EAKR ja Euroopan sosiaalirahasto), koheesiorahastoon ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoon, säädetään ohjelmakauden 2014–2020 osalta, että EU:n talousarviota suojataan pidättämällä välimaksuista järjestelmällisesti 10 prosenttia. Valvontasykli päättyy tilivuoden (1. heinäkuuta – 30. kesäkuuta) päättymistä seuraavan vuoden helmikuussa hallintoviranomaisten suoritettua hallinnon tarkastukset ja tarkastusviranomaisten suoritettua omat tarkastuksensa. Komissio tarkastaa jäsenvaltioiden viranomaisten toimittamat varmistusasiakirjat ja tilityksen. Loppusaldo maksetaan tai peritään takaisin vasta sitten kun tämä arviointi on tehty ja tilit hyväksytyt. Näiden sääntöjen mukaisesti pidätetty määrä oli vuoden 2017 lopussa yhteensä 3,1 miljardia euroa. Osa tästä määrästä (0,6 miljardia euroa) arvioidaan tukikelvottomaksi jäsenvaltioiden tilinpäätöksissään toimittamien tietojen perusteella, ja sekin esitetään kohdassa "Oikaisut".

Muita lyhytaikaisia velkoja koskevien oikaisujen viimeinen komponentti ovat jäsenvaltioille maksettavien muiden ennakoiden määrät (ks. liitetieto **2.5.2**), jotka ovat vielä maksamatta vuoden lopussa (0,3 miljardia euroa).

Koheesiopolitiikan osalta (EAKR, koheesiorahasto, ESR) kautta 2007–2013 koskevia menoilmoituksia on edelleen paljon (kokonaismäärä 10 miljardia euroa), koska komissio tarkistaa vielä jäsenvaltioiden toimittamia lopullisia menoilmoituksia. Samaan aikaan kautta 2014–2020 koskevat menoilmoitukset nousivat 5 miljardiin euroon ohjelmien täytäntöönpanon edistyessä.

Ennakkorahoituspyynnöt

Edellä mainittujen määrien lisäksi on saatu 0,5 miljardin euron suuruiset ennakkomaksupyynnöt, joita ei ollut maksettu vuoden lopussa. EU:n tilinpäätössääntöjen mukaan näitä määriä ei kirjata muiksi lyhytaikaisiksi veloiksi.

Omiin varoihin liittyvät velat

Omiin varoihin liittyvät velat viittaavat jäsenvaltioiden EU:n talousarvioon suorittamiin rahoitusosuuksiin, jotka maksetaan takaisin vuoden lopussa vuoden 2017 lisätalousarvion nro 6 mukaisesti. Lisätalousarvioita toteutetaan asetuksen (EY) N:o 609/2014 10 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Määrä 31. joulukuuta 2017 on suuri siksi, että vuoden 2017 lisätalousarvio nro 6 hyväksyttiin 30. marraskuuta 2017. Tämän säännöksen mukaan oikaistut määrät maksettiin jäsenvaltioille tammikuun 2018 ensimmäisenä pankkipäivänä.

2.13. MENOJÄÄMÄT JA TULOENNAKOT

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Menojäämät</i>	63 588	66 800
<i>Tuloennakot</i>	111	638
<i>Muut</i>	203	143
Yhteensä	63 902	67 580

Menojäämät on jaoteltu seuraavasti:

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Maataloustukirahasto</i>	33 303	33 033
<i>Maaseuturahasto ja muut maaseudun kehittämisen välineet</i>	17 464	17 024
<i>EAKR ja koheesiorahasto</i>	4 249	7 157
<i>Euroopan sosiaalirahasto</i>	2 870	3 473
<i>Muut</i>	5 702	6 112
Yhteensä	63 588	66 800

Suurin muutos koskee koheesiopolitiikkaa eli EAKR:n ja koheesiorahaston 2,9 miljardin euron ja Euroopan sosiaalirahaston 0,6 miljardin euron vähennyksiä. Tämä johtuu siitä, että edellisen ohjelmakauden 2007–2013 siirtyvät erät ovat vähentyneet ohjelmien edettyä päätösvaiheeseen.

NETTOVARAT

2.14. RAHASTOT

	Liitetieto	31.12.2017	31.12.2016
<i>Käyvän arvon rahasto</i>	2.14.1	278	325
<i>Takuurahasto</i>	2.14.2	2 663	2 643
<i>Muut rahastot</i>	2.14.3	1 935	1 873
Yhteensä		4 876	4 841

2.14.1. Käyvän arvon rahasto

Myytavissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutokset merkitään EU:n tilinpäätössääntöjen mukaisesti käyvän arvon rahastoon.

Käyvän arvon rahaston muutokset tilikauden aikana

	2017	2016
<i>Sisältyy käyvän arvon rahastoon</i>	(8)	34
<i>Sisältyy tuotto- ja kululaskelmaan</i>	6	–

Yhteensä	(2)	34
-----------------	------------	-----------

2.14.2. Takuurahasto

Tähän erään on kirjattu takuurahaston tavoitesumma, joka on 9 prosenttia vastuista, jotka on taattu EU:n talousarviosta EIP:n ulkoisen lainanantovaltuuden puitteissa. Tavoitesumma on samalla ulkosuhteisiin liittyviä hankkeita varten perustetun takuurahaston varojen vähimmäismäärä (ks. liitetieto **2.4.1**).

2.14.3. Muut rahastot

Nämä varat (1 515 miljoonaa euroa) kuuluvat pääasiassa selvitystilassa olevalle EHTY:lle ja sen teräs- ja hiilialan tutkimusrahastolle. Tämä rahasto perustettiin EHTY:n toiminnan lopettamisen yhteydessä.

2.15. JÄSENVALTIOILTA MAKSETTAVIKSI VAADITTAVAT RAHOITUSOSUUDET

milj. euroa

Jäsenvaltioilta maksettaviksi vaadittavat rahoitusosuudet 31.12.2016	76 881
<i>Varainhoitovuoden 2016 ylijäämän palautus jäsenvaltioille</i>	6 405
<i>Takuurahaston varojen muutos</i>	20
<i>Muiden varojen muutokset</i>	11
<i>Varainhoitovuoden taloudellinen tulos</i>	(8 082)
Jäsenvaltioilta maksettaviksi vaadittavat rahoitusosuudet yhteensä 31.12.2017	75 234

Tämä kohta vastaa sellaisia EU:lle joulukuun 31. päivään mennessä aiheutuneita menoja, jotka on katettava tulevista talousarvioista. Monet menot kirjataan suoriteperusteen mukaisesti vuonna n, vaikka niitä vastaavat maksut suoritetaan vasta vuonna n + 1 (tai myöhemmin) ja rahoitetaan tämän vuoksi vuoden n + 1 (tai sen jälkeisten vuosien) talousarviosta. Koska tällaiset velat kirjataan tilinpäätökseen ja koska niitä vastaavat maksut rahoitetaan vasta tulevista talousarvioista, velat ovat vuoden lopussa huomattavasti varoja suuremmat. Tärkeimpiin tällaisiin eriin kuuluvat maataloustukirahaston toimintaan ja työsuhde-etuuksista johtuviin velkoihin liittyvät erät.

On huomattava, että edellä esitetyllä jakaumalla ei ole vaikutusta talousarvion toteutumaan. Talousarvioon otetut tulot vastaavat aina talousarvioon otettuja menoja, koska kaikki ylimääräiset tulot palautetaan jäsenvaltioille.

3. TUOTTO- JA KULULASKELMAN LIITETIEDOT

TUOTOT

TUOTOT MUISTA KUIN VAIHTOON LIITTYVISTÄ TRANSAKTIOISTA: OMAT VARAT

3.1. BKTL-VARAT

Omista varoista saatavat tuotot ovat EU:n tärkeimpiä toiminnan tuottoja. BKTL-tuotot ovat tärkeimpiä omien varojen kolmesta ryhmästä, ja niiden määrä oli yhteensä 78 620 miljoonaa euroa vuonna 2017 (95 578 miljoonaa euroa vuonna 2016). Kaikilta jäsenvaltioilta kannetaan yhdenmukainen prosentuaalinen osuus BKTL:sta. BKTL-perusteiset varat tasapainottavat tuloja ja menoja, eli niillä rahoitetaan talousarvion osaa, jota muut tulonlähteet eivät kata. BKTL-perusteisista varoista saatavien tuottojen väheneminen johtuu pääasiassa maksumäärärahojen merkittävästä vähenemisestä sekä edellisen varainhoitovuoden suhteellisen suuresta talousarvion ylijäämästä (6 405 miljoonaa euroa). Molemmat osatekijät supistivat vuonna 2017 jäsenvaltioiden BKTL-maksuosuuksia, jotka muodostavat tasapainottavan määrän.

3.2. PERINTEISET OMAT VARAT

milj. euroa

	2017	2016
Tullimaksut	20 475	20 301
Sokerimaksut	45	138
Yhteensä	20 520	20 439

Perinteisiin omiin varoihin kuuluvat sokerimaksut ja tullimaksut. Jäsenvaltiot pidättävät itselleen kantokuluina 20 prosenttia perinteisistä omista varoista. Edellä esitetyt luvut ovat nettomääriä, joista on vähennetty kyseiset kantokulut.

3.3. ALV-VARAT

Arvonlisäveroon (alv) perustuvat omat varat kannetaan osuutena jäsenvaltioiden alv-määräytymisperusteista, jotka on yhdenmukaistettu EU:n sääntöjä noudattaen tätä tarkoitusta varten. Alv-perusteiset rahoitusosuudet lasketaan soveltamalla kunkin jäsenvaltion yhdenmukaiseen alv:n määräytymisperusteeseen samaa 0,3 prosentin verokantaa. Vuosina 2014–2020, sovelletaan alennettua verokantaa (0,15 %) Saksaan, Alankomaihin ja Ruotsiin neuvoston päätöksen 2014/335/EU, Euratom mukaisesti.

TUOTOT MUISTA KUIN VAIHTOON LIITTYVISTÄ TRANSAKTIOISTA: SIIRROT

3.4. SAKOT

Nämä 4 664 miljoonan euron tuotot (3 858 miljoonaa euroa vuonna 2016) liittyvät sakkoihin, jotka komissio on määrännyt yrityksille EU:n kilpailusääntöjen rikkomisesta sekä sakkoihin, jotka komissio on määrännyt jäsenvaltioille EU:n lainsäädännön rikkomisesta. Komissio kirjaa sakkoihin liittyvät tuotot

tehdessään päätöksen sakon määräämisestä ja kun asiasta on virallisesti ilmoitettu vastapuolelle. Sakkojen määrä vuonna 2017 liittyy pääasiassa kilpailusääntöjen rikkomisesta määrättyihin sakkoihin (4 568 miljoonaa euroa). Suurimmat määrät koskevat EU:n kilpailusääntöjen rikkomista, kuten esimerkiksi Alphabet Inc:lle ja Google Inc:lle määräävän markkina-aseman väärinkäytöstä hakutoiminnoissa määrättyjä sakkoja (2 424 miljoonaa euroa), Scaniale osallistumisesta kartelliin kuorma-autojen markkinoilla määrättyjä sakkoja (881 miljoonaa euroa) ja 11:lle lentorahtiliikenteen harjoittajalle hintakartellista määrättyjä sakkoja (776 miljoonaa euroa).

3.5. VAROJEN TAKAISINPERINTÄ

milj. euroa

	2017	2016
<i>Hallinnointi yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa</i>	1 775	1 876
<i>Suora hallinnointi</i>	81	56
<i>Välillinen hallinnointi</i>	23	15
Yhteensä	1 879	1 947

Tässä kohdassa esitetään lähinnä komission antamat perintämääräykset, joita vastaavat maksut on saatu tai jotka on kuitattu (eli vähennetty) komission kirjanpitojärjestelmään myöhemmin kirjatusta maksuista. Perintämääräysten tarkoituksena on periä takaisin maksuja, jotka on aiemmin maksettu yleisestä talousarviosta. Nämä toimet perustuvat tehtyihin tarkastuksiin, tilintarkastuksiin tai tukikelpoisuustarkastuksiin, minkä vuoksi ne ovat tärkeä osa EU:n talousarvion toteutusta. Näillä toimilla suojellaan EU:n talousarviota menoilta, jotka ovat syntyneet säännösten vastaisesti, ja ne ovat erityisen tärkeitä, koska EU:n talousarviosta suoritetuissa maksuissa on havaittu olennainen virhetaso Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksissa – ks. tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus sekä tarkastuslausuma tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta.

Kohdassa esitetään myös perintämääräykset, jotka jäsenvaltiot ovat antaneet maataloustukirahastosta myönnetyn tuen takaisin perimiseksi. Tähän kohtaan sisältyvät myös siirtosaamisia koskevien arvioiden muutokset edellisen vuoden lopusta tilinpäätösvuoden loppuun.

Edellä olevaan taulukkoon sisällytetyt määrät vastaavat tuloja, jotka on saatu antamalla perintämääräyksiä. Tämän vuoksi ne eivät voi sisältää kaikkia EU:n talousarvion suojaamiseksi toteutettuja toimia, erityisesti kun kyse on koheesiopolitiikasta. Tällä alalla on käytössä erityisjärjestelmät, joilla varmistetaan, että aiheettomasti maksetut määrät oikaistaan, ja useimmissa tapauksissa perintämääräystä ei anneta. Mukaan ei ole luettu myöskään määriä, jotka on peritty takaisin kuittaamalla menoja vastaan tai peruutuksilla taikka perimällä ennakkomaksuja takaisin.

Suurin osa tässä esitetyistä määristä liittyy yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa hallinnoitavien varojen takaisinperintään:

Maatalous: maataloustukirahasto ja maaseudun kehittäminen

Tähän kohtaan sisältyvät maataloustukirahastoa ja maaseuturahastoa koskevat varainhoitovuoden tuotot ovat vuoden 2017 rahoitusoikaisuja ja jäsenvaltioiden ilmoittamia vuoden aikana perittyjä määriä. Niihin on lisätty petosten ja sääntöjenvastaisuuksien vuoksi vuoden lopussa takaisinperittävinä olevien, jäsenvaltioiden ilmoittamien määrien nettokasvua vastaava määrä.

Koheesiopolitiikka

Koheesiopolitiikkaan sisältyy pääasiassa komission antamia perintämääräyksiä, joilla peritään takaisin edellisten vuosien aiheettomia maksuja, menoista tehtäviä vähennyksiä sekä tulojäämien vähennys vuoden lopussa.

3.6. MUUT TUOTOT MUISTA KUIN VAIHTOON PERUSTUVISTA TRANSAKTIOISTA

milj. euroa

	2017	2016
<i>Budjettioikaisut</i>	5 806	1 956
<i>Kolmansien maiden rahoitusosuudet</i>	1 269	953
<i>Henkilöstön maksamat verot ja muut maksut</i>	1 218	1 189
<i>Jäsenvaltioiden rahoitusosuudet ulkoista apua varten</i>	988	732
<i>Omaisuserien siirto</i>	208	147
<i>Varausten oikaisut</i>	29	14
<i>Maatalousmaksut</i>	4	5
<i>Muut</i>	854	744
Yhteensä	10 376	5 740

Budjettioikaisut sisältävät vuoden 2016 talousarvion ylijäämän (6 405 miljoonaa euroa). Edellisen vuoden talousarvion ylijäämä siirretään seuraavalle vuodelle ja kirjataan vuoden 2017 tuottoihin.

Kolmansien maiden rahoitusosuudet ovat EFTA-maiden ja liittymisneuvotteluja käyvien maiden suorittamia rahoitusosuuksia.

Tuotot henkilöstön maksamista veroista ja muista maksuista saadaan henkilöstön palkoista tehdyistä vähennyksistä, ja ne voidaan jakaa kahteen pääryhmään: henkilöstön eläkemaksuihin ja tuloveroihin.

Jäsenvaltioiden rahoitusosuudet ulkoista apua varten on käytetty pääasiassa Turkin-pakolaisavun koordinoitavaliineen perustamiseen.

Varojen siirrosta saadut tuotot liittyvät Copernicus-ohjelman (entinen GMES-ohjelma) mukaiseen satelliittien siirtoon Euroopan avaruusjärjestöltä (ESA) komissiolle (ks. liitetieto **2.2**). Tämä siirto on EU:n tilinpäätössääntöjen mukaan muu kuin vaihtoon perustuva transaktio, ja se toistuu tulevana varainhoitovuosina muiden rakenteilla olevien Copernicus-ohjelman satelliittien osalta.

Maatalousmaksut liittyvät lähinnä maidon lisämaksuihin, jotka ovat markkinoiden hallintavälineitä. Lisämaksut ovat viitemääränsä ylittäneille maidontuottajille määrättävä seuraamus. Koska maidon lisämaksut eivät ole yhteydessä komission aiempiin maksuihin, niitä pidetään käytännössä käyttötarkoitukseensa sidottuina tuloina.

Vuoden 2017 muita tuottoja muista kuin vaihtoon perustuvista transaktioista koskeva määrä sisältää EKR:sta maksettavaksi pyydetyn 300 miljoonan euron määrän, joka vastaa sen rahoitusosuutta asetuksen (EU) 2017/1601 mukaisesti vuonna 2018 perustettavaan EKKR-takuurahastoon.

TUOTOT VAIHTOON PERUSTUVISTA TRANSAKTIOISTA

3.7. RAHOITUSTUOTOT

milj. euroa

	2017	2016
<i>Korkotuotot:</i>		
<i>lainoista</i>	1 379	1 446
<i>viivästyneistä suorituksista</i>	217	108
<i>muut</i>	41	38
<i>Palkkio rahoitusvakuuksiin liittyvästä velasta (ESIR)</i>	61	16
<i>Tuotot käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusvaroista ja -veloista</i>	57	0
<i>Rahoitusvarojen realisoituneet myyntivoitot</i>	38	35
<i>Osingot</i>	23	13
<i>Muut</i>	28	112
Yhteensä	1 845	1 769

Lainoista saadut korkotuotot liittyvät pääasiassa rahoitusapuna myönnettyihin luottoihin (ks. liitetieto 2.4.3).

Korkotuotot viivästyneistä suorituksista liittyvät pääasiassa erääntyneisiin sakkoihin ja omia varoja koskeviin maksuosuuksiin, joita ei ole maksettu ajallaan.

3.8. MUUT TUOTOT VAIHTOON PERUSTUVISTA TRANSAKTIOISTA

milj. euroa

	2017	2016
<i>Maksutuotot tarjotuista palveluista (virastot)</i>	557	267
<i>Kurssivoitot</i>	281	331
<i>Rahoitusvälineisiin liittyvät maksu- ja palkkiotuotot</i>	51	48
<i>Tuotot aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä</i>	43	17
<i>Tavaroiden myynti</i>	42	46
<i>Osuus EIR:n nettotuloksesta</i>	21	2
<i>Muut</i>	338	288
Yhteensä	1 332	998

Maksutuotot tarjotuista palveluista sisältävät pääasiassa Euroopan lääkeviraston myyntiluvista perimät maksut sekä Euroopan unionin teollisoikeuksien viraston tavaramerkkien rekisteröinnistä perimät maksut.

KULUT

3.9. HALLINNOINTI YHTEISTYÖSSÄ JÄSENVALTIOIDEN KANSSA

milj. euroa

Jäsenvaltioiden toteuttamat	2017	2016
<i>Maataloustukirahasto</i>	44 289	44 152
<i>Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto ja muut maaseudun kehittämistä koskevat välineet</i>	11 359	12 604
<i>Euroopan aluekehitysrahasto ja koheesiorahasto</i>	17 650	35 045
<i>Euroopan sosiaalirahasto</i>	7 353	9 366

<i>Muut</i>	1 253	1 606
Yhteensä	81 905	102 772

Siirtyminen vuosien 2007–2013 ohjelmakaudesta nykyiseen vuosien 2014–2020 ohjelmakauteen selittää menojen vähentymisen 17,4 miljardilla eurolla koheesiopolitiikan alalla: ohjelmakaudelta 2007–2013 ilmoitetut menot vähenivät merkittävästi (28,6 miljardia euroa) täytäntöönpanon päätyttyä ja ohjelmien edettyä päätösvaiheeseen. Samaan aikaan kaudelle 2014–2020 ilmoitetut menot lisääntyivät, mutta vain 11,2 miljardilla eurolla, kun ohjelmat nyt edistyvät.

Muita menoja ovat pääasiassa: turvapaikka- ja muuttoliikeasiat (485 miljoonaa euroa), vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahasto (378 miljoonaa euroa) ja sisäinen turvallisuus (226 miljoonaa euroa).

3.10. SUORA HALLINNOINTI

	<i>milj. euroa</i>	
	2017	2016
<i>Komission toteuttamat</i>	8 831	9 254
<i>EU:n toimeenpanovirastojen toteuttamat</i>	6 699	6 259
<i>Erityisrahastojen toteuttamat</i>	208	97
Yhteensä	15 738	15 610

Nämä määrät liittyvät lähinnä tutkimuspolitiikan toteuttamiseen (7,2 miljardia euroa), verkkoja koskeviin ohjelmiin (1,3 miljardia euroa), kehitysyhteistyön välineisiin (1,3 miljardia euroa), Euroopan naapuruuspolitiikkaan (1,2 miljardia euroa) ja humanitaariseen apuun (0,7 miljardia euroa).

3.11. VÄLILLINEN HALLINNOINTI

	<i>milj. euroa</i>	
	2017	2016
<i>EU:n muiden virastojen ja elinten toteuttamat</i>	2 667	2 547
<i>Kolmansien maiden toteuttamat</i>	1 101	876
<i>Kansainvälisten järjestöjen toteuttamat</i>	3 014	2 382
<i>Muiden yhteisöjen toteuttamat</i>	1 478	2 035
Yhteensä	8 260	7 840

Välillisen hallinnoinnin menoista 4,2 miljardia euroa liittyy ulkoisiin toimiin (pääasiassa liittymistä valmisteleviin toimiin, humanitaariseen apuun, kansainväliseen yhteistyöhön ja naapurustoon). Menoista 3,6 miljardia liittyy Euroopan kilpailukykyyn lisäämiseen (tutkimuksen, satelliittinavigointijärjestelmien ja koulutuksen kaltaisilla aloilla).

3.12. HENKILÖSTÖ- JA ELÄKEKULUT

	<i>milj. euroa</i>	
	2017	2016
<i>Henkilöstökulut</i>	6 193	6 074
<i>Eläkekulut</i>	3 808	3 702
Yhteensä	10 002	9 776

Eläkekuluissa on otettu huomioon työsuhte-etuksiin liittyvien velkojen vakuutusmatemaattisesta uudelleenarvioinnista johtuvat muutokset, jotka eivät liity muihin vakuutusmatemaattisiin oletuksiin. Ne eivät siis ole tosiasiallisia vuoden aikana suoritettuja eläkemaksuja, jotka ovat merkittävästi vähäisempiä.

3.13. TYÖSUHDE-ETUUKSIIN LIITTYVIEN VAKUUTUSMATEMAATTISTEN OLETUSTEN MUUTOKSET

Tässä kohdassa esitettävä 3 544 miljardin euron vakuutusmatemaattinen nettotappio liittyy työsuhde-etuuksiin perustuviin velkoihin, jotka on merkitty taseeseen (ks. liitetieto 2.9).

3.14. KULUT RAHOITUSTOIMINNASTA

milj. euroa

	2017	2016
<i>Korkokulut:</i>		
<i>ottolainaus</i>	1 373	1 440
<i>Muut</i>	22	57
<i>Arvon alentumistappio lainoista ja muista saamisista</i>	324	184
<i>Rahoitusleasingsopimukset</i>	81	67
<i>Myytävissä olevien rahoitusvarojen arvon alentumistappiot</i>	39	40
<i>Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusvaroista ja -veloista aiheutuneet tappiot</i>	12	1
<i>Rahoitusvarojen toteutuneet myyntitappiot</i>	2	0
<i>Muut</i>	42	116
Yhteensä	1 896	1 904

Ottolainauksen korkokulut vastaavat rahoitusapuna myönnettävistä lainoista saatuja korkotuottoja (back-to-back).

Arvon alentumistappio lainoista ja muista saamisista sisältää 243 miljoonaa euroa, joka liittyy perinteisiin omiin varoihin (ks. liitetieto 2.6.1.1).

3.15. MUUT KULUT

milj. euroa

	2017	2016
<i>Hallinnolliset ja tietotekniset kulut</i>	2 521	2 455
<i>Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin liittyvät kulut</i>	1 423	1 021
<i>Varausten oikaisut</i>	1 377	685
<i>Kurssitappiot</i>	446	505
<i>Käyttöleasingkulut</i>	414	383
<i>Unionin tuomioistuimen määräämät sakkojen alentamiset</i>	67	18
<i>Muut</i>	509	419
Yhteensä	6 756	5 486

Lisäys varauksiin liittyvissä kuluissa on pääasiassa seurausta ydinlaitosten purkamista koskevan varauksen arvion muutoksesta (ks. lisätieto 2.10).

Tutkimukseen ja kehitykseen liittyvät kulut sisältyvät hallinnollisiin ja tietoteknisiin kuluihin ja ovat seuraavat:

milj. euroa

	2017	2016
<i>Tutkimuskulut</i>	376	344
<i>Aktivoimattomat kehitysmenot</i>	81	88
Yhteensä	456	431

3.16. SEGMENTTIRAPORTOINTI MONIVUOTISEN RAHOITUSKEHYKSEN OTSAKKEITTAIN

milj. euroa

	Älykäs ja osallistava kasvu	Kestävä kasvu	Turvallisuus ja kansalaisuus	Globaali Eurooppa	Hallinto	Ei sidottu monivuotisen rahoituskehysten otsakkeeseen*	Yhteensä
<i>BKTL-varat</i>	–	–	–	–	–	78 620	78 620
<i>Perinteiset omat varat</i>	–	–	–	–	–	20 520	20 520
<i>ALV</i>	–	–	–	–	–	16 947	16 947
<i>Sakot</i>	–	–	–	–	–	4 664	4 664
<i>Varojen takaisinperintä</i>	357	1 488	5	28	0	0	1 879
<i>Muut</i>	1 172	244	43	414	4 827	3 676	10 376
Tuotot muista kuin vaihtoon perustuvista transaktioista	1 529	1 732	48	443	4 827	124 428	133 006
<i>Tuotot rahoitustoiminnasta</i>	147	(4)	0	17	1	1 684	1 845
<i>Muut</i>	196	(12)	(6)	10	338	805	1 332
Tuotot vaihtoon perustuvista transaktioista	343	(15)	(6)	27	338	2 489	3 177
Tuotot yhteensä	1 873	1 716	42	470	5 166	126 917	136 183
<i>Jäsenvaltioiden toteuttamat menot:</i>							
<i>Maataloustukirahasto</i>	–	(44 289)	–	–	–	–	(44 289)
<i>Maaseuturahasto ja muut maaseudun kehittämisen välineet</i>	–	(11 359)	–	–	–	–	(11 359)
<i>EAKR ja koheesiorahasto</i>	(17 650)	–	–	–	–	–	(17 650)
<i>ESR</i>	(7 353)	–	–	–	–	–	(7 353)
<i>Muut</i>	(439)	74	(897)	9	–	0	(1 253)
<i>Komission, toimeenpanovirastojen ja erityisrahastojen toteuttamat</i>	(9 809)	(525)	(1 080)	(4 337)	(12)	25	(15 738)
<i>EU:n muiden virastojen ja elinten toteuttamat</i>	(2 530)	(121)	(754)	(24)	–	762	(2 667)
<i>Kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen toteuttamat</i>	(434)	0	(177)	(3 504)	–	–	(4 115)
<i>Muiden yhteisöjen toteuttamat</i>	(819)	15	1	(675)	(0)	–	(1 478)
<i>Henkilöstö- ja eläkekulut</i>	(1 638)	(360)	(426)	(615)	(5 977)	(986)	(10 002)
<i>Työsuhde-etuuksiin liittyvien vakuutusmatemaattisten oletusten muutokset</i>	–	–	–	–	(3 544)	–	(3 544)
<i>Kulut rahoitustoiminnasta</i>	(88)	(16)	(0)	(18)	(106)	(1 668)	(1 896)
<i>Muut kulut</i>	(2 453)	(88)	(196)	(113)	(3 386)	(521)	(6 756)
Toimintakulut yhteensä	(43 213)	(56 669)	(3 528)	(9 277)	(13 025)	(2 389)	(128 101)
Varainhoitovuoden taloudellinen tulos	(41 341)	(54 953)	(3 486)	(8 807)	(7 859)	124 528	8 082

* "Ei sidottu monivuotisen rahoituskehysten otsakkeeseen" sisältää konsolidoitujen yhteisöjen talousarvion toteuttamisen, konsolidoinnista johtuvat eliminoinnit, talousarvion ulkopuoliset toimet ja kohdentamattomat ohjelmat, joihin liittyvät määrät ovat vähäisiä.

Monivuotisen rahoituskehysten otsakkeittain esitetyt tuotot ja kulut perustuvat arvioon, koska kaikki sitoumukset eivät liity monivuotisen rahoituskehysten otsakkeeseen.

4. EHDOLLISET VELAT JA VARAT

EHDOLLISET VELAT

Ehdolliset velat ovat potentiaalisia tulevia maksuvelvoitteita, jotka voivat syntyä EU:lle aiempien tapahtumien tai tehtyjen oikeudellisten sitoumusten seurauksena. Ne riippuvat tulevista tapahtumista, jotka eivät ole kokonaan EU:n määräysvallassa. Ehdolliset velat liittyvät pääasiassa takauksiin (lainat ja rahoitusapuohjelmat) ja oikeudellisiin riskeihin. Kaikki ehdolliset velat rahoitetaan niiden toteutuessa EU:n (eli käytännössä EU:n jäsenvaltioiden) tulevista talousarvioista tulevina vuosina, lukuun ottamatta rahastojen kattamiin sakkoihin ja takauksiin liittyviä ehdollisia velkoja (ks. liitetieto **2.4.1**).

4.1.1. Talousarviotakaukset

	31.12.2017			31.12.2016		
	Enimmäis- määrä	Alle- kirjoitettu	Maksettu	Enimmäis- määrä	Alle- kirjoitettu	Maksettu
<i>EIP:n ulkoiseen lainanantovaltuuteen liittyvät takaukset</i>	37 479	28 950	19 972	40 645	30 161	21 145
<i>ESIR-takuu</i>	16 000	13 473	10 128	16 000	11 245	4 392
Yhteensä	53 479	42 423	30 100	56 645	41 406	25 537

milj. euroa

Edellä olevassa taulukossa esitetään riski, joka aiheutuu EU:n talousarviolle mahdollisista tulevista maksuista, jotka liittyvät EIP-ryhmälle myönnettyihin takauksiin. Maksetut määrät on suoritettu lopullisille tuensaajille. Allekirjoitettuihin määriin sisältyvät jo maksettujen määrien lisäksi tuensaajien kanssa allekirjoitetut sopimukset, joihin liittyviä määriä ei ole vielä maksettu. Enimmäismäärä on takauksen kokonaismäärä, jonka kattamiseen on sitouduttu EU:n talousarviosta eli jonka jäsenvaltiot ovat sitoutuneet kattamaan.

EIP:n ulkoiseen lainanantovaltuuteen liittyvät takaukset

EU:n talousarviosta on myönnetty takauksia EIP:n omista varoistaan kolmansille maille myöntämille lainoille. Myönnettyjen ja EU:n takauksella katettujen lainojen kokonaismäärä oli 19 972 miljoonaa euroa 31. joulukuuta 2017 (21 145 miljoonaa euroa vuonna 2016). EU:n talousarviotakaukset:

- 18 583 miljoonaa euroa (19 481 miljoonaa euroa vuonna 2016) ulkosuhteisiin liittyviä hankkeita varten perustetun takurahaston kautta (ks. liitetieto **2.4.1**); ja
- 1 389 miljoonaa euroa (1 664 miljoonaa euroa vuonna 2016) suoraan jäsenvaltioille ennen liittymistä myönnettyille lainoille.

Edellä esitetyn 19 972 miljoonan euron maksettuna ilmoitetun määrän lisäksi EU on taannut 258 miljoonaa euroa Syyrialle myönnettyjä lainoja, joista on tehty varaukset.

EIP:n ulkoisen lainanantovaltuutensa puitteissa myöntämiin lainoihin liittyvä EU:n takaus on rajoitettu 65 prosenttiin jäljellä olevasta velasta vuoden 2007 jälkeen allekirjoitetuissa sopimuksissa (vuosia 2007–2013 ja 2014–2020 koskevat valtuutukset). Ennen vuotta 2007 tehdyissä sopimuksissa EU:n takaus on rajoitettu tiettyyn prosenttiosuuteen hyväksytyjen lainajärjestelyjen enimmäismäärästä (useimmiten 65 prosenttia, mutta myös 70, 75 tai 100 prosenttia). Jos enimmäismäärää ei saavuteta, EU:n takaus annetaan koko lainakannalle.

Jotta voidaan määrittää EU:hun kohdistuva kokonaisriski 31. joulukuuta 2017, laskelmaan on sisällytettävä myös hyväksytyt lainat, joita koskevaa sopimusta ei ole vielä allekirjoitettu (8 529 miljoonaa euroa), ja allekirjoitetut lainat, joita ei ole vielä maksettu (8 978 miljoonaa euroa).

Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät maaliskuussa 2018 päätöksen (EU) 2018/412 EU:n takuun kattamiin EIP:n rahoitustoimiin sovellettavan enimmäismäärän korotuksesta. Tämä näkyy EIP:n kanssa tehtävässä päivitetystä takaussopimuksessa, ja muutoksen jälkeen EU:n enimmäisriski kasvaa 3,4 miljardia euroa.

Euroopan strategisten investointien rahasto (ESIR)

ESIR-rahastolla pyritään parantamaan EIP-ryhmän riskinkantokykyä antamalla EIP:lle valmiudet laajentaa sijoituksiaan EU:ssa. ESIR-rahaston tavoitteena on tukea lisäinvestointeja EU:ssa ja pienten yritysten rahoituksen saantia. ESIR-rahasto ei ole suppeassa merkityksessä erillinen oikeushenkilö eikä investointirahasto. ESIR-rahaston riskivaraus tarjoaa EIP:lle suojaa rahoitettavien toimien aiheuttamien potentiaalisten tappioiden varalta. Se muodostuu EIP:n omasta pääomasta osoitetusta 5 miljardin euron rahoitusosuudesta ja enintään 16 miljardin euron suuruisista EU:n talousarviotakauksista (ESIR-rahaston EU-takaus). ESIR-rahaston EU-takaus myönnetään EIP:lle EU:n ja EIP:n välisellä sopimuksella, jäljempänä ESIR-sopimus.

ESIR-rahastoon liittyvän ehdollisen velan määrät, myös tässä liitetiedossa esitetty takauksen enimmäismäärä, perustuvat 31. joulukuuta 2017 voimassa olleeseen ESIR-sopimukseen. On kuitenkin todettava, että tarkistettu ESIR-asetus (asetus (EU) 2017/2396) sellaisena kuin se on tarkistettu joulukuussa 2017 mahdollisesti ESIR-rahaston EU-takauksen korotuksen 26 miljardiin euroon. ESIR-sopimusta muutettiin vastaavasti maaliskuussa 2018.

ESIR-rahaston toimet toteutetaan kahden ikkunan kautta: EIP toteuttaa infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan (EU:n takaus 13 miljardia euroa) ja Euroopan investointirahasto (EIR) pk-yritysikkunan (EU:n takaus 3 miljardia euroa). Niillä kummallakin on velkasalkku ja pääomasalkku. EIR toimii EIP:n kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti ja EIP:n takauksen perusteella, jolla puolestaan on EU:n vastatakaus.

ESIR-rahaston johtokunta valvoo rahaston toimintaa, kun käytetään EU:n takauksia. Johtokunta tekee päätökset yksimielisesti. Siinä on neljä jäsentä, joista komissio nimittää kolme ja EIP yhden. Tarkistetun ESIR-asetuksen mukaan johtokunnassa on viisi jäsentä, joista yksi on Euroopan parlamentin nimittämä jäsen, jolla ei ole äänioikeutta. Päätökset tehdään kuitenkin yksimielisesti, ja jos yksimielisyyteen ei päästä, äänioikeutettujen jäsenten kesken yksimielisesti. Johtokunta ei tee sijoituspäätöksiä.

EU:lla ja EIP:llä on omat erilliset tehtävänsä ESIR-rahastossa. ESIR-rahasto on perustettu EIP:n yhteyteen. EIP rahoittaa toimet (vieraan ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset) ja lainaa tätä varten tarvittavat varat pääomamarkkinoilta. Infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan osalta EIP tekee sijoituspäätökset itsenäisesti ja hallinnoi toimia noudattaen omia sääntöjään ja menettelyjään. Sama koskee EIR:n hallinnoimia pk-yritysikkunan toimia.

Käytössä on erityinen hallintorakenne sen varmistamiseksi, että ESIR-rahaston puitteissa tehdyillä sijoituksilla keskitytään nimenomaisena tavoitteena olevaan markkinoiden toimintapuutteiden poistamiseen ja että sijoitukset voidaan ottaa EU:n takauksen piiriin. Riippumattomista asiantuntijoista muodostuva investointikomitea tutkii jokaisen EIP:n infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan osalta ehdottaman hankkeen ja määrittää, voidaanko se kattaa EU:n takauksella. Kun asiantuntijat ovat varmistaneet hankkeen olevan tukikelpoinen toimi, joka voidaan kattaa ESIR-takauksella, päätökseen jatkaa hanketta ja sen hallinnointiin sovelletaan EIP:n tavanomaista hankkeiden elinkaarta ja hallintoa koskevaa prosessia. Pk-yritysikkunan osalta investointikomitean tehtävä rajoittuu pk-yritysikkunan tuotteiden kuvausta koskevaan neuvontaan. ESIR-rahaston johtokunta ja ESIR-rahaston toimitusjohtaja hyväksyvät kuvauksen.

EU:n tehtävänä on tarjota EU:n talousarviotakaus osalle potentiaalisista tappioista, jotka EIP voi kärsiä sijoituksistaan vieraan ja oman pääoman ehtoihin rahoitusvälineisiin. Näin ollen EU ei puutu ESIR-rahaston toimien valintaan ja hallinnointiin eikä sijoita varoja ESIR-rahaston toimiin. EU ei myöskään ole suoraan ESIR-rahaston rahoitusvälineiden sopimuspuoli. Koska EU:n tilinpäätössääntöjen (ja IPSAS-standardien) mukaiset konsolidointia koskevat valvonnan perusteet ja tilinpäätösvaatimukset eivät täyty, asianomaisia omaisuuseriä ei merkitä EU:n konsolidoituun tilinpäätökseen.

EU:n EIP-ryhmälle ESIR-rahaston puitteissa myöntämä takaus merkitään EU:n tilinpäätössääntöjen mukaisesti kirjanpidossa rahoitusvakuuteen liittyväksi velaksi infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan velkasalkun osalta ja johdannaiseksi (käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi rahoitusvaroiksi tai -veloiksi) molempien pääomasijoitussalkkujen osalta. Lisäksi tässä viitetiedossa esitetään ESIR-takaukseen liittyvä ehdollinen velka.

ESIR-rahaston infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan velkasalkun osalta EU:n takaus kattaa EIP:n toteuttamien rahoitustoimien suuririskisimmän osan, joka koostuu pääasiassa vakiomuotoisista lainoista ja takauksista. EU:lta vaaditaan vakuuteen perustuvaa maksua, kun velallinen ei suorita maksua eräpäivään mennessä tai kun velkoja järjestellään uudelleen. EU:n takauksesta maksetaan korvaus suhteessa EU:n ottamaan riskiin siten, että riskiin liittyvät tulot, jotka EIP saa takauksen kohteena olevista toimista, jaetaan EIP:n ja EU:n välillä. EU:n saamalla tuloilla olisi ensisijaisesti katettava tappiot, jotka syntyvät takauksen kohteena olevista toimista. EU:n takaus merkitään tämän vuoksi kirjanpitoon

rahoitusvakuuteen liittyväksi velaksi ja arvostetaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon, joka on saatavien maksujen (EU:n tulot) nykyarvo. Myöhemmin tilinpäätöspäivinä rahoitusvakuuteen liittyvä velka arvostetaan odotettujen tappioiden määrään tai alun perin kirjattuun määrään, josta on tarvittaessa vähennetty kertyneet saadut tulot, sen mukaan kumpi näistä määristä on suurempi. Rahoitusvakuuteen liittyvä velka esitetään tilinpäätöksessä vähennettynä EU:n vastaisuudessa saamalla tuloilla. Velan määrä oli nolla euroa 31. joulukuuta 2017 – ks. liitetieto **2.11.3**.

ESIR-rahaston infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan pääomasijoitussalkun (joka koostuu suorista oman pääoman ehtoista sijoituksista, oman pääoman luonteisista sijoituksista ja etuoikeusasemaltaan huonommassa asemassa olevista lainoista) puitteissa EIP sijoittaa samoin ehdoin omalla riskillään ja EU:n riskillä. Näin ollen EU:n takaus kattaa EU:n takaaman osan oman pääoman ehtoista sijoituksista, negatiiviset arvontarkistukset (realisoitumattomat tappiot) jokaisena tilinpäätöspäivänä, sijoitusten purkamisen yhteydessä realisoituneet tappiot ja EIP:n rahoituskustannukset. Jos sijoituksen, jolle tehtiin aiemmin negatiivinen arvontarkistus, arvo on noussut myöhemmänä tilinpäätöspäivänä, EIP maksaa enintään sijoituksen alkuperäistä hankintamenoa vastaavan määrän EU:lle. Sijoituksen purkamisen yhteydessä EU on oikeutettu saamaan myös ne sijoituksen tuotot, jotka ylittävät alkuperäisen hankintamenon. EU:n takauksesta maksetaan korvaus tuloista, jotka EIP saa takauksen kohteena olevista toimista, mukaan lukien korot, osingot ja realisoituneet voitot. EU ja EIP selvittävät keskenään maksujen saldon vuosittain laskemalla nettomäärän, josta on vähennetty tappiot ja tulot.

ESIR-rahaston infrastruktuuri- ja innovointi-ikkunan pääomasijoitussalkun osalta EU takaa EIP:n rahoittamat ja EIR:n hallinnoimat pääomasijoitukset riskipääomarahastoihin ja pääomasijoitusrahastoihin. EU:n takaus myönnetään salkkupohjalta kahdelle salkulle: alaikuna 1 ja alaikuna 2. ESIR-takuu kattaa takauksen saaneiden investointien arvon alentumisen ja realisoituneet tappiot sekä EIP:n rahoituskulut. EU on oikeutettu korvaukseen riskistä takauksen saaneiden toimien johdannaisten ja realisoituneiden voittojen muodossa. Alaiikkunan 2 osalta myös EU:n Horisontti 2020 -ohjelmasta tehdään osittain sijoituksia samaan pääoman ehtoisten sijoitusten salkkuun (EU:n rahoittama H2020-investointi katsotaan EU:n tilinpäätöksessä myytävissä olevaksi rahoitusvaraksi) ja se vastaa ensin investointien tappioista. Myöhemmin syntyvät tappiot katetaan EU:n takauksesta ja EIR:stä.

ESIR-rahaston pääomasijoitussalkun ESIR-takaus luokitellaan johdannaisinstrumentiksi ja kirjataan rahoitusvaroihin tai rahoitusvelkoihin tulosvaikutteisesti käypään arvoon. ESIR-rahaston pääomasijoitussalkun EU-takauksen käypä arvo oli 31. joulukuuta 2017 16 miljoonaa euroa – ks. liitetieto **2.4.2**.

Tämä ehdollinen velka sisältää COSME- ja Horisontti 2020 -ohjelmien, CCS- ja työllisyyttä ja sosiaalista innovointia koskevien ohjelmien toimet, jotka on katettu ESIR-rahaston EU-takauksella pk-yrityksikkunan velkasalkun puitteissa.

EU:n takauksiin liittyvät mahdolliset maksut suoritetaan ESIR-takuurahastosta – ks. liitetieto **2.4.1**. Takuurahastolla oli vuoden 2017 lopussa varoja 3,5 miljardia euroa (1 miljardi euroa vuonna 2016). Lisäksi on sidottu, mutta ei vielä maksettu 2,6 miljardia euroa (2,4 miljardia euroa vuonna 2016). Kyseinen määrä sisältyy maksamatta oleviin sitoumuksiin liitetiedossa **5.1**.

4.1.2. Rahoitusapuun liittyvät takaukset (otto- ja antolainautointi)

milj. euroa

	31.12.2017			31.12.2016		
	Nostettu	Nostamatta	Yhteensä	Nostettu	Nostamatta	Yhteensä
ERVM-lainat	47 456	–	47 456	47 456	–	47 456
Maksutaselainat	3 114	–	3 114	4 272	–	4 272
Makrotaloudelliseen rahoitusapuun liittyvät lainat	3 924	460	4 384	2 964	1 313	4 277
Euratom-lainat	250	250	500	252	300	552
Yhteensä	54 744	710	55 454	54 944	1 613	56 557

EU:n talousarviosta myönnetään takaus lainoille back-to-back -toimissa, joilla komissio rahoittaa lainanantoa jäsenvaltioille ja kolmansille maille. Nämä lainat on jo kirjattu mahdollisiksi veloiksi EU:n taseessa – ks. lisätietoja liitetiedosta **2.11.1**. Jos näiden lainoilla rahoitettujen back-to-back -lainojen takaisinmaksussa tapahtuu laiminlyöntejä, laiminlyödyt maksut katetaan neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 609/2014 14 artiklan mukaisesti täysimääräisesti EU:n talousarviosta:

- ERVM:n puitteissa myönnettyjen lainojen rahoittamiseksi otetuille lainoille annetaan takaus vain EU:n talousarviosta;
- maksutaselainojen rahoittamiseksi otetuille lainoille annetaan takaus vain EU:n talousarviosta;
- makrotaloudellista rahoitusapua varten otetut lainat katetaan ensi kädessä ulkosuhteisiin liittyviä hankkeita varten perustetusta takuurahastosta (ks. liitetieto **2.4.1**) ja sen jälkeen EU:n talousarviosta; ja
- jäljellä olevat Euratom-lainat katetaan kokonaisuudessaan ensisijaisesti kolmansilta saaduilla takauksilla. Takuurahasto kattaa ulkoisen lainanannon siltä osin kuin kolmansien antamilla takauksilla ei voida kattaa mahdollisia tappioita.

Lainavaroilla rahoitetut selvitystilassa olevan EHTYn myöntämät lainat eivät kuulu EU:n talousarviotakauksen piiriin. Niiden vakuutena on sen sijaan selvitystilassa olevan EHTYn rahoitusvaroja – ks. liitetieto **2.4.1**.

4.1.3. EU:n rahoitusvälineille myönnetyt takaukset

milj. euroa

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Horisontti 2020</i>	1 297	921
<i>Riskinjakorahoitusväline</i>	654	711
<i>Verkkojen Eurooppa -väline</i>	490	465
<i>Muut</i>	32	3
Yhteensä	2 473	2 101

Varainhoitoasetuksen 140 artiklan 3 kohdassa säädetään, että rahoitusvälineeseen liittyvät talousarviomenot ja unionin rahoitusvastuu eivät saa missään tapauksessa ylittää rahoitusvälinettä varten tehtyä määrärahasitoumusta. Näin suljetaan pois mahdollisuus, että talousarvioon kohdistuisi mahdollisia velkoja. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että näillä veloilla on vasta-erä taseen vastaavaa -puolella tai että niiden vakuutena talousarviositoumuksia, joita ei ole vielä kirjattu kuluiksi. Edellä esitetyistä ehdollisista veloista on vähennetty asianomaisista välineistä tehdyt rahoitusvaraukset – ks. liitetieto **2.10**.

4.1.4. Oikeustapaukset

milj. euroa

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Sakot</i>	3 242	1 834
<i>Maatalous</i>	1 737	1 711
<i>Koheesio</i>	3	3
<i>Muut</i>	481	600
Yhteensä	5 463	4 148

Sakot

Nämä määrät koskevat sakkoja, jotka komissio on määrännyt kilpailusääntöjen rikkomisesta ja jotka sakon saaneet yritykset ovat alustavasti maksaneet. Lisäksi sakon määräämistä koskevaan komission päätökseen on joko haettu muutosta tai ei tiedetä, haetaanko siihen muutosta. Ehdollinen velka säilytetään siihen saakka kunnes unionin tuomioistuin on antanut asiassa lainvoimaisen päätöksen tai muutoksenhaku aika päättyy. Alustaville maksuille kertynyt korko sisältyy varainhoitovuoden taloudelliseen tulokseen, ja se esitetään myös ehdollisena velkana määriin liittyvän komission omistusoikeuden epävarmuuden osoittamiseksi.

Jos EU häviää jonkin määrättyihin sakkoihin liittyvän oikeudenkäynnin, EU:n talousarvioon ei kirjata menoa, koska sakot on maksettu vasta alustavasti ja varat sijoitettu joko tarkoitusta varten avatuille pankkitileille (ks. liitetieto **2.8**) tai BUFI-rahastoon (ks. liitetieto **2.4.1**). Sakkoihin liittyviä määriä ei oteta tuloina talousarvioon ennen kuin ne ovat varmoja (varainhoitoasetuksen 83 artikla).

Maatalous

Tämä erä sisältää sellaiset ehdolliset velat jäsenvaltioille, jotka liittyvät maataloustukirahaston menojen sääntöjenmukaisuustarkastusten seurauksena tehtyihin päätöksiin sekä maaseudun kehittämistä ja liittymistä valmistelevia toimia koskeviin rahoitusoikaisuihin, joista unionin tuomioistuin ei ole vielä antanut tuomiota. Menettelyn kesto unionin tuomioistuimessa määrää sen, milloin velan lopullinen määrä vahvistetaan ja minkä vuoden talousarviosta velallisen hyväksi ratkaistun muutoksenhaun vaikutus katetaan.

Koheesio

Tämä erä sisältää sellaiset ehdolliset velat jäsenvaltioille, jotka liittyvät koheesiopolitiikan piiriin kuuluviin toimiin. Asioissa odotetaan suullisen kuulemisen päivämäärää tai unionin tuomioistuimen tuomiota.

Muut oikeustapaukset

Tämä erä liittyy EU:ta vastaan nostettuihin käsiteltävinä oleviin vahingonkorvauskanteisiin ja muihin oikeusriitoihin sekä näihin liittyviin arvioituihin kustannuksiin. On huomattava, että perussopimuksen 288 artiklan nojalla nostetuissa vahingonkorvauskanteissa kantajan on näytettävä toteen, että toimielin on vakavasti rikkonut oikeussääntöä, jonka tarkoituksena on antaa yksityisille oikeuksia, että kantaja on kärsinyt todellista vahinkoa ja että lainvastaisen teon ja vahingon välillä on suora syy-yhteys.

4.2. EHDOLLISET VARAT

milj. euroa

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Saadut vakuudet:</i>		
<i>suoritustakuut</i>	352	369
<i>muut vakuudet</i>	22	28
<i>muut ehdolliset varat</i>	34	34
Yhteensä	409	431

Tuensaajilta vaaditaan suoritustakuu, jolla varmistetaan, että EU:n rahoitusta saavat tuensaajat noudattavat EU:n kanssa tekemäänsä sopimukseen sisältyviä ehtoja.

5. TALOUSARVIOSITOUMUKSET OIKEUDELLISET SITOUMUKSET

JA

Tässä liitetiedossa annetaan tietoja talousarviomenettelyistä ja tulevista rahoitustarpeista (tässä ei siis käsitellä velkojen tilannetta 31. joulukuuta 2017).

Jäsenvaltioiden hyväksymässä monivuotisessa rahoituskehityksessä määritetään ohjelmat ja vahvistetaan otsakekohtaiset maksusitoumusmäärärahojen enimmäismäärät sekä maksumäärärahojen enimmäismäärä, joiden puitteissa EU voi tehdä talousarviositoumuksia ja oikeudellisia sitoumuksia ja suorittaa maksuja seitsemän vuoden aikana – ks. talousarvion toteuttamiskertomuksen liitetiedoissa oleva taulukko 1.1.

Neuvosto (jäsenvaltiot) on hyväksynyt monivuotisen rahoituskehityksen enimmäismäärät yhdessä Euroopan parlamentin kanssa. Yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annetun asetuksen (EU) N:o 1306/2013 16 artiklassa luodaan suora yhteys maataloustukirahaston menojen vuotuisen enimmäismäärän ja monivuotista rahoituskehystä koskevan asetuksen välille. Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat myös hyväksyneet maataloustukirahaston menoja koskevat perussäädökset, joissa vahvistetaan jäsenvaltioittain menot koko ohjelmakaudelle 2014–2020.

Oikeudelliset sitoumukset koskevat ohjelmia, hankkeita tai allekirjoitettuja sopimuksia, joissa EU on osapuoli ja jotka näin sitovat EU:ta oikeudellisesti. Oikeudellisen sitoumuksen tekeminen on toimi, jolla tulojen ja menojen hyväksyjä luo tai vahvistaa (EU:lle) velvoitteen, josta aiheutuu meno (varainhoitoasetuksen 85 artikla).

Talousarviositoumus tehdään periaatteessa ennen oikeudellista sitoumusta. Joissakin monivuotisissa ohjelmissa tai hankkeissa toimitaan kuitenkin päinvastoin. Tällöin tarvittavat talousarviositoumukset tehdään vuotuisissa erissä usean vuoden aikana, jos perussäädöksessä niin säädetään. Yleisistä säännöksistä annetun asetuksen (EU) N:o 1303/2013 76 artiklassa säädetään esimerkiksi koheesipolitiikan osalta, että ohjelman hyväksymisestä annettu komission päätös muodostaa varainhoitoasetuksessa tarkoitetun rahoituspäätöksen, mutta unionin talousarviositoumukset toteutetaan kunkin ohjelman osalta rahastokohtaisina vuotuisina erinä 1. tammikuuta 2014 ja 31. joulukuuta 2020 välisenä aikana. Muissa oikeusperustoissa voi olla vastaavia säännöksiä. Tämän vuoksi EU voi olla oikeudellisesti sitoutunut maksamaan tietyt määrät, joista ei ole vielä tehty talousarviositoumusta – ks. jäljempänä liitetiedot **5.2** ja **5.3**.

Jos talousarviositoumus on tehty, mutta sen mukaisia maksuja ei ole vielä suoritettu, jäljellä olevaa määrää kutsutaan maksattamatta olevaksi sitoumuksiksi. Se voi liittyä (usein monivuotisiin) ohjelmiin tai hankkeisiin, joita koskevat sopimukset on allekirjoitettu, mutta joita ei ole vielä (kokonaan) toteutettu. Maksattamatta olevat sitoumukset ovat tulevien vuosien velvoitteita. Koska tilinpäätös laaditaan suoriteperusteisena ja talousarvion toteuttamiskertomukset kassaperusteisena, osa maksattamatta olevien sitoumusten kokonaismäärästä on jo kirjattu kuluiksi ja merkitty velaksi taseeseen (ks. liitetiedot **2.12** ja **2.13**). Nämä menot lasketaan saatujen menoilmoitusten ja laskujen perusteella. Jos EU:lle ei ole vielä toimitettu menoilmoituksia, arvioidaan ohjelman tai hankkeen toteutusaste – ks. jäljempänä liitetieto **5.1**. Velka poistetaan taseesta, kun maksattamatta oleviin sitoumuksiin liittyvät maksut suoritetaan vuoden 2017 joulukuun 31. päivän jälkeen. Sitä osaa maksattamatta olevista sitoumuksista, jota ei ole vielä kirjattu kuluksi, ei sisällytetä velkoihin vaan se esitetään jäljempänä.

Jäljempänä esitetään siis määrät, jotka EU on 31. joulukuuta 2017 mennessä sitoutunut maksamaan täyttääkseen sopimusvelvoitteensa ja jotka tämän vuoksi on rahoitettava EU:n tulevista talousarvioista.

milj. euroa

	Liitetieto	31.12.2017	31.12.2016
<i>Talousarviositoumukset, joita ei ole vielä kirjattu kuluiksi</i>	5.1	221 391	189 881
<i>Voimassa olevaan monivuotiseen rahoituskehitykseen kuuluvat yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa hallinnoitaviin varoihin liittyvät oikeudelliset sitoumukset, jotka odottavat toteuttamista</i>	5.2	211 688	276 351
<i>Merkittävät oikeudelliset sitoumukset muilla aloilla</i>	5.3	20 030	22 275
Yhteensä		453 109	488 507

5.1. TALOUSARVIOSITOUMUKSET, JOITA EI OLE VIELÄ KIRJATTU KULUIKSI

milj. euroa

	31.12.2017	31.12.2016
Talousarviositoumukset, joita ei ole vielä kirjattu kuluiksi	221 391	189 881

Edellä esitetty määrä saadaan vähentämällä maksattamatta olevien sitoumusten määrästä (267 258 miljoonaa euroa) (ks. ks. talousarvion toteuttamiskertomuksen liitetiedoissa oleva taulukko 4.4) niihin liittyvät, taseeseen veloiksi ja tuotto- ja kululaskelmaan kuluiksi kirjatut määrät. Talousarviosta maksattamatta olevat sitoumukset ovat avoimia sitoumuksia, joita vastaavia maksuja ei vielä ole suoritettu ja/tai joita ei vielä ole purettu. Kuten edellä on todettu, maksattamatta olevia määriä syntyy aina monivuotisten ohjelmien yhteydessä.

On huomattava, että ennakkomaksujen kokonaismäärä oli 49 miljardia euroa 31. joulukuuta 2017 (ks. liitetieto **2.5**). Ennakkomaksut ovat jo maksettuja talousarviositoumuksia, ja ne vähentävät maksattamatta olevia sitoumuksia. Näiden varojen katsotaan kuitenkin kuuluvan EU:lle eikä tuensaajille siihen asti kun sopimusvelvoitteet on täytetty. Ne ovat näin ollen edellä esitettyjen maksattamatta olevien sitoumusten kaltaisia eriä, joita ei ole vielä kirjattu kuluiksi.

5.2. VOIMASSA OLEVAAN MONIVUOTISEEN RAHOITUSKEHYKSEEN KUULUVAT YHTEISTYÖSSÄ JÄSENVALTIOIDEN KANSSA HALLINNOITAVIIN VAROIHIN LIITTYVÄT OIKEUDELLISET SITOUMUKSET, JOTKA ODOTTAVAT TOTEUTTAMISTA

milj. euroa

Rahastot	Rahoituskehys 2014-2020 (A)	Tehdyt oikeudelliset sitoumukset (B)	Talousarviositoumukset (C)	Purettu sitoumukset (D)	Monivuotisen rahoituskehyn puitteissa käytettävissä oleva talousarvio (= A - C)	Oikeudelliset sitoumukset, joista vähennetty talousarviositoumukset (= B - C + D)
<i>Euroopan aluekehitysrahasto ja koheesiorahasto</i>	262 058	262 058	140 302	–	121 756	121 756
<i>Euroopan sosiaalirahasto</i>	91 991	91 991	51 813	–	40 178	40 178
<i>Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahasto</i>	3 814	3 814	2 114	–	1 699	1 699
OTSAKE 1 B: KOHEESIOPOLITIIKAN RAHASTOT	357 862	357 862	194 229	–	163 633	163 633
<i>Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto</i>	99 343	99 343	56 401	–	42 942	42 942
<i>Euroopan meri- ja kalatalousrahasto</i>	5 749	5 749	3 210	–	2 539	2 539
OTSAKE 2: LUONNONVARAT	105 093	105 093	59 611	–	45 482	45 482
<i>Turvapaikka- ja maahanmuuttorahasto</i>	5 391	4 233	2 794	–	2 597	1 439
<i>Sisäisen turvallisuuden rahasto</i>	2 812	2 635	1 500	–	1 311	1 134
OTSAKE 3: TURVALLISUUS JA KANSALAISUUS	8 202	6 868	4 294	–	3 908	2 573
Yhteensä	471 157	469 822	258 134	–	213 023	211 688

Nämä ovat oikeudellisia velvoitteita, joiden mukaisiin maksuihin EU on sitoutunut hyväksyessään yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa hallinnoitavia toimenpideohjeita. Komission päätös toimenpideohjelman hyväksymisestä on varainhoitoasetuksen 84 artiklassa tarkoitettu rahoituspäätös. Siitä tulee kyseisessä asetuksessa tarkoitettu oikeudellinen sitoumus, kun päätöksestä on ilmoitettu asianomaiselle jäsenvaltiolle.

Euroopan rakenne- ja investointirahastoihin sovellettavan yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 76 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Unionin talousarviositoumukset toteutetaan kunkin ohjelman osalta rahastokohtaisina vuotuisina erinä 1 päivän tammikuuta 2014 ja 31 päivän joulukuuta 2020 välisenä aikana. Suoritusvaraukseen liittyvät talousarviositoumukset tehdään kussakin ohjelmassa erikseen muista ohjelmaan kohdennettavista määrärahoista.”

Edellä olevassa taulukossa esitetään ensin koko monivuotinen rahoituskehys (sarake A) ja sen jälkeen oikeudelliset sitoumukset, joista ei ole vielä tehty talousarviositoumuksia. Taulukosta ilmenee myös sitoumusten enimmäismäärä suhteessa vuosien 2014–2020 monivuotisen rahoituskehysten otsakkeissa 1B, 2 ja 3 vahvistettuihin enimmäismääriin. Nämä oikeudelliset sitoumukset ovat siis avoinna olevia määriä, jotka EU on sitoutunut maksamaan vuoden 2017 joulukuun 31. päivän jälkeen. Sarakkeessa B esitetään komission vuoden loppuun mennessä tekemät oikeudelliset sitoumukset, ja sarakkeessa C niihin liittyvät talousarviositoumukset vuoden lopussa. Vuoden 2017 lopussa ei ollut purettuja sitoumuksia (sarake D).

5.3. MERKITTÄVÄT OIKEUDELLISET SITOUMUKSET MUILLA ALOILLA

milj. euroa

	31.12.2017	31.12.2016
Verkkojen Eurooppa -väline	12 676	13 799
Copernicus	1 841	2 393
ITER	1 496	1 891
Galileo-ohjelma	253	523
Kalastussopimukset	133	247
Operatiivisiin vuokrasopimuksiin liittyvät sitoumukset	2 577	2 419
Muut sopimukset	1 054	1 003
Yhteensä	20 030	22 275

Nämä määrät liittyvät pitkäaikaisiin oikeudellisiin sitoumuksiin, joita ei ollut vielä katettu talousarviossa maksusitoumusmäärärahoilla vuoden lopussa. Nämä sitovat velvoitteet budjetoidaan vuotuisina erinä ja maksut suoritetaan tulevinä vuosina.

Tietyt tärkeät ohjelmat (ks. jäljempänä) voidaan toteuttaa vuotuisina erinä varainhoitoasetuksen 85 artiklan 4 kohdan mukaisesti. Tällä tavoin EU voi tehdä oikeudellisia sitoumuksia (allekirjoittaa avustus-, valtuutus- ja hankintasopimuksia) tietyinä vuonna käytettävissä olevia maksusitoumusmäärärahoja suuremmalle määrälle. Tämän vuoksi huomattava osa voimassa olevan monivuotisen rahoituskehysten kokonaismäärärahoista voi olla jo sidottu. Kyseessä ovat erityisesti seuraavat ohjelmat:

Verkkojen Eurooppa -väline (CEF)

Verkkojen Eurooppa -välineestä annetaan rahoitustukea Euroopan laajuisille verkoille, jotta voidaan tukea yhteistä etua koskevia infrastruktuurihankkeita liikenne-, televiestintä- ja energia-alalla. Verkkojen Eurooppa -välinettä koskevat oikeudelliset sitoumukset kattavat liikenteen osalta vuodet 2014–2020 ja energian osalta vuodet 2014–2021. Näiden sitoumusten oikeusperusta on 11. joulukuuta 2013 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1316/2013 Verkkojen Eurooppa -välineen perustamisesta sekä asetuksen (EU) N:o 913/2010 muuttamisesta ja asetusten (EY) N:o 680/2007 ja (EY) N:o 67/2010 kumoamisesta (EUVL L 348, 20.12.2013, s. 129). Tämän asetuksen 19 artiklassa säädetään vuosierien käyttämisestä.

Copernicus

Copernicus on Euroopan maanseurantaohjelma – ks. myös liitetieto **2.2**. Nämä sitoumukset ovat voimassa vuoteen 2020 saakka. Komissio on allekirjoittanut Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 377/2014 mukaisesti valtuutus- ja hankintasopimukset Euroopan avaruusjärjestön (ESA), Euroopan sääsatelliittijärjestön (Eumetsat) ja Euroopan keskipitkien sääennusteiden keskuksen (ECMWF) kanssa. Kyseisen asetuksen 8 artiklassa säädetään mahdollisuudesta jakaa sitoumukset vuosieriin.

ITER – Kansainvälinen lämpöydinkooreaktori

Näillä sitoumuksilla on tarkoitus kattaa ITER-laitosten tulevat rahoitustarpeet vuoteen 2021 saakka. EU:n (Euratomin) rahoitusosuus ITER-organisaatiossa toteutetaan Fusion for Energy -yhteisyrityksen kautta. Rahoitusosuuksia on myös jäsenvaltioilla ja Sveitsillä. Nämä sitoumukset on tehty eurooppalaisen yhteisyrityksen perustamisesta ITERiä ja fuusioenergian kehittämistä varten sekä etujen myöntämisestä perustettavalle yhteisyritykselle tehdyn neuvoston päätöksen 2007/198/Euratom muuttamisesta annetun neuvoston päätöksen perusteella. Kyseisessä päätöksessä säädetään mahdollisuudesta jakaa sitoumukset vuosieriin. ITER perustettiin hallinnoimaan ITER-laitteistoa, kannustamaan ITER-laitteiston käyttämiseen, edistämään yleistä tietämystä fuusioenergiasta ja lisäämään sen hyväksyntää sekä hoitamaan muita tehtäviä, jotka ovat tarpeen ITERin tavoitteiden saavuttamiseksi. ITER-yhteisyritykseen osallistuvat EU, Kiina, Intia, Venäjä, Etelä-Korea, Japani ja Yhdysvallat.

Galileo-ohjelma

Nämä määrät on osoitettu Galileo-ohjelmalle, jonka puitteissa kehitetään globaalia eurooppalaista satelliittinavigointijärjestelmää – ks. myös liitetieto **2.2**. Nämä sitoumukset ovat voimassa vuoteen 2020 saakka. Komissio on allekirjoittanut ESan kanssa valtuutussopimuksen asetuksen (EU) N:o 1285/2013 mukaisesti (EUVL L 347/1, 20.12.2013). Kyseisen asetuksen 9 artiklassa säädetään mahdollisuudesta jakaa sitoumukset vuosieriin.

Kalastussopimukset

Nämä vuoteen 2020 voimassa olevat sitoumukset on tehty kolmansien maiden kanssa kansainvälisten kalastussopimusten mukaisten toimien toteuttamiseksi. Ne perustuvat kutakin kolmatta maata koskeviin neuvoston päätöksiin (esim. 5. lokakuuta 2015 annettu neuvoston päätös (EU) 2015/1894 Euroopan yhteisön ja Kap Verden tasavallan välisessä kalastuskumppanuussopimuksessa määrättyjen kalastusmahdollisuuksien ja taloudellisen korvauksen vahvistamista koskevan Euroopan unionin ja Kap Verden tasavallan välisen pöytäkirjan tekemisestä; EUVL L 277, 22.10.2015). Nämä ovat kansainvälisiä sopimuksia, joihin sisältyy monivuotisia oikeuksia ja velvoitteita.

Operatiivisiin vuokrasopimuksiin liittyvät sitoumukset

Näiden vuokrasopimusten jäljellä olevana voimassaoloaikana on suoritettava niistä tehtyjen sopimusten mukaisesti seuraavat minimimaksut:

milj. euroa

	Vuokramaksujen vähimmäismäärä			
	Erääntymiseen < 1 vuosi	Erääntymiseen 1–5 vuotta	Erääntymiseen > 5 vuotta	Yhteensä
<i>Rakennukset</i>	374	1 106	1 078	2 558
<i>Atk-laitteet ja muut laitteet</i>	7	13	0	21
Yhteensä	380	1 120	1 078	2 577

Muut sopimukset

Tämä erä sisältää määrät, joita vastaavat maksut on vielä suoritettava sopimusten voimassaoloaikana. Suurin yksittäinen määrä (175 miljoonaa euroa) liittyy Euroopan parlamentin rakennushankkeisiin.

6. RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

Seuraavat EU:n rahoitusriskien hallintaa koskevat tiedot liittyvät:

- rahoitusavun myöntämistä koskevaan otto- ja antolainaustoimintaan; komissio on toteuttanut kyseisen avun käyttämällä seuraavia välineitä: Euroopan rahoituksenvakautusmekanismi, maksutaselainat, makrotaloudellinen rahoitusapu, Euratom-lainat sekä (selvitystilassa olevan) Euroopan hiili- ja teräsyhteisön lainat;
- treasury-toimintoihin, jotka komissio on toteuttanut EU:n talousarvion toteuttamiseksi ja joihin kuuluvat myös sakkojen tuloutukset;
- talousarviotakauksia varten perustetuissa rahastoissa oleviin varoihin (ulkosuhteisiin liittyvien hankkeiden takuurahasto ja ESIR-takuurahasto); ja
- EU:n talousarviosta rahoitettuihin rahoitusvälineisiin.

6.1. RISKITYYPIT

Markkinariski on riski siitä, että rahoitusvälineen käypä arvo tai vastaiset rahavirrat vaihtelevat markkinahintojen muutoksista johtuen. Markkinariski käsittää paitsi tappion myös voiton mahdollisuuden. Siihen kuuluvat *valuuttariski*, *korkoriski* ja *muu hintariski* (EU:hun ei kohdistu merkittävää muuta hintariskiä).

- *Valuuttariski* on riski siitä, että EU:n toimien tai sen sijoitusten arvo vaihtelee valuuttakurssimuutosten vuoksi. Tämä riski aiheutuu yhden valuutan arvon muuttumisesta suhteessa toiseen valuuttaan.
- *Korkoriski* liittyy mahdollisuuteen siitä, että arvopaperin, erityisesti joukkovelkakirjalainan, arvo pienenee korkojen noustessa. Nouseva korkotaso yleensä laskee kiinteäkorkoisten joukkovelkakirjojen hintaa ja päinvastoin.

Luottoriski on tappion riski, joka aiheutuu siitä mahdollisuudesta, että velallinen/lainanottaja ei maksa takaisin lainaa tai muuta luottoa (pääomaa, korkoa tai ei kumpaakaan) tai rikkoo muuten sopimuksesta johtuvia velvoitteita. Lainan takaisinmaksu voi viivästyä, lainanottajan maksuja voidaan joutua järjestelemään uudelleen tai velallinen voi joutua konkurssiin.

Likviditeettiriski tarkoittaa riskiä siitä, että omaisuuserää on hankala myydä; esimerkiksi tiettyä arvopaperia tai muuta omaisuuserää ei voida myydä riittävän nopeasti markkinoilla tappion estämiseksi tai veloitteen täyttämiseksi.

6.2. RISKIENHALLINTAPOLITIikka

EU:n talousarvion toteuttaminen perustuu yhä enemmän toimenpideohjelmiin liittyvien rahoitusvälineiden käyttöön. Tämä lähestymistapa poikkeaa avustusten ja tukien myöntämiseen perustuvasta perinteisestä tavasta toteuttaa talousarvio. Sitä sovellettaessa jokaisesta eurosta, joka maksetaan talousarviosta rahoitusvälineiden kautta, lopullinen tuensaaja saa yli euron rahoitustukea vipuvaikutuksen ansiosta. Tällä EU:n budjettivarojen käytöllä pyritään maksimoimaan käytettävissä olevien varojen vaikutus. Lisätietoja näistä instrumenteista on liitetiedossa **2.4.1**.

Useimmille rahoitusvälineille on yhteistä se, että toteutus on delegoitu joko EIP-ryhmälle (mukaan lukien EIR) tai muille rahoituslaitoksille komission ja asianomaisen rahoituslaitoksen välisellä sopimuksella. Kyseisten rahoituslaitosten kanssa tehtyihin sopimuksiin sisältyy välittäjiä koskevia tiukkoja ehtoja ja velvoitteita. Niillä varmistetaan, että EU:n rahavarojen käyttöä hallinnoidaan ja niistä raportoidaan asianmukaisesti. Kun rahoitusosuus on sidottu johonkin välineeseen, varat siirretään rahoituksen välittäjän avaamalle erilliselle pankkitilille (varainhoitotili). Rahoituslaitos voi käytettävästä välineestä riippuen käyttää varainhoitotilillä olevia varoja esimerkiksi lainojen myöntämiseen, velkainstrumenttien liikkeeseenlaskuun, oman pääoman ehtoihin rahoitusvälineisiin tehtäviin sijoituksiin tai takauksiin perustuvien maksujen suorittamiseen. Rahoitusvälineiden tuotot on pääsääntöisesti palautettava EU:n talousarvioon.

Rahoitusvälineisiin liittyvä riski on rajoitettu niistä tehdyissä sopimuksissa asetettuun enimmäismäärään, joka on kyseiselle instrumentille talousarviossa osoitettu määrä. Komission vastuulla on usein hankkeen suuririskisin osa (first loss piece). Lisäksi näillä instrumenteilla on tarkoitus tarjota rahoitusta sellaisille tuensaajille, joiden toimintaan liittyy keskimääräistä suurempi riski ja joilla on vaikeuksia saada rahoitusta kaupallisilta luotonantajilta. Tämän vuoksi on todennäköistä, että EU:n talousarviosta joudutaan kattamaan jonkin verran tappioita.

Rahoitusinstrumenttien arvostaminen

Seuraavia rahoitusvarojen ja -velkojen luokkia ei arvosteta käypään arvoon: käteisvarat ja muut rahavarat, myönnettyt lainat, saamiset vaihtoon perustuvista transaktioista ja kerrytettävissä olevat rahamäärät muista kuin vaihtoon perustuvista transaktioista sekä otetut lainat ja muut jaksotettuun hankintamenuun taseeseen merkittävät rahoitusvelat. Kyseisten rahoitusvarojen ja -velkojen kirjanpitoarvon katsotaan vastaavan kohtuullisen hyvin niiden käypää arvoa.

Rahoitusavun myöntämiseen liittyvä otto- ja antolainastoiminta

EU:n lainanottoon ja -antoon sekä niihin liittyviin treasury-toimintoihin sovelletaan näitä toimintoja koskevia neuvoston ja Euroopan parlamentin päätöksiä ja tapauksen mukaan EU:n sisäisiä ohjeita. Eri osa-alueista, kuten lainanotosta, lainanannosta sekä treasury-toiminnoista, on annettu kirjalliset menettelyohjeet, joita kyseisistä toiminnoista vastaavat yksiköt noudattavat. Suojausta ei yleensä käytetä korkotason tai valuuttojen kurssien vaihtelujen kattamiseksi, koska EU:n myöntämät lainat myönnetään yleensä samoin ehdoin kuin niiden rahoittamiseksi otetut lainat (back-to-back), jolloin avoimia valuutta- tai korkopositioita ei ole. Tämän back-to-back-periaatteen soveltamista valvotaan säännöllisesti.

Treasury-toiminnot

Talousarvion täytäntöönpanon yhteydessä toteutettavien komission treasury-toimintojen säännöistä ja periaatteista säädetään neuvoston asetuksessa (EU, Euratom) N:o 609/2014 (sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston asetuksella (EU, Euratom) N:o 804/2016), varainhoitoasetuksessa ja sen soveltamissäännöissä.

Edellä mainittujen asetusten mukaisesti sovelletaan seuraavia peruseriaatteita:

- Jäsenvaltiot asettavat EU:n omat varat sen käyttöön maksamalla ne tileille, jotka on avattu tätä tarkoitusta varten komission nimissä kunkin jäsenvaltion valtiokonttoriin tai kansalliseen keskuspankkiin. Komissio nostaa varoja kyseisiltä tileiltä ainoastaan kattaakseen käteisvaratarpeensa.
- Jäsenvaltiot maksavat omat varat kansallisessa valuutassaan, mutta komissio suorittaa maksunsa pääasiassa euromääräisinä.
- Komission nimissä avatuilla tileillä ei saa tapahtua tilinylityksiä. Tämä rajoitus ei koske komission omien varojen tilejä tapauksissa, joissa on kyse sellaisten lainojen takaisinmaksun laiminlyönnistä, joista on sovittu tai joille on myönnetty takaus neuvoston asetusten ja päätösten mukaisesti, tai tapauksissa, joissa (tietyin edellytyksin) käteisvaratarpeet ovat suuremmat kuin tilillä olevat varat.
- Muiden valuuttojen kuin euron määräisillä tileillä olevat varat joko käytetään saman valuutan määräisten maksujen suorittamiseen tai muunnetaan säännöllisesti euroiksi.

Omien varojen tilien lisäksi komissio on avannut pankkitilejä keskuspankeissa ja liikepankeissa suorittaakseen ja vastaanottaakseen maksuja, jotka eivät liity EU:n talousarvioon tuloutettaviin jäsenvaltioiden rahoitusosuuksiin.

Treasury- ja maksutoiminnot ovat pitkälle automatisoituja ja perustuvat ajanmukaisiin tietotekniikkajärjestelmiin. Käytössä on lisäksi erityismenettelyjä, joilla taataan järjestelmän turvallisuus ja varmistetaan tehtävien eriyttäminen varainhoitoasetuksen säännösten, komission noudattamien sisäistä valvontaa koskevien standardien ja tilintarkastuseriaatteiden mukaisesti.

Komission treasury- ja maksutoimintojen hallinnointi perustuu kirjallisiin ohjeisiin ja menettelyihin. Tavoitteena on vähentää operatiivisia ja rahoitusriskejä sekä varmistaa valvonnan riittävyys. Ohjeet ja menettelyt kattavat eri toiminnot (esimerkiksi maksujen suorittaminen ja kassanhallinta, rahavirtojen ennustaminen ja toiminnan jatkuvuus). Ohjeiden ja menettelyjen noudattamista valvotaan säännöllisesti.

Lisäksi budjettipääosaston ja talouden ja rahoituksen pääosaston välillä vaihdetaan säännöllisesti tietoja riskienhallinnasta ja parhaista käytänteistä.

Sakot

Alustavasti maksetut sakot: Talletukset

Ennen vuotta 2010 saadut määrät on talletettu pankkitileille pankeissa, jotka on erityisesti valittu alustavasti maksettujen sakkojen tallettamista varten. Pankit valitaan varainhoitoasetuksessa säädettyjen tarjouskilpailumenettelyjen mukaisesti. Varoja yksittäisiin pankkeihin sijoitettaessa noudatetaan sisäistä riskienhallintapolitiikkaa, jossa määritetään luottoluokitusta koskevat vaatimukset ja varojen määrä, joka voidaan sijoittaa suhteessa vastapuolen oman pääoman määrään. Taloudelliset ja operatiiviset riskit kartoitetaan ja arvioidaan ja sisäisten toimintalinjojen ja menettelyjen noudattaminen varmistetaan säännöllisesti.

Alustavasti maksetut sakot: BUFI-salkku

Määrätyt ja alustavasti maksetut sakot on vuodesta 2010 alkaen sijoitettu tarkoitusta varten perustettuun salkkuun (BUFI). Salkun päätavoitteet ovat rahoitusmarkkinoihin liittyvien riskien vähentäminen ja kaikkien yhteisöjen, joille sakkoja on määrätty, tasapuolinen kohtelu tarjoamalla yhdenmukaisin perustein laskettu takuutuotto. Alustavasti maksetuista sakoista saatujen varojen hoidosta vastaa komissio, joka noudattaa varainhoidon sisäisiä suuntaviivoja. Eri osa-alueista, muun muassa treasury-toiminnoista, on annettu menettelyohjeet, joita kyseisistä toiminnoista vastaavat yksiköt noudattavat. Taloudelliset ja operatiiviset riskit kartoitetaan ja arvioidaan ja sisäisten ohjeiden ja menettelyjen noudattaminen varmistetaan säännöllisesti.

Varojen hoidon tavoitteena on sijoittaa komissiolle alustavasti maksetut sakot siten, että

- varat ovat tarvittaessa nopeasti käytettävissä;
- tavanomaisissa olosuhteissa varoille saadaan keskimäärin tuotto, joka vastaa vähintään BUFI-viitearvon mukaista tuottoa, josta on vähennetty kulut, ja sakkojen nimellisarvo säilyy.

Sijoitukset tehdään periaatteessa ainoastaan seuraaviin kohteisiin: määräaikaistalletukset jäsenvaltioiden keskuspankeissa, valtioiden luottolaitoksissa, valtioiden kokonaan omistamissa tai takaamissa pankeissa tai ylikansallisissa laitoksissa; joukkovelkakirjat, velkasitoumukset tai sijoitustodistukset, joiden liikkeeseenlaskijoina ovat valtion tai ylikansalliset laitokset.

Rahoitustakaukset

Komissiolla on lisäksi merkittävät rahoituslaitosten antamat vakuudet, jotka liittyvät komission EU:n kilpailusääntöjen rikkomisesta yrityksille määräämiin sakkoihin (ks. liitetieto **2.6.1.2**). Nämä vakuudet on saatu sakkojen maksamiseen veloitetuilta yrityksiltä vaihtoehtona sakkoihin liittyville alustaville maksuille. Näitä vakuuksia hallinnoidaan sisäisen riskienhallintapolitiikan mukaisesti. Taloudelliset ja operatiiviset riskit kartoitetaan ja arvioidaan ja sisäisten toimintalinjojen ja menettelyjen noudattaminen varmistetaan säännöllisesti.

Ulkosuhteisiin liittyvien hankkeiden takuurahasto

Takuurahaston varojen hoidossa noudatettavat säännöt ja periaatteet sisältyvät 25. marraskuuta 1994 Euroopan komission ja Euroopan investointipankin välillä tehtyyn sopimukseen, jota on muutettu 17. ja 23. syyskuuta 1996, 8. toukokuuta 2002, 25. helmikuuta 2008 ja 9. marraskuuta 2010. Tämän takuurahaston toiminnassa käytetään vain yhtä valuuttaa eli euroa. Takuurahaston kaikki sijoitukset tehdään euroina valuuttakurssiriskin välttämiseksi. Varojen hoidossa noudatetaan rahoitustoimintaan tavanomaisesti sovellettavia varovaisuutta koskevia sääntöjä. Takuurahaston hoidossa on kiinnitettävä erityistä huomiota riskien vähentämiseen ja sen varmistamiseen, että hoidettavina olevat varat voidaan myydä tai siirtää ilman merkittävää viivettä katettavina olevien sitoumusten asettamien vaatimusten mukaisesti.

ESIR-takuurahasto

ESIR-takuurahasto perustettiin 25. kesäkuuta 2015 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 2015/1017 (jota muutettiin 13. joulukuuta 2017 annetulla asetuksella (EU) 2017/2396). Rahaston varojen hoidossa noudatettavat säännöt ja periaatteet esitetään 21. tammikuuta 2016 annetussa komission päätöksessä C(2016) 165. Hoidettavien varojen on tarjottava riittävästi likviditeettiä vakuuksiin perustuvien mahdollisten maksuvaatimusten varalta. Samalla on kuitenkin pyrittävä optimoimaan tuotto ja riskitaso siten, että turvallisuus ja vakaus säilyvät korkealla tasolla.

6.3. VALUUTTARISKI

EU:n rahoitusvälineisiin kohdistuva valuuttariski vuoden lopussa – nettopositio

milj. euroa

	USD	GBP	DKK	31.12.2017 SEK	euro	Muut	Yhteensä
Rahoitusvarat							
Myytavissä olevat rahoitusvarat	680	57	17	56	12 806	16	13 632
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	(632)	–	–	–	655	–	23
Antolainaus*	6	0	–	–	123	7	137
Saamiset ja kerrytettävissä olevat rahamäärät	15	549	63	86	11 591	62	12 366
Käteisvarat ja muut rahavarat	49	3 180	27	693	18 468	1 694	24 111
	118	3 787	107	835	43 642	1 779	50 268
Rahoitusvelat							
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	–	–	–	–	–	(2)	(2)
Muut lyhytaikaiset velat	(4)	(2)	(0)	(1)	(39 029)	(12)	(39 048)
	(4)	(2)	(0)	(1)	(39 029)	(14)	(39 050)
Yhteensä	114	3 785	107	834	4 613	1 765	11 218

milj. euroa

	USD	GBP	DKK	31.12.2016 SEK	euro	Muut	Yhteensä
Rahoitusvarat							
Myytavissä olevat rahoitusvarat	228	58	14	42	10 080	21	10 442
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	(49)	–	–	–	50	–	0
Antolainaus*	4	0	–	–	329	10	343
Saamiset ja kerrytettävissä olevat rahamäärät	1	593	51	81	10 888	8	11 622
Käteisvarat ja muut rahavarat	39	2 394	428	1 220	22 387	2 117	28 585
	222	3 045	493	1 342	43 734	2 156	50 993
Rahoitusvelat							
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	(100)	–	–	–	100	–	(1)
Muut lyhytaikaiset velat	(1)	(5)	(0)	(0)	(39 983)	(16)	(40 005)
	(101)	(5)	(0)	(0)	(39 883)	(16)	(40 005)
Yhteensä	121	3 040	493	1 342	3 851	2 140	10 987

* Pois lukien rahoitusapua varten myönnetty back-to-back-lainat.

Jos euro olisi vahvistunut 10 prosenttia suhteessa tiettyihin muihin valuuttoihin, vaikutukset olisivat olleet seuraavat:

milj. euroa

Taloudellinen tulos				
	USD	GBP	DKK	SEK
2017	(5)	(339)	(8)	(71)
2016	(4)	(272)	(43)	(118)

milj. euroa

Nettovarat				
	USD	GBP	DKK	SEK
31.12.2017	(5)	(5)	(2)	(5)
31.12.2016	(7)	(5)	(1)	(4)

Jos euro olisi heikentynyt 10 prosenttia suhteessa kyseisiin valuuttoihin, vaikutukset olisivat olleet seuraavat:

	Taloudellinen tulos				milj. euroa
	USD	GBP	DKK	SEK	
2017	6	414	10	87	
2016	5	332	53	145	

	Nettovarat				milj. euroa
	USD	GBP	DKK	SEK	
31.12.2017	7	6	2	6	
31.12.2016	9	6	2	5	

Rahoitusavun myöntämiseen liittyvä otto- ja antolainastoiminta

Useimmat rahoitusvarat ja -velat ovat euromääräisiä, joten EU:lla ei näissä tapauksissa ole valuuttariskiä. EU kuitenkin myöntää lainoja Yhdysvaltain dollareina Euratomin rahoitusvälineen kautta. Lainat rahoitetaan ottamalla vastaavan suuruisia lainoja Yhdysvaltain dollareissa (back-to-back-operaatiot). EU:lla ei tilinpäätöspäivänä ollut Euratomiin liittyviä valuuttakurssiriskejä.

Treasury-toiminnot

Neuvoston asetuksen (EU) N:o 609/2014 sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston asetuksella (EU) N:o 804/2016, mukaisesti omat varat, jotka jäsenvaltiot maksavat muissa valuutoissa kuin euroina, säilytetään omien varojen pankkitileillä. Varat muunnetaan euroiksi, kun niitä tarvitaan maksujen suorittamiseen. Edellä mainitussa asetuksessa säädetään menettelyistä, joita sovelletaan kyseisten varojen hallinnoinnissa. Joissakin tapauksissa varoja käytetään kyseisen vieraan valuutan määräisten maksujen suorittamiseen ilman muuntamista euroiksi.

Komissio on avannut muiden EU-valuuttojen kuin euron sekä Sveitsin frangin ja Yhdysvaltain dollarin määräisiä pankkitilejä liikepankeissa suorittaakseen kyseisten valuuttojen määräisiä maksuja. Näille tileille siirretään lisää varoja sitä mukaa kuin maksuja suoritetaan, minkä vuoksi ne eivät muodosta valuuttariskiä.

Kun sekalaisia tuloja (muuta kuin omia varoja) saadaan muussa valuutassa kuin euroina, ne joko siirretään muille saman valuutan määräisille komission tileille, jos varoja tarvitaan maksujen suorittamiseen, tai ne muunnetaan euroiksi ja siirretään muille euromääräisille tileille. Muille kuin euromääräisille ennakotileille siirretään varoja sen mukaan miten paljon kulloinkin kyseeseen tulevan valuutan määräisiä varoja arvioidaan lyhyellä aikavälillä tarvittavan maksujen kattamiseksi. Näiden tilien saldoille on asetettu enimmäismäärät.

Sakot

Alustavasti maksetut sakot (talletukset ja BUFI-salkku) ja pankkitakaukset

Koska kaikki sakot määrätään ja maksetaan euroina, komissiolle ei aiheudu riskiä valuuttakurssien vaihtelusta.

Ulkosuhteisiin liittyviä hankkeita varten perustettu takuurahasto

Tämän rahaston rahoitusvarat ovat euromääräisiä, joten valuuttakurssiriskejä ei ole. Lainat, jotka ovat siirtyneet EU:lle sen vuoksi, että rahastolta on vaadittu maksua lainansaajan maksulaiminlyöntien vuoksi, pidetään alkuperäisessä valuutassa, eivätkä ne aiheuta EU:lle valuuttariskiä. Ulkomaanvaluuttojen kurssien vaihteluilta suojaavia toimia ei ole toteutettu, koska lainojen takaisinmaksun aikataulusta ei ole varmuutta.

ESIR-takuurahasto

ESIR-takuurahaston toiminna käytetään sekä euroja että Yhdysvaltain dollareita. Joulukuussa 2016 tehtiin ensimmäiset sijoitukset dollarimääräisiin kiinteätuottoisiin velkapapereihin (Yhdysvaltojen valtion

joukkolainoihin). Tavoitteena oli parantaa tuottoa ja hajauttaa markkinariskiä toimimalla myös Yhdysvaltojen markkinoilla. Valuuttariskiä hallitaan tekemällä johdannaisopimuksia (valuuttatermiinisopimuksia), joilla suojataan dollarimääräisen sijoitussalkun markkina-arvoa. Suojaamattoman valuuttariskin enimmäismääräksi on vahvistettu 1 prosentti sijoitussalkun kokonaisarvosta viitearvon puitteissa ja vuotuisia strategisia allokatioita noudattaen. Dollarimääräisten sijoitusten markkina-arvon ylittäessä tai alittaessa 1 prosentin raja-arvon tehdään tasapainottava kauppa (muutoksen suuntainen tai vastainen uusi termiinisopimus), jolla suojattu positio kumotaan tai sitä mukautetaan. Suojauksen mukauttaminen voi johtua myös euron ja dollarin kurssin muutoksista.

6.4. KORKORISKI

Seuraavassa taulukossa kuvataan myytävissä olevien rahoitusvarojen korkoherkkyyttä olettaen, että korot nousevat tai laskevat 100 peruspistettä (yhden prosenttiyksikön).

milj. euroa

	Nousu (+) / lasku (–) peruspisteinä	Vaikutus nettovaroihin
31.12.2017: Myytävissä olevat rahoitusvarat	+100	(359)
	-100	382
31.12.2016: Myytävissä olevat rahoitusvarat	+100	(291)
	-100	313

Rahoitusavun myöntämiseen liittyvä otto- ja antolainastoiminta

EU:lla on otto- ja antolainastoimintansa luonteen vuoksi merkittävät korolliset varat ja velat. Näiden lainojen korkoriski katetaan kuitenkin siten, että EU myöntää lainaa samoin ehdoin kuin se on sitä ottanut (back-to-back).

Treasury-toiminnot

Komission treasury-toimintaan ei kuulu ottolainaus. Tämän vuoksi korkoriskiä ei ole. Korko saa kuitenkin korkoa varoista, joita se säilyttää pankkitileillään. Komissio on tämän vuoksi ottanut käyttöön toimenpiteitä, joilla varmistetaan, että pankkitileille kertynyt korko vastaa markkinakorkoja ja niiden mahdollista vaihtelua.

Jäsenvaltioiden valtiokonttoreihin omien varojen vastaanottamista varten avatut tilit ovat korottomia, eikä niistä peritä kuluja. Kansallisissa keskuspankeissa oleville tileille voidaan maksaa korkoa kunkin laitoksen kanssa sovittujen ehtojen mukaisesti. Koska osa näihin tileihin sovellettavista koroista voi olla nykyään negatiivisia, tileillä olevat saldot pidetään mahdollisimman pieninä kassanhallintaan liittyvillä menettelyillä.

Lisäksi omien varojen tilit suojataan negatiivisen koron vaikutuksilta neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 609/2014 mukaisesti sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston asetuksella (EU, Euratom) 804/2016.

Liikepankeissa olevien tilien ylijön-saldoille kertyy korko päivittäin. Korko perustuu muuttuviin markkinakorkoihin, joihin sovelletaan positiivista tai negatiivista sopimusmarginaalia. Sopimuksissa määrätään yleensä, että liikepankkien maksama korko ei voi laskea alle nollan. Tämän vuoksi ei ole riskiä siitä, että komission saama korko alittaisi markkinakorot.

Sakot

Alustavasti maksetut sakot (talletukset ja BUFI-salkku) ja pankkitakaukset

Alustavasti maksetut sakot sijoitetaan rahamarkkinainstrumenttien ja pitkäaikaisten joukkolainojen salkkuun. Niiden duraatio on keskimäärin 2,6 vuotta.

Ulkosuhteisiin liittyviä hankkeita varten perustettu takuurahasto

Takuurahastossa olevat varat on sijoitettu salkkuun, jossa olevien rahanmarkkinainstrumenttien ja pitkäaikaisten joukkolainojen duraatio on keskimäärin 2,93 vuotta.

ESIR-takuurahasto

ESIR-takuurahastossa olevat varat on sijoitettu salkkuun, jossa olevien rahamarkkinainstrumenttien ja pitkäaikaisten joukkolainojen duraatio on keskimäärin 3,5 vuotta.

6.5. LUOTTORISKI

Rahamäärät, jotka edustavat EU:hun kohdistuvaa luottoriskiä raportointikauden lopussa, ovat rahoitusvälineiden kirjanpitoarvot sellaisina kuin ne ilmoitetaan liitetiedossa 2.

Analyysi niiden rahoitusvarojen ikäjakaumasta, joiden arvo ei ole alentunut

milj. euroa

	Yhteensä	Suoritus ei ole viivästynyt eikä arvo alentunut	Suoritus viivästynyt, mutta arvo ei ole alentunut		
			< 1 vuosi	>1–5 vuotta	> 5 vuotta
<i>Antolainaus</i>	54 981	54 980	0	–	–
<i>Saamiset ja kerrytettävissä olevat rahamäärät</i>	12 366	8 905	2 894	359	208
<i>Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat</i>	23	23	–	–	–
Yhteensä 31.12.2017	67 369	63 908	2 894	359	208
<i>Antolainaus</i>	55 477	55 476	1	–	–
<i>Saamiset ja kerrytettävissä olevat rahamäärät</i>	11 622	10 310	130	909	273
<i>Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat</i>	0	0	–	–	–
Yhteensä 31.12.2016	67 099	65 786	131	909	273

Saamisiin ja kerrytettävissä oleviin rahamääriin, jotka kuuluvat ryhmään 1–5 vuotta, sisältyy kilpailusääntöjen rikkomisesta määrättyihin sakkoihin liittyviä kerrytettävissä olevia rahamääriä 278 miljoonaa euroa 870 miljoonaa euroa vuonna 2016). Nämä määrät on suurelta osin katettu pankkitakauksilla, minkä vuoksi komissioon kohdistuu alhainen luottoriski. Nämä vakuudet on saatu sakkojen maksamiseen veloitetuilta yrityksiltä vaihtoehtona sakkoihin liittyville alustaville maksuille.

Luoton laatu niissä rahoitusvaroissa, joihin liittyvä suoritus ei ole viivästynyt ja joiden arvo ei ole alentunut

milj.
euroa

	Myytavissä olevat rahoitusvarat*	31.12.2017		Käteisvarat	Yhteensä
		Tulosvaikutteisesti käypään arvoon kirjattavat rahoitusvarat**	Lainat ja muut saamiset***		
Vastapuolet, joilla on ulkoinen luottoluokitus					
<i>Paras ja hyvä luokitus</i>	8 068	16	3 132	19 261	30 477
<i>Ylemmän keskitason luokitus</i>	1 794	–	23 879	3 977	29 650
<i>Alemman keskitason luokitus</i>	2 186	–	28 041	463	30 691
<i>Spekulatiivinen</i>	–	–	4 087	389	4 476

<i>luokitus</i>					
	12 048	16	59 139	24 090	95 293
Vastapuolet, joilla ei ole ulkoista luottoluokitusta					
Ryhmä 1	–	6	4 745	21	4 772
Ryhmä 2	–	–	1	–	1
	–	6	4 746	21	4 773
Yhteensä	12 048	23	63 885	24 111	100 067

	31.12.2016				
	Myytavissä olevat rahoitusvarat*	Tulosvaikutteisesti käypään arvoon kirjattavat rahoitusvarat**	Lainat ja muut saamiset***	Käteisvarat	Yhteensä
Vastapuolet, joilla on ulkoinen luottoluokitus					
Paras ja hyvä luokitus	6 451	–	3 386	21 990	31 828
Ylemmän keskitason luokitus	1 412	–	23 826	5 325	30 563
Alemman keskitason luokitus	1 056	–	4 532	492	6 081
Spekulatiivinen luokitus	–	–	27 724	744	28 468
	8 920	–	59 469	28 552	96 941
Vastapuolet, joilla ei ole ulkoista luottoluokitusta					
Ryhmä 1	–	0	6 238	33	6 272
Ryhmä 2	–	–	79	–	79
	–	0	6 317	33	6 351
Yhteensä	8 920	0	65 786	28 585	103 292

* Myytävissä olevat rahoitusvarat (pois lukien oman pääoman ehtoiset instrumentit ja Unitary-rahamarkkinarahasto)

** Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

*** Lainat ja muut saamiset sisältävät kerrytettävissä olevat.

Edellä olevaan taulukkoon ei ole sisällytetty sellaisia myytävissä olevia rahoitusvaroja, jotka ovat oman pääoman ehtoisia rahoitusvälineitä ilman ulkoista luottoluokitusta. Edellä mainitut neljä riskiluokkaa perustuvat pääosin ulkoisten luokituslaitosten luottoluokkiin seuraavasti:

- Paras ja hyvä luokitus: Moody's P- 1, Aaa–Aa 3; S&P A-1+, A-1, AAA – AA –; Fitch F1+, F1, AAA–AA– ja vastaavat.
- Ylemmän keskitason luokitus: Moody's P-2, A1–A3; S&P A-2, A+ – A–; Fitch F-2, A+ – A– ja vastaavat.
- Alemman keskitason luokitus: Moody's P-3, Baa1–Baa3, S&P A-3, BBB+ – BBB–; Fitch F-3, BBBB+ – BBB– ja vastaavat.
- Spekulatiivinen luokitus: Moody's (muu kuin prime), Ba1–C; S&P B, C, BB+ – D; Fitch B, C, BB+ – D ja vastaavat.

EU käyttää näitä ulkoisten luokituslaitosten luottoluokituksia viitearvoina erityisesti rahoitusvälineitä ja liikepankkeja arvioidessaan. EU voi kuitenkin yksittäistapauksia analysoituaan päättää pitää omaisuuserän tai pankin jossakin edellä mainitussa riskiluokassa, vaikka yksi tai useampi edellä mainituista luokituslaitoksista olisi laskenut vastaavan vastapuolen luottoluokitusta. Vailla luottoluokitusta olevia vastapuolia arvioitaessa ryhmään 1 kuuluvat velalliset, joilla ei ole aiempia maksulaininlyöntejä, ja ryhmään 2 velalliset, joilla niitä on.

Edellä kohdassa "Lainat ja muut saamiset" esitetyt spekulatiivisiksi luokitellut määrät liittyvät pääasiassa lainoihin, jotka komissio on myöntänyt tukena taloudellisissa vaikeuksissa oleville jäsenvaltioille, ja tiettyjä jäsenvaltioita koskeviin kerrytettävissä oleviin määriin, jotka perustuvat omia varoja koskeviin säännöksiin tai muuhun oikeusperustaan. Käteisvarat liittyvät omien varojen pankkitileihin, jotka on avattu jäsenvaltioiden valtiokonttoreihin tai keskuspankkeihin edellä mainitussa asetuksessa säädettyjen omien varojen maksuosuuksien säilyttämistä varten. Komissio voi nostaa näiltä tileiltä varoja ainoastaan kattaakseen talousarvion toteuttamisesta johtuvia käteisvaratarpeita.

Rahoitusavun myöntämiseen liittyvä otto- ja antolainastoiminta

Luottoriskiä hallitaan ensisijaisesti hankkimalla takauksia valtioilta (Euratomin tapauksessa). Seuraavaksi kyseeseen tulee ulkosuhteisiin liittyviä hankkeita varten perustettu takuurahasto (makrotaloudellinen rahoitusapu ja Euratom) ja takuurahaston jälkeen varojen ottaminen jäsenvaltioissa olevilta komission nimissä avatuilta omien varojen tileiltä. Viime kädessä luottoriskiä hallinnoidaan EU:n talousarvion kautta.

Omia varoja koskevien maksujen enimmäismäärä on omista varoista annettujen säännösten mukaan 1,20 prosenttia suhteessa jäsenvaltioiden BKT:oon. Maksumäärärahojen kattamiseen vuonna 2017 käytetty omien varojen määrä oli 0,76 prosenttia. Tämä tarkoittaa sitä, että 31. joulukuuta 2017 näiden vakuuksien kattamiseen oli käytettävissä 0,44 prosentin marginaali. Tätä varten EU:lla on oikeus kääntyä jäsenvaltioiden puoleen varmistaakseen, että se pystyy täyttämään oikeudelliset velvoitteensa velkojiaan kohtaan.

Treasury-toiminnot

Pääosaa komission rahavaroista säilytetään omista varoista annetun neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 609/2014 (sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston asetuksella (EU, Euratom) 804/2016) mukaisesti pankkitileillä, jotka jäsenvaltiot ovat avanneet rahoitusosuuksien maksamista varten (omat varat). Kaikki tällaiset tilit ovat jäsenvaltioiden valtiokonttoreissa tai keskuspankeissa. Näistä laitoksista aiheutuu komissiolle pienin mahdollinen luottoriski (tai vastapuoliriski), koska vastapuolena on jäsenvaltio. Osa komission rahavaroista on talletettu liikepankkeihin maksujen suorittamista varten. Näitä tilejä täydennetään tarpeen mukaan, ja niitä hallinnoidaan automaattisesti kassanhallintajärjestelmällä. Kullakin tilillä säilytetään vähimmäismäärä varoja, joka vastaa tileiltä keskimäärin päivittäin suoritettavia maksuja. Tämän vuoksi tilien ylijön-saldot ovat koko ajan pieniä (yli 21 tilillä on keskimäärin alle 80 miljoonaa euroa) eikä komissiolle aiheudu juurikaan riskiä. Nämä määrät on syytä suhteuttaa kaikkien pankkitileillä olevien varojen päivittäiseen yhteismäärään, joka vaihteli 4 miljardista eurosta 40 miljardiin euroon vuonna 2017. Vuonna 2017 näiltä tileiltä suoritettiin maksuja yli 134 miljardia euroa.

Komissioon kohdistuva vastapuoliriski pyritään lisäksi minimoimaan valitsemalla liikepankit erityisohjeiden mukaisesti.

- Liikepankit valitaan aina tarjouskilpailulla. Liikepankin lyhytaikaisen luottoluokituksen on oltava vähintään P-1 (Moody's) tai vastaava, jotta se voi osallistua tarjouskilpailuun. Tietyissä asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa voidaan hyväksyä alhaisempikin luokitus.
- Niiden liikepankkien, joissa komissiolla on tilejä, luottoluokituksia seurataan päivittäin.
- EU:n ulkopuolisilla edustustoilla on ennakotilejä paikallisissa pankeissa, jotka on valittu yksinkertaistetulla tarjouskilpailulla. Luokitusvaatimukset riippuvat paikallisista olosuhteista ja voivat vaihdella huomattavasti maiden välillä. Riskien rajoittamiseksi näiden tilien saldot pidetään niin pieninä kuin operatiiviset tarpeet sallivat. Tileille siirretään varoja säännöllisesti ja sovellettavia enimmäismääriä tarkistetaan vuosittain.

Sakot

Alustavasti maksetut sakot: talletukset

Pankit, joihin talletetaan alustavasti maksetuista sakoista ennen vuotta 2010 saadut määrät, on valittu tarjouskilpailussa noudattaen riskienhallintapolitiikkaa, jossa määritetään luottoluokitusta koskevat vaatimukset ja varojen määrä, joka voidaan tallettaa suhteessa vastapuolen oman pääoman määrään.

Liikepankeilla, jotka on erikseen valittu alustavasti maksettujen sakkojen tallettamista varten, on pääsäännön mukaan oltava pitkän aikavälin luottoluokituksena vähintään A (S&P tai vastaava) ja lyhyen aikavälin luottoluokituksena vähintään A-1 (S&P tai vastaava). Erytystoimia sovelletaan silloin, kun kyseisiin ryhmiin kuuluvien pankkien luottoluokitusta alennetaan. Lisäksi kuhunkin pankkiin talletettu määrä on rajoitettu tiettyyn prosenttiosuuteen pankin omista varoista. Tämä osuus vaihtelee pankin luottoluokituksen mukaan. Tällaisten enimmäismäärien laskennassa otetaan huomioon myös kyseisen pankin komission hyväksi antamien vakuuksien määrä. Komissio varmistaa säännöllisesti sen, että pankkeihin tehdyt talletukset täyttävät riskienhallintapolitiikan vaatimukset.

Alustavasti maksetut sakot: BUFI-salkku

Vuodesta 2010 lähtien määrätystä alustavasti maksetuista sakoista saatujen varojen sijoittamisesta valtionlainoihin aiheutuu komissiolle luottoriski. Suurimmat riskikeskittymät aiheutuvat Ranskasta, jonka osuus sijoitussalkun yhteenlasketusta nimellismäärästä on 26 prosenttia Viiden suurimman riskin maan (Ranska, Italia, Belgia, Saksa ja Luxemburg) osuus sijoitussalkusta on yhteensä 72 prosenttia. Salkun painotettu keskimääräinen luottoluokitus on A (S&P tai vastaava).

Rahoitustakaukset

Näiden takauksien hyväksymiseen sovellettavalla riskienhallintapolitiikalla varmistetaan, että komission luottokannan laatu on hyvä. Komissio varmistaa säännöllisesti sen, että avoinna olevat vakuudet täyttävät riskienhallintapolitiikan vaatimukset.

Ulkosuhteisiin liittyviä hankkeita varten perustettu takuurahasto

Käteissalkkua varten hyväksytyissä omaisuudenhoidon ohjeissa ja/tai sijoitusstrategiassa määritetään tietyt raja-arvot ja rajoitukset, joilla rajoitetaan salkkuun kohdistuvaa luottoriskiä. Näihin raja-arvoihin ja rajoituksiin kuuluvat kelpoisuuskriteerit, liikkeeseenlaskijaluokasta riippuvat nimellismääräiset absoluuttiset luottolimiitit, liikkeeseenlaskijaluokasta riippuvat suhteelliset keskittymäraajat ja yksittäistä liikkeeseenlaskua koskevat keskittymäraajat. Kaikilla sijoituksilla on vähintään investointitason luokitus (investment grade).

ESIR-takuurahasto

Omaisuudenhoidon ohjeissa ja riski- ja sijoitusstrategioissa määritetään tietyt raja-arvot ja rajoitukset, joilla rajoitetaan salkkuun kohdistuvaa luottoriskiä. Se rajoitetaan yleensä investointiluokkaan. Salkun painotettu keskimääräinen luottoluokitus on A (S&P tai vastaava).

Luottoriskiä vähentäviä lisäjärjestelyjä, kuten takauksia, nettoutussopimuksia tai muita vakuuksia ei ole otettu toistaiseksi käyttöön, koska kaikkien valuuttatermiinisopimusten ainoa vastapuoli on joulukuun 31. päivästä 2017 Kansainvälinen järjestelypankki (BIS). Valuuttajohdannaisiin, joiden käypä arvo raportointikauden lopussa on positiivinen, liittyvä suurin mahdollinen luottoriski on sama kuin niiden taseeseen merkitty kirjanpitoarvo.

6.6. LIKVIDITEETTIRISKI

Rahoitusvelkojen maturiteettien analyysi sopimuksen jäljellä olevan maturiteetin mukaan jaoteltuna

milj. euroa

	Erääntymiseen < 1 vuosi	Erääntymiseen >1–5 vuotta	Erääntymiseen > 5 vuotta	Yhteensä
<i>Ottolainaus</i>	(6 700)	(14 862)	(33 279)	(54 841)
<i>Muut lyhytaikaiset velat</i>	(39 048)	–	–	(39 048)
<i>Muut</i>	(150)	(665)	(1 255)	(2 070)
Yhteensä 31.12.2017	(45 898)	(15 527)	(34 534)	(95 959)
<i>Ottolainaus</i>	(2 094)	(18 084)	(34 950)	(55 128)
<i>Muut lyhytaikaiset velat</i>	(40 005)	–	–	(40 005)
<i>Muut</i>	(189)	(637)	(1 397)	(2 222)
Yhteensä 31.12.2016	(42 288)	(18 721)	(36 346)	(97 355)

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat

milj. euroa

	Erääntymiseen < 1 vuosi	Erääntymiseen >1–5 vuotta	Erääntymiseen > 5 vuotta	Yhteensä
<i>Johdannaisiin liittyvät velat</i>	(634)	(2)	–	(635)
<i>Johdannaisiin liittyvät saamiset</i>	638	–	–	638
Nettorahavirta 31.12.2017	5	(2)	–	3
<i>Johdannaisiin liittyvät velat</i>	(150)	–	–	(150)
<i>Johdannaisiin liittyvät saamiset</i>	149	–	–	149
Nettorahavirta 31.12.2016	(1)	–	–	(1)

Rahoitusavun myöntämiseen liittyvä otto- ja antolainastoiminta

Lainanotosta aiheutuva likviditeettiriski katetaan yleensä siten, että EU myöntää lainaa samoin ehdoin kuin se on sitä ottanut (back-to-back). Ulkosuhteisiin liittyviä hankkeita varten perustettu takuurahasto toimii makrotaloudellisen rahoitusavun ja Euratomin likviditeettireservinä ja turvaverkkona siltä varalta, että velalliset myöhästyvät maksuissaan tai laiminlyövät ne. Maksutaselainoihin liittyvissä laiminlyönneissä sovelletaan neuvoston asetusta (EY) N:o 431/2009. Tässä asetuksessa säädetään menettelystä, joka antaa riittävästi aikaa ottaa käyttöön varoja jäsenvaltioissa olevilta komission nimissä avatuilta omien varojen tileiltä. Vastaavasta Euroopan rahoituksenvakautusmekanismiin sovellettavasta menettelystä säädetään neuvoston asetuksessa (EU) N:o 407/2010.

Treasury-toiminnot

EU:n budjettiperiaatteilla varmistetaan se, että rahavaroista pystytään koko vuoden ajan suorittamaan kaikki maksut. Käytännössä jäsenvaltioiden rahoitusosuuksien kokonaismäärä vastaa varainhoitovuoden maksumäärärahoja. Jäsenvaltioiden rahoitusosuudet saadaan kahtenatoista kuukausittaisena suorituksena vuoden mittaan, mutta maksujen aikataulu on epätasaisempi. Lisäksi neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 609/2014 (omien varojen käyttöön asettamisesta annettu asetusta sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston asetuksella 804/2016) mukaan jäsenvaltioiden rahoitusosuudet, jotka liittyvät tietyn kuukauden (n) 16. päivän jälkeen hyväksytyihin (lisä)talousarvioihin, ovat käytettävissä vasta kuukautena n+2. Vastaavat maksumäärärahat sen sijaan ovat käytettävissä välittömästi. Jotta voidaan varmistaa, että käytettävissä olevat rahavarat riittävät joka kuukausi maksujen suorittamiseen, tarvittavien rahavarojen määrästä laaditaan säännöllisesti ennusteita. Jäsenvaltioita voidaan myös pyytää maksamaan etukäteen omiin varoihin kuuluvia rahoitusosuuksiaan tiettyyn enimmäismäärään saakka, jos tietyt edellytykset täyttyvät, tai niiltä voidaan pyytää etukäteen lisärahoitusta. Menojen epätasainen aikataulu ja yleiset budjettirajoitukset ovat viime vuosina johtaneet siihen, että maksujen rytmiä on valvottava tiiviimmin vuoden aikana. Lisäksi komission päivittäisessä kassanhallinnassa käytetään automatisoituja kassanhallintavälineitä, joilla varmistetaan, että komission jokaisella pankkitilillä on joka päivä riittävästi varoja.

Sakot

Alustavasti maksetut sakot: BUFI-salkku

Rahastoa hallinnottaessa noudatetaan periaatetta, jonka mukaan omaisuuserillä on oltava vastattaviksi tulevien sitoumusten täyttämiseksi riittävä likvidiys ja siirrettävyys. Salkussa on pääasiassa hyvin likvidejä arvopapereita, jotka voidaan myydä odottamattomien käteistarpeiden täyttämiseksi. Lisäksi 12 kuukauden kuluessa erääntyvien arvopapereiden ja vaihtuvakorkoisten velkakirjojen osuus on 38 prosenttia.

Ulkosuhteisiin liittyviä hankkeita varten perustettu takuurahasto

Rahastoa hallinnottaessa noudatetaan periaatetta, jonka mukaan omaisuuserillä on oltava vastattaviksi tulevien sitoumusten täyttämiseksi riittävä likvidiys ja siirrettävyys. Rahaston sijoitussalkun on oltava suuruudeltaan vähintään 100 miljoonaa euroa, ja sijoitusten on oltava maturiteetiltaan alle 12 kuukauden rahamarkkinainstrumentteissa. Näiden sijoitusten kokonaismäärä oli 244 miljoonaa euroa 31. joulukuuta 2017. Lisäksi rahaston varojen nimellisarvosta vähintään 20 prosenttia on sijoitettava rahamarkkinainstrumentteihin, kiinteäkorkoisiin jäljellä olevalta maturiteetiltaan enintään 12 kuukauden joukkovelkakirjoihin ja vaihtuvakorkoisiin joukkovelkakirjoihin. Tämä suhdeluku oli 23 prosenttia 31. joulukuuta 2017.

ESIR-takuurahasto

Takuurahastoa hallinnottaessa noudatetaan periaatetta, jonka mukaan omaisuuserillä on oltava vastattaviksi tulevien sitoumusten täyttämiseksi riittävä likvidiys ja siirrettävyys. Salkussa on hyvin likvidejä omaisuuseriä, jotka voidaan myydä odottamattomien käteistarpeiden täyttämiseksi. Kaikkein likvideimpien dollarimääräisten omaisuuserien (Yhdysvaltojen valtion joukkolainat) osuus koko sijoitussalkusta oli tilinpäätöspäivänä 16 prosenttia.

Johdannaissopimusten selvitys tapahtuu bruttoselvityksenä niiden sopimusperusteisen maturiteetin mukaisesti. Velvoitteet täytetään dollarimääräisten omaisuuserien myynnillä ja/tai vaihtosopimuksella, jolloin voi syntyä yhteisöstä poistuvaa kassavirtaa valuuttakurssierojen vuoksi.

Vakuusvaatimuksiin liittyvää maksuvalmiuden hallintaa ei tarvita, koska nykyinen suojauksen vastapuoli on suostunut toimimaan komission kanssa ilman vakuusvaatimuksia/vakuuksien muutospyyntöjä.

Muut rahoitusvälineet – ulkomaanvaluutan määräinen optio

EU teki 31. joulukuuta 2017 päättyneenä vuonna johdannaisopimuksen (ulkomaanvaluutan määräinen optio), jolla se kattaa rahoituslaitosten myöntämiin lainoihin liittyvän ulkomaanvaluutan devalvoinnin (ks. liitetieto **2.11.2**). Muiden EU:n talousarviosta rahoitettujen rahoitusvälineiden osalta määrä, josta EU on vastuussa tämän option mukaisesti, ei voi ylittää sidottua määrää, joka on likviditeettiriski.

7. LÄHIPIIRIÄ KOSKEVAT TIEDOT

7.1. LÄHIPIIRI

EU:n lähipiiriin kuuluvat EU:n konsolidoidut yhteisöt ja kyseisten yhteisöjen johtoon kuuluvat avainhenkilöt. Näiden yhteisöjen väliset transaktiot ovat osa EU:n normaalia toimintaa. Tämän vuoksi EU:n tilinpäätössääntöihin ei sisälly kyseisiä transaktioita koskevia erityisiä tiedonantovaatimuksia.

7.2. JOHTOON KUULUVIEN AVAINHENKILÖIDEN ETUUKSET

Euroopan komission johtoon kuuluviin avainhenkilöihin liittyvien lähipiiriä koskevien tietojen esittämiseksi kyseiset henkilöt on jaettu seuraaviin viiteen ryhmään:

Ryhmä 1: Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja, komission puheenjohtaja ja Euroopan unionin tuomioistuimen presidentti.

Ryhmä 2: komission varapuheenjohtaja, Euroopan unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja ja muut komission varapuheenjohtajat.

Ryhmä 3: neuvoston pääsihteeri, komission jäsenet, unionin tuomioistuimen tuomarit ja julkisasiamiehet, unionin yleisen tuomioistuimen presidentti ja jäsenet, Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen presidentti ja jäsenet, Euroopan oikeusasiamies ja Euroopan tietosuojavaltuutettu.

Ryhmä 4: tilintarkastustuomioistuimen presidentti ja jäsenet.

Ryhmä 5: Euroopan unionin toimielinten ja erillisvirastojen korkeimmat virkamiehet.

Tiivistelmä ylimmän johdon etuuksista esitetään seuraavassa taulukossa – lisätietoja löytyy myös Europa-sivustolla julkaistusta henkilöstösäännöstä. Henkilöstösäännöt ovat virallinen asiakirja, jossa esitetään kaikkien EU:n virkamiesten oikeudet ja velvollisuudet. Johtoon kuuluvat avainhenkilöt eivät ole saaneet EU:lta edullisin ehdoin myönnettäviä lainoja.

JOHTOON KUULUVIEN AVAINHENKILÖIDEN TALOUDELLISET ETUUDET

euro

Etuus työntekijää kohti	Ryhmä 1	Ryhmä 2	Ryhmä 3	Ryhmä 4	Ryhmä 5
Peruspalkka (kuukausipalkka)	27 436,90	24 852,26	19 881,81	21 472,36	12 641,93
		-	-	-	-
		25 846,36	22 367,04	22 864,09	19 881,81
Asuinpaikkakorvaus/Ulkomaankorvaus	15 %	15 %	15 %	15 %	0-4 %- 16 %
Perhelisät:					
Kotitalouslisä (% palkasta)	2 % +	2 % +	2 % +	2 % +	2 % +
	184,55	184,55	184,55	184,55	184,55
Huollettavana oleva lapsi	403,25	403,25	403,25	403,25	403,25
Alle kouluikäinen	98,51	98,51	98,51	98,51	98,51
Kouluikäinen tai	273,6	273,6	273,6	273,6	273,6
koulutus työpaikan sijaintipaikan ulkopuolella	547,2	547,2	547,2	547,2	547,2
Oikeuden puheenjohtajan korvaus	-	-	627,76	-	-
Edustuslisä	1 486,84	955,58	627,76	-	-
Vuotuinen matkakulukorvaus	-	-	-	-	-
Siirrot palkasta jäsenvaltioihin:					
Koulutuslisä*	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
% palkasta*	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %
% palkasta ilman korjauskerrointa	Enintään	Enintään	Enintään	Enintään	Enintään
	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %
Edustuskulut	Korvataan	Korvataan	Korvataan	-	-
Palvelukseen astuminen:					
Asettautumiskorvaus	54 873,80	48 969,98	39 763,62	42 944,71	Korvataan
		-	-	-	
Perheen matkakulut	Korvataan	Korvataan	Korvataan	Korvataan	Korvataan
Muuttokulut	Korvataan	Korvataan	Korvataan	Korvataan	Korvataan
Palvelussuhteen päättymisen:					
Uudelleenasettautumiskorvaus	27 436,90	24 852,26	19 881,81	21 472,36	Korvataan
		-	-	-	
Perheen matkakulut	Korvataan	Korvataan	Korvataan	Korvataan	Korvataan
Muuttokulut	Korvataan	Korvataan	Korvataan	Korvataan	Korvataan
Siirtymäjakso (% palkasta)**	40 % -	40 % -	40 % -	40 % -	-
	65 %	65 %	65 %	65 %	
Sairausvakuutus	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Eläke (% palkasta, ennen veroja)	Enintään	Enintään	Enintään	Enintään	Enintään
	70 %	70 %	70 %	70 %	70 %
Vähennykset:					
Vero palkasta	8 % -	8 % -	8 % - 45 %	8 % -	8 % - 45 %
	45 %	45 %		45 %	
Sairausvakuutusmaksu (% palkasta)	1,7 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %
Eryitysmaksu	7 %	7 %	7 %	7 %	6-7 %
Eläkemaksu	-	-	-	-	9,8 %
Henkilöiden lukumäärä 31.12.2017	3	6	93	28	112

* Sovelletaan korjauskerrointa.

** Maksetaan palvelussuhteen päättymisen jälkeisten kolmen ensimmäisen vuoden aikana.

8. TILINPÄÄTÖSPÄIVÄN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Jäljempänä esitettyjä tietoja lukuun ottamatta komission tilinpitäjän tietoon ei tilinpäätöksen hyväksymispäivään mennessä ollut tullut sellaisia olennaisia tapahtumia, jotka olisi ilmoitettava erikseen tässä kohdassa. Kuten liitetiedossa **4.1.1** selitetään, ESIR-sopimusta muutettiin maaliskuussa 2018 muutetun asetuksen (EU) 2017/2396 mukaisesti.

Tilinpäätös ja sen liitetiedot on laadittu tuoreimpien käytettävissä olevien tietojen perusteella, ja edellä esitetyt tiedot perustuvat tällaisiin tietoihin.

9. KONSOLIDOINNIN LAAJUUS

A. EUROOPAN UNIONIN MÄÄRÄYSVALLASSA OLEVAT YHTEISÖT (52)

1. Toimielimet ja neuvoo-antavat elimet (11)

<i>Euroopan parlamentti</i>	<i>Euroopan tietosuojavaltuutettu</i>
<i>Eurooppa-neuvosto</i>	<i>Euroopan talous- ja sosiaalikomitea</i>
<i>Euroopan komissio</i>	<i>Euroopan oikeusasiamies</i>
<i>Euroopan tilintarkastustuomioistu</i>	<i>Alueiden komitea</i>
<i>Euroopan unionin tuomioistu</i>	<i>Euroopan unionin neuvosto</i>
<i>Euroopan ulkosuhdehallinto</i>	

2. EU:n virastot (39)

2.1. Toimeenpanovirastot (6)

<i>Koulutus-, audiovisuaali- ja kulttuurialan toimeenpanovirasto</i>	<i>Pienistä ja keskisuurista yrityksistä vastaava toimeenpanovirasto</i>
<i>Kuluttaja-, terveys-, maatalous- ja elintarvikeasioiden toimeenpanovirasto</i>	<i>Innovoinnin ja verkkojen toimeenpanovirasto</i>
<i>Tutkimuksen toimeenpanovirasto</i>	<i>Euroopan tutkimusneuvoston toimeenpanovirasto</i>

2.2. Erillisvirastot (33)

<i>Euroopan meriturvallisuusvirasto</i>	<i>Euroopan elintarviketurvallisuusviranomainen</i>
<i>Euroopan lääkevirasto</i>	<i>Euroopan rautatievirasto</i>
<i>Eurooppalaisen GNSS-järjestelmän valvontaviranomainen</i>	<i>Yhteisön kasvilajikevirasto</i>
<i>Euroopan kemikaalivirasto</i>	<i>Euroopan kalastuksenvalvontavirasto</i>
<i>Fusion for Energy-yhteisyritys (Eurooppalainen yhteisyritys ITERiä ja fuusioenergian kehittämistä varten)</i>	<i>Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus</i>
<i>Eurojust</i>	<i>Euroopan unionin teollisoikeuksien virasto</i>
<i>Euroopan tasa-arvoinstituutti</i>	<i>Euroopan poliisivirasto (Europol)</i>
<i>Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto</i>	<i>Euroopan lentoturvallisuusvirasto</i>
<i>Euroopan tautien ehkäisy- ja -valvontakeskus</i>	<i>Euroopan verkko- ja tietoturavirasto</i>
<i>Euroopan ympäristökeskus</i>	<i>Euroopan perusoikeusvirasto</i>
<i>Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskus</i>	<i>Euroopan vakuutus- ja lisäläkeviranomainen</i>
<i>Euroopan unionin energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto</i>	<i>Euroopan unionin elinten käänöskeskus</i>
<i>Euroopan pankkiviranomainen</i>	<i>Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen</i>
<i>Euroopan turvapaikka-asioiden tukivirasto (EASO)</i>	<i>Euroopan koulutussäätiö</i>
<i>Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelin – Virasto</i>	<i>Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiö</i>
<i>Euroopan raja- ja merivartiostovirasto (Frontex)</i>	<i>Euroopan unionin lainvalvontakoulutusvirasto (CEPOL)</i>
<i>eu-LISA (vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alainen tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaava eurooppalainen virasto)</i>	

3. Muut määräysvallassa olevat yhteisöt (2)

<i>Euroopan hiili- ja teräsyhteisö (selvitystilassa)</i>	<i>Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti</i>
--	--

B. OSAKKUUSYRITYKSET (1)

<i>Euroopan investointirahasto</i>

VÄHÄMERKITYKSISET YHTEISÖT

Jäljempänä lueteltuja yhteisöjä ei ole käsitelty pääomaosuusmenetelmää soveltaen EU:n vuoden 2017 konsolidoidussa tilinpäätöksessä, koska niiden merkityksen katsotaan olevan vähäinen.

Biopohjaisten teollisuudenalojen yhteisyritys (BBI-yhteisyritys)

BBI-yhteisyritys on EU:n ja Bio-based Industries Consortiumin (BIC) välinen julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuushanke. Se pyrkii toteuttamaan eurooppalaista biotalouden potentiaalia jalostamalla biojätettä vihreämmiksi arkipäivän tuotteiksi käyttäen innovatiivista teknologiaa ja biojalostamoita, jotka muodostavat biotalouden ytimen.

Clean Sky -yhteisyritys

Clean Sky on suurin eurooppalainen tutkimusohjelma, jossa kehitetään innovatiivista huipputeknologiaa lentoliikenteen melutason, hiilidioksidipäästöjen ja muiden päästöjen vähentämiseksi. EU:n Horisontti 2020 -ohjelmasta rahoitusta saavalla Clean Sky -yhteisyrityksellä edistetään EU:n ilmailuteollisuuden yhteistyötä, globaalia johtajuutta ja kilpailukykyä.

Innovatiivisten lääkkeiden alan yhteisen teknologia-aloitteen toteuttamiseksi perustettu yhteisyritys (IMI-yhteisyritys)

IMI-yhteisyritys on Euroopan suurin julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuushanke. Sillä pyritään nopeuttamaan parempien ja turvallisempien lääkkeiden kehittämistä potilaille. IMI on Euroopan unionin ja Euroopan lääketeollisuuden kattojärjestön yhteisyritys.

Elektronisia komponentteja ja järjestelmiä Euroopan johtoasemaa varten (Electronic Components and Systems for European Leadership) kehittävän yhteisen teknologia-aloitteen toteuttamiseksi perustettu ECSEL-yhteisyritys (johon on sulautettu entiset ARTEMIS- ja ENIAC-yhteisyritykset)

ECSEL-yhteisyritys on elektronisten komponenttien ja järjestelmien alalla toteutettu julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuushanke, jolla kurotaan umpeen tutkimuksen ja käytännön hyödyntämisen välistä kuilua, yhteensovitetään strategioita eurooppalaisten ja kansallisten investointien lisäämiseksi ja rakennetaan edistyksellistä ekosysteemiä.

Polttokenno- ja vety-yhteisyritys (FCH)

FCH-yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuushanke, jolla tuetaan tutkimukseen, teknologian kehittämiseen ja demonstrointiin liittyviä toimia polttokenno- ja vetyenergiateknologian alalla Euroopassa. Yhteisyrityksen avulla pyritään nopeuttamaan näiden alojen teknologian tuloa markkinoille ja toteuttamaan niiden potentiaali välineenä, jolla autetaan saavuttamaan vähähiilinen energiajärjestelmä.

Eurooppalaisen ilmailiikenteen hallinnan nykyaikaistamishanke (SESAR-yhteisyritys)

SESAR-yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuushanke, jonka tavoitteena on ajanmukaistaa Euroopan ilmailiikenteen hallintajärjestelmä koordinoimalla ja keskittämällä kaikki alaa koskevat tutkimus- ja innovointitoimet EU:ssa.

Shift2Rail-yhteisyritys

Shift2Rail on ensimmäinen eurooppalainen yhteinen teknologia-aloite rautatiealalla. Yhteisyritys pyrkii keskittämään tutkimusta ja innovaatioita ja löytämään markkinaperusteisia ratkaisuja nopeuttamalla uuden edistyneen teknologian integroimista rautatiealan innovatiivisiksi tuoteratkaisuiksi.

Edellä mainittujen yhteisöjen tilinpäätökset ovat julkisesti saatavilla niiden verkkosivuilla.

TILINPÄÄTÖKSEN SISÄLTÖ JA ANALYYSI

VARAINHOITOVUOSI 2017

On huomattava, että osa talousarviota kuvaavien taulukoiden tiedoista ei näytä täsmäävän, koska numerotiedot on pyöristetty miljooniin euroihin.

SISÄLLYSLUETTELO

1.	EUROOPAN UNIONIN KONSOLIDOITU TILINPÄÄTÖS: TALOUDELLINEN TILANNE VUONNA 2017.....	117
1.1.	TULOT.....	117
1.2.	MENOT.....	118
1.3.	VARAT.....	119
1.4.	VELAT.....	127
2.	EU:N TALOUSARVION SUOJAAMINEN	128
3.	RISKIEN JA EPÄVARMUUSTEKIJÖIDEN HALLINTA EU:N TALOUSARVIOTA TOTEUTETTAESSA	130
3.1.	MAKROTALOUDELLINEN YMPÄRISTÖ	130
3.2.	TALOUSARVIOON KOHDISTUVAT RAHOITUSAPUUN LIITTYVÄT EHDOLLISET VELAT.....	130
3.3.	TALOUSARVIOTAKAUKSIIN LIITTYVÄT EHDOLLISET VELAT.....	132
3.4.	UUTTA PONTTA TYÖLLISYYTEEN, KASVUUN JA INVESTOINTEIHIN	132
3.5.	UUSIEN OSALLISTUJIIEN VARANTO (NER 300 -OHJELMA)	134

Tämän ”Tilinpäätöksen sisältö ja analyysi” -osion tavoite on antaa lukijalle käsitys unionin konsolidoidussa tilinpäätöksessä esitetyistä EU:n taloudellisesta asemasta, toiminnan tuloksesta ja rahavirroista. Tässä osiossa esitettyjä taloudellisia tietoja ei ole tarkastettu.

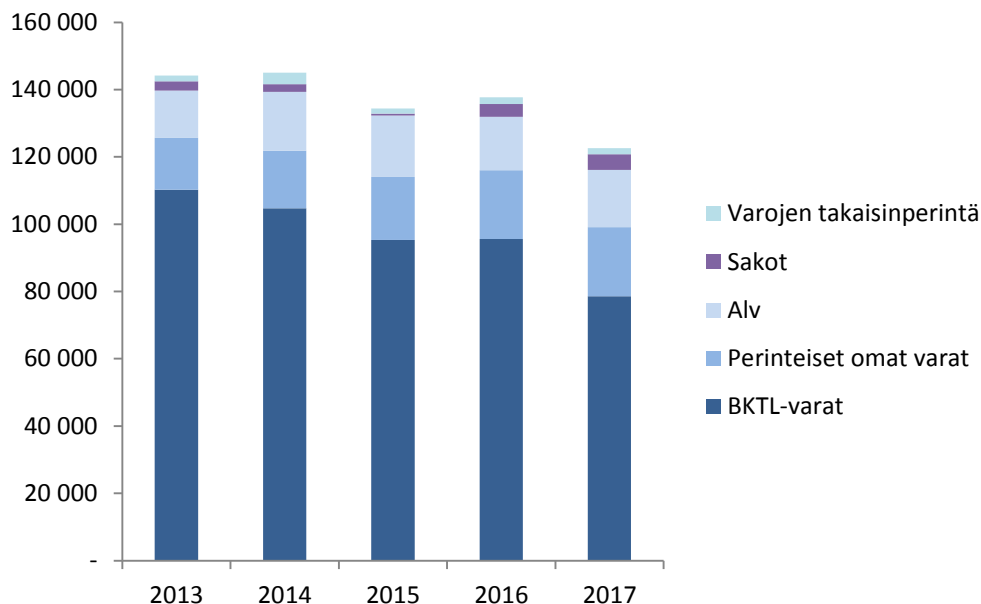
1. EUROOPAN UNIONIN KONSOLIDOITU TILINPÄÄTÖS: TALOUDELLINEN TILANNE VUONNA 2017

1.1. TULOT

EU:n konsolidoidut tulot sisältävät vaihtoon perustuviin transaktioihin ja muihin kuin vaihtoon perustuviin transaktioihin liittyvät määrät, joista viimeksi mainitut ovat merkittävimpiä.

Seuraavassa taulukossa luodaan yleiskatsaus muiden kuin vaihtoon perustuvien transaktioiden tärkeimpiin tuloluokkiin.

Muista kuin vaihtoon liittyvistä transaktioista saatujen tulojen viiden vuoden trendi (milj. euroa):

Vuonna konsolidoidut tulot laskivat edelliseen vuoteen verrattuna 7 prosenttia 136,2 miljardiin euroon pääasiassa seuraavista syistä:

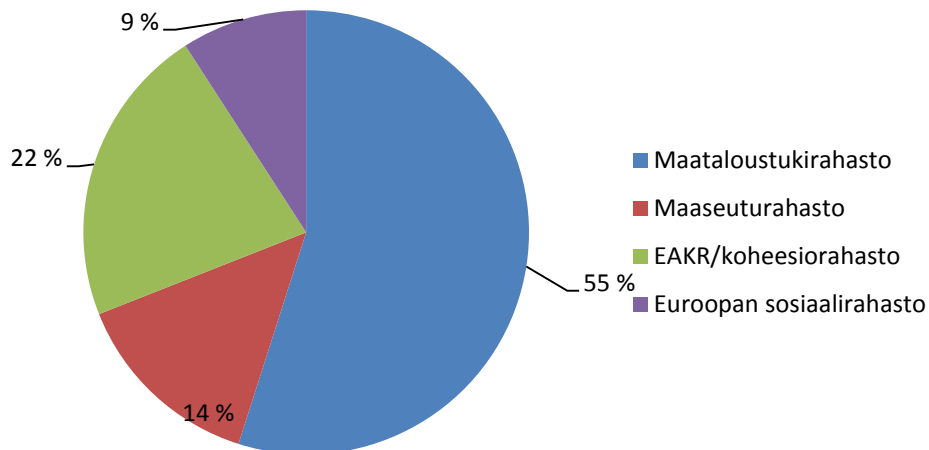
- BKTL-varat pienenevät 17 miljardia euroa eli 18 prosenttia verrattuna edelliseen vuoteen. Vaikutus on nähtävissä edellä olevassa taulukossa ja se vastaa pääasiassa maksumäärärahojen vaikutuksen pienenemistä vuoden 2017 talousarviossa. BKTL-varoja käytetään rahoittamaan se on talousarviosta, jota muut tulonlähteet eivät kata, ja
- edellä esitettyä vähenemistä kompensoivat osaksi ’muut tulot’ muista kuin vaihtoon perustuvista transaktioista. Ne sisältävät vuoden 2016 talousarvion ylijäämän vaikutuksen, joka esitetään budjettioikaisuja koskevassa kohdassa (6,4 miljardia euroa). Talousarvion ylijäämä oli suuri ohjelmien määrärahojen vajaakäytön vuoksi vuonna 2016, kuten selitetään vuoden 2016 talousarvion toteuttamista koskevan selvityksen liitetiedossa 2.2. Mekanismi hyvittää jäsenvaltioille epäsuorasti, koska se vähentää seuraavan vuoden omien varojen määrää (tässä tapauksessa varainhoitovuoden 2017 määrää). Tämän vuoksi talousarvion ylijäämä kirjataan tuloksi.

1.2. MENOT

Suurimmat menoerät konsolidoidussa tilinpäätöksessä ovat jäsenvaltioiden kanssa yhteistyössä hallinnoitavien varojen siirtoja, jotka koskevat seuraavia rahastoja: (i) Euroopan maatalouden tukirahasto (maataloustukirahasto); (ii) maaseuturahasto ja muut maaseudun kehittämisen välineet; (iii) EAKR ja koheesiorahasto ja (iv) Euroopan sosiaalirahasto (ESR).

Ne muodostivat 31. joulukuuta 2017 päättyneenä varainhoitovuonna lähes 63 prosenttia kokonaismenoista.

Jäsenvaltioiden varainhoitovuonna 2017 toteuttamien merkittävimpien menojen suhteellinen osuus

Suoraan hallinnoitavat menot syntyvät komission, toimeenpanovirastojen ja erityisrahastojen toteuttaessa talousarviota. Välillisessä hallinnoinnissa talousarviota toteuttavat EU:n virastot ja elimet, kolmannet maat, kansainväliset järjestöt ja muut yhteisöt.

Kaiken kaikkiaan suoran ja välillisen hallinnoinnin piiriin kuuluvat menot muodostavat noin 19 prosenttia kokonaismenoista (24 miljardia euroa). Osuus pysyi samana edelliseen varainhoitovuoteen verrattuna.

EU kirjaa tulevat maksuvelvoitteet menoiksi, mutta ne eivät vielä näy maksuperusteisessa talousarviokirjanpidossa. Merkittävät määrät merkitään muihin lyhytaikaisiin velkoihin ja menojaamiin maatalouden ja maaseudun kehittämisen osalta sekä eläkkeisiin ja työsuhde-etuuksiin liittyviin velkoihin komissaarien, Euroopan parlamentin jäsenten ja henkilöstön eläkeoikeuksien osalta.

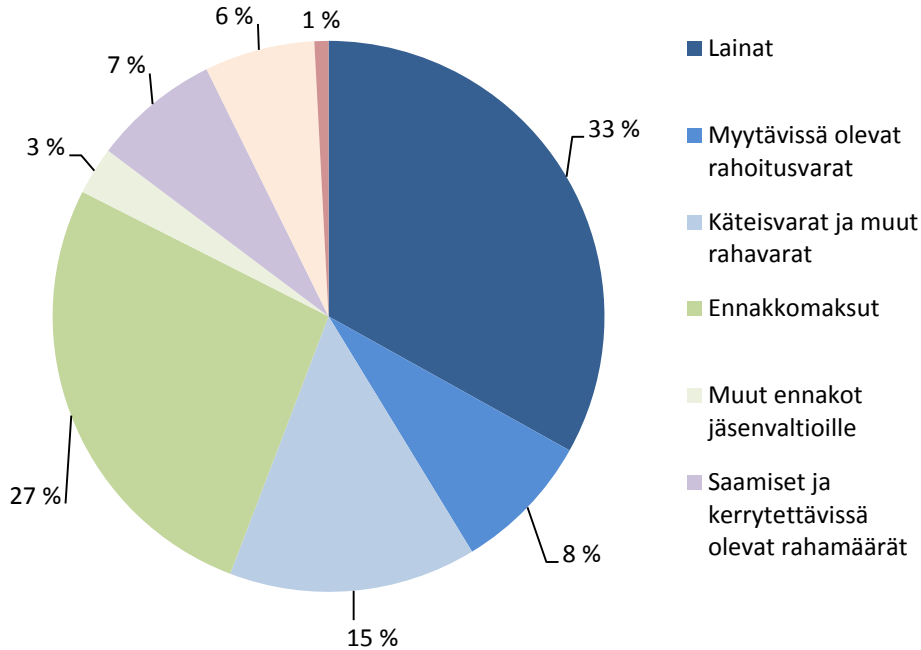
Konsolidoitujen menojen määrä väheni vuoteen 2016 verrattuna 11 prosenttia 128,1 miljardiin euroon pääasiassa seuraavista syistä:

- EAKR:n ja koheesiorahaston osalta menot vähenivät noin 50 prosenttia eli 17,4 miljardia euroa edelliseen ohjelmakautteen (2007–2013) liittyvien menojen vähennyttä ja
- samasta syystä myös Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto (maaseuturahasto) ja muiden maaseudun kehittämisen välineiden menot vähenivät 1,2 miljardia euroa.

1.3. VARAT

Merkittävimmät erät taseen vastaavaa-puolella ovat rahoitusvarat (lainat, myytävissä olevat rahoitusvarat ja käteisvarat) ja ennakkomaksut, jotka muodostavat lähes 85 prosenttia EU:n varoista.

EU:n konsolidoitujen varojen koostumus

Varat olivat kokonaisuudessaan 166,2 miljardia 31. joulukuuta 2017, eli ne olivat lisääntyneet noin 2 prosenttia. Tärkeimmät muutokset olivat seuraavat:

- ennakkomaksujen 3,6 miljardin euron lisäys, joka oli seurausta pienistä lisäyksistä useimmilla politiikanaloilla;
- 2,5 miljardin euron lisäys rahoitusvälineissä. Lisäys liittyi ESIR-takuurahaston määrärahoihin. ESIR-takuurahasto on perustettu likviditeettipuskuriksi potentiaalisten tappioiden varalta, joita EIP voi joutua kattamaan niiden rahoitus- ja investointitoimiensa osalta, joille on ESIR-sopimuksen nojalla myönnetty ESIR-rahaston EU-takaus. Rahastoa rahoitetaan asteittain, kunnes varoja on 9,1 miljardia euroa, eli 35 prosenttia ESIR-rahaston EU-takauksien kokonaismäärästä; ja
- aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden osalta 0,7 miljardin euron lisäys, joka liittyy avaruusresursseihin (Galileo ja Copernicus) kehitykseen.

EU:n toimielimet ja elimet pyrkivät pitämään käteisvarojen ja muiden rahavarojen määrän alhaisena. Käteisvarojen saldo vuoden lopussa (24,1 miljardia euroa) on pienempi kuin vuonna 2016. Siihen vaikuttivat seuraavat osatekijät:

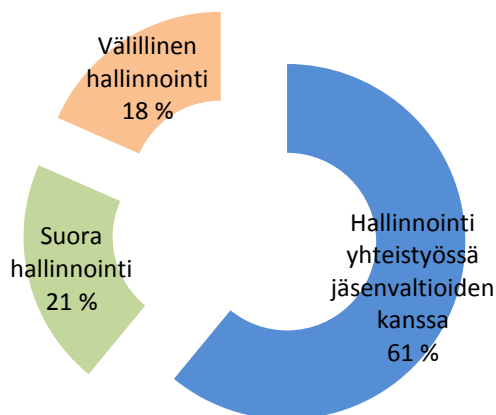
- omien varojen osalta vuoden lopun saldoon sisältyy yhteensä 8,9 miljardin euron nettomäärä, joka palautetaan jäsenvaltioille vuoden 2018 alussa vuoden 2017 loppupuolella hyväksytyn lisätalousarvion mukaisesti;
- vuonna 2017 maksettiin lopullisesti 0,5 miljardia euroa sakkoja, jotka komissio on määrännyt kilpailusääntöjen rikkomisesta. Ne sisältyvät kassavarojen vuoden lopun saldoon ja
- kassavaroihin sisältyy myös 8,4 miljardia euroa käyttötarkoitukseensa sidottuja tuloja ja maksumäärärahoja.

Ennakkomaksut

On huomattava, että ennakkomaksujen määrään vaikuttaa merkittävästi monivuotisen rahoituskehityksen sykli. Esimerkiksi rahoituskehityksen soveltamiskauden alussa voidaan olettaa, että jäsenvaltioille maksetaan koheesiopolitiikan mukaisesti suuria ennakkomaksuja. Komissio pyrkii kaikin tavoin varmistamaan, että ennakkomaksut pysyvät sopivalla tasolla. Hankkeiden riittävän rahoituksen varmistamisen ja menojen oikea-aikaisen kirjaamisen välille on löydettävä oikea tasapaino.

Ennakkomaksujen (pl. muut ennakot jäsenvaltioille sekä Bekou- ja Afrikka-erityisrahastojen rahoitusosuudet) kokonaismäärä on EU:n taseessa 44,3 miljardia euroa (41,6 miljardia euroa vuonna 2016). Kyseinen määrä liittyy lähes kokonaan komission toimintaan. Noin 61:tä prosenttia komission ennakkomaksuista hallinnoidaan yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa. Tämä tarkoittaa sitä, että talousarvion toteuttaminen on siirretty jäsenvaltioille (komissiolla on valvontatehtävä).

Komission ennakkomaksut hallinnointitavan mukaan jaoteltuna

Merkittävimmät yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa hallinnoitavat ennakkomaksut koskevat Euroopan aluekehitysrahastoa ja koheesiorahastoa (14,9 miljardia euroa).

RAHOITUSVÄLINEET

Seuraavat erät esitetään rahoitusvälineinä EU:n konsolidoidussa tilinpäätöksessä:

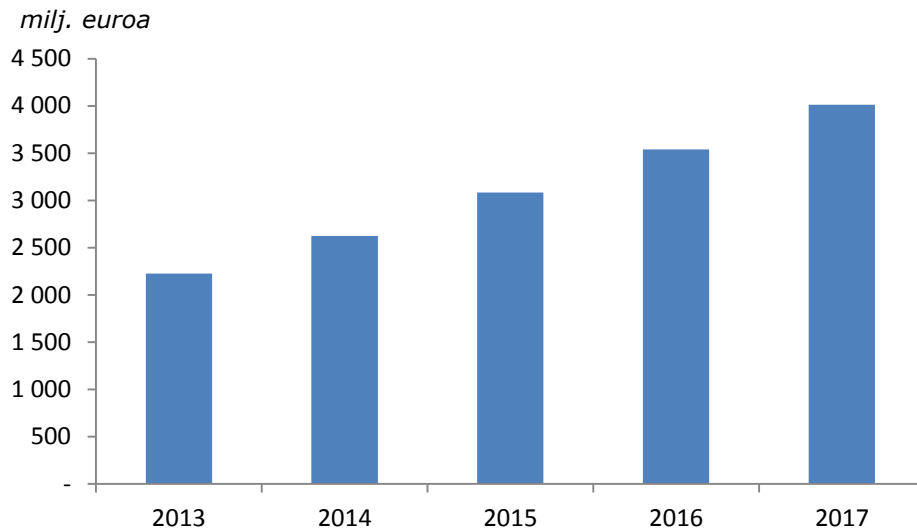
- EU:n talousarviosta rahoitetut rahoitusvälineet: talousarvion toteuttamiseen liittyvät varat on joko jo maksettu valtuutettujen elinten varainhoitotileille ja ovat edelleen käytettävissä (käteisvarat ja muut rahavarat ja velkapaperit) kattamaan tulevat vakuuteen perustuvat maksuvaatimukset tai ovat sijoituksia oman pääoman ehtoihin välineisiin;
- Talousarviotakauksia varten takuurahastoissa olevat rahoitusvarat: talousarvion toteuttamisessa EU tarjoaa takaukset valtuutetuille elimille, joiden rahoitus toteutetaan vain osittain komission perustamien takuurahastojen kautta, jotka muodostavat näin EU:n talousarvioon kohdistuvia mahdollisia velkoja – ks. liitetieto **3.3**; sekä
- rahoitusapuohjelmien puitteissa myönnettyt lainat ja niihin liittyvä lainanotto.

EU:n talousarviosta rahoitetut rahoitusvälineet

EU:n talousarviosta rahoitettavien, suoran ja välillisen hallinnoinnin piiriin kuuluvien rahoitusvälineiden merkitys ja volyymi ovat kasvaneet vuosi vuodelta. Tämä lähestymistapa poikkeaa avustusten ja tukien myöntämiseen perustuvasta perinteisestä tavasta toteuttaa talousarvio. Sitä sovellettaessa jokaisesta eurosta, joka maksetaan talousarviosta rahoitusvälineiden kautta, lopullinen tuensaaja saa yli euron rahoitustukea vipuvaikutuksen ansiosta. Tällä EU:n budjettivarojen käytöllä pyritään maksimoimaan käytettävissä olevien varojen vaikutus. EU:n talousarviosta rahoitettavat rahoitusvälineet ovat takausvälineitä, oman pääoman ehtoisia välineitä tai lainavälineitä – ks. jäljempänä yleiskatsaus

rahoituskehyksittäin. Näissä rahoitusvälineissä olevat omaisuuserät ovat joko käteisvaroja ja muita rahavaroja tai sijoituksia oman pääoman ehtoihin välineisiin ja velkapapereihin. Ne esitetään myytävissä olevina rahoitusvaroina EU:n konsolidoidussa tilinpäätöksessä.

EU:n talousarviosta rahoitettaviin rahoitusvälineisiin sisältyvät myytävissä olevat rahoitusvarat (vuoden lopun arvo)

Seuraavissa taulukoissa esitetään yhteenveto EU:n talousarviosta rahoitettavista rahoitusvälineistä monivuotisissa rahoituskehysissä ja niiden arvot 31. joulukuuta 2017:

milj. euroa

Useampaa kuin yhtä monivuotista rahoituskehystä koskevat	Varat*	Velat**	Myönnetty takaukset***
Takaus- ja riskinjakovälineet:			
Länsi-Balkanin takausväline	28	(26)	–
	28	(26)	–
Oman pääoman ehtoiset rahoitusvälineet:			
Euroopan Kaakkois-Eurooppa-rahasto (EFSE)	119	–	–
Vihreän kasvun rahasto (itäiset lähialueet)	70	0	–
Yritysten innovointirahasto – ENIF	18	–	–
MENA -rahasto mikro- ja pk-yrityksille (SANAD)	18	–	–
Yritysten laajentumisrahasto – ENEF	10	–	–
Aasian velkarahastoon liittyvä mikrotaloushanke	8	–	–
	245	0	–
Yhteensä	273	(26)	–

Monivuotinen rahoituskehys 2014–2020	Varat	Velat	Annetut takaukset
Takaus- ja riskinjakovälineet:			
Horisontti 2020 – InnovFin tutkimuksen ja innovoinnin laina- ja	941	(30)	(813)
Horisontti 2020 – InnovFin pk-yritysten takausjärjestelmä	694	(205)	(484)
Verkkujen Eurooppa -välineen vieraan pääoman ehtoinen	524	(3)	(490)
COSME lainatakausjärjestely	224	(331)	(2)
Työllisyys ja sosiaalinen innovointi -takausjärjestely (EaSI-ohjelma)	56	(25)	–
Energiatehokkuuden yksityinen rahoitus (PF4EE)	31	(1)	(2)
Kulttuurialan ja luovien alojen lainantakausväline	17	(4)	–
Opintolainojen takausjärjestelmä	14	(1)	–

SEMED MSME Financial Inclusion Programme (mikro- ja pk-yritysten taloudellisen osallisuuden ohjelma Välimeren eteläisellä ja itäisellä alueella)	14	–	(6)
Luonnonpääoman rahoitusjärjestely	12	–	(1)

Monivuotinen rahoituskehys 2014–2020	Varat	Velat	Annetut takaukset
<i>(jatkoa edelliseltä sivulta)</i>			
Itäisen kumppanuuden pk-yritysten rahoitusväline	5	(5)	–
Itäiseen kumppanuuteen kuuluva Women in Business -ohjelma	4	–	(4)
Tuki Mongolian talouden monipuolistamiselle	2	–	–
	2 538	(604)	(1 802)
Oman pääoman ehtoiset rahoitusvälineet:			
Horisontti 2020 -puiteohjelma – InnovFin tutkimuksen ja innovoinnin	312	(9)	–
COSME (kasvuun tähtäävä pääomajärjestely)	45	(2)	–
EU:n eteläisten naapurimaiden riskipääomajärjestely	20	–	–
Climate Investor One	16	–	–
Latinalaisen Amerikan investointiväline	13	–	–
Afrikan maatalous-, kauppa- ja investointirahasto	10	–	–
	416	(12)	–
Yhdistelmärahoitus			
EU:n pitkälle menevä ja laaja-alainen vapaakauppa-alue	70	–	(18)
Maaseudun sähköistämisen rahoittamista koskeva aloite (ElectriFI)	32	0	–
	102	0	(18)
Yhteensä	3 056	(615)	(1 820)
Monivuotinen rahoituskehys ennen vuotta 2014	Varat	Velat	Annetut takaukset
Takaus- ja riskinjakovälineet:			
Riskinjakorahoitusväline (RSFF)	763	(70)	(654)
CIP:hen sisältyvä pk-yritysten takausjärjestelmä	90	(167)	–
Yritysten monivuotinen ohjelma (MAP)	32	(32)	–
Pk-yritysten takausjärjestelmä	12	(5)	–
Eurooppalainen Progress-mikrorahoitusjärjestely	6	(5)	–
	904	(279)	(654)
Oman pääoman ehtoiset rahoitusvälineet:			
Kilpailukyvyyn ja innovoinnin puiteohjelmaan sisältyvä kasvavien ja innovatiivisten pk-yritysten rahoitustuki	428	(4)	–
Monivuotisen puiteohjelman pääomajärjestely	217	–	–
Euroopan energiatehokkuusrahasto	100	–	–
Marguerite-rahasto	79	–	–
energiatehokkuutta ja uusiutuvien energialähteiden käyttöä edistävä maailmanlaajuinen rahasto	72	–	–
Eurooppalainen työllisyyttä ja sosiaalista osallisuutta koskeva Progress-mikrorahoitusjärjestely	67	–	–
Euroopan teknologian käynnistysjärjestelmä (ETF) 1998	10	–	–
Teknologian siirron pilottihankkeet	1	–	–
	974	(4)	–
Yhdistelmärahoitus:			
MEDA-ohjelma (Euro-Välimeri-kumppanuuteen kuuluva taloudellisen ja teknisen yhteistyön väline)	179	(2)	–
Eurooppalainen naapurisuuden ja kumppanuuden väline (ENPI)	125	(3)	–

Pk-yrityksiä tukevat lainat:	16	-	-
	320	(5)	-
Yhteensä	2 198	(288)	(654)
Kaikki yhteensä	5 526	(930)	(2 473)

* Tässä taulukossa esitetyt varat sisältävät useita tilinpäätöksen kohtia (myytävissä olevat 4 014 miljoonaa euroa (josta 1 145 miljoonaa euroa oman pääoman ehtoisia rahoitusvälineitä); käteisvarat ja muut rahavarat 1 325 miljoonaa euroa; lainat 93 miljoonaa euroa ja muut 94 miljoonaa euroa).

** Tässä taulukossa esitetyt velat sisältävät useita tilinpäätöksen kohtia (varaukset 857 miljoonaa euroa; muut lyhytaikaiset velat 66 miljoonaa euroa ja muita kohtia 7 miljoonaa euroa).

*** Tiettyjen takausten osalta varauksilla katetaan EU:n riski kokonaisuudessaan.

Talousarviotakauksia varten takuurahastoissa olevat rahoitusvarat

Komissio on perustanut takuurahastoja EIP-ryhmälle annettujen talousarviotakausten kattamiseksi (ks. konsolidoidun tilinpäätöksen liitetieto **4.1.1**). Nämä takuurahastot rahoitetaan EU:n talousarviosta suoritetuilla maksuilla, jotta voidaan ylläpitää likviditeettipuskuria niiden potentiaalisten tappioiden varalta, joita voidaan joutua kattamaan takausten piiriin kuuluvien toimien osalta. Takuurahastoihin maksetut varat sijoitetaan rahoitusinstrumentteihin, kuten velkapapereihin ja käteis- ja määräaikaistalletuksiin. Komissiolla oli 31. joulukuuta 2017 rahoitusvaroja

- ulkosuhteisiin liittyviä hankkeita varten perustetussa takuurahastossa 2,4 miljardia euroa ja
- ESIR-takuurahastossa 3,5 miljardia euroa.

Rahoitusapuohjelmien puitteissa myönnettyt lainat ja niihin liittyvä lainanotto

Komissio antaa Euroopan parlamentin ja neuvoston päätösten nojalla jäsenvaltioille ja kolmansille maille rahoitustukea kahdenvälisinä lainoina. Tarvittava rahoitus hankitaan pääomamarkkinoilta, ja sen takaisinmaksu taataan EU:n talousarviosta.

Komissio, joka toimii EU:n puolesta, vastaa tällä hetkellä kolmesta pääasiallisesta lainaohjelmasta:

- Euroopan rahoituksenvakautusmekanismi (ERVM);
- maksutaselainat ja
- makrotaloudellinen rahoitusapu, jota voidaan myöntää lainoina.

EU:n antolainauksen rahoittamiseen tarvittavat varat hankitaan pääomamarkkinoilta tai käyttämällä rahoituslaitoksia välittäjinä.

Joulukuun 31. päivään 2017 ERVM:n ja maksutaselainojen avulla rahoitusapuna myönnettyjen lainojen nimellisarvo oli:

miljardia euroa

	Maksutasetuki			ERVM*			Yhteensä
	Latvia	Romania	Yhteensä	Irlanti	Portugali	Yhteensä	
Myönnetty yhteensä	3,1	5,0	8,1	22,5	26,0	48,5	56,6
Nostetut lainat 31.12.2017	2,9	5,0	7,9	22,5	24,3	46,8	54,7
Takaisin maksetut lainat yhteensä 31.12.2017	(2,2)	(2,7)	(4,9)	-	-	-	(4,9)
Takaisin maksamatta oleva määrä 31.12.2017	0,7	2,3	3,0	22,5	24,3	46,8	49,8

* Ilman jälleenrahoitustransaktioita.

** Pois lukien ennalta varautuva rahoitusapu.

ERVM

Euroopan rahoituksenvakautusmekanismi (ERVM) perustettiin antamaan rahoitustukea kaikille sellaisille jäsenvaltioille, joille poikkeukselliset tapahtumat ovat kyseisistä jäsenvaltioista riippumattomista syistä aiheuttaneet vakavia taloudellisia tai rahoituksellisia häiriöitä tai vakavasti uhkaavat aiheuttaa tällaisia häiriöitä. ERVM:ää käytettiin uudistusten toteuttamiseen sidotun rahoitusavun myöntämiseen Irlannille ja Portugalille vuosina 2011–2014.

Ohjelman voimassaolo on päättynyt, minkä vuoksi lisälainoja ei voida nostaa. Mekanismia käytetään kuitenkin erityisiä tehtäviä varten, kuten Irlannin ja Portugalin lainojen maksuajan pidennykseen ja siltarahoitukseen.

ERVM-ohjelman pääkohdat ovat:

Irlanti

- Irlanti pyysi joulukuussa 2010 koko ERVM:stä myönnettyä 22,5 miljardia euroa. Määrä maksettiin kahdeksassa erässä tammikuun 2011 ja maaliskuun 2014 välisenä aikana;
- Irlannilla on mahdollisuus pidentää ERVM-lainojen maksuaikaa lainojen keskimääräisen painotetun erääntymisajan laajentamisen perusteella ja
- Ensimmäisen 3,4 miljardin euron erän takaisinmaksun oli määrä tapahtua huhtikuussa 2018. Irlanti kuitenkin pyysi maksuajan pidennystä, joka myönnettiin ja lainattiin markkinoilta vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen aikana. Tämä määrä erääntyy kahdessa erässä (2,4 miljardia euroa ja 1 miljardi euroa) vuosina 2025 ja 2033. Toinen 0,5 miljardin euron erä erääntyy lokakuussa 2018, mutta maksuaikaa on jälleen mahdollisuus pidentää.

Portugali

- Portugali on pyytänyt 24,3 miljardia ERVM:stä toukokuussa 2011 myönnetystä yhteensä 26 miljardista eurosta. Määrä maksettiin seitsemässä erässä toukokuun 2011 ja marraskuun 2014 välisenä aikana ja
- ensimmäinen takaisinmaksuerä on määrä maksaa lokakuussa 2018, mutta Irlannin tavoin myös Portugalilla on mahdollisuus maksuajan pidennykseen.

Maksutaselainat

Maksutaselainojen rahoitusapuohjelma on suunnattu maksutaseensa osalta vaikeuksissa oleville tai vaikeuksien uhasta kärsiville euroalueen ulkopuolisille maille. Maksutaselainojen rahoitusapu toteutetaan keskipitkän ajan lainoina, joiden ehtona on ongelmien taustalla olevien taloudellisten ongelmien ratkaisemiseen suunniteltujen toimien toteuttaminen. EU:n maksutaseapua tarjotaan tavallisesti yhteistyössä Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) ja muiden kansainvälisten laitosten tai valtioiden kanssa.

EU:n keskipitkän aikavälin rahoitustukea koskeva järjestely (maksutasejärjestely) otettiin uudelleen käyttöön marraskuussa 2008 Unkarin tukemiseksi ja sen jälkeen vuoden 2009 tammi- ja toukokuussa Latvian ja Romanian markkinoiden luottamuksen palauttamiseksi. Määrärahoja sidottiin yhteensä 14,6 miljardia euroa. Unkarille myönnettyjen maksutaselainojen rahoitusapuohjelma päättyi 2010, ja lainat on maksettu takaisin kokonaisuudessaan vuonna 2016. Latvian ja Romanian rahoitusapuohjelmat puolestaan päättyivät vuonna 2012, minkä vuoksi lisäeriä ei voida nostaa.

Lisäksi Romanianle myönnettyt kaksi ennalta varautuvan rahoitusavun ohjelmaa päättyivät vuosina 2013 ja 2015. Romania ei nostonut näitä lainoja ohjelmien voimassaoloaikana.

Tärkeimmät kohdat ovat seuraavat:

- Maksutaselainojen edunsaajat ovat vuoden 2017 aikana maksaneet ajallaan ja kokonaisuudessaan takaisin 1,3 miljardia euroa, josta 1,2 miljardia euroa liittyi pääoman lyhennykseen Romaniasta. Se kattoi jäljellä olevat korot; ja
- Romania maksoi huhtikuussa 2018 lyhensi pääomaa 1,2 miljardia euroa, ja sen odotetaan lyhentävän pääomaa vielä 0,1 miljardia euroa lokakuussa 2018.

Makrotaloudellinen rahoitusapu

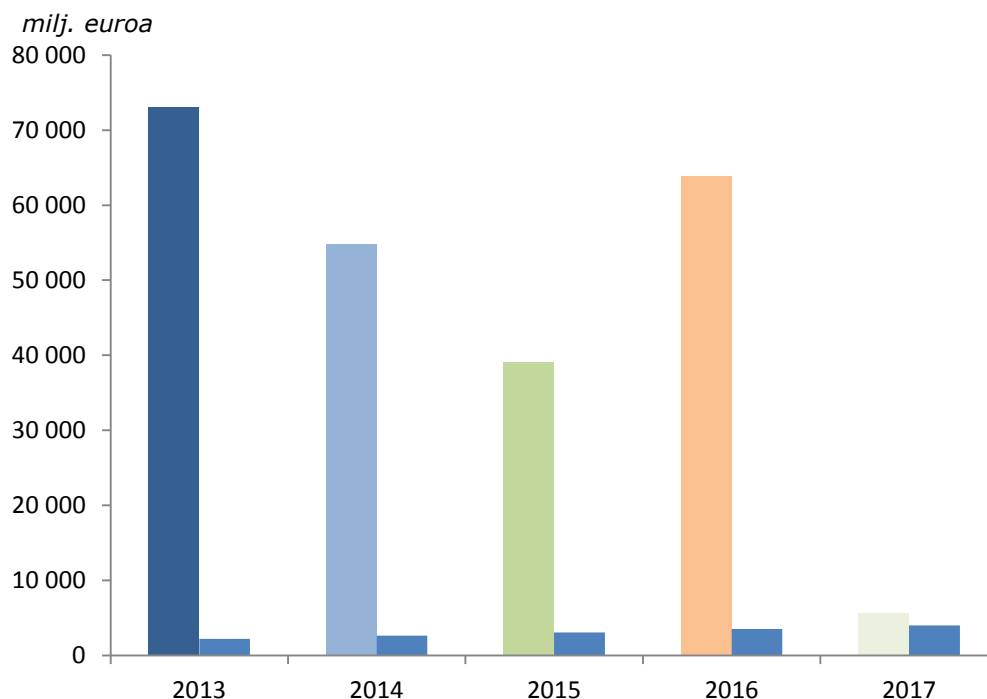
Makrotaloudellinen rahoitusapu on EU:n rahoitusväline, josta myönnetään maksutasetukea EU:n ulkopuolisille kumppanimaille, joilla on maksutasetta koskeva kriisi. Makrotaloudellinen rahoitusapu muodostuu keskipitkän/pitkän aikavälin lainoista tai avustuksista tai tällaisten lainojen ja avustusten yhdistelmästä, ja sitä voivat saada vain Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) ohjelman piirissä olevat maat.

Joulukuun 31. päivään 2017 makrotaloudellisen rahoitusavun ohjelmasta mennessä myönnettyjen lainojen nimellisarvo oli 3,9 miljardia euroa.

1.4. VELAT

Taseen vastattavaa-puoli koostuu pääasiassa neljästä keskeisestä erästä: (i) eläkkeisiin ja muihin työsuhde-etuuksiin liittyvät velat, (ii) lainat, (iii) muut lyhytaikaiset velat ja (iv) menojäämät.

EU:n konsolidoidussa taseessa olevien velkojen koostumus

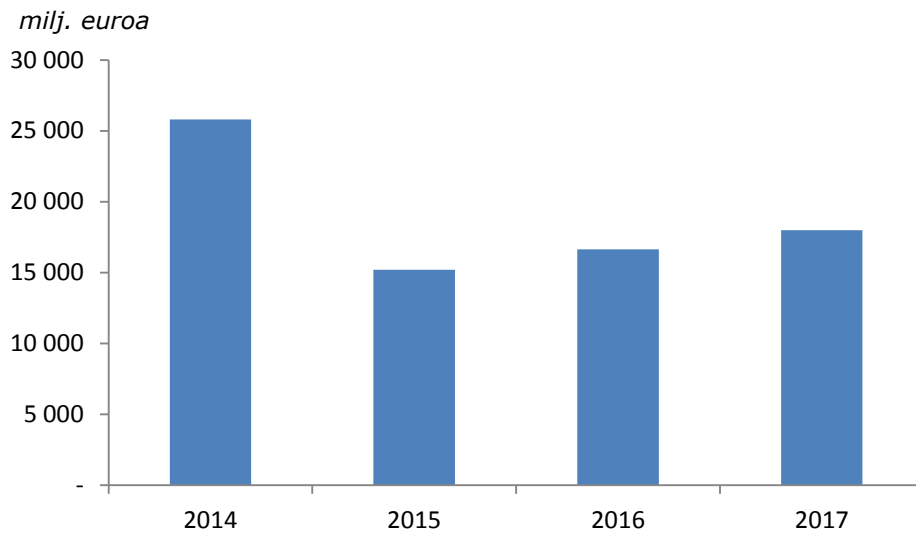
Velat olivat 31. joulukuuta 2017 yhteensä 236,5 miljardia euroa, eli ne olivat lisääntyneet noin 1 prosenttia verrattuna edelliseen vuoteen.

Keskeiset muutokset liittyivät seuraaviin:

- Työsuhde-etuuksiin liittyvän velan kasvu (5,9 miljardia euroa) johtuu pääasiassa Euroopan unionin virkamiesten eläkejärjestelmän nettovelan kasvusta.
- Varaukset kasvoivat 1 prosenttia JRC:n ydinlaitosten käytöstäpoistoa koskevaa varausta koskevan tutkimuksen jälkeen, koska velvoite arvioitiin suuremmaksi. Muutos liittyy laskennan keskeiseen osatekijään – aikatauluun – joka aiemmin arvioitiin 20 vuodeksi ja joka nyt päivitettiin 40 vuodeksi; ja
- siirtovelat vähenivät 3,7 miljardia euroa, mikä kompensoi osittain edellä esitettyjä vaikutuksia. Siirtovelkojen väheneminen johtui siitä, että edellisen monivuotisen rahoituskehityksen koheesio-ohjelmat ovat edistyneet hyvin päättämismatalla.

Muut vastattavaa-puolen kohdat pysyivät yleisesti vakaina. On tärkeää huomata, että rahoitusvelat vähenivät pitkällä aikavälillä lainanannon vähenemisen vuoksi ja lyhyen aikavälin osuus kasvoi. Tämä johtuu Romanian (1,35 miljardi euroa), Irlannin (3,9 miljardia euroa) ja Portugalin (0,6 miljardia euroa) maksutaselainojen ja ERVM-lainojen raportointipäivänä odotetusta takaisinmaksusta vuonna 2018.

Saadut ja taseessa muiksi lyhytaikaisiksi veloiksi kirjatut maksupyynnöt ja laskut yhteensä

Nettovarat

Vaikka velkoja on enemmän kuin varoja, EU:n toimielimet ja elimet eivät ole taloudellisissa vaikeuksissa, vaan tietyt velat maksetaan tulevista vuotuisista talousarvioista. Monet menot kirjataan suoriteperusteen mukaisesti vuonna 2017, vaikka niitä vastaavat maksut suoritetaan vasta vuonna 2018 tai sen jälkeisten vuosien talousarvioista. Niihin liittyvät tulot kirjataan vasta tulevina vuosina. Suurimmat tällaiset määrät liittyvät maataloustukirahaston toimintaan (maksetaan vuonna 2018) ja työsuhde-etuuksiin (maksetaan seuraavien yli 30 vuoden aikana).

2.EU:N TALOUSARVION SUOJAAMINEN

Yhteenvedo rahoitusoikaisuista ja takaisinperintätoimista vuodelta 2017

Yksi EU:n talousarvion toteuttamisen tärkeimmistä näkökohdista on varmistaa, että virheisiin, petoksiin ja muihin sääntöjenvastaisuuksiin johtavat järjestelmän heikkoudet ennaltaehkäistään tai havaitaan ja korjataan asianmukaisesti. Euroopan tilintarkastustuomioistuin antaa vuosikertomuksessaan tarkastuslausuman tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta ja siitä, onko maksujen virhetaso olennainen. Tarkastuslausuma liitetään EU:n tilinpäätökseen, kun se julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Komission suojatoimet lieventävät näiden virheiden vaikutusta kahden keskeisen mekanismin kautta:

- (1) ennalta ehkäisevät mekanismit (esim. ennakkotarkastukset, maksujen lykkääminen ja keskeyttäminen); sekä
- (2) korjausmekanismit (lähinnä jäsenvaltioille määrätty tai niiden kanssa sovitut rahoitusoikaisu, ja takaisinperinnät EU-maksujen saajilta).

Kun varoja hallinnoidaan yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa (maatalousmenot ja rakennetoimet), jäsenvaltiot ovat menojen koko elinkaaren ajan päävastuussa sen varmistamisesta, että EU:n talousarviosta maksettavat menot ovat laillisia ja asianmukaisia.

Suojatoimet ovat seurausta EU:n talousarviosta rahoitettujen menojen tukikelpoisuuden valvonnasta ja tarkastuksista, joiden toteuttajina ovat komissio ja jäsenvaltioiden kanssa yhteistyössä hallinnoitavien osa-alueiden tapauksessa myös jäsenvaltiot. Komissio ottaa rahoitusoikaisuun tai takaisinperinnän määrää päätettäessään huomioon sovellettavan oikeuden rikkomisen ja talousarvioon kohdistuvien vaikutusten luonteen ja merkittävyyden, myös silloin kun on kyse hallinnointi- ja valvontajärjestelmien puutteista.

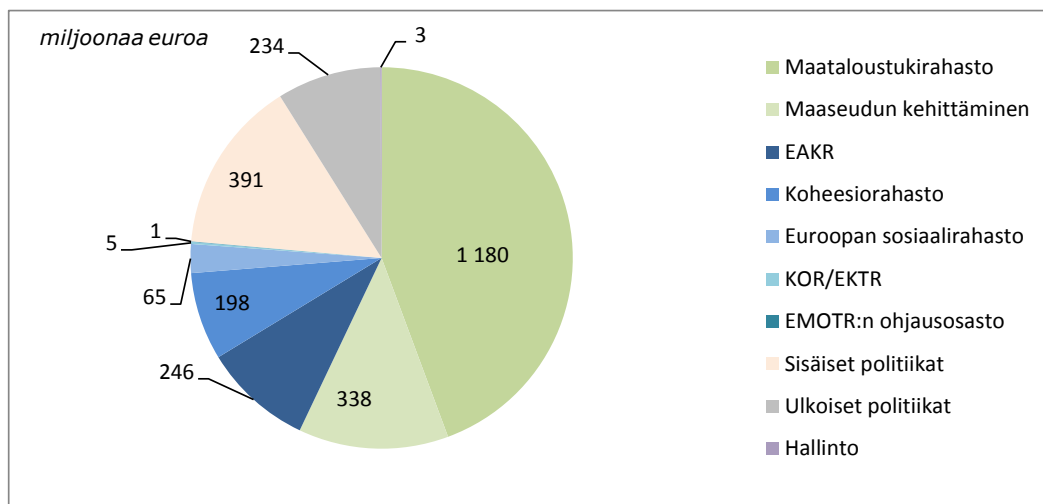
Korjausmekanismiprosessi:

Rahoitusoikaisu ja takaisinperintä esitetään tilinpäätöksessä prosessin kahdessa päävaiheessa. Molemmat vaiheet voivat tapahtua samana vuonna tai eri vuosina:

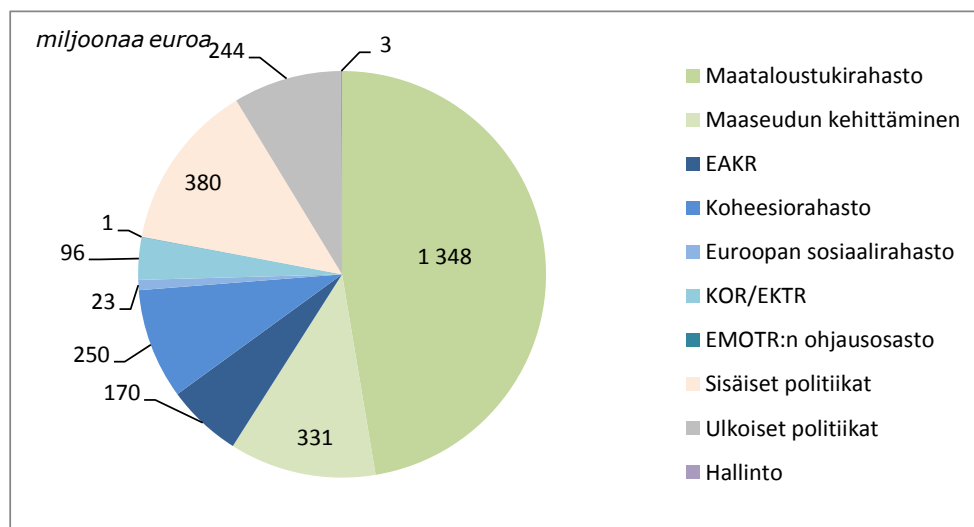
(1) Rahoitusoikaisu ja takaisinperintä **vahvistusvaiheessa**: nämä ovat määriä, jotka asianomainen jäsenvaltio hyväksynyt tai joista komissio on tehnyt päätöksen. **Vahvistettujen rahoitusoikaisujen ja takaisinperintätoimien** määrä oli **vuonna 2017** yhteensä **2 662 miljoonaa euroa** (3 777 miljoonaa euroa vuonna 2016), josta 1 826 miljoonaa euroa korjaavien toimenpiteiden seurauksena.

Vahvistetut rahoitusoikaisu ja takaisinperintätoimet vuonna 2017* – jakautuminen toimintaloikoittain

(2) Rahoitusoikaisu ja takaisinperintä **toteutusvaiheessa**: nämä määrät muodostavat prosessin viimeisen vaiheen, jossa aiheettomiksi todetut menot oikaistaan lopullisesti. Alakohtaisiin sääntelykehyksiin sisältyy useita toteutusmekanismeja. **Toteutettujen rahoitusoikaisujen ja takaisinperintätoimien** määrä oli **vuonna 2017** yhteensä **2 845 miljoonaa euroa** (3 389 miljoonaa euroa vuonna 2016), josta 1 949 miljoonaa euroa korjaavien toimenpiteiden seurauksena. Rahoitusoikaisujen ja takaisinperinnän toteutus voi kestää useita vuosia. Tämä johtuu lähinnä siitä, että jäsenvaltioille on myönnetty maatalouspolitiikan mukaisesti lykkäyksiä tai useista eristä muodostuva maksuohjelma. Koheesiopolitiikan osalta oikeuskehyksessä säädetään, että toteutus tapahtuu ohjelmakauden päättyessä tai sen jälkeen.

Toteutetut rahoitusoikaisu ja takaisinperintätoimet vuonna 2017* – jakautuminen toimintaloikoittain

* Edellä esitetyt luvut kuvaavat sekä ehkäisevien että korjaavien toimenpiteiden vaikutusta, ks. lisätietoja EU:n talousarviota koskevassa vuotuisessa hallinto- ja tuloksellisuuskertomuksessa 2017, luku 2.

3. RISKIEN JA EPÄVARMUUSTEKIJÖIDEN HALLINTA EU:N TALOUSARVIOTA TOTEUTETTAESSA

3.1. MAKROTALOUDELLINEN YMPÄRISTÖ

Unionin makrotaloudellinen ympäristö⁹ vaikuttaa EU:n jäsenvaltioiden kykyyn täyttää rahoitusvelvoitteensa EU:n toimielimiä ja elimiä kohtaan ja siten myös EU:n kykyyn jatkaa EU:n toimintapolitiikan täytäntöönpanoa.

Vaikka euroalue hyötyi viime vuonna laa-alaisesta maailmanlaajuisen talouden ja kaupan kehityksestä, myös sisäinen kysyntä vahvistui ja sitä tukivat keskimääräistä korkeampi yritysten ja kuluttajien luottamus, jatkuva poliittinen tuki ja parannukset työmarkkinoilla. Euroopan taloudella on siis mahdollisuus jatkaa vakaata kasvuaan. Uusien työpaikkojen syntymisen odotetaan edelleen lisäävän kuluttajien kulutuksen kasvua. Samaan aikaan investointiedellytykset säilynevät suotuisina, kun sekä sisäisen että ulkoisen kysynnän odotetaan lisääntyvän ja rahoitusehtojen säilyvän väljinä. Jäljellä olevasta talouden vajaatehosta huolimatta BKT voinee jatkaa kasvuaan tasolla, joka ylittää arvioidun potentiaalisen kasvuvauhdin (noin 1,5 prosenttia) ennustejaksolla. Euroalueen syklisen kasvun ennakoidaan kuitenkin hiljentyvän hieman vuoden 2018 aikana, kun työllisyyden vauhdikas kasvu alkaa hiljentyä.

Euroalueen ja EU:n BKT:n arvioidaan kasvaneen vuonna 2017 2,4 prosenttia ja sen ennakoidaan kasvavan vuonna 2018 2,3 prosenttia ja tasaantuvan sitten noin 2,0 prosenttiin vuonna 2019.

Vaikka työmarkkinaolosuhteet ovat parantuneet kaikissa jäsenvaltioissa, työttömyysasteet vaihtelevat edelleen merkittävästi. BKT:n kasvuennustetta on kuitenkin tarkistettu ylöspäin euroalueen jäsenvaltioiden suuressa enemmistössä kaikkina ennusteen kattamina vuosina, ja kasvuasteiden odotetaan lähentyvän. Työmarkkinoiden vajaakäytön vuoksi palkkapaineiden ja pohjainflaation odotetaan lisääntyvän asteittain. Energian hintoihin liittyvillä väliaikaisilla tekijöillä on siis edelleen merkittävä vaikutus inflaatiokehitykseen ja ne pitävät yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin (YKHI) mukaisen inflaatioasteen pohjainflaation yläpuolella suurimman osan vuodesta 2018. YKHI-inflaation, joka oli vuonna 2017 1,5 prosenttia, ennustetaan olevan keskimäärin 1,5 prosenttia myös vuonna 2018 ja nousevan 1,6 prosenttiin vuonna 2019.

BKT-näkymien ja inflaation riskit pysyvät laajasti tasapainossa. Vaikka tulevien vuosineljännesten aikana kasvulla vaikuttaa olevan mahdollisuus ylittää odotukset, tämä voi johtaa kasvua rajoittavien tarjontaan liittyvien rajoitusten ilmenemiseen odotettua aiemmin. Samaan aikaan kohde-etuuksien hintoihin liittyvät myönteiset odotuksen vaikuttavat haavoittuvilta luottamuksen ja perusteiden uudelleenarvioinnille. Yhdistyneen kuningaskunnan EU:sta eroamiseen liittyvät riskit ovat edelleen olemassa, kuten myös geopolitiisiin jännitteisiin liittyvät talouskasvun heikkenemiseen sekä sisäänpäin suuntautuneeseen ja protektionistiseen politiikkaan siirtymiseen painottuvat riskit.

Maailmanlaajuisen talouden kasvuvauhti on voimakas, ja laaja-alainen myönteinen suhdannekehitys jatkuu investointien ja kaupan kasvun, edelleen suotuisten rahoitusehtojen ja kannustavan politiikkojen yhdistelmän tukemana. Hyödykkeiden korkeammat hinnat ovat osoittautuneet hyödykkeiden viejiä tukeviksi. Lyhyen aikavälin näkymät ovat hieman vahvemmat kuin syksyllä 2017 ennakoitiin, ja EU:n ulkopuolella maailmanlaajuisen BKT:n kasvun odotetaan nyt olevan 4,1 prosenttia sekä vuonna 2018 että vuonna 2019, kun se vuonna 2017 oli 3,8 prosenttia.

3.2. TALOUSARVIOON KOHDISTUVAT RAHOITUSAPUUN LIITTYVÄT EHDOLLISET VELAT

Rahoitusapuohjelmiin liittyvä EU:n otto- ja antolainaus toteutetaan talousarvion ulkopuolella. Hankitut varat lainataan edelleen lainansaajavaltiolle samoin ehdoin kuin ne on hankittu, ts. otetun ja myönnetyn lainan kuponkikorko, erääntymisaika ja määrä ovat samat. Edellä mainitusta järjestelystä huolimatta rahoitusvälineiden velanhoidosta vastaa kuitenkin EU, millä varmistetaan, että kaikki maksut suoritetaan

⁹ Ks. lisätietoja: Euroopan komission ”Euroopan talousennuste, talvi 2018”, URL: https://ec.europa.eu/info/publications/economic-and-financial-affairs-publications_en.

täysimääräisesti ja ajoissa. Komissio on ottanut käyttöön menettelyt sen varmistamiseksi, että otetut lainat maksetaan takaisin myös lainansaaajan ollessa maksukyvytön.

Otetut lainat ovat EU:n suoria ja ehdottomia velvoitteita, joiden takaajina ovat EU:n jäsenvaltiot (talousarvioon kohdistuvat ehdolliset velat). EU:n ulkopuolisille maille myönnettyjen lainojen rahoittamiseksi otetut lainat katetaan ulkosuhteisiin liittyviä hankkeita varten tarkoitettua takuurahastosta. Jos lainan saanut jäsenvaltio laiminlyö takaisinmaksun, velanmaksua varten tarvittavat varat otetaan mahdollisuuksien mukaan komission kassavaroista. Jos tämä ei ole mahdollista, komissio hankkii tarvittavat varat jäsenvaltioilta. EU:n jäsenvaltioilla on EU:n omia varoja koskevan lainsäädännön mukaan (asetuksen (EY, Euratom) N:o 609/2014 14 artikla) velvollisuus asettaa EU:n käyttöön riittävästi varoja sen velvoitteiden kattamiseksi. Tämän vuoksi sijoittajiin ei kohdistu rahoitettujen lainojen saajavaltioon liittyvää luottoriskiä vaan ainoastaan EU:hun liittyvä luottoriski. Samoin ehdoin toteutettavalla lainanannolla varmistetaan, ettei EU:n talousarvioon kohdistu korko- eikä valuuttariskiä.

Lainapaketin kokonaismäärä, nostoerien määrä ja (keskimääräinen) enimmäismaturiteetti määritetään kunkin maaohjelman osalta Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission päätöksissä. Komissio ja lainansaaajavaltio sopivat tämän jälkeen laina- ja rahoitusjärjestelyistä, etenkin lainaerien takaisinmaksun eräpäivistä. Lisäksi kaikkien muiden paitsi ensimmäisen lainaerän maksaminen riippuu EU:n ja Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) yhteisen rahoitusavun tapauksessa sovittujen poliittisten ehtojen täyttämisestä. Tämä vaikuttaa osaltaan rahoitustoimien aikatauluun. Tämä merkitsee sitä, että liikkeeseenlaskun aikataulu ja instrumenttien erääntymisajat riippuvat vastaavasta EU:n lainanannosta. Rahoitus on aina euromääräistä, ja erääntymisajat ovat 3–30 vuotta.

Seuraavassa taulukossa esitetään suunniteltu nimellismääräinen takaisinmaksuaikataulu maksamatta oleville ERVM- ja maksutaselainoille 31. joulukuuta 2017:

miljardia euroa

	Maksutasetuki			ERVM			Yhteensä
	Latvia	Romania	Yhteensä	Irlanti	Portugali	Yhteensä	
2018	–	1,3*	1,3	3,9**	0,6	4,5	5,8
2019	0,5	1,0	1,5	–	–	–	1,5
2021	–	–	–	3,0	6,8	9,8	9,8
2022	–	–	–	–	2,7	2,7	2,7
2023	–	–	–	2,0	1,5	3,5	3,5
2024	–	–	–	0,8	1,8	2,6	2,6
2025	0,2	–	0,2	–	–	–	0,2
2026	–	–	–	2,0	2,0	4,0	4,0
2027	–	–	–	1,0	2,0	3,0	3,0
2028	–	–	–	2,3	–	2,3	2,3
2029	–	–	–	1,0	0,4	1,4	1,4
2031	–	–	–	–	2,2	2,2	2,2
2032	–	–	–	3,0	–	3,0	3,0
2035	–	–	–	2,0	–	2,0	2,0
2036	–	–	–	–	1,0	1,0	1,0
2038	–	–	–	–	1,8	1,8	1,8

2042	-	-	-	1,5	1,5	3,0	3,0
Yhteensä	0,7	2,3	3,0	22,5	24,3	46,8	49,8

* Romania lyhensi pääomaa huhtikuussa 2018 1,2 miljardia euroa, ja toista 0,1 miljardin euron pääomalyhennystä odotetaan lokakuussa 2018.

** Irlanti pyysi 3,4 miljardin euron takaisinmaksuerälle maksuajan pidennystä, joka myönnettiin ja lainattiin markkinoilta vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen aikana. Tämä määrä erääntyy kahdessa erässä (2,4 miljardia euroa ja 1 miljardi euroa) vuosina 2025 ja 2033.

Valtioiden väliset rahoituksen vakautusmekanismit (Euroopan rahoitusvakuusväline (ERVV) ja Euroopan vakuusmekanismi (EVM)) eivät kuulu EU:n perussopimuksen soveltamisalaan, joten niitä ole sisällytetty EU:n konsolidoituun tilinpäätökseen.

3.3. TALOUSARVIOTAKAUKSIIN LIITTYVÄT EHDOLLISET VELAT

EU on antanut EIP-ryhmälle takaukset EU:n ulkopuolella myönnettyille lainoille sekä ESIR-takauksella katetuille vieraan ja oman pääoman ehtoisille toimenpiteille. EU:n konsolidoidun tilinpäätöksen liitetiedoissa esitetään edellä mainittuja takauksia vastaavat ehdolliset velat 31. joulukuuta 2017 (ks. liitetieto 4.1.1). Lieventääkseen EU:n talousarvioon kohdistuvaa riskiä, joka voisi aiheutua EIP-ryhmän vaatiessa vakuuteen perustuvaa maksua, EU on perustanut antamiaan vakuuksia varten erilliset takuurahastot, jotka ovat ulkosuhteisiin liittyvien hankkeiden takuurahasto ja ESIR-takuurahasto.

Ulkosuhteisiin liittyvien hankkeiden takuurahasto rahoitetaan EU:n talousarviosta, ja se kattaa 9 prosenttia EIP:n ulkoisen lainanantovaltuuden piiriin kuuluvista, takauksen saaneista kolmansille maille myönnettyistä lainoista vuoden lopussa. Takuurahaston kokonaisvarat olivat 31. joulukuuta 2017 yhteensä 2,2 miljardia euroa. Summalla katetaan rahaston kokonaisvastuut, jotka muodostuvat 20 miljardin euron nostetuista lainoista ja 28,9 miljardin euron allekirjoitetuista lainoista. Takauksen kattamien lainojen enimmäismäärä on 37,5 miljardia euroa.

ESIR-takuurahasto aloitti toimintansa vuonna 2016. Sen varojen odotettiin alun perin kattavan 50 prosenttia EU:n myöntämiin takauksiin liittyvästä 16 miljardin euron enimmäisvastuusta ja kasvavan asteittain 8 miljardiin euroon vuoteen 2022 mennessä. ESIR-asetusta muutettiin joulukuussa 2017. Sen seurauksena ESIR-rahaston EU-takauksien enimmäismäärää korotettiin 26 miljardiin euroon ja takuurahaston osuus laski 35 prosenttiin. Muutoksen vaikutuksen vuoksi ESIR-takuurahaston odotetaan nyt kasvavan kaikkiaan 9,1 miljardiin euroon.

ESIR-takuurahaston kokonaisvarat olivat 31. joulukuuta 2017 3,5 miljoonaa euroa ja se kattaa maksettujen vastuiden jäljellä oleva kokonaismäärän 10,1 miljardia euroa ja 13,5 miljardin euron allekirjoitetut takaus sopimukset (sisältää maksetut määrät). ESIR-takuurahaston toimissa käytetään sekä euroja että Yhdysvaltain dollareita.

3.4. UUTTA PONTTA TYÖLLISYYTEEN, KASVUUN JA INVESTOINTEIHIN

Euroopan investointiohjelma

Komissio ja Euroopan investointipankki käynnistivät vuonna 2015 Euroopan investointiohjelman. Se sisältää Euroopan strategisten investointien rahaston, jossa oli alkupääomana 21 miljardia euroa EU:n rahaa ja jonka keskeinen tavoite on yksityisten sijoitusten houkuttelemine. Ennusteiden mukaan vuosina 2015 ja 2016 hyväksyttyjen investointien ansiosta syntyy 700 000 uutta työpaikkaa ja EU:n bruttokansantuote kasvaa 0,7 prosenttia vuoteen 2020 mennessä. Tämä osoittaa, että strategiset investoinnit lisäävät työpaikkoja ja nopeuttavat talouskasvua kaikkialla EU:ssa jopa niillä aloilla ja alueilla, joihin vuosikymmenen sitten koettu kriisi vaikutti kaikkein pahiten. Euroopan parlamentti ja jäsenvaltiot saavuttivat syyskuussa periaatteellisen yhteisymmärryksen Euroopan strategisten investointien rahaston jatkamisesta ja laajentamisesta. Parlamentti hyväksyi joulukuussa äänestyksessä tätä koskevan asetuksen. Uuden ja parannetun ESIR 2.0 -rahaston aikataulua on jatkettu vuoden 2018 puolivälistä vuoden 2020 loppuun, ja sen investointitavoitetta on nostettu 315 miljardista eurosta 500 miljardiin euroon.

Vuonna 2017 rahasto oli vakaasti aikataulussa, jonka mukaan reaalitalouteen mobilisoidaan lisäinvestointeja vähintään 315 miljardia euroa vuoden 2018 puoliväliin mennessä. Rahasto toimi kaikissa 28 jäsenvaltiossa. Vuoden 2017 loppuun mennessä kokonaisinvestointeja odotettiin syntyneen noin 256 miljardia euroa.

Rahaston puitteissa oli hyväksytty vuoden loppuun mennessä 357 infrastruktuuri- ja innovointihanketta eli 39,2 miljardia euroa rahoitusta. Lisäksi oli hyväksytty 347 rahoitussopimusta pk-yrityksille yhteensä 11,9 miljardin euron arvosta. Näiden investointien piirissä odotetaan olevan 539 000 pk-yritystä.

Lisäksi hankkeiden kehittämiseen ja valmisteluun annettiin neuvontaa Euroopan investointineuvontakeskuksen kautta, ja rahoitusta hakeville hankkeille annettiin näkyvyyttä Euroopan investointihankeportaaliin.

Euroopan strategisten investointien rahastosta tuetaan investointeja aloille, jotka ovat EU:n taloudelle strategisesti tärkeitä. Näitä ovat energia, liikenne, digitaalitekнологia, tutkimus-, kehittämis- ja innovointitoiminta, ympäristö ja luonnonvarojen käytön tehokkuus, sosiaalinen infrastruktuuri ja pienet yritykset. Lisäksi investoidaan sosiaaliseen yrittäjyyteen, sosiaalisiin vaikutuksiin ja sosiaaliseen innovointiin.

Jatkuva tuki EU: n jäsenvaltioille

Toukokuussa 2017 käynnistettiin rakenneuudistusten tukiohjelma, jonka määrärahat vuosiksi 2017–2020 ovat 142,8 miljoonaa euroa. Ohjelmasta rahoitetaan jäsenvaltioiden pyynnöstä räätälöityä teknistä tukea niiden keskeisiä uudistustoimia varten. Komissio antaa ohjelman kautta kohdennettua tukea, jolla vahvistetaan jäsenvaltioiden valmiuksia suunnitella ja toteuttaa tarpeelliseksi katsomiaan uudistuksia, jotta niiden talouksista tulee kilpailukykyisempiä ja investoinneille suotuisampia. Tätä teknistä tukea voidaan myöntää uudistuksiin, joilla kehitetään hallintoa ja julkishallintoa, julkista varainhoitoa, liiketoimintaympäristöä, työmarkkinoita, koulutusta, terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluja, rahoitusala ja rahoituksen saantia. Sitä voivat saada pyynnöstä kaikki EU: n jäsenvaltiot, eikä se edellytä yhteisrahoitusta.

Ohjelmaa hallinnoi rakenneuudistusten tukipalvelu yhteistyössä muiden komission asiaa käsittelevien yksiköiden kanssa. Tukipalvelu on tähän mennessä tehnyt yhteistyötä 15 jäsenvaltion kanssa yli 150 tukihankkeessa. Vuodeksi 2018 tukipalvelu on saanut yli 400 tukipyyntöä yli 20 jäsenvaltiosta, minkä vuoksi tukiohjelmalle vuodeksi myönnetty 30,5 miljoonan euron määrärahat ylittivät merkittävästi.

EU jatkoi ohjelman jälkeisen tuen antamista Irlannille, Espanjalle, Kyprokselle, Portugalille ja Romanianle. Kreikan ohjelman toteuttamisessa edistytettiin jälleen hyvin vuoden mittaan. Sen tarkoituksena on luoda edellytykset luottamuksen palauttamiselle ja rakentaa perusta kestäväälle talouden elpymiselle Kreikassa. Ohjelman toinen tarkastelu saatiin päätökseen heinäkuussa. Sen jälkeen Euroopan vakausmekanismista voitiin maksaa kolmas, 8,5 miljardin euron rahoituserä. Kolmas tarkastelu oli meneillään joulukuussa, ja saman kuukauden alussa saavutettiin virkamiestason sopimus. Kreikka sai edelleen taloudellista tukea myös Euroopan investiohjelman kautta.

Rakenneuudistusten tukipalvelu on ottanut hoitaakseen myös erityistehtäviä, joilla edistetään pakolaiskriisiin liittyvien toimien koordinoitua Kreikassa ja Kyproksen turkkilaiselle yhteisölle suunnatun EU-tukiohjelman toteuttamista.

3.5. UUSIEN OSALLISTUJIIEN VARANTO (NER 300 -OHJELMA)

NER 300 -rahaston varat saadaan rahaksi muunnetuista päästökauppajärjestelmän päästöoikeuksista. Se kuuluu jäsenvaltioille, jotka käyttävät varoja innovatiivisten vähähiilistä energiaa koskevien demonstroitihankkeiden rahoittamiseen. Komissio hallinnoi ohjelmaa jäsenvaltioiden puolesta, ja EIP vastaa NER 300 -rahaston varainhoidosta sekä toimii teknisenä neuvonantajana komission kanssa tekemänsä yhteistyösopimuksen mukaisesti. Koska sen paremmin päästöoikeuksista saatavat tulot kuin rahoitettujen hankkeiden menot eivät kuulu EU:n talousarvioon, näitä määriä ei merkitä EU:n kirjanpitoon.

TALOUSARVION TOTEUTTAMISKERTOMUS JA LIITETIEDOT

On huomattava, että osa talousarviota kuvaavien taulukoiden tiedoista ei näytä täsmäävän, koska numerotiedot on pyöristetty miljooniin euroihin.

SISÄLLYSLUETTELO

EU:N TALOUSARVION TOTEUTUMA	140
BUDJETOITUJEN JA TOTEUTUNEIDEN MÄÄRIEN VERTAILUTAUUKOT.....	141
TALOUSARVIOMENOT: SITOUMUKSET MONIVUOTISEN RAHOITUSKEHYKSEN OTSAKKEITTAIN	142
TALOUSARVIOMENOT: MAKSUT MONIVUOTISEN RAHOITUSKEHYKSEN OTSAKKEITTAIN	143
TALOUSARVION TOTEUTTAMISKERTOMUKSEN LIITETIEDOT.....	144
1. EU:N TALOUSARVIOKEHYS	144
1.1. MONIVUOTINEN RAHOITUSKEHYS 2014–2020	144
1.2. MONIVUOTISEN RAHOITUSKEHYKSEN YKSITYISKOHTAISET ALAOTSIKOT (OHJELMAT)	146
1.3. VUOTUINEN TALOUSARVIO	146
1.4. TULOT.....	146
1.5. TALOUSARVION TOTEUTUMAN LASKEMINEN	149
1.6. VARAINHOITOVUODEN TALOUDELLISEN TULOKSEN JA TALOUSARVION TOTEUTUMAN TÄSMÄYTYS.....	150
2. EU:N VUODEN 2017 TALOUSARVION TOTEUTTAMINEN – YHTEENVETO	151
2.1. TULOT.....	151
2.2. MENOT.....	152
3. EU:N TALOUSARVION TULOJEN TOTEUTUMINEN	154
3.1. YHTEENVETO TALOUSARVION TULOTOTEUTUMASTA	154
4. EU:N TALOUSARVION MENOJEN TOTEUTUMINEN	155
4.1. MONIVUOTINEN RAHOITUSKEHYS: MAKSUSITOUUMUS- JA MAKSUMÄÄRÄRAHOJEN JAKAUTUMINEN JA MUUTOKSET	155
4.2. MAKSUSITOUUMUSMÄÄRÄRAHOJEN TOTEUTUMINEN MONIVUOTISEN RAHOITUSKEHYKSEN OTSAKKEITTAIN	156
4.3. MAKSUMÄÄRÄRAHOJEN TOTEUTUMINEN MONIVUOTISEN RAHOITUSKEHYKSEN OTSAKKEITTAIN	157
4.4. MAKSATTAMATTA OLEVIEN SITOUUMUSTEN MUUTOKSET MONIVUOTISEN RAHOITUSKEHYKSEN OTSAKKEITTAIN	158
4.5. MAKSATTAMATTA OLEVIEN SITOUUMUSTEN JAKAUTUMINEN ALKUPERÄVUODEN MUKAAN MONIVUOTISEN RAHOITUSKEHYKSEN OTSAKKEITTAIN.....	159
4.6. YKSITYISKOHTAINEN MONIVUOTINEN RAHOITUSKEHYS: MAKSUSITOUUMUS- JA MAKSUMÄÄRÄRAHOJEN JAKAUTUMINEN JA MUUTOKSET	160
4.7. YKSITYISKOHTAINEN MONIVUOTINEN RAHOITUSKEHYS: MAKSUSITOUUMUSMÄÄRÄRAHOJEN TOTEUTUMINEN	164
4.8. YKSITYISKOHTAINEN MONIVUOTINEN RAHOITUSKEHYS: MONIVUOTISEN RAHOITUSKEHYKSEN OTSAKKEITTAIN	168

4.9.	YKSITYISKOHTAINEN MONIVUOTINEN RAHOITUSKEHYS: MAKSATTAMATTA OLEVIEN SITOUMUSTEN MUUTOKSET	173
4.10.	YKSITYISKOHTAINEN MONIVUOTINEN RAHOITUSKEHYS: MONIVUOTISEN RAHOITUSKEHYKSEN OTSAKKEITTAIN	176
5.	TALOUSARVION TOTEUTTAMINEN TOIMIELIMITTÄIN	180
5.1.	TALOUSARVION TULOJEN TOTEUTUMINEN	180
5.2.	MAKSUSITOUUMUSMÄÄRÄRAHOJEN TOTEUTUMINEN	181
5.3.	MAKSUMÄÄRÄRAHOJEN TOTEUTUMINEN	182
6.	ERILLISVIRASTOJEN TALOUSARVIOIDEN TOTEUTTAMINEN	183
6.1.	TALOUSARVIOTULOT	183
6.2.	MAKSUSITOUUMUS- JA MAKSUMÄÄRÄRAHAT VIRASTOITTAIN	185

EU:N TALOUSARVION TOTEUTUMA

miljoonaa euroa

	2017	2016
Varainhoitovuoden tulot	139 691	144 717
Maksut varainhoitovuoden talousarviomäärärahoista	(135 764)	(135 180)
Varainhoitovuodelle $n + 1$ siirretyt maksumäärärahat	(1 796)	(1 655)
Varainhoitovuodelta $n - 1$ siirretyt käyttämättä jääneet maksumäärärahat, jotka on peruutettu	40	63
Käyttötarkoitukseensa sidottujen tulojen muutokset	(1 450)	(1 367)
Valuuttakurssierot varainhoitovuonna	(166)	(173)
Talousarvion toteutuma	555	6 405

BUDJETOITUJEN JA TOTEUTUNEIDEN MÄÄRIEN VERTAILUTAUUKOT

TALOUSARVION TULOT

miljoonaa euroa

	Alkupe- räinen hyväksytty talousarvio	Lopullinen hyväksytty talousarvio	Vahvistetut saamiset	Tulot
1 Omat varat	131 718	115 484	115 455	115 416
11 – Sokerimaksut	133	133	134	134
12 – Tullimaksut	21 334	20 374	20 364	20 325
13 – Arvonlisävero	16 599	16 620	16 584	16 584
14 – BKTL-varat	93 652	78 356	78 279	78 279
15 – Budjettiaseman epätasapainon korjausjärjestely	–	–	94	94
16 – Alankomaiden ja Ruotsin BKTL-maksuosuuden vähennys	–	–	(0)	(0)
3 Käytettävissä olevat ylijäämät	–	6 405	6 416	6 416
4 Unionin toimielinten ja elinten palveluksessa olevasta henkilöstöstä kertyvät tulot	1 490	1 490	1 495	1 484
5 Toimielinten hallinnollisesta toiminnasta kertyvät tulot	70	70	611	587
6 Unionin ohjelmiin ja sopimuksiin liittyvät rahoitusosuudet ja palautukset	60	60	12 504	12 179
7 Viivästyskorot ja sakot	1 120	3 230	11 387	3 573
8 Otto- ja antolainaus	7	7	43	28
9 Sekalaiset tulot	25	25	15	8
Yhteensä	134 490	126 771	147 926	139 691

TALOUSARVIOMENOT: SITOUMUKSET MONIVUOTISEN RAHOITUSKEHYKSEN OTSAKKEITTAIN

milj. euroa

	Rahoituskehityksen otsake	Alkuperäinen hyväksytty talousarvio	Lopullinen hyväksytty talousarvio	Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	Tehdyt sitoumukset
1	Älykäs ja osallistava kasvu	74 899	75 399	85 181	83 268
	<i>1a: Kasvua ja työllisyyttä edistävä kilpailukyky</i>	21 312	21 312	24 508	22 654
	<i>1b: Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio</i>	53 587	54 087	60 673	60 614
2	Kestävä kasvu: luonnonvarat	58 584	58 569	62 806	60 859
	<i>josta: markkinoihin liittyvät menot ja suorat tuet</i>	42 613	42 611	45 830	44 759
3	Turvallisuus ja kansalaisuus	4 284	4 284	4 472	4 124
4	Globaali Eurooppa	10 162	10 713	12 382	11 814
5	Hallinto	9 395	9 395	10 190	9 794
	<i>josta: toimielinten hallintomenot</i>	3 921	3 921	4 344	4 142
6	Korvaukset	–	–	–	–
8	Negatiivinen varaus ja edeltävältä varainhoitovuodelta siirretty alijäämä	–	–	–	–
9	Erityisrahoitusvälineet	534	1 472	1 544	1 291
	Yhteensä	157 858	159 831	176 576	171 150

TALOUSARVIOMENOT: MAKSUT MONIVUOTISEN RAHOITUSKEHYKSEN OTSAKKEITTAIN

milj. euroa

	Rahoituskehyksen otsake	Alkupe- räinen hyväksytty talousarvio	Lopullinen hyväksytty talousarvio	Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	Suoritettut maksut
1	Älykäs ja osallistava kasvu	56 522	49 840	61 168	57 030
	<i>1a: Kasvua ja työllisyyttä edistävä kilpailukyky</i>	<i>19 321</i>	<i>20 065</i>	<i>24 370</i>	<i>21 376</i>
	<i>1b: Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio</i>	<i>37 201</i>	<i>29 775</i>	<i>36 797</i>	<i>35 654</i>
2	Kestävä kasvu: luonnonvarat	54 914	54 467	58 575	56 743
	<i>josta: markkinoihin liittyvät menot ja suorat tuet</i>	<i>42 563</i>	<i>42 558</i>	<i>45 975</i>	<i>44 695</i>
3	Turvallisuus ja kansalaisuus	3 787	2 793	2 994	2 867
4	Globaali Eurooppa	9 483	8 938	10 944	9 793
5	Hallinto	9 395	9 392	10 977	9 656
	<i>josta: toimielinten hallintomenot</i>	<i>3 921</i>	<i>3 921</i>	<i>4 841</i>	<i>4 085</i>
6	Korvaukset	–	–	–	–
8	Negatiivinen varaus ja edeltävältä varainhoitovuodelta siirretty alijäämä	–	–	–	–
9	Erityisrahoitusvälineet	390	1 341	1 414	1 291
	Yhteensä	134 490	126 771	146 071	137 379

TALOUSARVION TOTEUTTAMISKERTOMUKSEN LIITETIEDOT

1. EU:N TALOUSARVIOKEHYS

Talousarviokirjanpidossa ja tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan varainhoitoasetusta ja sen soveltamissääntöjä. Unionin yleisessä talousarviossa vahvistetaan vuosittain unionin tulot ja menot. Siinä noudatetaan monivuotisen rahoituskehiksen enimmäismääriä ja muita kyseiseen kehykseen sisältyviä säännöksiä sekä kyseisen kehyksen mukaisesti hyväksyttyjä monivuotisia ohjelmia koskevia säädöksiä.

1.1. MONIVUOTINEN RAHOITUSKEHYS 2014–2020

milj. euroa

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Yhteensä
1. Älykäs ja osallistava kasvu	52 756	77 986	69 304	73 512	76 420	79 924	83 661	513 563
1a. Kasvua ja työllisyyttä edistävä kilpailukyky	16 560	17 666	18 467	19 925	21 239	23 082	25 191	142 130
1b. Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus	36 196	60 320	50 837	53 587	55 181	56 842	58 470	371 433
2. Kestävä kasvu: luonnonvarat	49 857	64 692	64 262	60 191	60 267	60 344	60 421	420 034
josta: markkinoihin liittyvät menot ja suorat tuet	43 779	44 190	43 951	44 146	44 163	44 241	44 264	308 734
3. Turvallisuus ja kansalaisuus	1 737	2 456	2 546	2 578	2 656	2 801	2 951	17 725
4. Globaali Eurooppa	8 335	8 749	9 143	9 432	9 825	10 268	10 510	66 262
5. Hallinto	8 721	9 076	9 483	9 918	10 346	10 786	11 254	69 584
josta: toimielinten hallintomenot	7 056	7 351	7 679	8 007	8 360	8 700	9 071	56 224
6. Korvaukset	29	–	–	–	–	–	–	29
8. Negatiivinen varaus	–	–	–	–	–	–	–	–
9. Erityisrahoitusvälineet	–	–	–	–	–	–	–	–
Maksusitoumusmäärärahat	121 435	162 959	154 738	155 631	159 514	164 123	168 797	1 087 197
Maksumäärärahat yhteensä	135 762	140 719	130 694	142 906	154 565	159 235	162 406	1 026 287

Edellä olevassa taulukossa on esitetty monivuotisen rahoituskehiksen mukaiset enimmäismäärät käyvin hinnoin. Varainhoitovuosi 2017 oli vuodet 2014–2020 kattavan monivuotisen rahoituskehiksen neljäs vuosi. Maksusitoumusmäärärahojen yhteenlaskettu enimmäismäärä vuonna 2017 oli 155 631 miljoonaa euroa, eli 1,04 prosenttia suhteessa EU:n BKTL:oon. Vastaava maksumäärärahojen enimmäismäärä oli 142 906 miljoonaa euroa, eli 0,95 prosenttia suhteessa EU:n BKTL:oon.

Monivuotista rahoituskehystä 2014–2020 varten on sovittu uudet joustavuussäännökset. Yksi uusista säännöksistä antaa mahdollisuuden siirtää maksumäärärahojen enimmäismäärään sisältyvä käyttämätön liikkumavara seuraaville vuosille. Siirto tapahtuu maksumäärärahojen kokonaisliikkumavaran kautta osana monivuotisen rahoituskehiksen seuraavaa vuotta koskevaa teknistä mukautusta. Vuonna 2015 käyttämättä jääneet määrärahat (1 288 miljoonaa euroa käypinä hintoina) ja vuonna 2016 käyttämättä jääneet määrärahat (13 991 miljoonaa euroa käypinä hintoina) siirrettiin tämän vuoksi varainhoitovuosille 2018–2020 ja varainhoituvuosien 2015, 2016 ja 2018–2020 enimmäismääriin tehtiin tämän edellyttämät mukautukset – ks. edellä mainittu monivuotisen rahoituskehiksen vuotta 2017 koskeva tekninen mukautus ja vuotta 2018 koskeva tekninen mukautus (COM(2017) 220, 24.5.2017).

Komissio antoi 24. toukokuuta 2017 tiedonannon varainhoitovuotta 2018 koskevan rahoituskehiksen mukautuksesta BKTL:n muutosten mukaisesti (EKT 2010) (COM(2017)220, 24.5.2017). Monivuotisen rahoituskehiksen vahvistamisesta annetun asetuksen (EU, Euratom N:o 1311/2013 (EUVL L 163, 24.6.2017) muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2017/1123 tultua voimaan rahoituskehiksen väliarviointin/tarkistuksen seurauksena 24. toukokuuta 2017 annetussa tiedonannossa hätäapuvarauksen ja joustovälineen osalta esitettyjä lukuja päivitettiin ja korvattiin 15. syyskuuta 2017 annetussa tiedonannossa (COM(2017) 473 final). Tässä tiedonannossa esitetyt mukautetut luvut ovat suoraan seurausta monivuotisen rahoituskehiksen vahvistamisesta annetun asetuksen muuttamisesta

asetuksella (EU, Euratom) 2017/1123. Ne eivät poikkea monivuotisesta rahoituskehyksestä annetun asetuksen 6 artiklan 4 kohdasta, jonka mukaan muita kuin asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja teknisiä mukautuksia ei tehdä varainhoitovuoden aikana eikä sitä seuraavina vuosina jälkikäteen tehtävinä korjauksina. Joustovälineen osalta hiljattain 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti tehdyt tekniset mukautukset tehtiin ensimmäistä kertaa.

Seuraavassa selitetään monivuotisen rahoituskehysten eri otsakkeet:

Otsake 1 - Älykäs ja osallistava kasvu

Tämä otsake jakautuu kahteen toisiinsa yhteydessä olevaan komponenttiin:

- 1a Kasvua ja työllisyyttä edistävä kilpailukyky: otsakkeeseen kuuluvat tutkimuksen ja innovoinnin, koulutuksen, Verkkojen Eurooppa -välineen, sosiaalipolitiikan, sisämarkkinoiden ja näihin osa-alueisiin liittyvien politiikkojen menot.
- 1b. Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus: otsakkeen määrärahoilla tuetaan vähiten kehittyneiden jäsenvaltioiden ja alueiden lähentymistä, EU:n kestävän kehityksen strategiaa muita heikommassa asemassa olevien alueiden ulkopuolella sekä alueiden välistä yhteistyötä.

Otsake 2 – Kestävä kasvu: luonnonvarat

Otsakkeeseen 2 sisältyvät yhteinen maatalous- ja kalastuspolitiikka ja ympäristötoimet, erityisesti Life + -ohjelma.

Otsake 3 – Turvallisuus ja kansalaisuus

Otsakkeella 3 (turvallisuus ja kansalaisuus) otetaan huomioon oikeus- ja sisäasioiden, rajojen turvaamisen, maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan, kansanterveyden ja kuluttajansuojan, kulttuurin ja nuorison, tiedotuksen ja kansalaisten kanssa käytävän vuoropuhelun tärkeyden lisääntyminen sekä EU:n erityistehävät näillä aloilla.

Otsake 4 – Globaali Eurooppa

Otsakkeeseen 4 kuuluvat kaikki ulkoiset toimet, mukaan lukien kehitysyhteistyö, humanitaarinen apu sekä liittymistä valmistelevat ja naapuruuspolitiikan välineet. EKR ei ole osa monivuotista rahoituskehystä, koska se on EU:n talousarvion ulkopuolella.

Otsake 5 – Hallinto

Tämä otsake kattaa kaikkien toimielinten, eläkejärjestelmien ja Eurooppa-koulujen hallintomenot. Muilla toimielimillä kuin komissiolla ne muodostavat kaikki toimielimen menot.

Otsake 6 – Korvaukset

Uusia jäsenvaltioita ei poliittisen sopimuksen mukaisesti aseteta heti jäsenyyden alkuvaiheessa nettomaksajan asemaan. Tähän otsakkeeseen on tämän vuoksi otettu varoja korvauksia varten. Määrä on käytettävissä siirtoihin, joilla tasapainotetaan uusien jäsenvaltioiden unionin talousarvioon suorittamat maksut ja niiden unionin talousarviosta saama rahoitus.

Otsake 9 – Erityisrahoitusvälineet

EU voi joustomekanismien ansiosta ottaa käyttöön varoja, joita se tarvitsee voidakseen reagoida ennakoimattomiin tapahtumiin, kuten kriiseihin ja hätätilanteisiin. Joustomekanismien soveltamisala ja määrärahat ja niiden käyttämisessä noudatettavat yksityiskohtaiset säännöt vahvistetaan monivuotista rahoituskehystä koskevassa asetuksessa ja toimielinten välisessä sopimuksessa. Tämänhetkisessä tilanteessa, jossa menoja pyritään supistamaan, joustomekanismeilla varmistetaan lisäksi, että talousarviolla voidaan vastata painopisteiden muutoksiin ja näin varmistaa, että jokainen euro käytetään siellä, missä sitä eniten tarvitaan. Suurin osa joustomekanismeista on sen vuoksi pidetty monivuotisen rahoituskehysten ulkopuolella, ja niiden mukainen rahoitus voidaan ottaa käyttöön, vaikka menojen enimmäismäärät ylittyisivät.

1.2. MONIVUOTISEN RAHOITUSKEHYKSEN YKSITYISKOHTAISET ALAOTSIKOT (OHJELMAT)

Monivuotisen rahoituskehityksen otsikot jaetaan edelleen yksityiskohtaisempiin alaotsikoihin, jotka vastaavat tärkeimpiä meno-ohjelmia (esim. Horisontti 2020 ja Erasmus+). Talousarvion toteutuksen oikeusperustat hyväksytään ohjelmatasolla. Ohjelmat ovat yleisesti käytössä oleva toteutusta ja tuloksia koskeva raportointirakenne. Tämän vuoksi myös tähän talousarvion toteuttamiskertomukseen on otettu ohjelmakohtaiset taulukot (ks. taulukot **4.6–4.10** jäljempänä).

1.3. VUOTUINEN TALOUSARVIO

Komissio laatii joka vuosi arvion kaikkien toimielinten tuloista ja menoista ja tekee budjettivallan käyttäjälle talousarvioesityksen. Neuvosto vahvistaa tämän talousarvioesityksen pohjalta kantansa, josta se käy tämän jälkeen neuvotteluja parlamentin kanssa. Kun neuvottelut on saatu päätökseen, parlamentin puhemies toteaa, että yhteinen teksti on lopullisesti hyväksytty, minkä jälkeen talousarvion toteuttaminen voidaan aloittaa. Asianomaisen vuoden aikana hyväksytään lisätalousarvioita. Talousarvion toteuttaminen on pääosin komission tehtävä.

Talousarvion rakenteessa komission talousarvioon sisältyy sekä hallinto- että toimintamäärärahoja. Muilla toimielimillä on vain hallintomäärärahoja. Talousarviossa on kahdenlaisia määrärahoja: jaksottamattomia määrärahoja ja jaksotettuja määrärahoja. Jaksottamattomilla määrärahoilla rahoitetaan yksivuotisia toimintoja (jotka ovat vuotuisperiaatteen mukaisia). Jaksotetut määrärahat on otettu käyttöön, jotta myös monivuotisten toimintojen rahoittamisessa voidaan noudattaa talousarvion vuotuisperiaatetta. Jaksotetut määrärahat jaetaan maksusitoumusmäärärahoihin ja maksumäärärahoihin:

- **maksusitoumusmäärärahoilla** katetaan kaikki monivuotisiin toimiin liittyvistä oikeudellisista sitoumuksista kuluvana varainhoitovuonna aiheutuvat kustannukset. Useamman kuin yhden varainhoitovuoden aikana toteutettavia toimia koskevat talousarviositoumukset voidaan kuitenkin jakaa usealle eri varainhoitovuodelle vuotuisiin eriin, jos perussäädöksessä niin säädetään;
- **maksumäärärahoilla**: katetaan menot, jotka johtuvat kyseisen varainhoitovuoden ja/tai aiempien varainhoituvuosien aikana tehtyjen maksusitoumusten täyttämisestä.

Tilinpäätöksessä rahoitus on jaettu kahteen pääluokkaan seuraavasti:

- lopulliset hyväksytyt talousarviomäärärahat sekä
- lisämäärärahat, jotka sisältävät seuraavat erät:
 - edelliseltä varainhoitovuodelta siirretyt määrärahat (käyttämättä jääneet määrät voidaan varainhoitoasetuksen mukaan tietyissä tapauksissa siirtää edelliseltä varainhoitovuodelta kuluvalle varainhoitovuodelle); ja
 - käyttötarkoitukseensa sidotut tulot, jotka ovat peräisin takaisin maksetuista määristä, kolmansien osapuolten/maiden EU:n ohjelmiin maksamista rahoitusosuuksista sekä kolmansille tehdyistä töistä; nämä tulot osoitetaan suoraan niitä vastaaviin menopuolen budjettikohtiin, ja ne muodostavat rahoituksen kolmannen pilarin.

Käytettävissä olevat määrärahat saadaan kaikista edellä mainituista rahoituslähteistä.

1.4. TULOT

1.4.1. Omista varoista saatavat tulot

Suurin osa tuloista saadaan omista varoista, jotka muodostuvat seuraavista luokista:

- (1) Perinteiset omat varat: perinteisten omien varojen osuus kaikista omista varoista on yleensä noin +/-15 prosenttia.
- (2) Arvonlisäveroon (alv) perustuvat omat varat: alv-varojen osuus kaikista omista varoista on yleensä 13 prosenttia.

- (3) Bruttokansantuloon (BKTL) perustuvat omat varat: BKTL-varojen osuus kaikista omista varoista on yleensä +/-72 prosenttia.

Omien varojen jakautumisessa noudatetaan EU:n omien varojen järjestelmästä 26. toukokuuta 2014 tehdyssä neuvoston päätöksessä 2014/335/EY, Euratom vahvistettuja sääntöjä. Tämä päätös tuli voimaan 1. lokakuuta 2016, ja sitä sovelletaan takautuvasti 1. tammikuuta 2014 lähtien. Päätöksen vaikutukset varainhoitovuosiin 2014 ja 2015 on otettu huomioon varainhoitovuonna 2016.

Unionin käyttöön vuotuisten maksumäärärahojen kattamiseksi asetettujen omien varojen kokonaismäärä saa olla enintään 1,20 prosenttia kaikkien jäsenvaltioiden yhteenlasketusta BKTL:sta.

1.4.2. Perinteiset omat varat

Perinteiset omat varat muodostuvat tullimaksuista (jotka kannetaan kolmansista maista peräisin olevasta tuonnista) ja sokerimaksuista (jotka kannetaan sokerin tuottajilta sokerialan yhteisen markkinajärjestelyn rahoittamiseksi). Jäsenvaltiot kantavat nämä varat talouden toimijoilta EU:n puolesta ja pidättävät kyseisistä varoista kantokuluina 20 prosenttia. Kaikki todetut perinteiset omat varat on vietävä jompaankumpaan seuraavista toimivaltaisten viranomaisten ylläpitämistä kirjanpitojärjestelmistä.

- Asetuksen (EY, Euratom) N:o 609/2014 6 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettuun tavanomaiseen kirjanpitoon viedään kaikki perityt määrät ja määrät, joille on asetettu vakuus.
- Edellä mainituissa artiklassa tarkoitettuun erilliseen kirjanpitoon viedään kaikki sellaiset määrät, joita ei ole vielä peritty ja/tai joille ei ole asetettu vakuutta. Tähän kirjanpitoon voidaan viedä myös sellaiset vakuuksien kattamat määrät, joista on syntynyt erimielisyyttä.

Jäsenvaltion on tuloutettava perinteiset omat varat komission tilille kyseisen jäsenvaltion valtiovarainhallinnossa tai keskuspankissa viimeistään varojen perimiskaukautta seuraavan toisen kuukauden 19. päivää seuraavana ensimmäisenä arkipäivänä (tai perittävä, kun on kyse erilliskirjanpidosta).

1.4.3. Arvonlisävero (alv)

Arvonlisävero kannetaan osuutena jäsenvaltioiden alv-määräytymisperusteista, jotka on yhdenmukaistettu EU:n sääntöjä noudattaen tätä tarkoitusta varten. Alv-määräytymisperuste on kuitenkin jokaisella jäsenvaltiolla rajattu 50 prosenttiin sen BKTL:sta. Yhdenmukainen alv-kanta on 0,30 prosenttia lukuun ottamatta Saksaa, Alankomaita ja Ruotsia, joiden osalta verokanta on 0,15 prosenttia kaudella 2014–2020.

1.4.4. Bruttokansantulo (BKTL)

BKTL:oon perustuvilla omilla varoilla rahoitetaan se osuus talousarvion menoista, jota ei voida kattaa muista lähteistä saatavilla tuloilla. BKTL-varat saadaan soveltamalla kunkin jäsenvaltion BKTL:oon samaa kerrointa. BKTL määritetään unionin sääntöjä noudattaen.

Alv- ja BKTL-varat määritetään niiden määräytymisperusteita koskevien ennusteiden perusteella talousarvioesityksen laatimisen yhteydessä. Ennusteita tarkistetaan varainhoitovuoden aikana annettavassa lisätalousarviossa. Erotus, joka kuvaa, miten paljon määrä, joka jäsenvaltioiden on maksettava todellisten alv- ja BKTL-määräytymisperusteiden perusteella, poikkeaa määrästä, jonka ne ovat jo maksaneet (tarkistettujen) ennusteiden perusteella, voi olla joko negatiivinen tai positiivinen. Komissio tasaa erotuksen kyseistä varainhoitovuotta seuraavan toisen varainhoitovuoden kesäkuun ensimmäiseen työpäivään mennessä. Todellisiin alv- ja BKTL-määräytymisperusteisiin voidaan vielä tehdä oikaisuja seuraavien neljän vuoden aikana, ellei perusteista ole esitetty varaumaa. Varauksia olisi pidettävä mahdollisina saamisina jäsenvaltioilta. Varaumien taloudellista vaikutusta ei kuitenkaan voida vielä tällöin tarkkaan arvioida, joten saamisten määrää ei voida vahvistaa. Kun tarkka määrä tunnetaan, alv- ja BKTL-varoista muodostuva saaminen peritään joko alv- ja BKTL-saldojen erotuksen tasaamisen yhteydessä tai erikseen.

1.4.5. Yhdistyneen kuningaskunnan hyväksi tehtävä korjaus

Yhdistyneen kuningaskunnan budjettiaseman epätasapainon korjausjärjestelystä (jonka mukaisesti kyseisen jäsenvaltion suoritettavaksi tulevia omien varojen maksuosuuksia vähennetään ja muiden jäsenvaltioiden vastaavia maksuosuuksia kasvatetaan) päätettiin Eurooppa-neuvoston kokouksessa Fontainebleaussa kesäkuussa 1984. Saksan, Itävallan, Ruotsin ja Alankomaiden osuuksia korjausjärjestelyn rahoittamisessa on vähennetty neljäsosaan niiden tavanomaisista rahoitusosuuksista.

1.4.6. Bruttovähennys

Helmikuun 7.–8. päivänä 2013 kokoontunut Eurooppa-neuvosto päätti, että Tanska, Alankomaat ja Ruotsi saavat tehdä vuotuiseen BKT-maksuosuuteensa bruttovähennyksen vuosina 2014–2020 ja Itävalta vain vuosina 2014–2016. Tanskan vuotuinen bruttovähennys on 130 miljoonaa euroa, Alankomaiden 695 miljoonaa euroa ja Ruotsin 185 miljoonaa euroa.

1.5. TALOUSARVION TOTEUTUMAN LASKEMINEN

Talousarvion toteutuma palautetaan jäsenvaltioille vähentämällä se seuraavan vuoden maksuosuuksista.

Omat varat viedään kirjanpitoon niiden määrien perusteella, jotka jäsenvaltioiden viranomaiset ovat varainhoitovuoden kuluessa maksaneet komission puolesta avaamilleen tileille. Tuloihin sisältyy myös edellisen varainhoitovuoden talousarvion toteutuma, jos se on ollut ylijäämäinen. Muut tulot viedään kirjanpitoon varainhoitovuoden aikana saatujen määrien perusteella.

Varainhoitovuoden talousarvion toteutumaa laskettaessa menoilla tarkoitetaan varainhoitovuoden määrärahoista suoritettuja maksuja. Näihin lisätään sellaiset kyseisen varainhoitovuoden määrärahat, jotka siirretään seuraavalle varainhoitovuodelle. Varainhoitovuoden määrärahoista suoritetuiksi maksuiksi katsotaan tilinpitäjän viimeistään 31. joulukuuta suorittamat maksut. Maataloustukirahaston osalta otetaan huomioon maksut, jotka jäsenvaltiot ovat suorittaneet vuoden $n - 1$ lokakuun 16. päivän ja vuoden n lokakuun 15. päivän välisenä aikana, jos tieto maksusitoumuksesta ja maksun hyväksymisestä on saapunut tilinpitäjälle viimeistään vuoden $n + 1$ tammikuun 31. päivänä. Maataloustukirahaston menoista voidaan myöhemmin tehdä sääntöjenmukaisuutta koskeva päätös jäsenvaltioissa tehtyjen tarkastusten jälkeen.

Talousarvion toteutuma muodostuu kahdesta osasta, jotka ovat Euroopan unionin talousarvion toteutuma ja Euroopan talousalueeseen (ETA) kuuluvien Efta-maiden rahoitusosuuden toteutuma. Euroopan unionin omien varojen järjestelmää koskevista täytäntöönpanotoimenpiteistä annetun asetuksen (EU, Euratom) N:o 608/2014 1 artiklan 1 kohdan mukaisesti toteutuma muodostuu seuraavien erien erotuksesta:

- varainhoitovuoden aikana kertyneiden tulojen kokonaismäärä ja sekä
- varainhoitovuoden määrärahoista suoritettujen maksujen kokonaismäärä, johon on lisätty kyseiseltä varainhoitovuodelta seuraavalle varainhoitovuodelle siirretyt määrärahat.

Tämän erotuksen määrään lisätään tai siitä vähennetään:

- edellisiltä varainhoitovuosilta siirrettyjen maksumäärärahojen peruutukset (nettomäärä) ja sellaiset maksut, jotka euron kurssimuutosten vuoksi ylittävät edelliseltä varainhoitovuodelta siirretyt jaksottamattomat määrärahat,
- käyttötarkoitukseensa sidottujen tulojen muutos ja
- varainhoitovuoden aikana kirjattujen kurssivoittojen ja -tappioiden nettomäärä.

Edelliseltä varainhoitovuodelta siirretyt kolmansien osapuolten rahoitusosuuksiin ja kolmansille tehtyihin töihin liittyvät määrärahat, jotka eivät periaatteessa koskaan raukea, otetaan varainhoitovuoden lisämäärärahoihin. Tämän vuoksi määrät, jotka on vuoden n talousarvion toteuttamiskertomuksen mukaan siirretty edelliseltä varainhoitovuodelta, poikkeavat määristä, jotka vuoden $n - 1$ talousarvion toteuttamiskertomuksen mukaan siirretään seuraavalle varainhoitovuodelle. Ennakoiden palauttamisen jälkeen uudelleen käyttöön saatuja määrärahoja ei oteta huomioon varainhoitovuoden toteutumaa laskettaessa.

Varainhoitovuodelta toiselle siirretyt määrärahat sisältävät sekä ilman eri toimenpiteitä siirretyt määrärahat että päätöksellä siirretyt määrärahat. Varainhoitovuoden lopussa käyttämättä olevien edelliseltä varainhoitovuodelta siirrettyjen maksumäärärahojen peruutukset sisältävät peruutukset, jotka koskevat sekä ilman eri toimenpiteitä siirrettyjä että erillisellä päätöksellä siirrettyjä määrärahoja.

1.6. VARAINHOITOVUODEN TALOUDELLISEN TULOKSEN JA TALOUSARVION TOTEUTUMAN TÄSMÄYTYS

milj. euroa

	2017	2016
VARAINHOITOVUODEN TALOUDELLINEN TULOS	8 082	1 733
Tulot		
<i>Varainhoitovuoden aikana vahvistetut saamiset, joita ei ole vielä saatu</i>	(4 408)	(1 969)
<i>Aiempina vuosina vahvistettujen saamisten perusteella saadut tulot</i>	10 739	3 363
<i>Siirtosaamiset (netto)</i>	(257)	611
Menot		
<i>Siirtovelat (netto)</i>	3 725	10 678
<i>Edellisen vuoden aikana syntyneet menot, jotka on maksettu kuluvan vuoden aikana</i>	(3 574)	(7 656)
<i>Ennakkomaksujen nettovaikutus</i>	(12 059)	(468)
<i>Seuraavalle varainhoitovuodelle siirretyt maksumäärärahat</i>	(3 373)	(3 102)
<i>Edelliseltä varainhoitovuodelta siirretyistä määrärahoista suoritettut maksut ja käyttämättömien maksumäärärahojen peruutukset</i>	1 784	1 379
<i>Varausten muutos</i>	6 752	3 962
<i>Muut</i>	(6 676)	(2 142)
Erillisvirastojen ja EHTY:n taloudellinen tulos	(179)	16
VARAINHOITOVUODEN TALOUSARVION TOTEUTUMA	555	6 405

Varainhoitovuoden taloudellinen tulos on varainhoitoasetuksen mukaisesti laskettu suoriteperusteisena. Talousarvion toteutuma sen sijaan perustuu mukautettuihin maksuperusteisen kirjanpidon sääntöihin. Koska taloudellinen tulos ja talousarvion toteutuma kuitenkin kattavat samat tapahtumat, ne on syytä täsmäyttää.

Täsmäytyserät – Tulot

Varainhoitovuoden talousarviotulot muodostuvat kyseisen vuoden aikana vahvistettujen saamisten perusteella saaduista tuloista sekä tuloista, jotka on saatu aiempina varainhoituvuosina vahvistettujen saamisten perusteella. Varainhoitovuoden aikana vahvistetut saamiset, joita vastaavia tuloja ei ole vielä saatu, vähennetään tämän vuoksi täsmäytystä tehtäessä taloudellisesta tuloksesta, koska ne eivät kuulu talousarviotuloihin. Sen sijaan aiempina vuosina vahvistettujen saamisten perusteella varainhoitovuoden aikana saadut tulot on täsmäytystä tehtäessä sisällytettävä varainhoitovuoden taloudelliseen tulokseen.

Siirtosaamisten määrä muodostuu pääasiassa maatalouteen, omiin varoihin, korkoihin ja osinkoihin liittyvistä siirtosaamisista. Laskelmassa otetaan huomioon ainoastaan nettovaikutus eli varainhoitovuoden siirtosaamisista vähennetään edellisen vuoden peruutetut siirtosaamiset.

Täsmäytyserät – Menot

Siirtovelkojen määrä muodostuu pääasiassa tilikausien erottamiseen liittyvistä eristä eli sellaisista EU:n varojen saajille aiheutuneista tukikelpoisista menoista, joita ei ole vielä ilmoitettu komissiolle. Laskelmassa otetaan huomioon ainoastaan nettovaikutus eli varainhoitovuoden siirtoveloista vähennetään edellisen vuoden peruutetut siirtovelat. Varainhoitovuoden aikana suoritettut maksut, jotka liittyvät aiempina vuosina kirjanpitoon merkittyihin laskuihin, kuuluvat varainhoitovuoden talousarviomenoihin ja ne on täsmäytettäessä sisällytettävä varainhoitovuoden taloudelliseen tulokseen.

Ennakkomaksujen nettovaikutus muodostuu seuraavasti: 1) varainhoitovuoden aikana suoritettut ennakkomaksut, jotka kirjataan kyseisen vuoden talousarviomenoiksi, ja 2) suoritettujen ennakkomaksujen kuittaaminen hyväksytyjä tukikelpoisia menoja vastaan. Viimeksi mainitut ovat suoriteperusteisia menoja, mutta niitä ei merkitä talousarviokirjanpitoon, koska alkuperäinen ennakkomaksu kirjattiin talousarviomenoksi jo silloin kun maksu suoritettiin.

Varainhoitovuoden määrärahoista suoritettujen maksujen lisäksi myös sellaiset kyseisen varainhoitovuoden määrärahat, jotka siirretään seuraavalle vuodelle, on otettava huomioon laskettaessa talousarvion toteutumaa (asetuksen (EY, Euratom) N:o 608/2014 1 artiklan 1 kohdan mukaisesti). Tämä koskee myös talousarviomaksuja, jotka suoritetaan edellisiltä varainhoitovuosilta siirretyistä määrärahoista, ja käyttämättömien maksumäärärahojen peruutuksia.

Varausten muutos liittyy siirtyvistä eristä tilinpäätöksessä vuoden lopussa tehtyihin arvioihin (jotka koskevat pääasiassa työsuhde-etuuksia), jotka eivät vaikuta talousarviokirjanpitoon. Muihin täsmäytyseriin sisältyy muun muassa omaisuuseristä tehtäviä poistoja/ hankintamenojen jaksotuksia, omaisuuserien hankintoja, pääomaleasing-maksuja sekä rahoitusosuuksia, joita käsitellään eri tavalla talousarviokirjanpidossa ja suoriteperusteisessa kirjanpidossa.

2.EU:N VUODEN 2017 TALOUSARVION TOTEUTTAMINEN – YHTEENVETO

2.1. TULOT

Hyväksytyssä alkuperäisessä talousarviossa, jonka Euroopan parlamentin puhemies allekirjoitti 1. joulukuuta 2016, oli yhteensä 134 490 miljoonaa euroa maksumäärärahoja. Omilla varoilla rahoitettavat maksumäärärahat olivat yhteensä 131 718 miljoonaa euroa. Alkuperäisen talousarvion meno- ja tuloarvioihin tehdään yleensä varainhoitovuoden aikana oikaisuja, jotka sisältyvät lisätalousarvioihin. BKTL:oon perustuviin omiin varoihin tehtävillä oikaisulla varmistetaan, että unionin talousarvion tulot ja menot ovat täsmälleen yhtä suuret. Tasapainoperiaatteen mukaan talousarvion tulojen ja menojen (maksumäärärahojen) on oltava tasapainossa.

Vuonna 2017 hyväksyttiin kuusi lisätalousarviota. Kun niiden vaikutus otetaan huomioon, vuonna 2017 hyväksytyt lopulliset tulot olivat yhteensä 126 771 miljoonaa euroa. Edellisen varainhoitovuoden ylijäämä, maksumäärärahoihin tehty merkittävä vähennys, sakkojen ja muiden maksuosuuksien merkittävä määrä supistivat jäsenvaltioiden BKTL-maksuosuuksia vuonna 2017 (115 484 miljoonaa euroa).

Omien varojen toteutuman osalta on lisäksi huomattava, että perinteisiä omia varoja kannettiin lähes täsmälleen ennustettu määrä. Tämä johtuu pääasiassa siitä, että talousarvioon otettuja ennusteita muutettiin lisätalousarviolla nro 6/2017 (vastaamaan kevään 2017 uusia ennusteita).

Myös jäsenvaltioiden lopulliset alv- ja BKTL-maksut vastasivat hyvin lopullisia talousarvioennusteita. Ennusteiden ja todellisuudessa maksettujen määrien ero johtuu siitä, että talousarviota laadittaessa käytetyt euron kurssit poikkesivat kurseista, jotka olivat voimassa silloin kun rahaliittoon kuulumattomat jäsenvaltiot tosiasiaa suorittivat maksut.

Alv- ja BKTL-saldoihin sovelletaan nyt uutta menettelyä. Uudet säännöt annetaan omien varojen käyttöön asettamisesta annetun asetuksen (asetus (EU, Euratom) N:o 609/2014) 10 b artiklassa. Uudessa menettelyssä näistä määristä ei enää tehdä lisätalousarviota, vaan komissio kehottaa suoraan jäsenvaltioita maksamaan nettomäärät. Uuden järjestelmän vuoksi mukautusten vaikutus talousarvioon oli lähellä nollaa.

Kohdassa "EU:n ohjelmiin ja sopimuksiin liittyvät rahoitusosuudet ja palautukset" suurimmat määrät liittyvät rahoitusoikaisuihin saatuihin tuloihin (ERI-rahastot, maataloustukirahasto ja maaseuturahasto), kolmansien maiden osallistumiseen tutkimusohjelmiin sekä EU:n ohjelmia ja toimintoja koskeviin muihin rahoitusosuuksiin ja palautuksiin. Huomattava osa kokonaismäärästä muodostuu määrättyyn käyttötarkoitukseen osoitetuista tuloista, joihin yleensä liittyy lisämäärärahojen ottaminen menopuolelle. Vuonna 2017 nämä rahoitusosuudet ja palautukset olivat pääasiassa peräisin takaisinmaksuista rakennerahastojen osalta (6,7 miljardia euroa), maatalousrahastojen tilien tarkastamisesta ja hyväksymisestä (1,9 miljardia euroa), jäsenvaltioiden tai kolmansien osapuolien tiettyjä sopimuksia koskevista rahoitusosuuksista (1,6 miljardia euroa) ja rahoitusosuuksista EU:n ohjelmiin (1 miljardi euroa).

Suurin osa sakoista saatavista tuloista liittyy kilpailun alalla määrättyihin sakkoihin.

2.2. MENOT

Vuoden 2017 talousarviossa pyrittiin löytämään oikeanlainen tasapaino käynnissä olevien ohjelmien toteutuksen ja uudempien haasteiden ratkaisemisen välillä. Sen vuoksi talousarvioesityksen pohjaksi otettiin aiempien vuosien sitoumukset, ja siinä hyödynnetään käytettävissä olevaa joustovaraa, jotta voidaan vastata haasteisiin vuosien 2014–2020 monivuotisen rahoituskehityksen puitteissa.

Monivuotisessa rahoituskehityksessä ennakoidun vuotuisen kehityksen mukaisesti talousarvioesityksessä ehdotettiin 157,7 miljardin euron maksusitoumusmäärärahoja (1,7 prosenttia enemmän kuin vuoden 2016 talousarviossa) ja 134,9 miljardin euron maksumäärärahoja (6,2 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2016), jotka vastasivat 1,05 ja 0,9 prosenttia EU:n BKT:stä. Maksusitoumusmäärärahojen lisäys on 4,8 prosenttia sen jälkeen kun on poistettu Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston, turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston ja sisäisen turvallisuuden rahaston vuoden 2014 rahoitusosuuden uudelleenkohdentamisen vaikutus. Maksumäärärahojen kokonaismäärän huomattava väheneminen johtuu pääasiassa siitä, että vuosien 2007–2013 monivuotiseen rahoituskehitykseen sisältyvien ohjelmien täytäntöönpano on päättymässä ja uuden ohjelmakauden ohjelmien täytäntöönpano on eräillä politiikan aloilla käynnistynyt hitaasti.

Vuoden aikana maksusitoumusmäärärahoja lisättiin 500 miljoonaa euroa lisätalousarviolla nro 3/2017 nuorisotyöllisyysaloitteelle ja lisätalousarviolla nro 5/2017 EKKR-takuurahaston rahoittamiseksi 275 miljoonaa euron alkuperäisillä määrärahoilla.

Maksumäärärahojen määrä ylitti vuonna 2016 tarpeet, ja tuloksena oli vuoden lopussa suuri ylijäämä. Tämän vaikean tilanteen jälkeen komissio havaitsi vuoden 2017 alussa, että maksatushakemuksia toimitettiin yhtä verkkaiseen tahtiin kuin edellisenä vuonna. Sen takia komissio mukautti talousarviota vastaavasti. Tämän vuoksi komissio teki 9. lokakuuta 2017 lisätalousarvioesityksen nro 6/2017, jossa ehdotettiin maksumäärärahojen vähentämistä 7,7 miljardilla eurolla, josta 5,9 miljardia euroa otsakkeeseen 1b *Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio* kuuluvista budjettikohdista ja vähemmässä määrin otsakkeesta 2 *Kestävä kasvu: luonnonvarat*, otsakkeesta 3 *Turvallisuus ja kansalaisuus* ja otsakkeesta 4 *Globaali Eurooppa* sekä Euroopan unionin solidaarisuusrahastosta (EUSR).

Käytettävissä olevien määrärahojen toteuttaminen vuonna 2017

Vuonna 2017 kaikkien määrärahojen (talousarvio, siirretyt määrärahat ja käyttötarkoituksiinsa sidotut tulot) toteutumisaste oli 97 prosenttia maksusitoumusten ja 93,9 prosenttia maksujen osalta. Kaikki määrärahat (98,35 prosenttia maksumäärärahoista) käytettiin vuonna 2017, mikä oli hyvä saavutus ottaen huomioon vuonna 2016 ja pääosan vuotta 2017 vallinneen epävarmuuden. Määrärahojen toteutusaste oli 99,9 prosenttia maksusitoumusmäärärahojen ja 99,8 prosenttia maksumäärärahojen osalta, kun oletetaan vuodelle 2018 siirrettyjen määrien tulevan käytetyksi kokonaisuudessaan.

Otsakkeen 1b *Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio* osalta kauden 2014–2020 ohjelmien rahoituksen toteuttaminen edistyi merkittävästi verrattuna vuoteen 2016. Kauden 2007–2013 ohjelmista suoritettiin ensimmäiset päättämismaksut. Maksumäärärahoihin lisätalousarviolla nro 6/2017 tehty vähennys kompensoitiin täysimääräisesti tilien tarkastamis- ja hyväksymismenettelystä saatavien käyttötarkoitukseensa sidottujen tulojen käytöllä, ja maksuihin käytettyjen määrien lopullinen määrä oli lähes sama kuin alun perin budjetoitu määrä.

Otsakkeen 2 *Kestävä kasvu: luonnonvarat* osalta maaseuturahaston uusien ohjelmien rahoituksen toteutus parani myös vuoteen 2016 verrattuna.

Maksattamatta olevat sitoumukset

Vuoden 2017 lopussa maksattamatta olevien sitoumusten määrä oli 267 miljardia euroa. Yli 28 miljardin euron lisäys verrattuna vuoteen 2016 on odotettua suurempi, koska toteutettujen maksusitoumusmäärärahojen ja toteutettujen maksumäärärahojen määrien välillä oleva ero oli suurempi kuin alun perin ennakoitiin. Tämä johtui lisätalousarviossa nro 6/2017 tehdystä maksumäärärahojen vähennyksestä. Maksattamatta olevien sitoumusten lisääntyminen on kuitenkin tavanomaista, koska maksusitoumusmäärärahat lisääntyvät vuosittain monivuotisen rahoituskehityksen mukaisesti. Maksattamatta olevien sitoumusten määrän arvioidaan kasvavan edelleen vuonna 2018 talousarvioon otettujen maksusitoumus- ja maksumäärärahojen välisen eron seurauksena. Kasvun on kuitenkin määrä olla merkittävästi vähäisempää kuin vuonna 2017, koska vuoden 2018 talousarviossa maksusitoumusmäärärahojen ja maksumäärärahojen välinen ero on pienempi. Lisäksi maksupyyntöjen otsakkeen 1b *Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio* alalla odotetaan lisääntyvän "n+3"-säännön automaattisen vapauttamisen soveltamisen vuoksi.

Talousarvioon tehtyjen muutosten yksityiskohtaisempi analyysi ja niiden taustat, perustelut ja vaikutukset esitetään komission vuodelta 2017 laatiman, talousarvio- ja varainhallintoa koskevan selvityksen osassa A, jossa tiedot esitetään talousarvion tasolla, ja osassa B, jossa käsitellään erikseen kutakin monivuotisen rahoituskehityksen otsaketta.

Talousarvion toteutuma

Varainhoitovuoden 2017 talousarvion toteutuma oli ennennäkemättömän pieni (0,56 miljardia euroa). Se on ensisijaisesti peräisin tulopuolelta, jossa rahoitusosuudet ja palautukset olivat huomattavan suuria vuonna 2017 (12,2 miljardia euroa). Ne olivat pääasiassa peräisin takaisinmaksuista rakennerahastojen osalta (6,7 miljardia euroa), maatalousrahastojen tilien tarkastamisesta ja hyväksymisestä (1,9 miljardia euroa), jäsenvaltioiden tai kolmansien osapuolien yksittäisiä sopimuksia koskevista rahoitusosuuksista (1,6 miljardia euroa) ja rahoitusosuuksista EU:n ohjelmiin (1 miljardi euroa). Maksুমäärärahat toteutettiin kokonaisuudessaan (98,35 prosenttia), käyttämättä jääneet määrät voitiin siirtää varainhoitovuodelle 2018 ja käyttämättä jäänyt määrä on merkityksetön.

3.EU:N TALOUSARVION TULOJEN TOTEUTUMINEN

3.1. YHTEENVETO TALOUSARVION TULOTOTEUTUMASTA

milj. euroa

Osasto	Talousarvioon otetut tulot		Vahvistetut saamiset			Tulot			Tulot % budje- toiduista	Peri- mättä
	Alkuperä- inen hyväksytty talousarvio	Lopullinen hyväksytty talousarvio	Varainhoito- vuonna	Siirretyt	Yhteensä	Varainhoito- vuoden saamisista	Siirretyis- tä saamisista	Yhteensä		
1 Omat varat	131 718	115 484	115 429	26	115 455	115 414	2	115 416	100 %	39
3 Käytettävissä olevat ylijäämät	–	6 405	6 416	–	6 416	6 416	–	6 416	100 %	–
Unionin toimielinten ja elinten palveluksessa olevasta henkilöstöstä kertyvät tulot	1 490	1 490	1 488	7	1 495	1 478	7	1 484	100 %	11
5 Toimielinten hallinnollisesta toiminnasta kertyvät tulot	70	70	590	21	611	572	15	587	836 %	24
6 Unionin ohjelmiin ja sopimuksiin liittyvät rahoitusosuudet ja palautukset	60	60	12 228	275	12 504	12 061	118	12 179	20 299 %	324
7 Viivästyskorot ja sakot	1 120	3 230	4 823	6 564	11 387	541	3 032	3 573	111 %	7 814
8 Otto- ja antolainaus	7	7	39	5	43	24	5	28	410 %	15
9 Sekalaiset tulot	25	25	6	9	15	4	4	8	30 %	7
Yhteensä	134 490	126 771	141 020	6 906	147 926	136 509	3 182	139 691	110 %	8 235

4. EU:N TALOUSARVION MENOJEN TOTEUTUMINEN

4.1. MONIVUOTINEN RAHOITUSKEHYS: MAKSUSITOUMUS- JA MAKSUMÄÄRÄRAHOJEN JAKAUTUMINEN JA MUUTOKSET

milj. euroa												
Rahoituskehysten otsake	Maksusitoumusmäärärahat						Maksুমäärärahat					
	Talousarvion määrärahat			Lisämäärärahat			Talousarvion määrärahat			Lisämäärärahat		
	Alkuperäinen hyväksytty talousarvio	Lisätalousarvion viot & siirrot	Lopullinen hyväksytty talousarvio	Siirrot	Käyttötark. sidotut tulot	Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	Alkuperäinen hyväksytty talousarvio	Lisätalousarvion viot & siirrot	Lopullinen hyväksytty talousarvio	Siirrot	Käyttötark. sidotut tulot	Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä
	1	2	3=1+2	4	5	6=3+4+5	7	8	9=7+8	10	11	12=9+10+11
1 Älykäs ja osallistava kasvu	74 899	500	75 399	0	9 782	85 181	56 522	(6 682)	49 840	130	11 198	61 168
1a: Kasvua ja työllisyyttä edistävä kilpailukyky	21 312	–	21 312	0	3 195	24 508	19 321	744	20 065	117	4 188	24 370
1b: Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio	53 587	500	54 087	–	6 586	60 673	37 201	(7 426)	29 775	13	7 009	36 797
2 Kestävä kasvu: luonnonvarat	58 584	(15)	58 569	433	3 804	62 806	54 914	(447)	54 467	635	3 473	58 575
josta: markkinoihin liittyvät menot ja suorat tuet	42 613	(2)	42 611	433	2 786	45 830	42 563	(5)	42 558	630	2 786	45 975
3 Turvallisuus ja kansalaisuus	4 284	–	4 284	–	188	4 472	3 787	(994)	2 793	11	189	2 994
4 Globaali Eurooppa	10 162	551	10 713	109	1 560	12 382	9 483	(545)	8 938	120	1 887	10 944
5 Hallinto	9 395	0	9 395	2	794	10 190	9 395	(2)	9 392	786	798	10 977
josta: toimielinten hallintomenot	3 921	–	3 921	0	423	4 344	3 921	–	3 921	494	426	4 841
6 Korvaukset	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
8 Negatiivinen varaus ja edeltävältä varainhoitovuodelta siirretty alijäämä	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
9 Erityisrahoitusvälineet	534	938	1 472	31	41	1 544	390	951	1 341	32	41	1 414
Yhteensä	157 858	1 974	159 831	575	16 169	176 576	134 490	(7 720)	126 771	1 714	17 585	146 071

4.2. MAKSUSITOUMUSMÄÄRÄRAHOJEN TOTEUTUMINEN MONIVUOTISEN RAHOITUSKEHYKSEN OTSAKKEITTAIN

milj. euroa

Rahoituskehyksen otsake	Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	Tehdyt sitoumukset					Vuodelle 2018 siirretyt määrärahat			Raukeavat määrärahat			
		Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Siirretyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	Yhteensä	%	Käyttötark. sidotut tulot	Päätöksellä siirretyt	Yhteensä	Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Siirretyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	Yhteensä
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
1 Älykäs ja osallistava kasvu	85 181	75 356	0	7 912	83 268	98 %	1 870	27	1 897	16	–	0	16
1a: Kasvua ja työllisyyttä edistävä kilpailukyky	24 508	21 301	0	1 353	22 654	92 %	1 842	4	1 846	8	–	0	8
1b: Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio	60 673	54 056	–	6 559	60 614	100 %	28	23	51	8	–	–	8
2 Kestävä kasvu: luonnonvarat	62 806	58 100	426	2 334	60 859	97 %	1 470	451	1 920	19	8	–	27
josta: markkinoihin liittyvät menot ja suorat tuet	45 830	42 150	426	2 183	44 759	98 %	603	451	1 054	10	8	–	18
3 Turvallisuus ja kansalaisuus	4 472	4 035	–	89	4 124	92 %	99	247	345	2	–	0	2
4 Globaali Eurooppa	12 382	10 710	108	997	11 814	95 %	563	2	565	1	1	0	3
5 Hallinto	10 190	9 270	2	522	9 794	96 %	272	–	272	125	0	–	125
josta: toimielinten hallintomenot	4 344	3 838	0	303	4 142	95 %	120	0	120	83	0	0	83
6 Korvaukset	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–
8 Negatiivinen varaus ja edeltävältä varainhoitovuodelta siirretty alijäämä	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–
9 Erityisrahoitusvälineet	1 544	1 259	31	–	1 291	84 %	41	62	103	151	–	–	151
Yhteensä	176 576	158 730	567	11 854	171 150	97 %	4 315	788	5 103	314	9	0	323

4.3. MAKSUMÄÄRÄRAHOJEN TOTEUTUMINEN MONIVUOTISEN RAHOITUSKEHYKSEN OTSAKKEITTAIN

milj. euroa

Rahoituskehysten otsake	Suoritetut maksut				Vuodelle 2018 siirretyt määrärahat						Raukeavat määrärahat			Yhteensä 14=11+12+13
	Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Siirretyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	Yhteensä	%	Automaattisesti siirtyneet	Päätöksellä siirretyt	Käyttötark. sidotut tulot	Yhteensä	Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Siirretyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	
1 Älykäs ja osallistava kasvu	61 168	49 698	111	7 220	57 030	93 %	121	–	3 977	4 098	21	19	0	40
1a: Kasvua ja työllisyyttä edistävä kilpailukyky	24 370	19 945	101	1 330	21 376	88 %	108	–	2 858	2 966	12	16	0	28
1b: Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio	36 797	29 754	11	5 890	35 654	97 %	13	–	1 119	1 132	9	3	–	11
2 Kestävä kasvu: luonnonvarat	58 575	53 889	626	2 228	56 743	97 %	111	451	1 245	1 806	17	9	–	26
josta: markkinoihin liittyvät menot ja suorat tuet	45 975	41 992	621	2 081	44 695	97 %	103	451	705	1 259	12	8	–	21
3 Turvallisuus ja kansalaisuus	2 994	2 767	10	90	2 867	96 %	11	5	99	115	11	1	0	12
4 Globaali Eurooppa	10 944	8 610	116	1 067	9 793	89 %	314	2	820	1 136	12	4	–	16
5 Hallinto	10 977	8 486	720	451	9 656	88 %	781	1	348	1 129	125	67	–	191
josta: toimielinten hallintomenot	4 841	3 363	448	274	4 085	84 %	475	0	152	627	83	46	–	128
6 Korvaukset	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–	–
8 Negatiivinen varaus ja edeltävältä varainhoitovuodelta siirretty alijäämä	–	–	–	–	–	0 %	0	–	–	–	–	–	–	–
9 Erityisrahoitusvälineet	1 414	1 241	32	18	1 291	91 %	0	–	23	24	99	0	–	99
Yhteensä	146 071	124 691	1 615	11 073	137 379	94 %	1 338	458	6 512	8 308	284	99	0	384

4.4. MAKSATTAMATTA OLEVIEN SITOUKUSTEN MUUTOKSET MONIVUOTISEN RAHOITUSKEHYKSEN OTSAKKEITTAIN

									milj. euroa
Maksattamatta olevat sitoumukset edellisen varainhoitovuoden lopussa									Maksattamatta olevat sitoumukset yhteensä varainhoitovuoden lopussa
Rahoituskehysten otsake	Edelliseltä varainhoitovuodelta siirretyt sitoumukset	Purettu sitoumukset/uudelleenarvostukset peruutukset	Maksut	Maksattamatta olevat sitoumukset varainhoitovuoden lopussa	Varainhoitovuoden aikana tehdyt sitoumukset	Maksut	Sellaisten sitoumusten peruutukset, joita ei voida siirtää seuraavalle varainhoitovuodelle	Maksattamatta olevat sitoumukset varainhoitovuoden lopussa	
1 Älykäs ja osallistava kasvu	174 938	(4 337)	(49 231)	121 370	83 268	(7 799)	(3)	75 467	196 837
1a: Kasvua ja työllisyyttä edistävä kilpailukyky	35 622	(1 321)	(13 887)	20 414	22 654	(7 489)	(3)	15 162	35 576
1b: Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio	139 316	(3 015)	(35 345)	100 956	60 614	(310)	(0)	60 304	161 260
2 Kestävä kasvu: luonnonvarat	33 947	(180)	(11 860)	21 907	60 859	(44 882)	(0)	15 977	37 883
josta: markkinoihin liittyvät menot ja suorat tuet	247	(2)	(211)	33	44 759	(44 484)	–	275	309
3 Turvallisuus ja kansalaisuus	4 167	(231)	(1 650)	2 286	4 124	(1 217)	–	2 908	5 194
4 Globaali Eurooppa	24 974	(517)	(6 662)	17 795	11 814	(3 131)	(1)	8 682	26 478
5 Hallinto	732	(2)	(726)	4	9 794	(8 931)	(0)	863	867
josta: toimielinten hallintomenot	431	20	(448)	3	4 142	(3 637)	0	505	507
6 Korvaukset	–	–	–	–	–	–	–	–	–
8 Negatiivinen varaus ja edeltävältä varainhoitovuodelta siirretty alijäämä	–	–	–	–	–	–	–	–	–
9 Erityisrahoitusvälineet	0	(0)	(0)	–	1 291	(1 290)	–	0	0
Yhteensä	238 759	(5 268)	(70 129)	163 362	171 150	(67 250)	(4)	103 896	267 258

4.5. MAKSATTAMATTA OLEVIENT SITOUUMUSTEN JAKAUTUMINEN ALKUPERÄVUODEN MUKAAN MONIVUOTISEN RAHOITUSKEHYKSEN OTSAKKEITTAIN

milj. euroa										
	Rahoituskehysten otsake	< 2011	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Yhteensä
1	Älykäs ja osallistava kasvu	1 575	532	1 464	13 556	6 680	41 805	55 759	75 467	196 837
	1a: Kasvua ja työllisyyttä edistävä kilpailukyky	741	294	829	2 754	3 620	4 893	7 283	15 162	35 576
	1b: Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio	834	238	635	10 802	3 060	36 912	48 475	60 304	161 260
2	Kestävä kasvu: luonnonvarat	227	58	76	992	496	5 470	14 588	15 977	37 883
	josta: markkinoihin liittyvät menot ja suorat tuet	–	–	–	–	0	12	22	275	309
3	Turvallisuus ja kansalaisuus	40	34	74	114	77	278	1 669	2 908	5 194
4	Globaali Eurooppa	1 036	543	1 054	2 232	2 675	4 226	6 030	8 682	26 478
5	Hallinto	–	–	–	0	0	0	4	863	867
	josta: toimielinten hallintomenot	0	0	0	0	0	0	3	505	507
9	Erityisrahoitusvälineet	–	–	–	–	–	–	–	0	0
Yhteensä		2 878	1 166	2 668	16 893	9 928	51 779	78 050	103 896	267 258

4.6. YKSITYISKOHTAINEN MONIVUOTINEN RAHOITUSKEHYS: MAKSUSITOUMUS- JA MAKSUMÄÄRÄRAHOJEN JAKAUTUMINEN JA MUUTOKSET

milj. euroa													
Maksusitoumusmäärärahat							Maksumäärärahat						
Ohjelma	Talousarviomäärärahat			Lisä- määrärahat		Käytettävissä olevat yhteensä	Talousarviomäärärahat			Lisä- määrärahat		Käytettävissä olevat yhteensä	
	Alkuperäinen hyväksytty talousarvio	Lisätalous- arvio ja siirrot	Lopullinen hyväksytty talousarvio	Siirretyt määrärahat	Käyttötark. sidotut tulot		Alkuperäinen hyväksytty talousarvio	Lisätalous- arviot ja siirrot	Lopullinen hyväksytty talousarvio	Siirretyt määrärahat	Käyttötark. sidotut tulot		
	1	2	3=1+2	4	5		6=3+4+5	7	8	9=7+8	10		11
1.1	Euroopan strategisten investointien rahasto (ESIR)	2 661	0	2 661	–	39	2 700	2 317	150	2 467	–	39	2 506
	Euroopan satelliittinavigointijärjestelmät (EGNOS/Galileo)	897	–	897	–	148	1 045	688	162	850	3	255	1 108
	Kansainvälinen lämpödynreaktori (ITER)	323	(0)	322	–	19	341	426	298	724	0	19	743
	Euroopan maanseurantaohjelma (Copernicus)	607	–	607	–	17	625	697	(60)	637	2	19	658
	Ydinturvallisuus ja ydinvoimalaitosten käytöstäpoisto	138	–	138	–	–	138	150	204	354	–	–	354
	Horisontti 2020	10 346	78	10 424	–	1 828	12 251	10 196	(97)	10 100	71	2 689	12 860
	Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelma	341	(0)	341	–	112	452	348	(1)	347	20	152	518
	Yritysten kilpailukykyä ja pk-yrityksiä koskeva ohjelma (COSME)	349	0	349	–	32	381	369	(119)	250	2	71	324
	Koulutus-, nuoriso- ja urheiluohjelma (Erasmus+)	2 064	6	2 070	–	388	2 458	1 887	40	1 927	7	441	2 375
	Työllisyys ja sosiaalinen innovointi (EaSI-ohjelma)	136	–	136	–	10	146	97	(7)	90	2	10	102
	Tulli-ohjelma, Fiscalis-ohjelma ja petostentorjunta	137	7	144	–	5	149	117	(0)	117	5	5	127
	Verkkojen Eurooppa -väline – Energia	700	(77)	622	–	1	623	123	(40)	83	2	0	85
	Verkkojen Eurooppa -väline – liikenne	1 723	(1)	1 723	–	120	1 843	971	279	1 249	2	103	1 354
	Verkkojen Eurooppa -väline – Tieto- ja viestintäteknologia	124	1	125	–	3	128	118	(54)	63	0	3	67
	Talouden elpymistä edistävät energiahankkeet	–	–	–	–	16	16	110	32	142	–	16	157
	Erillisvirastot	344	(7)	338	–	18	356	336	(16)	319	–	18	337
	Muut toimet ja ohjelmat	220	(2)	218	–	435	653	196	2	198	1	344	543
	Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	56	(0)	56	–	1	57	44	(15)	29	–	0	30
	Komission erityiset toimivaltuudet	144	(5)	139	0	5	143	131	(13)	118	–	4	123
	Rahoituskehityksen otsake 1.1 yhteensä	21 312	(0)	21 312	0	3 195	24 508	19 321	744	20 065	117	4 188	24 370
1.2	Alueellinen lähentyminen (vähemmän kehittyneet alueet)	26 122	(30)	26 092	–	3 405	29 496	19 315	(4 613)	14 702	–	3 375	18 078
	Siirtymäalueet	5 627	(15)	5 613	–	677	6 289	3 314	(1 247)	2 067	–	542	2 609
	Kilpailukyky (kehittyneemmät alueet)	8 251	45	8 296	–	1 095	9 391	5 853	(1 441)	4 413	–	1 259	5 672
	Syrjäisimmät ja harvaan asutut alueet	222	–	222	–	29	251	140	(14)	126	–	35	161
	Koheesiorahasto	9 056	–	9 056	–	1 133	10 189	5 981	1 107	7 088	–	1 260	8 348
	Euroopan alueiden välinen yhteistyö	1 940	–	1 940	–	185	2 124	969	(392)	577	–	53	630

Euroopan unionin konsolidoitu tilinpäätös 2017

milj. euroa

Ohjelma	Maksusitoumusmäärärahat						Maksumäärärahat					
	Talousarviomäärärahat			Lisä-määrärahat		Käytettävissä_ olevat yhteensä	Talousarviomäärärahat			Lisä-määrärahat		Käytettävissä_ olevat yhteensä
	Alkuperäinen hyväksytty talousarvio	Lisätalous- arvio ja siirrot	Lopullinen hyväksytty talousarvio	Siirretyt määrärahat	Käyttötark. sidotut tulot		Alkuperäinen hyväksytty talousarvio	Lisätalous- arviot ja siirrot	Lopullinen hyväksytty talousarvio	Siirretyt määrärahat	Käyttötark. sidotut tulot	
	1	2	3=1+2	4	5	6=3+4+5	7	8	9=7+8	10	11	12=9+10+11
Tekninen apu	216	(0)	216	–	1	217	190	(23)	167	13	1	180
Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahasto	546	–	546	–	6	553	441	(150)	291	0	6	298
Nuorisotyöllisyysaloite	–	500	500	–	56	556	600	(551)	49	–	476	525
Verkkojen Eurooppa -väline (CEF)	1 593	–	1 593	–	–	1 593	383	(93)	290	–	2	292
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	13	–	13	–	0	13	14	(9)	5	–	0	5
Rahoituskehyksen otsake 1.2 yhteensä	53 587	500	54 087	–	6 586	60 673	37 201	(7 426)	29 775	13	7 009	36 797
Rahoituskehyksen otsake 1 yhteensä	74 899	500	75 399	0	9 782	85 181	56 522	(6 682)	49 840	130	11 198	61 168
2 Euroopan maatalouden tukirahasto (maaloustukirahasto)	42 613	(2)	42 611	433	2 786	45 830	42 563	(5)	42 558	630	2 786	45 975
Euroopan maaseudun kehittämisen maaloustukirahasto (maaseuturahasto)	14 366	(2)	14 364	–	862	15 226	11 208	(215)	10 994	1	532	11 527
Euroopan meri- ja kalatalousrahasto (EMKR)	912	–	912	–	133	1 045	577	(192)	385	0	133	519
Kalastuskumppanuussopimukset ja kalastuksenhoitojärjestöt	138	(11)	127	–	2	129	133	3	136	–	2	139
Ympäristö- ja ilmastotoimet (Life)	494	–	494	–	10	504	364	(33)	331	4	8	343
Erillisvirastot	55	(1)	54	–	10	65	55	(1)	54	–	10	65
Muut toimet ja toimenpiteet	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	8	–	8	–	0	8	13	(6)	8	–	0	8
Erityistoimet	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0	–	0
Rahoituskehyksen otsake 2 yhteensä	58 584	(15)	58 569	433	3 804	62 806	54 914	(447)	54 467	635	3 473	58 575
3 Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto	1 620	(6)	1 614	–	46	1 661	1 182	(559)	623	2	45	671
Kuluttajat	27	–	27	–	1	28	21	(0)	21	1	1	22
Luova Eurooppa	208	1	209	–	13	222	177	10	187	2	15	204
Unionin sisällä annettava hätätilanteen tuki	200	(1)	199	–	–	199	219	(1)	218	0	–	218
Sisäisen turvallisuuden rahasto	739	(4)	735	–	61	796	748	(350)	398	2	60	460
Tietotekniikkajärjestelmät	20	16	35	–	3	38	17	12	28	–	3	31
Oikeusasiat	54	(0)	54	–	3	56	41	(4)	37	1	3	41
Perusoikeudet, tasa-arvo ja kansalaisuus	63	1	64	–	2	65	47	6	53	1	2	55
Unionin pelastuspalvelumekanismi	31	(2)	30	–	2	31	31	(3)	28	–	2	30
Kansalaisten Eurooppa	26	–	26	–	1	27	26	–	26	0	1	27
Elintarvikkeet ja rehut	256	3	259	–	3	262	234	6	241	1	4	246
Terveystukitoimet	65	–	65	–	2	67	58	1	59	1	2	62
Erillisvirastot	863	(6)	858	–	51	909	864	(99)	765	–	51	816
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	12	(2)	10	–	0	10	19	(6)	14	–	1	14
Erityistoimet	101	–	101	–	1	102	102	(7)	96	1	0	97

Euroopan unionin konsolidoitu tilinpäätös 2017

milj. euroa

Ohjelma	Maksusitoumusmäärärahat						Maksumäärärahat					
	Talousarviomäärärahat			Lisä-määrärahat		Käytettävissä olevat yhteensä	Talousarviomäärärahat			Lisä-määrärahat		Käytettävissä olevat yhteensä
	Alkuperäinen hyväksytty talousarvio	Lisätalous-arvio ja siirrot	Lopullinen hyväksytty talousarvio	Siirretyt määrärahat	Käyttötark. sidotut tulot		Alkuperäinen hyväksytty talousarvio	Lisätalous-arviot ja siirrot	Lopullinen hyväksytty talousarvio	Siirretyt määrärahat	Käyttötark. sidotut tulot	
	1	2	3=1+2	4	5	6=3+4+5	7	8	9=7+8	10	11	12=9+10+11
Rahoituskehityksen otsake 3 yhteensä	4 284	(0)	4 284	–	188	4 472	3 787	(994)	2 793	11	189	2 994
4 Liittymistä valmisteleva tuki (IPA II)	2 115	4	2 118	–	76	2 195	1 716	(330)	1 386	4	414	1 805
Makrotaloudellinen rahoitusapu (MFA)	46	(6)	40	–	–	40	46	(35)	10	–	–	10
Takuurahasto ulkosuhteisiin liittyville hankkeille	241	–	241	–	110	351	241	–	241	–	110	351
Unionin pelastuspalvelumekanismi	21	(9)	11	–	1	13	20	(10)	10	–	2	11
EU:n vapaaehtoisapua koskeva aloite (EUAV)	22	(5)	17	–	–	17	24	(7)	17	–	–	17
Euroopan kestävän kehityksen rahasto (EKKR)	–	275	275	–	300	575	–	275	275	–	300	575
Euroopan naapuruusväline (ENI)	2 440	40	2 481	–	54	2 535	2 358	(374)	1 984	5	59	2 048
Kehitysyhteistyön rahoitusväline (DCI)	3 168	(17)	3 151	–	47	3 198	2 769	(140)	2 629	13	74	2 716
Kumppanuusväline	134	5	138	–	2	140	136	(39)	97	1	2	99
Demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskeva eurooppalainen rahoitusväline	189	(5)	184	–	4	188	168	(9)	159	3	3	166
Vakautta ja rauhaa edistävä väline	273	(13)	260	–	11	272	294	(36)	258	3	10	271
Humanitaarinen apu	945	335	1 280	99	769	2 148	1 146	247	1 393	91	728	2 211
Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka (YUTP)	327	(41)	287	9	55	351	294	(35)	259	0	55	313
Ydinturvallisuuteen liittyvä yhteistyö	62	(11)	51	–	3	54	81	(11)	71	0	3	74
Erillisvirastot	20	–	20	–	0	20	20	–	20	–	0	20
Muut toimet ja ohjelmat	84	(1)	83	–	126	209	93	(27)	66	0	127	193
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	9	(1)	8	1	0	9	11	(3)	9	–	0	9
Erityistoimet	66	(0)	66	–	0	66	67	(12)	56	–	0	56
Rahoituskehityksen otsake 4 yhteensä	10 162	551	10 713	109	1 560	12 382	9 483	(545)	8 938	120	1 887	10 944
5 Eläkkeet	1 790	12	1 802	–	0	1 802	1 790	12	1 802	–	0	1 802
Eurooppa-koulut	185	(1)	184	–	14	198	185	(1)	184	1	14	199
Erillisvirastot	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	5	–	5	–	–	5	5	(3)	2	–	–	2
Komission hallintomenot	3 494	(11)	3 483	1	357	3 841	3 494	(10)	3 484	292	358	4 134
Muiden toimielinten hallintomenot	3 921	–	3 921	0	423	4 344	3 921	–	3 921	494	426	4 841
Rahoituskehityksen otsake 5 yhteensä	9 395	0	9 395	2	794	10 190	9 395	(2)	9 392	786	798	10 977
6 Korvaukset	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Rahoituskehityksen otsake 6 yhteensä	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
8 Negatiivinen varaus	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Edelliseltä varainhoitovuodelta siirretty alijäämä	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Rahoituskehityksen otsake 8 yhteensä	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

Euroopan unionin konsolidoitu tilinpäätös 2017

milj. euroa

Ohjelma	Maksusitoumusmäärärahat						Maksumäärärahat					
	Talousarviomäärärahat			Lisä- määrärahat		Käytettävissä olevat yhteensä	Talousarviomäärärahat			Lisä- määrärahat		Käytettävissä olevat yhteensä
	Alkuperäinen hyväksytty talousarvio	Lisätalous- arvio ja siirrot	Lopullinen hyväksytty talousarvio	Siirretyt määrärahat	Käyttötark. sidotut tulot		Alkuperäinen hyväksytty talousarvio	Lisätalous- arviot ja siirrot	Lopullinen hyväksytty talousarvio	Siirretyt määrärahat	Käyttötark. sidotut tulot	
	1	2	3=1+2	4	5	6=3+4+5	7	8	9=7+8	10	11	12=9+10+11
9 Häätäpuvaraus	315	(253)	62	–	–	62	315	(216)	99	–	–	99
Euroopan globalisaatiorahasto (EGR)	169	–	169	–	41	210	25	(25)	0	0	41	42
Euroopan unionin solidaarisuusrahasto (EUSR)	50	1 191	1 241	31	–	1 273	50	1 191	1 241	31	–	1 273
Rahoituskehityksen otsake 9 yhteensä	534	938	1 472	31	41	1 544	390	951	1 341	32	41	1 414
Yhteensä	157 858	1 974	159 831	575	16 169	176 576	134 490	(7 720)	126 771	1 714	17 585	146 071

4.7. YKSITYISKOHTAINEN MONIVUOTINEN RAHOITUSKEHYS: MAKSUSITOUUMUSMÄÄRÄRAHOJEN TOTEUTUMINEN

milj. euroa

Ohjelma	Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	Tehdyt sitoumukset					Vuodelle 2018 siirretyt määrärahat			Raukeavat määrärahat			
		Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Siirrettyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	Yhteensä	%	Käyttötark. sidotut tulot	Päätöksellä siirretty	Yhteensä	Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Siirrettyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	Yhteensä
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
1.1 Euroopan strategisten investointien rahasto (ESIR)	2 700	2 661	–	39	2 700	100 %	0	–	0	0	–	–	0
Euroopan satelliittinavigointijärjestelmät (EGNOS/Galileo)	1 045	897	–	32	929	89 %	116	–	116	–	–	–	–
Kansainvälinen lämpödynreaktori (ITER)	341	322	–	1	323	95 %	18	–	18	0	–	–	0
Euroopan maanseurantaohjelma (Copernicus)	625	607	–	17	624	100 %	0	–	0	–	–	–	–
Ydinturvallisuus ja ydinvoimalaitosten käytöstäpoisto	138	138	–	–	138	100 %	–	–	–	0	–	–	0
Horisontti 2020	12 251	10 422	–	882	11 304	92 %	946	–	946	1	–	0	2
Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelma	452	341	–	17	357	79 %	95	–	95	0	–	–	0
Yritysten kilpailukykyä ja pk-yrityksiä koskeva ohjelma (COSME)	381	349	–	27	376	99 %	5	–	5	0	–	–	0
Koulutus-, nuoriso- ja urheiluohjelma (Erasmus+)	2 458	2 070	–	192	2 263	92 %	195	–	195	0	–	–	0
Työllisyys ja sosiaalinen innovointi (EaSI-ohjelma)	146	135	–	3	138	94 %	7	–	7	1	–	0	1
Tulli-ohjelma, Fiscalis-ohjelma ja petostentorjunta	149	144	–	1	145	97 %	4	–	4	0	–	–	0
Verkkojen Eurooppa -väline – Energia	623	621	–	1	622	100 %	0	–	0	1	–	–	1
Verkkojen Eurooppa -väline – liikenne	1 843	1 722	–	31	1 753	95 %	89	–	89	0	–	–	0
Verkkojen Eurooppa -väline – Tieto- ja viestintätekniologia	128	120	–	3	124	97 %	0	4	4	0	–	0	0
Talouden elpymistä edistävät energiahankkeet	16	–	–	–	–	0 %	16	–	16	–	–	–	–
Erillisvirastot	356	338	–	13	351	99 %	5	–	5	0	–	–	0
Muut toimet ja ohjelmat	653	218	–	92	309	47 %	343	–	343	1	–	–	1
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	57	55	–	1	56	97 %	1	–	1	1	–	–	1
Komission erityiset toimivaltuudet	143	137	0	3	140	98 %	1	–	1	2	–	–	2
Rahoituskehityksen otsake 1.1 yhteensä	24 508	21 301	0	1 353	22 654	92 %	1 842	4	1 846	8	–	0	8
1.2 Alueellinen lähentyminen (vähemmän kehittyneet alueet)	29 496	26 092	–	3 378	29 470	100 %	27	–	27	–	–	–	–
Siirtymäalueet	6 289	5 613	–	677	6 289	100 %	–	–	–	–	–	–	–
Kilpailukyky (kehittyneemmät alueet)	9 391	8 296	–	1 095	9 391	100 %	–	–	–	–	–	–	–
Syrjäisimmät ja harvaan asutut alueet	251	222	–	29	251	100 %	–	–	–	–	–	–	–
Koheesiorahasto	10 189	9 056	–	1 133	10 189	100 %	–	–	–	–	–	–	–
Euroopan alueiden välinen yhteistyö	2 124	1 917	–	185	2 101	99 %	0	23	23	–	–	–	–

Euroopan unionin konsolidoitu tilinpäätös 2017

milj. euroa

Ohjelma	Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	Tehdyt sitoumukset					Vuodelle 2018 siirretyt määrärahat			Raukeavat määrärahat			
		Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Siirrettyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	Yhteensä	%	Käyttötark. sidotut tulot	Päätöksellä siirretyt	Yhteensä	Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Siirrettyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	Yhteensä
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
Tekninen apu	217	209	–	–	209	96 %	1	–	1	7	–	–	7
Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahasto	553	546	–	6	552	100 %	–	–	–	1	–	–	1
Nuorisotyöllisyysaloite	556	500	–	56	556	100 %	–	–	–	–	–	–	–
Verkkojen Eurooppa -väline (CEF)	1 593	1 593	–	–	1 593	100 %	–	–	–	–	–	–	–
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	13	13	–	–	13	100 %	0	–	0	0	–	–	0
Rahoituskehyksen otsake 1.2 yhteensä	60 673	54 056	–	6 559	60 614	100 %	28	23	51	8	–	–	8
Rahoituskehyksen otsake 1 yhteensä	85 181	75 356	0	7 912	83 268	97 %	1 870	27	1 897	16	–	0	16
2 Euroopan maatalouden tukirahasto (maataloustukirahasto)	45 830	42 150	426	2 183	44 759	98 %	603	451	1 054	10	8	–	18
Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto (maaseuturahasto)	15 226	14 360	–	0	14 360	94 %	861	–	861	4	–	–	4
Euroopan meri- ja kalatalousrahasto (EMKR)	1 045	909	–	133	1 042	100 %	0	–	0	3	–	–	3
Kalastuskumppanuussopimukset ja kalastuksenhoitojärjestöt	129	125	–	2	128	99 %	–	–	–	2	–	–	2
Ympäristö- ja ilmastotoimet (Life)	504	494	–	6	500	99 %	4	–	4	0	–	–	0
Erillisvirastot	65	54	–	10	64	99 %	1	–	1	–	–	–	–
Muut toimet ja toimenpiteet	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	8	7	–	–	7	90 %	0	–	0	1	–	–	1
Erityistoimet	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–
Rahoituskehyksen otsake 2 yhteensä	62 806	58 100	426	2 334	60 859	97 %	1 470	451	1 920	19	8	–	27
3 Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto	1 661	1 408	–	14	1 422	86 %	32	207	239	0	–	–	0
Kuluttajat	28	27	–	1	28	100 %	0	–	0	0	–	–	0
Luova Eurooppa	222	209	–	9	218	98 %	5	–	5	0	–	–	0
Unionin sisällä annettava hätätilanteen tuki	199	199	–	–	199	100 %	–	–	–	0	–	–	0
Sisäisen turvallisuuden rahasto	796	695	–	35	730	92 %	26	40	66	0	–	–	0
Tietotekniikkajärjestelmät	38	35	–	0	36	94 %	2	–	2	0	–	–	0
Oikeusasiat	56	53	–	0	54	95 %	3	–	3	0	–	–	0
Perusoikeudet, tasa-arvo ja kansalaisuus	65	64	–	0	64	97 %	2	–	2	0	–	–	0
Unionin pelastuspalvelumekanismi	31	29	–	1	30	96 %	1	–	1	1	–	0	1
Kansalaisten Eurooppa	27	26	–	0	27	98 %	0	–	0	0	–	–	0
Elintarvikkeet ja rehut	262	259	–	2	261	100 %	1	–	1	0	–	–	0
Terveystukitoimet	67	65	–	2	66	99 %	1	–	1	–	–	–	–
Erillisvirastot	909	858	–	25	882	97 %	27	–	27	–	–	–	–
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	10	9	–	–	9	97 %	0	–	0	0	–	–	0
Erityistoimet	102	101	–	0	101	100 %	0	–	0	0	–	–	0

Euroopan unionin konsolidoitu tilinpäätös 2017

milj. euroa

Ohjelma	Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	Tehdyt sitoumukset					Vuodelle 2018 siirretyt määrärahat			Raukeavat määrärahat			
		Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Siirrettyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	Yhteensä	%	Käyttötark. sidotut tulot	Päätöksellä siirretty	Yhteensä	Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Siirrettyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	Yhteensä
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
Rahoituskehityksen otsake 3 yhteensä	4 472	4 035	–	89	4 124	92 %	99	247	345	2	–	0	2
4 Liittymistä valmisteleva tuki (IPA II)	2 195	2 117	–	34	2 151	98 %	43	1	44	0	–	–	0
Makrotaloudellinen rahoitusapu (MFA)	40	40	–	–	40	100 %	–	–	–	0	–	–	0
Takuurahasto ulkosuhteisiin liittyville hankkeille	351	241	–	–	241	69 %	110	–	110	–	–	–	–
Unionin pelastuspalvelumekanismi	13	11	–	1	12	92 %	1	–	1	0	–	0	0
EU:n vapaaehtoisapua koskeva aloite (EUAV)	17	17	–	–	17	100 %	–	–	–	0	–	–	0
Euroopan kestävän kehityksen rahasto (EKKR)	575	275	–	–	275	48 %	300	–	300	–	–	–	–
Euroopan naapuruusväline (ENI)	2 535	2 481	–	34	2 515	99 %	20	–	20	0	–	–	0
Kehitysyhteistyön rahoitusväline (DCI)	3 198	3 151	–	24	3 175	99 %	23	–	23	0	–	–	0
Kumppanuusväline	140	138	–	2	140	100 %	0	–	0	0	–	–	0
Demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskeva eurooppalainen rahoitusväline	188	184	–	3	187	99 %	1	–	1	0	–	–	0
Vakautta ja rauhaa edistävä väline	272	260	–	8	268	99 %	3	–	3	0	–	–	0
Humanitaarinen apu	2 148	1 280	99	722	2 101	98 %	47	–	47	–	–	–	–
Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka (YUTP)	351	287	8	45	340	97 %	9	–	9	0	1	–	1
Ydinturvallisuuteen liittyvä yhteistyö	54	51	–	3	54	100 %	0	–	0	0	–	–	0
Erillisvirastot	20	20	–	0	20	100 %	0	–	0	–	–	–	–
Muut toimet ja ohjelmat	209	83	–	121	204	97 %	6	–	6	0	–	–	0
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	9	8	1	–	9	94 %	0	1	1	–	–	–	–
Erytistoimet	66	66	–	0	66	99 %	0	–	0	0	–	–	0
Rahoituskehityksen otsake 4 yhteensä	12 382	10 710	108	997	11 814	95 %	563	2	565	1	1	0	3
5 Eläkkeet	1 802	1 797	–	0	1 797	100 %	0	–	0	5	–	–	5
Eurooppa-koulut	198	184	–	12	196	99 %	2	–	2	0	–	–	0
Erillisvirastot	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	5	5	–	–	5	100 %	–	–	–	0	–	–	0
Komission hallintomenot	3 841	3 446	1	207	3 654	95 %	150	–	150	37	–	–	37
Muiden toimielinten hallintomenot	4 344	3 838	0	303	4 142	95 %	120	0	120	83	0	0	83
Rahoituskehityksen otsake 5 yhteensä	10 190	9 270	2	522	9 794	96 %	272	–	272	125	0	–	125
6 Korvaukset	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–
Rahoituskehityksen otsake 6 yhteensä	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–
8 Negatiivinen varaus	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–
Edelliseltä varainhoitovuodelta siirretty alijäämä	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–
Rahoituskehityksen otsake 8 yhteensä	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–
9 Häätäpuvaraus	62	–	–	–	–	0 %	–	62	62	–	–	–	–

Euroopan unionin konsolidoitu tilinpäätös 2017

milj. euroa

Ohjelma	Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	Tehdyt sitoumukset					Vuodelle 2018 siirretyt määrärahat			Raukeavat määrärahat			
		Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Siirretyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	Yhteensä	%	Käyttötark. sidotut tulot	Päätöksellä siirretyt	Yhteensä	Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Siirretyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	Yhteensä
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
Euroopan globalisaatiorahasto (EGR)	210	18	–	–	18	9 %	41	–	41	151	–	–	151
Euroopan unionin solidaarisuusrahasto (EUSR)	1 273	1 241	31	–	1 273	100 %	–	–	–	–	–	–	–
Rahoituskehityksen otsake 9 yhteensä	1 544	1 259	31	–	1 291	84 %	41	62	103	151	–	–	151
Yhteensä	176 576	158 730	567	11 854	171 150	97 %	4 315	788	5 103	314	9	0	323

4.8. YKSITYISKOHTAINEN MONIVUOTINEN RAHOITUSKEHYS: MONIVUOTISEN RAHOITUSKEHYKSEN OTSAKKEITTAIN

milj. euroa

Ohjelma	Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Suoritetut maksut				Vuodelle 2018 siirretyt määrärahat				Raukeavat määrärahat			Yhteensä
			Siirretyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	Yhteensä	%	Automaattisesti siirretyt	Päätöksellä siirretyt	Käyttötark. sidotut tulot	Yhteensä	Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Siirretyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13
1.1 Euroopan strategisten investointien rahasto (ESIR)	2 506	2 467	–	39	2 506	100 %	0	–	0	0	0	–	–	0
Euroopan satelliittinavigointijärjestelmät (EGNOS/Galileo)	1 108	848	3	45	895	81 %	2	–	210	212	0	0	–	0
Kansainvälinen lämpöydinreaktori (ITER)	743	723	0	1	724	97 %	1	–	18	19	0	0	–	0
Euroopan maanseurantaohjelma (Copernicus)	658	635	2	19	655	100 %	2	–	1	3	(0)	0	–	0
Ydinturvallisuus ja ydinvoimalaitosten käytöstäpoisto	354	354	–	–	354	100 %	–	–	–	–	0	–	–	0
Horisontti 2020	12 860	10 025	63	775	10 863	84 %	68	–	1 914	1 982	7	8	0	15
Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelma	518	327	18	27	371	72 %	20	–	125	145	0	2	–	2
Yritysten kilpailukykyä ja pk-yrityksiä koskeva ohjelma (COSME)	324	248	2	18	268	83 %	2	–	53	55	0	0	0	0
Koulutus-, nuoriso- ja urheiluohjelma (Erasmus+)	2 375	1 920	6	226	2 153	91 %	7	–	215	222	0	0	(0)	0
Työllisyys ja sosiaalinen innovointi (EaSI-ohjelma)	102	87	1	3	92	90 %	2	–	6	8	1	1	0	2
Tulli-ohjelma, Fiscalis-ohjelma ja petostentorjunta	127	116	2	1	119	94 %	0	–	4	4	1	3	–	4
Verkkojen Eurooppa -väline – Energia	85	81	1	0	83	97 %	1	–	0	1	1	0	–	2
Verkkojen Eurooppa -väline – liikenne	1 354	1 248	1	62	1 311	97 %	2	–	41	43	0	0	0	0
Verkkojen Eurooppa -väline – Tieto- ja viestintäteknologia	67	63	0	3	66	99 %	0	–	0	1	(0)	0	–	0
Talouden elpymistä edistävät energiahankkeet	157	142	–	7	149	94 %	0	–	9	9	–	–	–	0
Erillisvirastot	337	319	–	13	333	99 %	0	–	5	5	0	–	–	0
Muut toimet ja ohjelmat	543	197	1	87	285	52 %	1	–	257	258	0	0	0	0

Euroopan unionin konsolidoitu tilinpäätös 2017

milj. euroa

Ohjelma	Suoritetut maksut						Vuodelle 2018 siirretyt määrärahat				Raukeavat määrärahat			Yhteensä 14=11+12+13
	Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Siirretyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	Yhteensä	%	Automaattisesti siirretyt	Päätöksellä siirretyt	Käyttötark. sidotut tulot	Yhteensä	Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Siirretyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	30	29	–	0	29	99 %	0	–	0	0	0	–	–	0
Komission erityiset toimivaltuudet	123	117	–	3	120	98 %	0	–	1	1	1	–	–	1
Rahoituskehyksen otsake 1.1 yhteensä	24 370	19 945	101	1 330	21 376	88 %	108	–	2 858	2 966	12	16	0	28
1,2 Alueellinen lähentyminen (vähemmän kehittyneet alueet)	18 078	14 702	–	2 622	17 325	96 %	0	–	753	753	–	–	–	0
Siirtymäalueet	2 609	2 067	–	453	2 520	97 %	0	–	89	89	–	–	–	0
Kilpailukyky (kehittyneemmät alueet)	5 672	4 413	–	991	5 403	95 %	0	–	269	269	–	–	–	0
Syrjäisimmät ja harvaan asutut alueet	161	126	–	35	161	100 %	0	–	–	–	–	–	–	–
Koheesiorahasto	8 348	7 088	–	1 260	8 348	100 %	0	–	–	–	–	–	–	–
Euroopan alueiden välinen yhteistyö	630	576	–	53	629	100 %	0	–	–	–	1	–	–	1
Tekninen apu	180	147	11	0	158	88 %	12	–	1	13	7	2	–	9
Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahasto	298	291	0	–	291	98 %	0	–	6	7	0	0	–	0
Nuorisotyöllisyysaloite	525	49	–	475	524	100 %	0	–	1	1	–	–	–	–
Verkkojen Eurooppa -väline (CEF)	292	290	–	2	291	100 %	–	–	–	–	0	–	–	0
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	5	5	–	–	5	96 %	0	–	0	0	0	–	–	0
Rahoituskehyksen otsake 1.2 yhteensä	36 797	29 754	11	5 890	35 654	97 %	13	–	1 119	1 132	9	3	–	11
Rahoituskehyksen otsake 1 yhteensä	61 168	49 698	111	7 220	57 030	94 %	121	–	3 977	4 098	21	19	0	40
2 Euroopan maatalouden tukirahasto (maataloustukirahasto)	45 975	41 992	621	2 081	44 695	97 %	103	451	705	1 259	12	8	–	21
Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto (maaseuturahasto)	11 527	10 990	1	122	11 113	96 %	2	–	410	412	2	0	–	2
Euroopan meri- ja kalatalousrahasto (EMKR)	519	384	0	4	389	75 %	1	–	129	130	0	0	–	0
Kalastuskumppanuussovimukset ja kalastuksenhoitojärjestöt	139	135	–	2	137	99 %	0	–	–	–	1	–	–	1
Ympäristö- ja ilmastotoimet (Life)	343	326	4	8	337	98 %	4	–	1	5	1	0	–	1
Erillisvirastot	65	54	–	10	64	99 %	0	–	1	1	0	–	–	0
Muut toimet ja toimenpiteet	–	–	–	–	–	0 %	0	–	–	–	–	–	–	–

Euroopan unionin konsolidoitu tilinpäätös 2017

milj. euroa

Ohjelma	Suoritetut maksut						Vuodelle 2018 siirretyt määrärahat				Raukeavat määrärahat			Yhteensä 14=11+12 +13
	Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	Lopullisista hyväksytystä määrärahoista	Siirretyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	Yhteensä	%	Automaattisesti siirretyt	Päätöksellä siirretyt	Käyttötark. sidotut tulot	Yhteensä	Lopullisista hyväksytystä määrärahoista	Siirretyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	8	7	–	0	7	96 %	0	–	0	0	0	–	–	0
Erityistoimet	0	–	–	–	–	0 %	0	–	–	–	–	0	–	0
Rahoituskehityksen otsake 2 yhteensä	58 575	53 889	626	2 228	56 743	97 %	111	451	1 245	1 806	17	9	–	26
3 Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto	671	616	2	13	631	94 %	2	–	32	34	5	0	–	5
Kuluttajat	22	20	0	1	21	95 %	1	–	0	1	0	0	–	0
Luova Eurooppa	204	185	2	7	194	95 %	2	–	8	10	0	0	–	0
Unionin sisällä annettava hätätilanteen tuki	218	217	0	–	217	100 %	0	–	–	0	0	0	–	0
Sisäisen turvallisuuden rahasto	460	395	2	37	433	94 %	2	–	24	26	1	0	–	1
Tietotekniikkajärjestelmät	31	28	–	1	29	92 %	0	–	2	2	0	–	–	0
Oikeusasiat	41	36	1	2	39	95 %	1	–	1	1	0	0	0	1
Perusoikeudet, tasa-arvo ja kansalaisuus	55	52	0	1	53	96 %	0	–	1	2	0	0	–	1
Unionin pelastuspalvelumekanismi	30	23	–	1	24	79 %	0	5	1	5	1	–	–	1
Kansalaisten Eurooppa	27	26	0	0	27	97 %	0	0	0	1	0	–	–	0
Elintarvikkeet ja rehut	246	239	1	2	241	98 %	1	–	2	3	1	0	–	1
Terveysturvallisuus	62	58	1	1	60	97 %	1	–	0	1	0	0	0	0
Erillisvirastot	816	764	–	25	789	97 %	0	–	26	26	1	–	–	1
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	14	14	–	–	14	95 %	0	–	1	1	0	–	–	0
Erityistoimet	97	95	1	0	96	99 %	1	–	0	1	0	0	–	0
Rahoituskehityksen otsake 3 yhteensä	2 994	2 767	10	90	2 867	96 %	11	5	99	115	11	1	0	12
4 Liittymistä valmisteleva tuki (IPA II)	1 805	1 376	4	216	1 596	88 %	7	–	199	205	3	1	–	4
Makrotaloudellinen rahoitusapu (MFA)	10	10	–	–	10	99 %	0	–	–	–	0	–	–	0
Takuurahasto	351	241	–	–	241	69 %	–	–	110	110	–	–	–	–
Unionin pelastuspalvelumekanismi	11	7	–	1	8	73 %	0	2	0	2	1	–	–	1
EU:n vapaaehtoisapua koskeva aloite (EUAV)	17	17	–	–	17	97 %	–	0	–	0	0	–	–	0
Euroopan kestävän kehityksen rahasto (EKKR)	575	–	–	–	–	0 %	275	–	300	575	–	–	–	–
Euroopan naapuruusväline (ENI)	2 048	1 978	5	31	2 014	98 %	5	–	28	33	0	0	–	0
Kehitysyhteistyön rahoitusväline (DCI)	2 716	2 614	12	16	2 642	97 %	14	–	58	72	1	2	–	2

Euroopan unionin konsolidoitu tilinpäätös 2017

milj. euroa

Ohjelma		Suoritetut maksut						Vuodelle 2018 siirretyt määrärahat				Raukeavat määrärahat			Yhteensä 14=11+12 +13
		Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Siirretyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	Yhteensä	%	Automaattisesti siirretyt	Päätöksellä siirretyt	Käyttötark. sidotut tulot	Yhteensä	Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Siirretyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	
	Kumppanuusväline	99	95	1	1	96	97 %	1	–	1	1	1	0	–	2
	Demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskeva eurooppalainen rahoitusväline	166	156	3	2	161	97 %	3	–	1	4	0	1	–	1
	Vakautta ja rauhaa edistävä väline	271	253	2	4	259	96 %	3	–	7	10	2	0	–	2
	Humanitaarinen apu	2 211	1 388	90	644	2 123	96 %	5	–	83	88	0	0	–	0
	Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka (YUTP)	313	258	0	32	290	93 %	0	–	23	23	0	0	–	0
	Ydinturvallisuuteen liittyvä yhteistyö	74	70	0	2	72	98 %	1	–	1	1	0	0	–	0
	Erillisvirastot	20	20	–	0	20	100 %	0	–	0	0	–	–	–	0
	Muut toimet ja ohjelmat	193	64	0	117	181	94 %	0	–	10	10	2	–	–	2
	Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	9	8	–	0	8	95 %	0	–	0	0	0	–	–	0
	Erityistoimet	56	55	–	0	55	98 %	0	–	0	0	1	–	–	1
Rahoituskehyksen otsake 4 yhteensä		10 944	8 610	116	1 067	9 793	89 %	314	2	820	1 136	12	4	–	16
5	Eläkkeet	1 802	1 797	–	0	1 797	100 %	–	–	0	0	5	–	–	5
	Eurooppa-koulut	199	184	1	12	197	99 %	0	–	2	2	0	0	–	0
	Erillisvirastot	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–	–
	Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	2	1	–	–	1	53 %	0	1	–	1	0	–	–	0
	Komission hallintomenot	4 134	3 141	271	165	3 577	87 %	305	–	193	499	37	21	–	58
	Muiden toimielinten hallintomenot	4 841	3 363	448	274	4 085	84 %	475	0	152	627	83	46	–	128
Rahoituskehyksen otsake 5 yhteensä		10 977	8 486	720	451	9 656	88 %	781	1	348	1 129	125	67	–	191
6	Korvaukset	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–	–
Rahoituskehyksen otsake 6 yhteensä		–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–	–
8	Negatiivinen varaus	–	–	–	–	–	0 %	0	–	–	–	–	–	–	–
	Edelliseltä varainhoitovuodelta siirretty alijäämä	–	–	–	–	–	0 %	0	–	–	–	–	–	–	–
Rahoituskehyksen otsake 8 yhteensä		–	–	–	–	–	0 %	0	–	–	–	–	–	–	–
9	Hätäapuvaraus	99	–	–	–	–	0 %	0	–	–	–	99	–	–	99
	Euroopan globalisaatiorahasto (EGR)	42	0	0	18	18	43 %	0	–	23	24	0	0	–	0
	Euroopan unionin solidaarisuusrahasto (EUSR)	1 273	1 241	31	–	1 273	100 %	0	–	–	–	–	–	–	–
Rahoituskehyksen otsake 9 yhteensä		1 414	1 241	32	18	1 291	91 %	0	–	23	24	99	0	–	99

Euroopan unionin konsolidoitu tilinpäätös 2017

milj. euroa

Ohjelma	Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Suoritetut maksut				Vuodelle 2018 siirretyt määrärahat				Raukeavat määrärahat			Yhteensä
			Siirretyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	Yhteensä	%	Automaattisesti siirretyt	Päätöksellä siirretyt	Käyttötark. sidotut tulot	Yhteensä	Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Siirretyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13
Yhteensä	146 071	124 691	1 615	11 073	137 379	94 %	1 338	458	6 512	8 308	284	99	0	384

4.9. YKSITYISKOHTAINEN MONIVUOTINEN RAHOITUSKEHYS: MAKSATTAMATTA OLEVIENT SITOUJUSTEN MUUTOKSET

		Maksattamatta olevat sitoumukset edellisen varainhoitovuoden lopussa				Varainhoitovuoden sitoumukset			milj. euroa Varainhoitovuoden lopussa maksamatta olevat sitoumukset yhteensä
Ohjelma	Edelliseltä varainhoitovuodelta siirretyt sitoumukset	Puuttavat sitoumukset/Uudelleenarvotukset/peruutukset	Maksut	Maksattamatta olevat sitoumukset varainhoitovuoden lopussa	Varainhoitovuoden aikana tehdyt sitoumukset	Maksut	Sellaisten sitoumusten peruutukset, joita ei voida siirtää seuraavalle varainhoitovuodelle	Maksattamatta olevat sitoumukset varainhoitovuoden lopussa	
1.1 Euroopan strategisten investointien rahasto (ESIR)	2 460	(0)	(2 451)	9	2 700	(55)	–	2 645	2 654
Euroopan satelliittinavigointijärjestelmät (EGNOS/Galileo)	1 267	(1)	(738)	528	929	(157)	–	772	1 300
Kansainvälinen lämpöydinreaktori (ITER)	2 128	(0)	(668)	1 460	323	(56)	(0)	267	1 727
Euroopan maanseurantaohjelma (Copernicus)	205	(0)	(192)	13	624	(464)	–	161	174
Ydinturvallisuus ja ydinvoimalaitosten käytöstäpoisto	867	(0)	(353)	514	138	(1)	–	137	651
Horisontti 2020	19 940	(458)	(7 173)	12 309	11 304	(3 689)	(3)	7 612	19 921
Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelma	226	(14)	(106)	106	357	(265)	(0)	92	198
Yritysten kilpailukykyä ja pk-yrityksiä koskeva ohjelma (COSME)	874	(74)	(209)	591	376	(59)	–	317	908
Koulutus-, nuoriso- ja urheiluohjelma (Erasmus+)	652	(59)	(258)	336	2 263	(1 895)	–	368	704
Työllisyys ja sosiaalinen innovointi (EaSI-ohjelma)	187	(10)	(61)	115	138	(30)	–	107	222
Tulli-ohjelma, Fiscalis-ohjelma ja petostenttorjunta	141	(8)	(82)	52	145	(38)	–	107	159
Verkkojen Eurooppa -väline – Energia	1 140	(1)	(77)	1 062	622	(6)	–	616	1 678
Verkkojen Eurooppa -väline – liikenne	3 892	(661)	(1 022)	2 210	1 753	(289)	–	1 464	3 673
Verkkojen Eurooppa -väline – Tieto- ja viestintäteknologia	304	(1)	(65)	237	124	(1)	–	123	360
Talouden elpymistä edistävät energiahankkeet	694	(0)	(149)	545	–	–	–	–	545
Erillisvirastot	31	(0)	(25)	6	351	(308)	–	44	49
Muut toimet ja ohjelmat	411	(23)	(166)	221	309	(119)	–	191	412
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	41	(2)	(15)	25	56	(15)	–	41	66
Komission erityiset toimivaltuudet	162	(9)	(78)	75	140	(42)	–	99	174
Rahoituskehityksen otsake 1.1 yhteensä	35 622	(1 321)	(13 887)	20 414	22 654	(7 489)	(3)	15 162	35 576
1.2 Alueellinen lähentyminen (vähemmän kehittyneet alueet)	71 813	(1 537)	(17 260)	53 015	29 470	(64)	–	29 406	82 421
Siirtymäalueet	12 382	–	(2 494)	9 888	6 289	(26)	–	6 263	16 151
Kilpailukyky (kehittyneemmät alueet)	22 235	(352)	(5 340)	16 542	9 391	(64)	–	9 327	25 870
Syrjäisimmät ja harvaan asutut alueet	523	–	(152)	371	251	(9)	–	242	613
Koheesiorahasto	23 497	(940)	(8 341)	14 216	10 189	(7)	–	10 182	24 398

Ohjelma	Maksattamatta olevat sitoumukset edellisen varainhoitovuoden lopussa				Varainhoitovuoden sitoumukset				milj. euroa Varainhoito- vuoden lopussa maksamatta olevat sitoumukset yhteensä
	Edelliseltä varainhoitovuode- lta siirretyt sitoumukset	Puretut sitoumukset/ Uudelleenarvos- tukset/ peruutukset	Maksut	Maksattamatta olevat sitoumukset varainhoito- vuoden lopussa	Varainhoito- vuoden aikana tehdyt sitoumukset	Maksut	Sellaisten sitoumusten peruutukset, joita ei voida siirtää seuraavalle varainhoito- vuodelle	Maksattamatta olevat sitoumukset varainhoito- vuoden lopussa	
Euroopan alueiden välinen yhteistyö	2 218	(176)	(620)	1 421	2 101	(9)	–	2 092	3 514
Tekninen apu	176	(8)	(57)	111	209	(101)	(0)	107	218
Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahasto	840	(0)	(267)	573	552	(24)	–	528	1 101
Nuorisotyöllisyysaloite	2 215	–	(523)	1 692	556	(0)	–	556	2 248
Verkkojen Eurooppa -väline (CEF)	3 402	(0)	(286)	3 117	1 593	(5)	–	1 588	4 704
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	15	(1)	(5)	9	13	(0)	–	13	22
Rahoituskehyksen otsake 1.2 yhteensä	139 316	(3 015)	(35 345)	100 956	60 614	(310)	(0)	60 304	161 260
Rahoituskehyksen otsake 1 yhteensä	174 938	(4 337)	(49 231)	121 370	83 268	(7 799)	(3)	75 467	196 837
2 Euroopan maatalouden tukirahasto (maataloustukirahasto)	247	(2)	(211)	33	44 759	(44 484)	–	275	309
Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto (maaseuturahasto)	29 641	(145)	(10 928)	18 567	14 360	(185)	–	14 175	32 742
Euroopan meri- ja kalatalousrahasto (EMKR)	2 595	(30)	(374)	2 191	1 042	(14)	(0)	1 028	3 218
Kalastuskumppanuussopimukset ja kalastuksenhoitojärjestöt	31	(0)	(22)	9	128	(115)	–	12	21
Ympäristö- ja ilmastotoimet (Life)	1 404	(2)	(315)	1 087	500	(23)	–	477	1 564
Erillisvirastot	3	–	(3)	–	64	(61)	–	3	3
Muut toimet ja toimenpiteet	6	–	–	6	–	–	–	–	6
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	21	(1)	(7)	13	7	–	–	7	20
Erityistoimet	0	–	–	0	–	–	–	–	0
Rahoituskehyksen otsake 2 yhteensä	33 947	(180)	(11 860)	21 907	60 859	(44 882)	(0)	15 977	37 883
3 Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto	1 734	(77)	(582)	1 075	1 422	(49)	–	1 373	2 447
Kuluttajat	35	(0)	(16)	19	28	(5)	–	22	41
Luova Eurooppa	177	(8)	(82)	87	218	(112)	–	105	193
Unionin sisällä annettava hätätilanteen tuki	109	(0)	(78)	31	199	(140)	–	59	90
Sisäisen turvallisuuden rahasto	1 191	(68)	(421)	703	730	(12)	–	718	1 420
Tietotekniikkajärjestelmät	43	(3)	(25)	15	36	(4)	–	32	47
Oikeusasiat	93	(18)	(31)	44	54	(7)	–	46	90
Perusoikeudet, tasa-arvo ja kansalaisuus	117	(12)	(52)	53	64	(1)	–	63	115
Unionin pelastuspalvelumekanismi	49	(11)	(16)	22	30	(8)	–	22	44
Kansalaisten Eurooppa	23	(1)	(14)	9	27	(13)	–	13	22
Elintarvikkeet ja rehut	323	(27)	(189)	108	261	(53)	–	208	316
Terveystukitoimet	127	(0)	(48)	78	66	(12)	–	54	133

Ohjelma	Maksattamatta olevat sitoumukset edellisen varainhoitovuoden lopussa				Varainhoitovuoden sitoumukset				Varainhoitovuoden lopussa maksamatta olevat sitoumukset yhteensä
	Edelliseltä varainhoitovuodelta siirretyt sitoumukset	Purettu sitoumukset/Uudelleenarvotukset/peruutukset	Maksut	Maksattamatta olevat sitoumukset varainhoitovuoden lopussa	Varainhoitovuoden aikana tehdyt sitoumukset	Maksut	Sellaisten sitoumusten peruutukset, joita ei voida siirtää seuraavalle varainhoitovuodelle	Maksattamatta olevat sitoumukset varainhoitovuoden lopussa	
Erillisvirastot	41	(3)	(24)	15	882	(765)	–	117	132
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	31	(2)	(12)	16	9	(1)	–	8	24
Erityistoimet	74	(2)	(61)	11	101	(35)	–	66	77
Rahoituskehyksen otsake 3 yhteensä	4 167	(231)	(1 650)	2 286	4 124	(1 217)	–	2 908	5 194
4 Liittymistä valmisteleva tuki (IPA II)	6 400	(56)	(1 408)	4 936	2 151	(187)	(0)	1 963	6 899
Makrotaloudellinen rahoitusapu (MFA)	10	(0)	(10)	0	40	(0)	–	40	40
Takuurahasto ulkosuhteisiin liittyville hankkeille	–	–	–	–	241	(241)	–	–	–
Unionin pelastuspalvelumekanismi	15	(0)	(7)	8	12	(2)	–	10	18
EU:n vapaaehtoisapua koskeva aloite (EUAV)	17	–	(4)	13	17	(12)	–	5	18
Euroopan kestävän kehityksen rahasto (EKKR)	–	–	–	–	275	–	–	275	275
Euroopan naapuruusväline (ENI)	7 344	(182)	(1 678)	5 484	2 515	(336)	(0)	2 178	7 662
Kehitysyhteistyön rahoitusväline (DCI)	8 282	(173)	(2 377)	5 732	3 175	(264)	–	2 911	8 643
Kumppanuusväline	340	(7)	(83)	250	140	(14)	(0)	126	376
Demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskeva eurooppalainen rahoitusväline	346	(2)	(113)	230	187	(47)	–	140	370
Vakautta ja rauhaa edistävä väline	626	(12)	(224)	390	268	(35)	(0)	233	623
Humanitaarinen apu	964	(43)	(575)	346	2 101	(1 548)	(0)	553	899
Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka (YUTP)	204	(10)	(65)	129	340	(225)	–	115	243
Ydinturvallisuuteen liittyvä yhteistyö	145	(5)	(46)	93	54	(26)	–	29	122
Erillisvirastot	–	–	–	–	20	(20)	–	–	–
Muut toimet ja ohjelmat	148	(16)	(23)	109	204	(158)	–	45	154
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	23	(2)	(8)	14	9	(1)	–	8	22
Erityistoimet	111	(9)	(40)	62	66	(15)	–	51	113
Rahoituskehyksen otsake 4 yhteensä	24 974	(517)	(6 662)	17 795	11 814	(3 131)	(1)	8 682	26 478
5 Eläkkeet	–	–	–	–	1 797	(1 797)	–	–	–
Eurooppa-koulut	1	(0)	(1)	–	196	(196)	–	0	0
Erillisvirastot	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	2	(0)	(1)	1	5	(0)	–	4	6
Komission hallintomenot	299	(22)	(276)	1	3 654	(3 301)	(0)	353	354
Muiden toimielinten hallintomenot	431	20	(448)	3	4 142	(3 637)	0	505	507
Rahoituskehyksen otsake 5 yhteensä	732	(2)	(726)	4	9 794	(8 931)	(0)	863	867
6 Korvaukset	–	–	–	–	–	–	–	–	–

										milj. euroa
Ohjelma	Maksattamatta olevat sitoumukset edellisen varainhoitovuoden lopussa				Varainhoitovuoden sitoumukset				Varainhoitovuoden lopussa maksamatta olevat sitoumukset yhteensä	
	Edelliseltä varainhoitovuodelta siirretyt sitoumukset	Puretut sitoumukset/Uudelleenarvotukset/peruutukset	Maksut	Maksattamatta olevat sitoumukset varainhoitovuoden lopussa	Varainhoitovuoden aikana tehdyt sitoumukset	Maksut	Sellaisten sitoumusten peruutukset, joita ei voida siirtää seuraavalle varainhoitovuodelle	Maksattamatta olevat sitoumukset varainhoitovuoden lopussa		
Rahoituskehityksen otsake 6 yhteensä	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8 Negatiivinen varaus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Edelliseltä varainhoitovuodelta siirretty alijäämä	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rahoituskehityksen otsake 8 yhteensä	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9 Häätäpuvaraus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Euroopan globalisaatiorahasto (EGR)	0	(0)	(0)	-	18	(18)	-	0	0	0
Euroopan unionin solidaarisuusrahasto (EUSR)	-	-	-	-	1 273	(1 273)	-	-	-	-
Rahoituskehityksen otsake 9 yhteensä	0	(0)	(0)	-	1 291	(1 290)	-	0	0	0
Yhteensä	238 759	(5 268)	(70 129)	163 362	171 150	(67 250)	(4)	103 896	267 258	

4.10. YKSITYISKOHTAINEN MONIVUOTINEN RAHOITUSKEHYS: MONIVUOTISEN RAHOITUSKEHYKSEN OTSAKKEITTAIN

										milj. euroa
Ohjelma	< 2011	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Yhteensä	
1.1 Euroopan strategisten investointien rahasto (ESIR)	-	-	-	-	-	2	7	2 645	2 654	
Euroopan satelliittinavigointijärjestelmät (EGNOS/Galileo)	-	0	3	4	0	58	463	772	1 300	
Kansainvälinen lämpöydinreaktori (ITER)	-	-	-	796	98	260	306	267	1 727	
Euroopan maanseurantaohjelma (Copernicus)	-	-	-	-	0	2	11	161	174	
Ydinturvallisuus ja ydinvoimalaitosten käytöstäpoisto	-	-	16	193	90	80	134	137	651	
Horisontti 2020	165	222	601	1 374	2 479	3 364	4 103	7 612	19 921	
Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelma	0	8	1	4	12	30	51	92	198	

Euroopan unionin konsolidoitu tilinpäätös 2017

										<i>milj. euroa</i>
Ohjelma	< 2011	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Yhteensä	
Yritysten kilpailukykyä ja pk-yrityksiä koskeva ohjelma (COSME)	2	2	32	254	10	77	213	317	908	
Koulutus-, nuoriso- ja urheiluohjelma (Erasmus+)	0	0	1	5	46	99	185	368	704	
Työllisyys ja sosiaalinen innovointi (EaSI-ohjelma)	1	1	4	8	13	33	56	107	222	
Tulli-ohjelma, Fiscalis-ohjelma ja petostentorjunta	–	–	0	–	3	13	36	107	159	
Verkkojen Eurooppa -väline – Energia	6	2	5	3	330	314	401	616	1 678	
Verkkojen Eurooppa -väline – liikenne	29	17	157	82	467	447	1 009	1 464	3 673	
Verkkojen Eurooppa -väline – Tieto- ja viestintäteknologia	–	–	0	0	30	49	158	123	360	
Talouden elpymistä edistävät energiahankkeet	515	30	–	–	–	–	(0)	–	545	
Erillisvirastot	–	–	–	–	–	0	5	44	49	
Muut toimet ja ohjelmat	22	8	7	23	30	39	92	191	412	
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	0	2	1	2	1	6	12	41	66	
Komission erityiset toimivaltuudet	0	0	1	6	11	17	41	99	174	
Rahoituskehyksen otsake 1.1 yhteensä	741	294	829	2 754	3 620	4 893	7 283	15 162	35 576	
1.2 Alueellinen lähentyminen (vähemmän kehittyneet alueet)	519	229	509	7 711	1 079	19 224	23 744	29 406	82 421	
Siirtymäalueet	38	–	–	–	305	4 671	4 874	6 263	16 151	
Kilpailukyky (kehittyneemmät alueet)	58	9	58	1 663	611	6 621	7 523	9 327	25 870	
Syrjäisimmät ja harvaan asutut alueet	–	–	–	–	23	142	206	242	613	
Koheesiorahasto	178	–	58	1 257	436	3 870	8 418	10 182	24 398	
Euroopan alueiden välinen yhteistyö	41	–	9	170	–	284	917	2 092	3 514	
Tekninen apu	1	–	1	1	8	42	59	107	218	
Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahasto	–	–	–	–	2	181	391	528	1 101	
Nuorisotyöllisyysaloite	–	–	–	–	123	1 148	420	556	2 248	
Verkkojen Eurooppa -väline (CEF)	–	–	–	–	472	728	1 917	1 588	4 704	
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	0	–	–	0	1	1	7	13	22	
Rahoituskehyksen otsake 1.2 yhteensä	834	238	635	10 802	3 060	36 912	48 475	60 304	161 260	
Rahoituskehyksen otsake 1 yhteensä	1 575	532	1 464	13 556	6 680	41 805	55 759	75 467	196 837	
2 Euroopan maatalouden tukirahasto (maaloustukirahasto)	–	–	–	–	0	12	22	275	309	
Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto (maaseuturahasto)	34	–	1	623	303	4 228	13 378	14 175	32 742	
Euroopan meri- ja kalatalousrahasto (EMKR)	84	0	11	268	8	971	847	1 028	3 218	
Kalastuskumppanuussopimukset ja kalastuksenhoitojärjestöt	–	–	–	–	–	–	9	12	21	
Ympäristö- ja ilmastotoimet (Life)	108	57	63	100	180	258	321	477	1 564	
Erillisvirastot	–	–	–	–	–	–	–	3	3	
Muut toimet ja toimenpiteet	–	–	–	–	–	–	6	–	6	
Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	–	0	1	1	5	1	6	7	20	
Erityistoimet	–	–	–	–	0	0	–	–	0	
Rahoituskehyksen otsake 2 yhteensä	227	58	76	992	496	5 470	14 588	15 977	37 883	
3 Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto	14	10	19	64	6	67	896	1 373	2 447	
Kuluttajat	–	–	0	0	1	4	13	22	41	

Euroopan unionin konsolidoitu tilinpäätös 2017

										milj. euroa
	Ohjelma	< 2011	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Yhteensä
	Luova Eurooppa	0	1	1	4	8	17	56	105	193
	Unionin sisällä annettava hätätilanteen tuki	–	–	–	–	–	–	31	59	90
	Sisäisen turvallisuuden rahasto	9	14	43	28	14	109	485	718	1 420
	Tietotekniikkajärjestelmät	0	1	0	0	6	2	6	32	47
	Oikeusasiat	0	1	2	4	7	9	21	46	90
	Perusoikeudet, tasa-arvo ja kansalaisuus	0	3	4	3	7	9	26	63	115
	Unionin pelastuspalvelumekanismi	–	–	0	0	3	6	13	22	44
	Kansalaisten Eurooppa	0	0	–	0	0	1	6	13	22
	Elintarvikkeet ja rehut	15	0	0	3	11	23	55	208	316
	Terveystieteiden tutkimus	1	3	3	6	11	23	32	54	133
	Erillisvirastot	–	–	–	–	–	1	14	117	132
	Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	0	0	1	1	3	5	5	8	24
	Erityistoimet	–	0	0	0	0	0	10	66	77
	Rahoituskehyksen otsake 3 yhteensä	40	34	74	114	77	278	1 669	2 908	5 194
4	Liittymistä valmisteleva tuki (IPA II)	356	119	154	622	686	1 225	1 773	1 963	6 899
	Makrotaloudellinen rahoitusapu (MFA)	–	–	–	–	–	–	0	40	40
	Takuurahasto ulkosuhteisiin liittyville hankkeille	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Unionin pelastuspalvelumekanismi	–	–	–	–	2	3	3	10	18
	EU:n vapaaehtoisapua koskeva aloite (EUAV)	–	–	–	–	7	4	2	5	18
	Euroopan kestävän kehityksen rahasto (EKKR)	–	–	–	–	–	–	–	275	275
	Euroopan naapuruusväline (ENI)	381	215	441	735	794	1 252	1 666	2 178	7 662
	Kehitysyhteistyön rahoitusväline (DCI)	229	168	359	756	943	1 397	1 879	2 911	8 643
	Kumppanuusväline	0	0	20	17	59	66	87	126	376
	Demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskeva eurooppalainen rahoitusväline	4	4	6	12	34	61	108	140	370
	Vakautta ja rauhaa edistävä väline	10	11	24	41	64	103	138	233	623
	Humanitaarinen apu	26	13	13	14	8	19	253	553	899
	Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka (YUTP)	4	1	17	14	34	32	27	115	243
	Ydinturvallisuuteen liittyvä yhteistyö	9	6	10	11	16	17	24	29	122
	Erillisvirastot	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Muut toimet ja ohjelmat	11	4	7	9	20	27	32	45	154
	Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	4	0	2	0	1	5	1	8	22
	Erityistoimet	0	0	2	1	5	16	37	51	113
	Rahoituskehyksen otsake 4 yhteensä	1 036	543	1 054	2 232	2 675	4 226	6 030	8 682	26 478
5	Eläkkeet	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Eurooppa-koulut	–	–	–	–	–	–	–	0	0
	Erillisvirastot	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Pilottihankkeet ja valmistelutoimet	–	–	–	–	–	–	1	4	6
	Komission hallintomenot	–	–	–	0	0	0	1	353	354
	Muiden toimielinten hallintomenot	0	0	0	0	0	0	3	505	507
	Rahoituskehyksen otsake 5 yhteensä	–	–	–	0	0	0	4	863	867

Euroopan unionin konsolidoitu tilinpäätös 2017

		<i>milj. euroa</i>								
Ohjelma		< 2011	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Yhteensä
6	Korvaukset	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rahoituskehyksen otsake 6 yhteensä		-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Negatiivinen varaus	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Edelliseltä varainhoitovuodelta siirretty alijäämä	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rahoituskehyksen otsake 8 yhteensä		-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Hätäapuvaraus	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Euroopan globalisaatiorahasto (EGR)	-	-	-	-	-	-	-	0	0
	Euroopan unionin solidaarisuusrahasto (EUSR)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rahoituskehyksen otsake 9 yhteensä		-	-	-	-	-	-	-	0	0
Yhteensä		2 878	1 166	2 668	16 893	9 928	51 779	78 050	103 896	267 258

5.TALOUSARVION TOTEUTTAMINEN TOIMIELIMITÄIN

5.1. TALOUSARVION TULOJEN TOTEUTUMINEN

Toimielin	Talousarvioon otetut tulot		Vahvistetut saamiset			Tulot			Tulot % budjetoiduista	Perimättä
	Alkuperäinen hyväksytty talousarvio	Lopullinen hyväksytty talousarvio	Varainhoitovuonna	Siirretyt määrät	Yhteensä	Varainhoitovuoden saamisista	Siirretyistä saamisista	Yhteensä		
<i>Euroopan parlamentti</i>	159	159	207	21	227	204	3	207		20
<i>Eurooppa-neuvosto ja neuvosto</i>	52	52	79	1	80	77	1	78	130 %	2
<i>Komissio</i>	134 139	126 419	140 350	6 883	147 234	135 846	3 177	139 023	149 %	8 210
<i>Unionin tuomioistuin</i>	54	54	52	0	52	52	0	52	110 %	0
<i>Tilintarkastustuomioistuin</i>	20	20	21	0	21	21	0	21	96 %	0
<i>Talous- ja sosiaalikomitea</i>	11	11	16	0	16	16	0	16	103 %	–
<i>Alueiden komitea</i>	9	9	12	0	12	12	0	12	140 %	–
<i>Oikeusasiamies</i>	1	1	1	0	1	1	0	1	137 %	–
<i>Euroopan tietosuojavaltuutettu</i>	1	1	1	0	1	1	0	1	82 %	–
<i>Euroopan ulkosuhdehallinto</i>	44	44	282	1	282	280	1	281	74 %	2
Yhteensä	134 490	126 771	141 020	6 906	147 926	136 509	3 182	139 691	110 %	8 235

Konsolidoitu selvitys EU:n yleisen talousarvion toteuttamisesta sisältää edellisvuosien tapaan selvitykset kunkin toimielimen talousarvion toteuttamisesta, koska eri toimielinten talousarviot sisältyvät EU:n talousarvioon erillisinä. EU:n erillisvirastojen talousarvioita ei sen sijaan esitetä erikseen EU:n talousarviossa. Erillisvirastot saavat komissiolta avustuksen, jolla rahoitetaan osa niiden menoista.

Euroopan ulkosuhdehallinnon osalta olisi otettava huomioon, että oman talousarvionsa lisäksi se saa rahoitusosuudet komissiolta (144 miljoonaa euroa, 140 miljoonaa euroa vuonna 2016) ja Euroopan kehitysrahastolta (72 miljoonaa euroa, 44 miljoonaa euroa vuonna 2016). Nämä talousarviomäärärahat asetetaan Euroopan ulkosuhdehallinnon käyttöön (käyttötarkoitukseensa sidottuina tuloina) ja niillä katetaan lähinnä EU:n edustustoissa työskentelevän komission henkilöstön kustannukset. Kyseisten edustustojen hallinnosta vastaa Euroopan ulkosuhdehallinto.

5.2. MAKSUSITOUMUSMÄÄRÄRAHOJEN TOTEUTUMINEN

milj. euroa

Toimielin	Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	Tehdyt sitoumukset					Vuodelle 2018 siirretyt määrärahat			Raukeavat määrärahat			
		Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Siirretyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	Yhteensä	%	Käyttötark. sidotuista tuloista	Päätöksel- lä siirretyt	Yhteensä	Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Siirretyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	Yhteensä
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
<i>Euroopan parlamentti</i>	1 999	1 890	0	49	1 938	97 %	41	0	41	20	0	0	20
<i>Eurooppa-neuvosto ja neuvosto</i>	609	518	0	24	542	89 %	23	0	23	44	0	0	44
<i>Komissio</i>	172 231	154 892	566	11 551	167 009	97 %	4 195	788	4 983	231	9	0	240
<i>Unionin tuomioistuin</i>	401	394	0	1	395	98 %	1	0	1	5	0	0	5
<i>Tilintarkastustuomioistuin</i>	141	138	0	0	138	98 %	0	0	0	3	0	0	3
<i>Talous- ja sosiaalikomitea</i>	138	129	0	4	133	96 %	0	0	0	5	0	0	5
<i>Alueiden komitea</i>	97	91	0	4	95	98 %	0	0	0	2	0	0	2
<i>Oikeusasiamies</i>	11	10	0	0	10	94 %	0	0	0	1	0	0	1
<i>Euroopan tietosuojavaltuutettu</i>	11	10	0	0	10	89 %	0	0	0	1	0	0	1
<i>Euroopan ulkosuhdehallinto</i>	937	658	0	221	880	94 %	55	0	55	2	0	0	2
Yhteensä	176 576	158 730	567	11 854	171 150	97 %	4 315	788	5 103	314	9	0	323

5.3. MAKSUMÄÄRÄRAHOJEN TOTEUTUMINEN

milj. euroa

Toimielin	Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	Suoritetut maksut					Vuodelle 2018 siirretyt määrärahat					Raukeavat määrärahat		
		Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Siirretyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	Yhteensä	%	Automaattisesti siirtyneet	Päätöksellä siirretyt	Käyttötark. sidotut tulot	Yhteensä	Lopullisista hyväksytyistä määrärahoista	Siirretyistä määrärahoista	Käyttötark. sidotuista tuloista	Yhteensä
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14
<i>Euroopan parlamentti</i>	2 285	1 600	263	41	1 904	83 %	290	0	48	338	20	22	0	42
<i>Eurooppa-neuvosto ja neuvosto</i>	671	466	57	23	547	81 %	52	0	24	75	44	6	0	50
<i>Komissio</i>	141 230	121 328	1 167	10 800	133 294	94 %	862	458	6 359	7 680	201	54	0	255
<i>Unionin tuomioistuin</i>	423	373	19	1	393	93 %	21	0	1	22	5	3	0	8
<i>Tilintarkastustuomioistuin</i>	151	130	8	0	138	92 %	8	0	0	8	3	1	0	4
<i>Talous- ja sosiaalikomitea</i>	147	120	7	3	131	89 %	9	0	1	10	5	1	0	6
<i>Alueiden komitea</i>	105	84	7	2	93	88 %	8	0	2	9	2	1	0	3
<i>Oikeusasiamies</i>	12	9	1	0	10	87 %	1	0	0	1	1	0	0	1
<i>Euroopan tietosuojavaltuutettu</i>	12	9	1	0	9	77 %	1	0	0	1	1	0	0	1
<i>Euroopan ulkosuhdehallinto</i>	1 035	572	85	203	859	83 %	86	0	77	163	2	11	–	13
Yhteensä	146 071	124 691	1 615	11 073	137 379	94 %	1 338	458	6 512	8 308	284	99	0	384

6. ERILLISVIRASTOJEN TOTEUTTAMINEN

TALOUSARVIOIDEN

6.1. TALOUSARVIOTULOT

milj. euroa

Virasto	Rahoitus komission toimintalohkosta	Lopullinen hyväksytty talousarvio	Toteutuneet tulot
<i>Energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto (ACER)</i>	6	13	13
<i>Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelin (BEREC)</i>	9	4	4
<i>Yhteisön kasvilajikevirasto (CPVO)</i>	17	16	16
<i>Kuluttaja-, terveys-, maatalous- ja elintarvikeasioiden toimeenpanovirasto (Chafea)</i>	17	10	10
<i>Koulutuksen, audiovisuaalialan ja kulttuurin toimeenpanovirasto (EACEA)</i>	15	50	50
<i>Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto (EU-OSHA)</i>	4	15	15
<i>Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaava eurooppalainen virasto (eu-LISA)</i>	18	68	70
<i>Euroopan turvapaikka-asioiden tukivirasto (EASO)</i>	18	79	80
<i>Euroopan lentoturvallisuusvirasto (EASA)</i>	6	192	153
<i>Euroopan pankkiviranomainen (EPV)</i>	12	38	39
<i>Euroopan raja- ja merivartiostovirasto (Frontex)</i>	18	281	294
<i>Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskus (ECDC)</i>	17	58	59
<i>Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskus (Cedefop)</i>	15	18	18
<i>Euroopan kemikaalivirasto (ECHA)</i>	2	112	114
<i>Euroopan ympäristökeskus (EYK)</i>	7	70	68
<i>Euroopan kalastuksenvalvontavirasto (EFCA)</i>	11	17	17
<i>Euroopan elintarviketurvallisuusviranomainen (EFSA)</i>	17	81	81
<i>Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiö (Eurofound)</i>	4	20	20
<i>Euroopan GNSS-virasto</i>	6	28	704
<i>Euroopan tasa-arvoinstituutti (EIGE)</i>	4	8	8
<i>Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti (EIT)</i>	15	303	304
<i>Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen (EIOPA)</i>	12	24	24
<i>Euroopan meriturvallisuusvirasto (EMSA)</i>	6	79	78
<i>Euroopan lääkevirosto (EMA)</i>	2	331	317
<i>Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus (EMCDDA)</i>	18	16	16
<i>Euroopan poliisivirasto</i>	18	118	120
<i>Euroopan tutkimusneuvoston toimeenpanovirasto (ERCEA)</i>	8	47	47
<i>Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen (ESMA)</i>	12	42	42
<i>Euroopan koulutussäätiö (ETF)</i>	15	20	20
<i>Euroopan unionin perusoikeusvirasto (FRA)</i>	18	23	23
<i>Euroopan unionin lainvalvontakoulutusvirasto</i>	18	9	10

milj. euroa

Virasto	Rahoitus komission toimintalohkosta	Lopullinen hyväksytty talousarvio	Toteutuneet tulot
<i>(CEPOL)</i>			
<i>Euroopan unionin verkko- ja tietoturvavirasto (ENISA)</i>	9	11	11
<i>Euroopan unionin rautatievirasto</i>	6	31	32
<i>Euroopan unionin teollisoikeuksien virasto (EUIPO)</i>	12	401	245
<i>Euroopan oikeudellisen yhteistyön yksikkö (Eurojust)</i>	33	48	49
<i>Pienistä ja keskisuurista yrityksistä vastaava toimeenpanovirasto (EASME)</i>	6	43	43
<i>ITER-yhteisyritys (Fusion for Energy)</i>	8	848	860
<i>Innovoinnin ja verkkojen toimeenpanovirasto (INEA)</i>	6	24	24
<i>Tutkimuksen toimeenpanovirasto (REA)</i>	8	67	67
<i>Euroopan unionin elinten käännöskeskus</i>	15	49	44
Yhteensä		3 714	4 212

milj. euroa

Tulolaji	Lopullinen hyväksytty talousarvio	Toteutuneet tulot
<i>Euroopan komission avustus</i>	2 429	2 429
<i>Maksutulot</i>	677	664
<i>Muut tulot</i>	608	1 118
Yhteensä	3 714	4 212

6.2. MAKSUSITOUMUS- JA MAKSUMÄÄRÄRAHAT VIRASTOITTAIN

milj. euroa

Virasto	Maksusitoumusmäärärahat Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	Tehdyt sitoumukset	Maksumäärärahat Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	Suoritetut maksut
<i>Energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto (ACER)</i>	13	13	19	16
<i>Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelin (BEREC)</i>	4	4	5	4
<i>Yhteisön kasvilajikevirasto (CPVO)</i>	19	17	17	15
<i>Kuluttaja-, terveys-, maatalous- ja elintarvikeasioiden toimeenpanovirasto (Chafea)</i>	10	9	11	8
<i>Koulutuksen, audiovisuaalialan ja kulttuurin toimeenpanovirasto (EACEA)</i>	50	49	55	48
<i>Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto (EU-OSHA)</i>	16	15	20	15
<i>Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaava eurooppalainen virasto (eu-LISA)</i>	158	155	78	67
<i>Euroopan turvapaikka-asioiden tukivirasto (EASO)</i>	91	86	87	75
<i>Euroopan lentoturvallisuusvirasto (EASA)</i>	227	160	236	147
<i>Euroopan pankkiviranomainen (EPV)</i>	38	37	41	36
<i>Euroopan raja- ja merivartiovirasto (Frontex)</i>	310	297	384	264
<i>Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskus (ECDC)</i>	59	58	70	58
<i>Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskus (Cedefop)</i>	18	18	19	17
<i>Euroopan kemikaalivirasto (ECHA)</i>	112	109	126	110
<i>Euroopan ympäristökeskus (EYK)</i>	90	74	95	56
<i>Euroopan kalastuksenvalvontavirasto (EFCA)</i>	18	17	19	14
<i>Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen (EFSA)</i>	80	80	90	83
<i>Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiö (Eurofound)</i>	21	20	24	20
<i>Euroopan GNSS-virasto</i>	3 744	1 895	1 192	668
<i>Euroopan tasa-arvoinstituutti (EIGE)</i>	8	8	10	8
<i>Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti (EIT)</i>	317	289	308	306
<i>Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen (EIOPA)</i>	24	24	26	23
<i>Euroopan meriturvallisuusvirasto (EMSA)</i>	101	91	94	72
<i>Euroopan lääkevasto (EMA)</i>	331	302	374	292
<i>Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus (EMCDDA)</i>	17	16	17	16
<i>Euroopan poliisivirasto</i>	129	125	139	119
<i>Euroopan tutkimusneuvoston toimeenpanovirasto (ERCEA)</i>	47	47	50	47
<i>Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen (ESMA)</i>	46	45	50	44

milj. euroa

Virasto	Maksusitoumusmäärärahat Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	Tehdyt sitoumukset	Maksumäärärahat Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	Suoritettut maksut
<i>Euroopan koulutussäätiö (ETF)</i>	20	20	21	20
<i>Euroopan unionin perusoikeusvirasto (FRA)</i>	23	23	29	22
<i>Euroopan unionin lainvalvontakoulutusvirasto (CEPOL)</i>	11	10	12	10
<i>Euroopan unionin verkko- ja tietoturvakvirasto (ENISA)</i>	11	11	12	11
<i>Euroopan unionin rautatievirasto</i>	32	31	34	29
<i>Euroopan unionin teollisoikeuksien virasto (EUIPO)</i>	417	236	437	230
<i>Euroopan oikeudellisen yhteistyön yksikkö (Eurojust)</i>	50	49	58	49
<i>Pienistä ja keskisuurista yrityksistä vastaava toimeenpanovirasto (EASME)</i>	43	42	47	40
<i>ITER-yhteisyritys (Fusion for Energy)</i>	879	879	869	835
<i>Innovoinnin ja verkkojen toimeenpanovirasto (INEA)</i>	24	24	25	24
<i>Tutkimuksen toimeenpanovirasto (REA)</i>	67	67	70	66
<i>Euroopan unionin elinten käännöskeskus</i>	49	46	53	46
Yhteensä	7 726	5 501	5 323	4 033

milj. euroa

Menolaji	Maksusitoumusmäärärahat Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	Tehdyt sitoumukset	Maksumäärärahat Käytettävissä olevat määrärahat yhteensä	Suoritettut maksut
<i>Hallintomenot</i>	364	350	436	339
<i>Toimintamenot</i>	6 227	4 045	3 737	2 593
<i>Erityishankkeiden toimintamenot</i>	3	2	3	2
<i>Henkilöstö</i>	1 133	1 104	1 148	1 099
Yhteensä	7 726	5 501	5 323	4 033

SANASTO

Vakuutusmatemaattiset oletukset

Oletukset, joita käytetään laskettaessa eläkevastuuseen vaikuttavien tulevien tapahtumien kustannuksia.

Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot

Vakuutusmatemaattisten ali- ja ylijäämien muutokset etuuspohjaisessa järjestelyssä. Ne syntyvät aiempien vakuutusmatemaattisten oletusten ja todellisten toteutumien välisten erojen sekä vakuutusmatemaattisissa oletuksissa tapahtuneiden muutosten seurauksena.

Hallintomäärärahat

Hallintomäärärahat kattavat toimielinten ja yhteisöjen juoksevat menot (kuten henkilöstö-, kiinteistö- ja toimistolaitemenot).

Hyväksytty talousarvio

Talousarvioesityksestä tulee hyväksytty talousarvio, kun budjettivallan käyttäjä hyväksyy sen.

Lisätalousarvio

Varainhoitovuoden aikana tehty päätös muuttaa kyseisen varainhoitovuoden talousarviota (lisäykset, vähennykset, määrärahasiirrot).

Jäsenvaltioilta maksettaviksi vaadittavat rahoitusosuudet

Nämä rahoitusosuudet vastaavat sellaisia tilikauden menoja, jotka on rahoitettava tulevista talousarvioista eli jotka jäsenvaltioiden on rahoitettava. Nämä määrät ovat seurausta siitä, että tilinpäätöksessä noudatetaan suoriteperustetta ja talousarviokirjanpidossa maksuperustetta.

Vuotuinen toimintakertomus

Vuotuisissa toimintakertomuksissa käsitellään muun muassa toimien tuloksia suhteessa niiden tavoitteisiin, toimiin liittyviä riskejä sekä sisäistä valvontaa. Valtuutetun tulojen ja menojen hyväksyjän on komission tapauksessa varainhoitovuodesta 2001 ja kaikkien muiden toimielinten tapauksessa varainhoitovuodesta 2003 lähtien täytynyt antaa tehtäviensä hoitamisesta toimielimelle vuotuinen toimintakertomus yhdessä varainhoitoa ja hallinnointia koskevien tietojen kanssa.

Määrärahat

Määrärahoilla rahoitetaan talousarvio. Talousarvio sisältää ennusteet sekä maksusitoumuksista että maksuista (edunsaajille käteisellä tai tilisiirtona suoritettut maksut). Maksusitoumusmäärärahojen määrä poikkeaa (jakotettujen määrärahojen tapauksessa) usein maksumäärärahojen määrästä, koska monivuotisia ohjelmia ja hankkeita koskevat sitoumukset tehdään yleensä koko määralta sinä vuonna, jona ohjelmia ja hankkeita koskevat päätökset annetaan, kun taas maksut suoritetaan vuosien mittaan sitä mukaa kuin ohjelmien ja hankkeiden toteuttaminen etenee. Jaksottamattomia määrärahoja käytetään kattamaan hallintomenot, maatalousmarkkinatuet ja suorat tuet. Jaksottamattomien määrärahojen tapauksessa maksusitoumusmäärärahojen määrä on yhtä suuri kuin maksumäärärahojen määrä.

Käyttötarkoitukseensa sidotut tulot

Tulot, jotka saadaan ja osoitetaan tiettyjen menoerien rahoittamista varten. Suurin osa ulkoisista käyttötarkoitukseensa sidotuista tuloista saadaan rahoitusosuuksista, joilla kolmannet maat osallistuvat unionin ohjelmien rahoittamiseen. Suurin osa sisäisistä käyttötarkoitukseensa sidotuista tuloista saadaan kolmansilta osapuolilta niille tilauksesta toimitetuista tavaroista tai palveluista tai niille tilauksesta tehdystä työstä, aiheettomasti maksettujen määrien palautuksista sekä julkaisujen ja elokuvien sekä niiden sähköisten tallenteiden myynnistä.

Myytavissä olevat rahoitusvarat

Kaikki rahoitusvarat (johdannaisia lukuun ottamatta), jotka julkissektorin kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Public Sector Accounting Standards) mukaan arvostetaan käypään arvoon ja joiden käyvän arvon muutokset kirjataan nettovaroihin kuuluvaan rahastoon taseesta poistamiseen (tai arvon alentumiseen) asti.

Budjettikohta

Tulot ja menot esitetään talousarviossa budjettivallan käyttäjän vahvistaman sitovan budjettinimikkeistön mukaisesti. Nimikkeistössä budjettikohdat on järjestetty niiden luonteen ja tarkoituksen mukaan. Nimikkeistön rakenneosat ovat osastot, luvut, momentit ja alamomentit.

Peruutetut määrärahat

Käyttämättömät määrärahat, jotka eivät enää ole käytettävissä.

Määrärahojen siirtäminen varainhoitovuodelta toiselle

Varainhoitovuonna käyttämättä jääneet määrärahat voidaan vuotuisuusperiaatteesta poiketen tietyissä tilanteissa siirtää käytettäväksi seuraavana varainhoitovuonna. Tällainen siirto on poikkeuksellinen, ja se voidaan tehdä ainoastaan tiukkojen edellytysten täytyessä.

Sitoumus

Oikeudellinen sitoumus siitä, että rahoitusta annetaan tiettyjen edellytysten täytyessä. EU sitoutuu kattamaan osuutensa EU-rahoitteisen hankkeen kustannuksista. Nykyiset sitoumukset ovat tulevia maksuja. Nykyiset maksut ovat aikaisempia sitoumuksia.

Maksusitoumusmäärärahat

Maksusitoumusmäärärahat kattavat niiden oikeudellisten velvoitteiden (hankintasopimusten, avustussopimusten tai avustuspäätösten) kokonaiskustannukset, joista voidaan allekirjoittaa sopimus kuluvana varainhoitovuonna.

Kauden työsuoritukseen perustuva meno

Kuluvalle varainhoitovuodelle kuuluvasta työsuorituksesta johtuva eläkejärjestelyn velvoitteiden lisäys.

Sitoumuksen purkaminen

Toimenpide, jolla peruutetaan aikaisempi sitoumus (tai osa siitä).

Etuuspohjainen järjestely

Eläke- tai muu eläke-etuusjärjestely, jossa järjestelyn säännöt määrittelevät etuudet niin, etteivät ne riipu maksusuorituksista, ja jossa etuuksilla ei ole suoraa yhteyttä järjestelyn sijoituksiin. Järjestely voi olla rahastoitu tai rahastoimaton.

Johdannainen

Rahoitusinstrumentti, jonka arvo on kytketty jonkin toisen rahoitusinstrumentin tai jonkin indikaattorin tai hyödykkeen arvon muutokseen. Toisin kuin primaarin rahoitusinstrumentin (kuten valtion joukkovelkakirjan) haltijalla, jolla on ehdoton oikeus saada rahamäärä (tai jokin muu taloudellinen hyöty) tulevaisuudessa, johdannaisen haltijalla on vain ehdollinen oikeus saada tällaista hyötyä. Johdannaisiin kuuluvat muun muassa valuuttatermiinisopimukset.

Suora hallinnointi

Talousarvion toteuttamistapa. Suorassa hallinnoinnissa komission yksiköt, toimeenpanovirastot tai erityisrahastot toteuttavat talousarviota suoraan.

Diskonttokorko

Korko, jota käytetään tulevaisuuden rahavirran nykyarvon laskemisessa. Diskonttausta käytetään verrattaessa eri aikoina aiheutuvia kuluja ja hyötyjä.

Efektiivinen korko

Korkokanta, jota käyttäen rahoitusvaroihin tai -velkoihin kuuluvan erän odotettavissa olevana juoksuaikana saataviksi tai suoritettaviksi arvioidut vastaiset maksut tulevat diskontatuiksi täsmälleen kyseisen rahoitusvaroihin tai -velkoihin kuuluvan erän nettokirjanpitoarvon suuruiseksi.

Käypään arvoon tulovaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat tai -velat

Kaikki rahoitusvarat tai -velat, jotka julkissektorin kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Public Sector Accounting Standards) mukaan arvostetaan käypään arvoon ja joiden käyvän arvon muutokset kirjataan kauden yli- tai alijäämään (ts. johdannaiset).

Rahoitusoikaisu

Rahoitusoikaisujen tarkoituksena on suojata EU:n talousarviota virheellisiltä tai sääntöjenvastaisilta menoilta. Kun varoja hallinnoidaan yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa, virheellisesti maksettujen määrien takaisin periminen on ensi sijassa jäsenvaltioiden tehtävä.

Jos rahoitusoikaisu on "vahvistettu", jäsenvaltiot ovat hyväksyneet sen. Jos rahoitusoikaisu on "päätetty", se on hyväksytty komission päätöksellä. Päätetty rahoitusoikaisu on aina nettomääräinen, mikä tarkoittaa sitä, että jäsenvaltion on palautettava sääntöjenvastaisesti maksetut varat EU:n talousarvioon. Tällainen rahoitusoikaisu johtaa näin aina kyseiselle jäsenvaltiolle osoitettujen määrärahojen lopulliseen vähentämiseen. Vahvistetut ja päätetyt rahoitusoikaisut on tässä tilinpäätöksessä ilmoitettu yhtenä eränä.

Jos rahoitusoikaisu on "toteutettu", sillä on korjattu havaittu sääntöjenvastaisuus.

Välillinen hallinnointi

Talousarvion toteuttamistapa. Välillisessä hallinnoinnissa komissio siirtää tietyt talousarvion toteuttamiseen liittyvät tehtävät unionin tai kansallisen lainsäädännön mukaisille elimille.

Maksujen keskeyttäminen ja lykkääminen

Jos komissio havaitsee joko omien tarkastustensa tai tarkastusviranomaisten ilmoittamien tietojen tuloksena, että jokin jäsenvaltio ei ole pystynyt korjaamaan hallinto- ja valvontajärjestelmissään havaittuja vakavia puutteita ja/tai oikaisemaan jo ilmoitettuja ja todennettuja sääntöjenvastaisia menoja, se voi keskeyttää maksut tai lykätä niitä.

Sääntöjenvastaisuus

Sääntöjenvastaisuus on EU:n sääntöjen vastainen toimi, jolla mahdollisesti on negatiivinen vaikutus EU:n taloudellisiin etuihin ja joka voi olla seurausta myös maksupyynnön esittäneen tuensaajan tai maksujen suorittamisesta vastaavan viranomaisen tahattomasta virheestä. Jos sääntöjenvastaisuus on tahallinen, kyseessä on petos.

Raukeavat määrärahat

Varainhoitovuoden lopussa peruutettavat käyttämättä jääneet määrärahat. Raukeamisella tarkoitetaan tilannetta, jossa määrärahoihin liittyvä valtuutus menojen ja/tai velvoitteiden syntymiseen peruutetaan osittain tai kokonaan. Ainoastaan yhteisyritysten osalta käyttämättä jääneet määrärahat voidaan niiden varainhoitosääntöjen mukaan kirjata ennakkoarvioon tuloista ja menoista kolmen seuraavan varainhoitovuoden ajan (niin kutsuttu N+3 -sääntö). Yhteisyritysten käyttämättä jääneet määrärahat voidaan siis ottaa uudelleen käyttöön varainhoitovuoteen N+3 saakka.

Omat varat

Tärkein EU:n toimielinten ja elinten rahoituksen lähde. Omat varat määritellään niistä annetussa asetuksessa (EU, Euratom) N:o 609/2014. Omat varat muodostuvat bruttokansantuloon (BKTL) perustuvista varoista, arvonlisäveroon (alv) perustuvista varoista ja perinteisistä omista varoista.

Maksumäärärahat

Maksumäärärahat kattavat kuluvana varainhoitovuonna suoritettaviksi tulevat maksut, jotka johtuvat kuluvana varainhoitovuonna ja/tai aikaisempina varainhoitovuosina tehdyistä oikeudellisista sitoumuksista.

Ennakkomaksu

Maksu, jonka tarkoituksena on tarjota tuensaajalle käteisvaroja. Se voidaan suorittaa useammassa erässä asianomaisessa sopimuksessa, päätöksessä tai perussäädöksessä määrätyn mukaisesti. Ennakkomaksu joko käytetään tiettyyn tarkoitukseen sopimuksessa määrättyä ajanjaksona tai maksetaan takaisin.

Ennaltaehkäisevä toimenpide

Komission käytettävissä oleva toimenpide, jolla se voi suojata EU:n talousarviota silloin kun sen tietoon on tullut mahdollisia puutteita. Ennalta ehkäiseviin toimenpiteisiin kuuluvat muun muassa EU:n talousarviosta toimenpideohjelmalle suoritettavien maksujen lykkääminen ja keskeyttäminen.

Maksattamatta olevat määrät (RAL, "Reste à liquider")

Maksamatta oleva määrä tilanteessa, jossa talousarviositoumus on tehty mutta sen mukaisia maksuja ei ole vielä suoritettu. Nämä sitoumukset ovat EU:n tulevien vuosien maksuvelvoitteita, ja ne ovat suoraan seurausta monivuotisista ohjelmista ja määrärahojen jakamisesta maksusitoumus- ja maksumäärärahoihin.

Hallinnointi yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa

Talousarvion toteuttamistapa, jossa talousarvion toteuttamiseen liittyvät tehtävät siirretään jäsenvaltioille. Noin 80:tä prosenttia EU:n menoista hallinnoidaan yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa.

Perinteiset omat varat

Omiin varoihin kuuluvia EU:n tuloja, joilla rahoitetaan EU:n toimia. Perinteiset omat varat määritellään omista varoista annetussa asetuksessa (EU, Euratom) N:o 609/2014. Ne muodostuvat tullimaksuista ja sokerimaksuista.

Siirto (budjettikohtien välillä)

Budjettikohtien välisessä siirrossa määrärahoja siirretään varainhoitovuoden aikana budjettikohdasta toiseen. Siirto muodostaa sen vuoksi poikkeuksen erittelyperiaatteesta. Siirrot on kuitenkin nimenomaisesti hyväksytty Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa varainhoitoasetuksessa säädetyin edellytyksin. Varainhoitoasetuksessa erotetaan erityyppisiä siirtoja sen mukaan, tehdäänkö siirto talousarvion osastojen, lukujen, momenttien vai otsakkeiden välillä, ja millä tasolla siirto on hyväksyttävä.

LYHENTEET

AAR	vuotuinen toimintakertomus
ABB	toimintoperusteinen budjetointi
ABM	toimintojohtaminen
ACER	Energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto
AMIF	Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto
AOD	valtuutettu tulojen ja menojen hyväksyjä
ARTEMIS	sulautettuja tietotekniikkajärjestelmiä koskeva yhteinen teknologia-aloite
ATM	Ilmaliikenteen hallinta (Air Traffic Management)
BBI	Biopohjaisten teollisuudenalojen yhteisyritys
BEREC	Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelin
BIC	Biopohjaisten teollisuudenalojen yhteenliittymä
BIS	Kansainvälinen järjestelypankki
BOP	Maksutaselainat
BUFI-rahasto	Talousarvion sakkorahasto
YMP	Yhteinen maatalouspolitiikka
CCS LGF	Kulttuurialan ja luovien alojen lainantakausväline
CEDEFOP	Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskus
CEF	Verkkujen Eurooppa -väline
CEF DI	Verkkujen Eurooppa -välineen vieraan pääoman ehtoinen rahoitusväline
CEPOL	Euroopan unionin lainvalvontakoulutusvirasto
CF	Koheesiorahasto
CHAFEA	Kuluttaja-, terveys-, maatalous- ja elintarvikeasioiden toimeenpanovirasto
CIP	Kilpailukyvyyn ja innovoinnin puiteohjelma
COM	Komissio
COSME	yritysten kilpailukykyä ja pieniä ja keskisuuria yrityksiä koskeva ohjelma
COSO	Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission
CPR	Yhteisistä säännöksistä annettu asetus
CPVO	Yhteisön kasvilajikevirasto

D&WM	Ydinlaitosten käytöstäpoisto ja ydinjätehuolto
EACEA	Koulutus-, audiovisuaali- ja kulttuurialan toimeenpanovirasto
EAFRD	Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto
EAGF	Maataloustukirahasto
EMOTR	Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto.
EASA	Euroopan lentoturvallisuusvirasto
EaSI	Työllisyys ja sosiaalinen innovointi
EASME	Pienistä ja keskisuurista yrityksistä vastaava toimeenpanovirasto
EASO	Euroopan turvapaikka-asioiden tukivirasto
EPV	Euroopan pankkiviranomainen
EBRD	Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki
ECA	Euroopan tilintarkastustuomioistuin
EKP	Euroopan keskuspankki
ECDC	Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskus
ECHA	Euroopan kemikaalivirasto
ECOFIN	talous- ja rahoitusasioiden neuvosto
EHTY	Euroopan hiili- ja teräsyhteisö
ECSEL-yhteisyritys	elektroniset komponentit ja järjestelmät Euroopan johtoasemaa varten -yhteisyritys
EKR	Euroopan kehitysrahasto
EDIF	Länsi-Balkanin yrityskehitys- ja innovointiväline
ETA	Euroopan talousalue
EYK	Euroopan ympäristökeskus
EUH	Euroopan ulkosuhdehallinto
EFCA	Euroopan kalastuksenvalvontavirasto
EFF	Euroopan kalatalousrahasto
EFSA	Euroopan elintarviketurvallisuusviranomainen
EKKR	Euroopan kestävän kehityksen rahasto
EFSE	Euroopan Kaakkois-Eurooppa-rahasto
ERVV	Euroopan rahoitusvakausväline
ESIR	Euroopan strategisten investointien rahasto

ERVM	Euroopan rahoituksenvakautusmekanismi
EFTA	Euroopan vapaakauppaliitto.
EGNOS	Euroopan geostationaarinen navigointilisäjärjestelmä
EIP	Euroopan investointipankki
EIR	Euroopan investointirahasto
EIGE	Euroopan tasa-arvoinstituutti
EIOPA	Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen
EIT	Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti
ElectriFI	Maaseudun sähköistämisen rahoittamista koskeva aloite
EMA	Euroopan lääkevirasto
EMCDDA	Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus
EMKR	Euroopan meri- ja kalatalousrahasto
EMSA	Euroopan meriturvallisuusvirasto
EMU	Talous- ja rahaliitto
ENEF	Yritysten laajentumisrahasto
ENIAC	Eurooppalaisen nanoelektroniikka-aloitteen neuvoa-antava toimikunta
ENIF	Yritysten innovointirahasto
ENISA	Euroopan verkko- ja tietoturvavirasto
ENPI	Eurooppalainen naapuruuden ja kumppanuuden väline
EP	Euroopan parlamentti
ERCEA	Euroopan tutkimusneuvoston toimeenpanovirasto
EAKR	Euroopan aluekehitysrahasto
ESA	Euroopan avaruusjärjestö
ESR	Euroopan sosiaalirahasto
ERI-rahastot	Euroopan rakenne- ja investointirahastot
EVM	Euroopan vakausmekanismi
EAMV	Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen
ETF	Euroopan teknologian käynnistysjärjestelmä 1998
ETF	Euroopan koulutussäätiö
EU	Euroopan unioni
EUIPO	Euroopan unionin teollisoikeuksien virasto

EU-LISA	Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaava eurooppalainen virasto
EUMETSAT	Euroopan sääsatelliittijärjestö.
EU-OSHA	Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto
Euratom	Euroopan atomienergiayhteisö
Eurofound.	Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiö
Eurojust	Euroopan oikeudellisen yhteistyön yksikkö
Europol	Euroopan poliisivirasto
F4E	Fusion for Energy -yhteisyritys
FCH	polttokenno- ja vety-yhteisyritys
KOR	kalatalouden ohjauksen rahoitusväline
FIFO	First-in, First-out
FP7	Tutkimuksen ja teknologian kehittämisen seitsemäs puiteohjelma
FR	Varainhoitoasetus
FRA	Euroopan perusoikeusvirasto
Frontex	Euroopan raja- ja merivartiovirasto
FSDA	tilinpäätöksen sisältö ja analyysi
BKT	Bruttokansantuote
GMES	Ympäristön ja turvallisuuden maailmanlaajuinen seuranta
BKTL	Bruttokansantulo
GNSS	maailmanlaajuinen satelliittinavigointijärjestelmä
H2020	Horisontti 2020
ICSLT	kansainvälinen virkamiesten elinaikataulukko
IFRP	Integroitu talous- ja tilinpäätösraportointipaketti
IIW	Infrastruktuuri- ja innovointi-ikkuna
IMF	Kansainvälinen valuuttarahasto
IMI-yhteisyritys	Innovatiivisten lääkkeiden alan yhteisyritys
INEA	Innovoinnin ja verkkojen toimeenpanovirasto
IPA II	liittymistä valmisteleva tukiväline
IPSAS	julkisen sektorin kansainväliset tilinpäätösstandardit (International Public Sector

Accounting Standards).

ISF	Sisäisen turvallisuuden rahasto
IT	Information Technology (tietotekniikka)
ITER	kansainvälinen lämpöydinkoereaktori
JAP	Yhteinen toimintasuunnitelma
JRC	Yhteinen tutkimuskeskus
JU	Yhteisyrittäjä
LGTT	TEN-T-hankkeiden lainavakuusjärjestelmä
MAP	monivuotinen ohjelma – keskisuurten yritysten taloudellisen osallisuuden ohjelma
MEP	Euroopan parlamentin jäsen
MFA	Makrotaloudellinen apu
MFF	monivuotinen rahoituskehys
MSME	mikro- ja pk-yritykset
NEET	ilman työtä, koulutusta tai kurssitusta
ORD	omien varojen järjestelmästä annettu päätös
PBI	Hankejoukkolainoja koskeva aloite
PF4EE	Energiatohokkuuden yksityinen rahoitusväline
PGF	Osallistujien takuurahasto
PMF	Eurooppalainen Progress-mikrorahoitusjärjestely
PPP	Julkisen ja yksityisen sektorin välinen kumppanuus
PSEO	Euroopan unionin virkamiesten eläkejärjestelmä
T&I	Tutkimus ja innovointi
Maksattamatta olevat	maksamatta olevat sitoumukset
REA	Tutkimuksen toimeenpanovirasto
RSFF	Riskinjakorahoitusväline
TTK	Tutkimus, teknologian kehittäminen ja demonstrointi
S&P	Standard & Poor's Financial Services LLC
SANAD	MENA -rahasto mikro- ja pk-yrityksille
SAPARD	Maatalouden ja maaseudun kehittämisen erityinen liittymisohjelma.
SEMED	mikro- ja pk-yritysten taloudellisen osallisuuden ohjelma Välimeren eteläisellä ja itäisellä alueella

SESAR	Eurooppalaisen ilmaliikenteen hallinnan nykyaikaistamishanke
SIUGI	pk-yrityksiä koskevaan aloitteeseen sisältyvä rajaamatonta vakuutta koskeva väline
Pk-yritykset	Pienet ja keski suuret yritykset
SMEW	Pk-yritysikkuna
SEUT	Sopimus Euroopan unionin toiminnasta
TOR	Perinteiset omat varat
TRDI	Maaseudun väliaikainen kehittämisväline
ALV	Arvonlisävero
YEI	Nuorisotyöllisyysaloite